لەبارەی دادگەییکردنمەوە: خەباتی چینایەتی یا نەفرەتی چینایەتی.. ئێریکۆ مالاتێستا

لە ئەرشیفی دەنگەکانەوە-٢٠١٠*

و. لە فارسییەوە: هەژێن

لەبەردەم لێژنەی سوێندخۆران (بڕیاردانی)ی میلاندا تێڕوانینگەلێکم لەمەڕ خەباتی چینایەتی و پرۆلیتاریا دەربڕین، کە ڕەخنە و سەرسوڕمانێکی زۆریان وروژاند. وا لێرەدا بە وردەکارییەکی زیاترەوە دەگەڕێمەوە سەر ئەو تێڕوانینانە.
لەوێدا زۆر بە توڕەییەوە بەرامبەر بە تۆمەتبارکردنم بە هەڵخڕاندنی نەفرەت ناڕەزایەتیم دەربڕی؛ ڕوونم کردەوە، کە لە پاگەندەکەمدا هەردەم ویستوومە بیسەلمێنم، کە تاوانە کۆمەڵایەتییەکان پەیوەندییان بە شەڕەنگێزی سەرۆکێك یا سەرۆکێکی تر، فەرمانڕوایەك یا فەرمانڕوایەکی ترەوە نییە، بەڵکو سەرچاوەیان بۆ میرییەکان و دەزگەکان دەگەڕێتەوە؛ لەبەر ئەوە، ڕێگەچارە لە گۆڕینی دانە دانەی ئەو فەرمانڕەوایانەدا نییە، لەبری ئەوە پێویستە ئەو بنچینەیە کە مر□ق ب□سەر مرۆڤدا سەروەر دەکات، لەناو ببرێت؛ هەروا هەردەم ڕوونم کردووەتەوە، کە پڕۆلیتێرەکان، وەك تاك، لە بۆرژواکان باشتر نین، بە هەمان شێوە کە بەڵگەکان نیشانی دەدەن، کاتێك کە کرێکارێك بەڕێکەوت بە ڕێوشوێنی دەوڵەمەندی و فەرماندان دەگات، وەك بۆرژوازییەکی ئاسایی ڕەفتار دەکات، بەڵکو خراپتریش.

وەها دەربڕینگەلێك شێوێنراون و هە□گ□□ردراونەتەوە، لەلایەن چاپەمەنییەکانەوە خراپ لێکدرانەوە و هۆی ئەوەش ڕوونە. ئەرکی چاپەمەنی بەکرێگیراو، پارێزگارییە لە بەرژەوەندی پۆلیس و چەپاولگەران، شاردنەوەی سروشتی ڕاستەقینەی ئەنارکیزمە لە خەڵك و هەوڵدان بۆ متمانەدان بە داستانگەلێك لەمەڕ ئەنارکیستەکان کە بە ڕکاوی و تێکدەریان دەچوێنن؛ چاپەمەنییەکان ئەوە وەك ئەرک□□ك ئەنجامدەدەن، بەڵام ئێمە دەبێت دان بەوەدا بنێین، کە ئەوان زۆر جار لە نیازپاکییەوە، لە نەزانی و سادەیی دیارەوە ئەنجامی دەدەن. لەو کاتەوەی کە ڕۆژنامەگەری، وەك پیش□ی□ك، تا ئاستی کار و کاسبی

دابەزیوە، ڕۆژنامەگەران نەك تەنیا هەستی مۆڕاڵییەکانیان لەدەست داون، بەڵکو، هەروا پاکی هزرییشیان لەدەستداوە، ئەوەی کە بابەتێك نەزانن، لەبارەیەوە نەدوێن.

با واز لە نووسەرانی پێنووس بەکرێگیراو بهێنین و لەمەڕ کەسانێك قسە بکەین، کە هزریان لەتەك ئێمە جیاوازە و زۆر جار تەنیا لە شێوازی دەربڕینی باوەڕدا، بەڵام هێشتاکە دۆستی ئێمەن، چونکە ئەوانە ڕاستگۆیانە ئامانجیان هەمان ئامانجە کە ئێمە هەمانە.

سەرسوڕمان لەو کەسانەدا نابەجێیە، ئەوەندەی کە بیری لێدەکەمەوە ساختەیە. ئەوان ناتوانن لەبەرچاوی نەگرن کە پەنجا ساڵە من لەمەڕ ئەم پرسانە دەڵێم و دەنووسم و لەمەڕ ئەم پرسانە سەدان و هەزاران ئەنارکیستی تر هاوکات لەتەك من و پێش منیش قسەیان کردووە.
با فرێتر لەمەڕە جیاوازی بیروباوەڕ قسە بکەین.
ئەوان کەسانێکن لایەنگری کرێکار، کە لە دەستانی قڵیشاو و زەخمیندا بوونێکی خوایی بەهرەمەند لە هەموو شایانداریی و باشییەك وێنا دەکەن؛ ئەگەر کەسێك بوێریت لەمەڕ مرۆڤ و مرۆڤایەتی قسە بکات، ئەوان وەك تێکشکاوێك بەناوی پیرۆزی پرۆلیتاریاوە، ناڕەزایەتی بەرامبەر دەردەبڕن.

هەنووکە، ڕاستییەکەی ئەوەیە کە مێژوو پرۆلیتاریای کردووە بە ئامرازی بنەڕەتی ئاڵوگۆڕی کۆمەڵایەتی داهاتوو؛ ئەوەی کە جەنگ لەپێناو جێگیری کۆمەڵگەیەك کە تەواوی نەوەکانی مرۆڤ تێیدا ئازاد و لە گشت ئامرازەکانی ئازادی ڕادەربڕین بەهرەمەندبن، دەبێت لە بنەڕەتەوە پشت بە پرۆلیتاریا ببەستێت.

هەروا ئەوەیکە کەڵەکەبوونی سەرچاوە سروشتییەکان و سەرمایە بەرهەمی کاری نەوەکانی ڕابوردوو و ئێستایە، کە هۆکاری بنچینەیی ملکەچی جەماوەر و ستەمی کۆمەڵایەتییەکانە؛ سروشتییە بۆ کەسانێك کە هیچ شتێکیان نییە، هەر لەبەر ئەوەشە ڕاستەخۆ و ئاشکراتر هۆگرییان بۆ هاوبەشکردنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان هەیە و دەبنە هۆکاری سەرەکی لەناوبردنی پێداویستی خاوەندارێتی. لەبەر ئەم هۆیەیە کە ڕووی قسە و پاگەندەی ئێمە فرەتر لە پڕۆلیتاریایە، لە لایەکی ترەوە هەلومەرجی ژیانیان بە گشتی بۆیان دژوار دەکات، کە پێش بکەون و داخواستە باڵاکانیان بەدەستبهێنن. بەڵام ئەمە نابێتە هۆی ئەوەی، کە ئێمە بتێك لە هەژار، لەبەر هەژاربوونی دروست بکەین؛ هەروەك هۆیەکیش نییە بۆ ئەوەی کە وی بەو باوەڕە هان بدەین، کە ئەو خۆی لە خۆیدا لە پێشترە، ئەوەی کە بەدڵنیاییەوە

ڕێوشوێنی وی لە شایاندارییەوە نایێت یا ویستی ئەو مافە بەو نادات، کە لەتەك کەسانی تردا خراپ ڕەفتار بکات، بە هەمان شێوە کە کەسانی تر بەرامبەر بە ئەو خراپ ڕەفتاریان کردووە. سەرکوتگەری دەستە قڵیشاوییەکان (کە بەکردەوە هێشتاکە سەرکوتگەری کەسانێکی دەستەبژێرە و چیتر دەستانی قڵیشاوییان نییە، ئەگەر پێشتریش هەیان بووبێت)، کەمتر توندوتیژ و ترسناکتر نابێت و بە بەراورد بە سەرکوتگەری دەستانی دستکێشپۆش کەمتر شەرەنگێزانەتر نابێت. تەنانەت لەوانەیە کەمتر ڕوون و زیاتر بێبەزییانەتر بێت: ئەمە تەواوی شتەکەیە.

هەژاری کاتێك لە نەوەیەکەوە بۆ نەوەیەکی تر درێژەی دەبێتەوە، شتێکی ترسناکتر نەدەبوو، لەوەی کە هەیە، ئەگەر خوی دڕندانەی مۆڕاڵی و زیانی مادی و نالەباری جەستەیی بەرھەم نەهێنایە. هەژاران کەموکورتی جیاوازتریان لە کەموکورتی چینە بەرتەرەکان هەیە، کە لە دەوڵەمەندی و دەسەڵاتەوە سەرچاوەیان گرتووە، بەڵام لەوەی ئەوان باشتر نییە.

ئەگەر چی بۆرژوازی کەسانی وەك Giolitti و Graziani و تەواوی لیستی دوورودرێژی ئەشکەنجەدەرانی مرۆڤایەتی، لە داگیرکەرانی گەورە و خاوەنکارانی بچووکی زالووئاسا و چاوچنۆك، پێك بھێنیت، کەسانی وەك Reclus، Cafiero و Kropotkine و زۆرێکی تریش بەرھەم دەھێنێت، کە لە هەموو سەردەمێکدا بەرتەرییە چینایەتیشان دەکەنە قوربانی ئامانجیك. هەروا ئەگەر چی پڕۆلیتاریا پاڵەوانان و گیانبەخشانی زۆری بە بزاڤی ڕزگاری مرۆیی بەخشیوە و دەبەخشێت، هەرواش پاسەوانان، بکوژان و دژەخونان لە هاوچینانی خۆشی□وە لە خودی پرۆلیتاریاوە سەر دەردەهێنن، کە بەبێ ئەوانە سەرکوتگەری بۆرژوازی تەنانەت بۆ ڕۆژێکیش نەیدەتوانی بەردەوام بێت.

چۆن دەتوانرێت نەفرەت بگۆڕدرێت بە بنەمای دادوەری و گیانی فێریاریی ئەم پێداویستییە، لە کاتیکدا ئاشکرایە کە توندوتیژی لە هەموو جێیەك هەیە و بە هۆگەلێکەوە بەستراوەتەوە، کە واوەترن لە ویست و لێپرسراوەتی تاکەکەسیی؟

ئەگەر خەباتی چینایەتی بە واتای خەباتی بەهرەکێشکراو لە دژی بەهرەکێشگەر بۆ لەناوبردنی بەهرەکێشی بێت، بھێڵن خەباتی چینایەتی وەك ئارەزووەکانی ئێمە بێت. ئەم خەباتە ڕێگەیەکە بۆ هەڵخڕانی مادی و ئاکاری و هەروەها بنەڕەتیترین هێزی شۆڕشە، کە دەکرێت پشتی پێبەسترێت.

بوار مەدەن نەفرەت لە ئارادا بێت، لەبەر ئەوەی کە خۆشەویستی و دادوەری ناتوانن لە نەفرەتەوە سەرهەڵدەن. نەفرەت تۆڵە بە دوای خۆیدا دەهێنێت، حەزی زاڵبوون بەسەر دوژمندا، پێویستی بە زاڵبوونی بەرتەریی تاکە. نەفرەت تەنیا دەتوانێت پایەی میرایەتییە (حکومەتە) تازەکان بێت، ئەگەر کەسێك سەربکەێت، بەڵام ناتوانێت پایەی ئەنارکی بێت

بەداخەوە، دەرکردنی نەفرەتی جەماوەری بەهرەکێشیکراوانێك کە جەستە و هەستییان لەژێر ئەشکەنجە و بەهرەکێشی کۆمەڵگەدایە، زۆر ئاسانە: بەڵام هەر کات ئەو دۆزەخەی کە تێیدا دەژین بە ڕۆشنایی ئامانجێك ڕۆشن بێتەوە، ئیتر نەفرەت لەنێودەچێت و حەزی کڵپەسەندنی تێکۆشان بۆ چاکە گشتگیر دەبێت.

لەبەر ئەم هۆیە، کەسانی کینەدۆز لە نێوان هاوڕێیانی ئێمەدا پەیدا نابن، سەرەرای زۆری پاگەندەگەرانی نەفرەت. ئەوان وەك هۆنەرێك وان، کە باوکی ئاشتی و چاکەیە، بەڵام چریکەی نەفرەت دەخوێنیت، چونکە ئەمە ئاسانکاری هۆنینەوەی هۆنراوەی باش (لەوانەشە خراپ) پێدەبەخشێت. ئەوان لە نەفرەت دەدوێن، بەڵام نەفرەتیان لە خۆشەویستی چێ بووە.
لەبەر ئەمە، من خۆشەویستیم بۆ ئەوانە هەیە، تەنانەت ئەگەر ناو و ناتۆرەشم لێبنێن.

ئێریکۆ مالاتێستا
٢٠ی سێپتەمبەری ١٩٢١

Umanità Nova“ , n. 137, September 20, 1921„
ئەرشیڤی نووسەر:
http://dwardmac.pitzer.edu/anarchist_archives/malatesta/Malatestaarchive.html

---

▪ http://www.dengekan.com/doc/2010/6/hazhen1.htm

گرووپی هاوپشتیی کۆڵان گرووپە خۆجێییەکانی هاوپشتیی گەڕەک … هەژێن

لەنێو هەر کۆڵانێک کە ئێمە دەژین، کەسانێک هەن، کە بە هۆکاری پیریی و نەخۆشیی و پەککەوتەیی و کەمئەندامیی توانای دابینکردنی پێداویستییەکانی خۆیان نییە، چ بە هۆکاری نەتوانین و مەترسیی دەرچوون لە ماڵ، چ بەهۆی نەبوونی توانای کڕین.

ئێمە وەک هاوسێ و وەک مرۆڤ و وەک بەرپسیاریی هوشیاربوون، ئەرکی هاوپشتیکردنی ئەو کەسانە دەکەوێتە ئەستۆ، هەڵبەتە ئەگەر خۆمان لە باری تەندرووستیی و جەستەیی لەبار و گونجاو بین.

لەوانەیە بەهۆی دانەچڵەکانی ئەو هەست و بەرپرسیارییە کۆمەڵایەتییەی سەرشانی خۆمان، هێشتا ئێمەی لە دوای پاساو بگەڕێین و وەک خۆدزینەوەیەک بپرسین؛ ئەی منداڵان و خزمانی خۆیان نایەن و ئەو ئەرکە لە ئەستۆناگرن و ئەنجامنادەن؟

بەجگە لەوەی کە ئەو پرسیارە لە هوشیاریی و لەجیک دوورە، دەکرێت پرسیارەکە پێچەوانە بکەینەوە و لە خۆمان بپرسین؛ ئەگەر ئێمە لە دایک و باوکی خۆمان دوور بووینایە و بەهۆی قەدەخەبوونی هاتووچۆ یان دووریی شوێنی ژیان یان نەخۆشبوونی خۆمان توانای فریاگوزاریی خزمانی خۆمان نەبووایە، چی؟ ئایا هەر ئاوا وەک ئێستا کەمتەرخەمانە و نادەربەسانە دەمانگوت : بۆچی منداڵان و خزمانی خۆیان فریای ئەوان ناکەون؟

بەبێ گومان نەخێر و بە پێچەوانەی ئەوە خۆزگەخواز دەبووین و زۆر سوپاسگوزار دەبووین، ئەگەر هاوسێیانی خزمانی ئێمە لە کاتی تەنگانە فریای ئەوان بکەون و پێداویستییەکانی ئەوان دابینبکەن.

دەی لەسەر هەمان بنەما، پێویستە هەر یەک لە ئێمە لە شوێنی ژیانی خۆمان [لە ئاستی گوند و کۆڵان و گەڕەک] بە پێکهێنانی (گرووپی هاوپشتیی هاوسێیان) بانگەوازبکەین و ژمارە تەلەفۆنێک بۆ پەیوەندیکردن دەستنیشانبکەین. هەڵبەتە تاکو ئەو کاتەی کە (گرووپی هاوپشتیی کۆڵان) و (گرووپەکانی هاوپشتیی گەڕەک) پێکنەهاتوون، پێویستە هەر کەس لەنێو کۆڵانەکەی خۆی، لەوە کە هاوسێکان ئەو

دەناسن و بڕوای کۆمەڵایەتییان بە ئەو هەیە، پێویستە هەر کەس بەخۆبکەوێت و چاوەڕێی درووستبوونی گرووپی کەڕان نەبێت [هاوکاتی هەوڵدان بۆ درووستبوونی گرووپی هاوپشتیی کەڕان نەکەی خۆی، هەوڵبدات خۆی بە تەنیا ئەو ئەرکە ئەنجامبدات]، چونکە گرووپە خۆجێییەکان لەو دەستپێشخەرییە کەسییانەوە دەستپێدەکەن و سەرهەڵدەدەن و پابەندکردنی بەشداریکردنی هەر کەسێک و چاوەڕوانمانەوەی هەر کەسێك بە درووستبوونی گرووپەکان، دەبێتە هۆی دواکەوتنی درووستبوونی گرووپەکان، بە واتایەکی دیکە، بەو ڕادەیەی کە هەر کەسێک زووتر لە شوێنی ژیانی خۆی بەخۆدەکەوێت، بە هەمان ڕادە درووستبوون و سەرهەڵدانی گرووپەکان نزیکتر دەبێت.

چۆنیەتی سەرهەڵدانی گرووپی هاوپشتیی کەڕان؟

وەک پێشتر ئاماژەدرا، کەسێک بە ڕاگەیاندنی ئامادەیی خۆی بۆ هاوپشتیکردنی هاوسێیانی پیر و نەخۆش و پەککەوتە و کەمئەندام یان هەر کەسێکی دیکە کە کۆمەک و هاوپشتی ئێمەی پێویست بێت، لەنێو کەڕان بە هەڵواسینی بانگەوازێک بۆ پێکهێنانی گرووپێک بۆ هاوپشتیی هاوسێیان یان بڵاوکردنەوەی بانگەوازەکە لەنێو تۆڕی کۆمەڵایەتیی و نووسینی ژمارە تەلەفۆنێک بۆ پەیوەندی، هەڵبەتە ئەگەر بکرێت لەسەر بانگەوازە چاپکراوەکە وێنەی کەسی بانگەوازکەر هەبێت، تاکو بڕوای کۆمەڵایەتیی هاوسێیان بەدەستبهێنێت، هەر ئاوا بۆ ئەوەی هەوڵی هاوپشتییانەی ئێمە لە هەوڵ و هەلپەرستیی کەسانی دیکەی ساختەچی و دەستبڕ یان پڕۆپاگەندەکەرانی ڕامیار و مشەخۆر جیابکرێتەوە.

پاش پەیوەندیکردن و ئامادەیی کەسانی دیکە، لەنێو کۆبوونەوەیەکی ئاشکرا و بە لەبەرچاوکردنی باری تەندرووستی و ئاسایی ئێستا، دەکرێت کۆبوونەوەی پێکهێنانی گرووپەکە لەنێو چات-مەسینجەرێک بێت و هەموو هاوسێیان بتوانن بەشداریبکەن، بۆ نموونە چات-گرووپی فەیسبووکیی لە عیراق و چات-گرووپی تەلەگرامیی لە ئێران، لەبەر ئەوەی کە لەو دوو وڵاتە زۆبەی خەڵک بەکاربەری ئەو دوو تۆڕانەیە و نائاشنا نییە و بەکاربردنی ئەوان ئاسانە، ئەگەر نا چات-مەسینجەری دیکەی وەک سیگناڵ Signal و جیتسی Jitsi هەن، کە زۆر باشتر و پارێزراوترن. بەڵام بەداخەوە وەک فەیسبووک مەسینجەر و تەلەگرام گەلیی و گشتیی نەبوونەتەوە و زۆبەری خەڵک ئاگاداری بوونی ئەوان نییە.

لەنێو کۆبوونەوەکە، کەسانی ئامادەی هاوپشتیکردنی هاوسێییان خۆیان دەناسێنن و ژمارە تەلەفۆنی خۆیان بۆ پەیوەندیی ڕادەگەیەنن و

بەشدارانی دیکە دەتوانن ژمارە تەلەفۆنی ئەو کەسانە بە هەموو دانیشتووانی کۆڵانەکە بگەیەن.

بەو جۆرە کۆڵان بە کۆڵان تاکو ئاستی گەڕەک و شار گرووپەکان پێکدێن و لە کاتی پێویست چالاکانی کۆڵانەکان دەتوانن فریای کۆڵانەکانی دیکە بکەون، بەڵام ئەوە بەس لە باری پێویستی و گرفتاریی چالاکانی ئەو کۆڵانە. چونکە هاوپشتیی هاوسێییان بڕوا و ناسین و دڵنیایی پێویستە، بەتایبەت کەسانێک کە کەمتر لە ماڵ دەردەچن و پیر و نەخۆش و پەککەوتە و کەئەندامن، پێویستە دڵنیایی زۆرتریان هەبێت. هەڵبەتە، بە بەردەوامبوونی چالاکییەکان، بڕوای کۆمەڵایەتیی پتەوتر و جێگیرتر و فراوانتر دەبێت و تەنانەت ئاستی کۆڵان و گەڕەکیش تێدەپەڕینێت. بەڵام سەرەتا دروستکردن و گەڕانەوەی پێویستە، چونکە هەزاران و سەدان ساڵە ئیمپڕاتۆرییەکان و دەوڵەت و پارتییە ڕامیارییەکان و دەزگەکان و ڕامیاران خەریکی لەنێوبردنی بڕوا و هاوپشتیی کۆمەڵایەتین و دروستکردنەوە و گەڕانەوەی ئەوەی لەنێوبردراوە، شێلگیرییەکی بەردەوامی پێویستە.

ئەرکەکانی گرووپی هاوپشتی کۆڵان؟

لە باری نائاسایی ئێستا کڕینی خۆراک و پێداویستییەکانی دیکە بۆ ئەو کەسانەی کە بە خۆیان توانای دابینکردنی پێداویستییەکانی خۆیان نییە، گەیاندنی ئەو کەسانە بە پزیشک و نەخۆشخانە، بەسەرکردنەوەی بەردەوام بە هۆی تەلەفۆن و تەنانەت سەردانیکردن بەلەبەرچاوگرتنی ڕێنوێنییە تەندرووستییەکان بۆ خۆپاراستن لە بڵاوکردنەوە و تووشبوون بە پەتاکان.

بەڵام لە باری ئاسایی و نەبوونی پەتاکان، دەکرێت شەونشینی و گەشت و پیاسەکردن لەتەک کەسانێک کە هاوپشتی ئێمە دەخوازن. بۆ نموونە لە یابان خوێندکاران [قۆناخی نێوەندیی و ئامادەیی] هەر کەسە وەک بەشێک لە پراکتیک سەردانیکردن و کڕین و چێکردنی خواردن و پیاسەکردن لەتەک نەخۆشان و پیران و پەککەوتان و کەمئەندامان لە ئەستۆدەگرێت و بەگوێرەی کات و حەزی خۆی ڕۆژانە یان چەند جارێک لە هەفتە ئەو کەسانە سەردانیدەکات و زۆر جار دەکرێت چەند خوێندکارێک لە کەسانی سەرپەرشتیکراو گرووپێک بە سەیران و گەشت و چوونە سینەما یان چوون بۆ پەڕتووکخانەی گشتیی و باخی گشتیی و شوێنەکانی سەرگەرمیی ڕێکبخەن، یان ڕێکخستنی کۆبوونەوە و خواردنی بەیانی پێکەوە لەنێو نێوەندەکانی کۆڵان و گەڕەک پێشنیاربکەن.

چۆنیەتی ڕێکخستن و ئەنجامدانی هاوپشتی؟

کەسێک کە هاوپشتیکردنی کەسانی پیر و نەخۆش و پەککەوتە و کەمئەندام ئامادەیی خۆی دەربڕیوە و ژمارە تەلەفۆنی خۆی بڵاوکردووەتەوە، لەلایەن ئەو کەسانەی هاوپشتییان پێویستە تەلەفۆنی بۆ دەکرێت، یان بە چات-مەسینجەر لیستی پێویستییەکانی پێدەگات، پێداویستییەکان لەو شوێنانەی کە کەسی داخوازیکەر دەستنیشانیکردووە دەکڕێت و دەگەیەنێتە بەردەرگە و بە تەلەفۆن بڕی پارەکە بە کەسەکە دەڵێت و کەسەکە هاوپشتیکراوەکە پارەکە لەنێو زەرفێک دەنێت و لە بەردەرگەکەی دادەنێت. لە باری هەبوونی نەخۆشی و گرانەتا، لەبەر ڕۆشنایی ڕێنوێنییە تەندرووستییەکان، کەمترین نزیکبوونەوە و بەریەککەوتن درووست دەبێت. بەڵام ئەگەر پێویستییەکان بەشێک لە کۆمەکە کۆمەڵایەتییەکانی بەخشینی خۆراک و پۆشاک و شمەکی دیکە بێت، ئەوا بە گەیاندنی کۆمەکەکە بە بەردەرگەی کەسە هاوپشتیکراوەکە، بە بردنی کۆمەکەکە ئاگاداردەکرێت و گرفتی پێدانی پارە و تووشبوونی پەتا نابێت.

چۆن لە خراپەکاریی و فڕوفێڵی کەسانی خراپەکار بەردەگیردەرێت؟

بەداخەوە، لەم کاتە کە لە هەموو کات زیاتر مرۆڤەکان بەتایبەت کەسانی پیر و نەخۆش و پەککەوتە و کەمئەندام ناچارن و کۆمەک و هاوپشتیی دەخوازن، لە زۆر شوێن، تەنانەت لە ئەروپا کەسانێک پەیدابوون کە بەناوی ڕێنوێنی تەندرووستیی و بیمەی دەرمانیی و تیمی پشکنین و تەنانەت بەناوی کۆمەک و هاریکاری لە خەڵکی ناچار پارە دەکێشنەوە.

لەبەرئەوە، پێویستە هاوکاتی ڕاگەیاندنی ئامادەیی خود بۆ کۆمەک و هاوپشتیی هاوسێیان و درووستکردنی گرووپی هاوپشتیی هاوسێیان، وێنە و ژمارە تەلەفۆن و ناونیشانی خود بە چالاکانی گرووپی هاوپشتیی کۆڵان و کەسانێك کە بە ئەوان کۆمەک و هاوپستیی دەگەیەنین، بدەن و چالاییەکان ئاشکرا و ڕاگەیەندراو بن. هەر ئاوا دانیشتووانی کۆڵان بەتایبەت پیران و نەخۆشان و پەککەوتە و کەمئەندامان لە هەوڵی خراپکارانەی کەسانی نەناسراو ئاگادار و وریا بکرێنەوە.

هەڵبەتە نابێت، ئەو ئاگادارکردنەوە و وریاکردنەوانە ببێتە هۆکاری لەنێوبردنی بڕوای کۆمەڵایەتیی بە یەکدی و گومان درووستکردن لەنێو هاوسێیان، بەڵکو پێویستە بەس بە ڕادەی بەرگرتن لە هەوڵی

خراپکارانەی کەسانی مشەخۆر و دەستبڕ و بەرجوا سیفەت، ئاگادارکردنەوەکان بەردەوام بن.

چۆنیەتی یەکگرتنەوە و هاریکاری نێوان گرووپی کۆڵانەکان و یەکگرتنەوەیان لەناو تۆڕی هاوپشتیی گەڕەکی؟

لەتەک دروستبوونی گرووپی هەر کۆڵانێک، پێویستە دەستبەجێ بە بانگەوازکردن و هاندانی دانیشتووانی کۆڵانەکانی دیکە هەوڵبدرێت و تاکو ئەو کاتەی کە لە کۆڵانی تەنیشت گرووپی هاوپشتیی دروستنەبووە، پێویستە وەک نیشاندانی نموونەیەک لە باشیی گرووپی هاوپشتیی کۆڵان، بەگوێرەی توانا و کات لە پیران و نەخۆشان و پەککەوتان و کەمئەندامانی کۆڵانەکانی دیکە هاوپشتیی بکرێت و ئەزموون و ڕێنوێنییەکانی خود بە ئەوان بگەیەندرێن، ئەزموونەکان و چالاکییەکان و نموونەکان لەناو شەونشینی خێزان و پەیوەندی و گفتەی ناو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان بڵاوبکرێنەوە.

کاتێک گرووپەکانی هاوپشتیی دوو کۆڵان لەنێوان خۆیان هاریکاریی دەکەن و گرووپی دیکە دروستدەبن، پێویستە بە پێکهێنانی تۆڕی گرووپە هاوپشتییەکانی گەڕەک هەوڵبدرێت و هەر وەک کۆبوونەوەی ئینتەرنێتیی چالاکانی گرووپی هاوپشتیی کۆڵانێک لە باری نائاسایی وەک ئێستا، یان کۆبوونەوەی خۆجێی لە باری ئاسایی دوور لە مەترسی پەتا و قەدەغەبوونی هاتوچۆ، چالاکانی گرووپە هاوپشتییەکانی گشت کۆڵانەکانی گەڕەکێک کۆبوونەوە بکەن و گفتوگۆ بکەن و پەیوەندیی و چالاکییەکانی خۆیان ڕێکبخەن.

چۆنیەتی سەرپەرشتیکردنی گرووپەکان و ڕێکخستنی بڕیاردانەکان؟

گرووپە هاوپشتییەکانی کۆڵان و گەڕەک، گرووپی خۆبەخشانە و هاریکاریی و دوور لە قازانج و پلە و پایەی ئابووریی و ڕامیاریی دەبن و لەوەش زیاتر گرووپەکان دارای هیچ پەیوەندی و تایبەتمەندییەکی پارتییایەتی و ئایدیۆلۆجیی و ڕامیاریی نابن و نابێت بە پڕوپاگەندەی ڕامیاریی پارتیی و ڕێکخراوە ڕامیارییەکان بواربدرێت؛ فیلۆسۆفیی گرووپی هاوپشتیی کۆڵان و تۆڕەکانی هاوپشتیی گوند و گەڕەک و شار بریتی دەبێت لە (هاوپشتیی هاوسێ بە هاوسێ) و بنەمای هاوپشتیکردن و پەیوەندییەکەش بنەما و پەیوەندییەکی کۆمەڵایەتیی دەبێت و پێویستە لە هەموو پەیوەندییەکی بازرگانیی و ئابووریی و ڕامیاریی و دەستەبژێریی دووربگیردرێت.

کاتێک ئەوە ئامانج و ئەوە شێوازی چالاکیکردنی گرووپە خۆجێییەکانی

هاوپشتیی کۆڵان و گەڕەکەکان بێت، بەڵام بە بێگومان شێواز و ئاستی سەرپەرشتیکردن و بڕیاردانیش گشتیی و کۆڕابەریی (هەمووان ڕابەریی، یان نەبوونی ڕابەریی) دەبێت و هیچ کەس سەرۆک و هیچ کەس هاوسەرۆک نییە و سەرۆکایەتی و ڕێکخستن و بڕیاردانی قووچکەیی بوونی نابێت، هەر ئاوا کە لە باری ئاسایی هاوسێیان هیچ کەس سەرۆک و هیچ کەس ملکەچ، هیچ کەس فەرماندەر و هیچ کەس فەرمانبەر نییە، هەر ئاوا لە ڕێکخستن و سەرپەرشتیکردن و بڕیاردانی گرووپەکانی هاوپشتیی کۆڵان و گەڕەک هیچ کەس سەرۆکی کەسێکی دیکە یان گرووپەکە نییە، هەمووان هاوئاست و هاودەنگ و هاوبڕیار و هاوئەرک و هاوبەرپرسایریی دەبن، ڕێک بە هەمان شێوەی سرووشتی ژیانی کۆمەڵایەتیی.

ئامانج لە درووستکردنی گرووپی هاوپشتیی کۆڵان و تۆڕی گرووپە هاوپشتییەکانی کۆڵانەکانی گەڕەک، بەس هاوپشتیی و کۆمەک و هاریکاریی کاتیی ئەم سەردەمەی بڵاوبوونەوەی پەتا نییە و پێویستە بە ئاسۆی بەردەوامیی پاش تێپەڕاندنی ئەو پەتایە و بە بوارەکانی دیکەی ژیان و پێداویستییەکانی کۆلانەکان و گەڕەکان و گوند و شارەکان پەلبهاوێت و وەک تان و پۆی ڕێکخستنی کۆمەڵایەتییانەی دانیشتووان مرۆڤی کۆمەڵەی ئازاد و یەکسان و دادپەروەر پەرووەردە بکەن

بێجگە لەوە، لە باری ئاسایی و تێپەڕاندنی باری نائاسایی بڵاوبوونەوەی پەتا و مەترسییەکانی دیکە، دەکرێت گرووپەکانی هاوپشتیی کۆڵان پێکهێنانی بنکەی ئالووێرکردن و بەخشینی شمەکە زیادەکان، درووستکردنی باخچە کشتوکاڵییەکانی کۆڵان و گەڕەک، بردن و هێنانەوەی منداڵان بۆ باخچە و فێرگە و ڕێکخستنی گەشتکردن و سەیرانی هاوسێیان، درووستکردنی سندووقی کۆمەکی هاوسێیان، پێکهێنانی دەستەکانی پاراستنی کۆڵان و دابینکردنی ئاسایش بۆ دانیشتتووان لە باری هەبوونی مەترسیی جەنگیی و سەربازیی و هەر ئاوا خاوێنکردنەوەی ژینگە و پاراستنی ژینگە و بازنەکانی هاریکاری و ئاڵووێرکردنی بەرهەم و پێداویستییەکان و … تد

نموونەی زیندوو لەو بارەوە، هەر ئێستا لە ئەمەریکا و ئەروپا لەسەر بنەماکانی کۆمەکی بەرانبەرانە mutual aid درووستبوون و پێکدەهێندرێن و تەنانەت ئامانج و چالاکیی ئەوان زۆر لەو ئاستە زیاتر و فراوانترە، کە من لەنێو ئەم نووسینە وەک نموونە ئاماژەمداوە. ئەوەش بە شێوەی ڕێکخستنی ژیانی کۆمەڵەکان دەگەڕێتەوە، کە لەنێوان هەرێم و کۆمەڵەکانی ئەروپا و ئەمەریکا جیاوازییەکی چەندایەتی و چۆنایەتیی هەیە و لەو بارەوە نووسینەکەی

من فرەتر ئاراستەی کۆمەڵەی هەرێم و کۆمەڵەکانی خۆرهەڵاتی ناوین دەبێت، بەڵام هاوکاتیش وەک پێداویستییە سەرەتاییەکان بۆ پێکهێنانی گرووپەکانی هاوپشتیی هاوسەیان لەنێو کۆمەڵەکانی دیکەی ئەوروپا و ئەمەریکا ئەو هەنگاوانە هەر بنەما دەبن.

هەژێن
١٩ی مارچی ٢٠٢٠

ناڕەزاییەتییەکانی عیراق بەرەو کوێ و ئەگەرە مەترسیدارەکان … هەژێن

هەژێن
13ی نۆڤەمبەری 2019

ئەوەی داخوازییەکانی خەڵکی ناڕازی ڕەوان و ئەوەی کە پێویستە ناڕەزایەتی خەڵک دژی کۆمپانییەکان و فەرمانداریی و پارتییەکان پشتیوانیبکرێن، بۆ من وەک ئەلف و بێی خەبات و ئەرکی شۆڕشگێرانەیە. بۆ ئەوەی لێکدانەوەی دیکە بۆ گومان و بۆچوونەکانی من نەکرێت و کەسانی هەستەکی و سۆزەکی ناهوشیار نەکرێنە دەریچە بۆ هەڵڕشتنی تووڕەیی خۆیان، بە پێویستی دەزانم ئەوە بڵێم لە خۆنیشاندانەکانی (الساحة التحرير) ساڵی 2012 تاکو ئێستا و بە دیاریکراوی لە 3ی ئۆکتۆبەری 2019 تاکو ئەم ساتە هەموو ڕۆژ زیاتر لە 16 سات لە کاتی خۆم بۆ پشتیوانی ناڕەزایەتییەکانی عیراق و هاوکات دژی هێرشی لەشکری دەوڵەتی تورکیە بۆ سەر ڕۆژاوا تەرخانکردووە و تەنانەت لەنێو ڕێپێوانەکانی پشتیوانی ڕۆژاوا، پلاکارتەکەم دوو بەش، بەشێکی پشتیوانی لە ناڕەزایەتییەکانی عیراق و بەشێکی هاوپشتی بۆ خەڵکی جەنگزەدەی ڕۆژاوا.

بێجگە لەوەش بەردەوام لە بواری تەکنیکی خەریکی کۆمەککردنم بۆ گرووپ و پەیجە عەرەبییەکانی تایبەت بە خۆنیشاندانەکان و ڕابوونی خەڵکی خوارووی عیراق، بە تایبەت ئامادەسازیی و کۆکردنەوەی کۆمەك

بۆ کاتی بڕانی یەکجارەکی ئینتەرنێت و بەستنی پردی پەیوەندی ئینتەرنێتیی لە ڕێگەی تێلەفۆن لە ئۆروپا، تاکو دەگاتە ڕێنێوینی چۆنیەتی خۆپاراستنی چالاکانی ڕابوونەکە و ناردنی ئەو توول-ئامرازانەی کە بۆ شکاندنی فیلتەری سەر سایت و تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان پێویستە بەکاربرێن. خوێنەری هێژا تکادەکەم، ئەم پێشەکییە بە خودنمایی مەبینن، بەڵکو وەڵامە بەو کەسانەی ناسیونالیست-بوون بە پشتیوانی خەڵکی ڕۆژاوا لێکدەدەنەوە و نا-ناسیونالیست-بوون بە پشتیوانی سۆزەکیی خۆنیشاندانەکانی عیراق لێکدەدەنەوە و لەژێر ئاڵای ” اللە أکبر” کەوتەکە هەلەکە سەما!

ڕاستی من لە ساڵی 2012 تاکو ئێستا بەردەوام ڕادیکاڵبوونەوەی بزووتنەوە ناڕازییەکان و خۆ-جیاکردنەوە لە پارتییەکان و گەنجبوونی [گەنج-بوون بە واتای زۆرینەبوونی لاوان] بزووتنەوەکان دەبینم. ئەوانە هەموو شایانی دڵخۆشی و دەستخۆشیکردن و پشتیوانیکردنن. بەڵام هاوکات پێویستە ئەو ڕەوتە ناسیونالیستییە عیراقییەش ببینین، لە لە باشترین باردا (نیشتمان و گەل)چییەتییەکەی حشع ب□س□□ری زاڵە، بەڵام بەداخەوە زۆر جار درووشمەکان بەرەو ڕەیسیزم و سووکایەتیکردن و دەمارگرییەکی ترسناک ملدەنێن. سەرباری ئەوەش ناتوانم، بەس ل□ ب□ر□ئ□و هۆیانە دەستبەرداری پشتیوانی و کۆمەکیی ئەنارشیستانەی خۆم بۆ بزووتنەوە خۆخۆیی و ناڕامیاریی و ناحزبییەکانی عیراق ببم.

ب□ پێچەوانەی پڕۆپاگەندەی ناسیونالیستە کوردەکان و سەلەفییە پڕۆ-ئێران و پڕۆ سعودیەکان، سەرەتای ئۆکتۆبەری 2019 ناڕەزایەتییەکان لە بەغداد خۆبەخۆیی تەقینەوە و دنەدەرانیان “دەستی دەرەکی” و “ڕەوتە شیعە و سوننە”کان نەبوون، بەڵکو سووکایەتیکردنی پۆلیسەکانی دەوڵەت بوو بە دەرچوانی بێکاری دانشگەکان و ئەوە بوو بە چەخماخەی تەقینەوەی ناڕەزایەتییە پەنخواردووەکانی خەڵک، کە پێشتر (هێنانی داعش بە پلان و سیناریۆی هێزە داگیکەرەکانی عیراق لە بەهاری 2014) بوو بە هۆی دامرکاندنەوەی ئەو بزووتنەوە بەهێزەی، کە سەرەتای ساڵی 2013 فەرمانداریی مالیکی و هێزەکانی سوپا و پۆلیسی دەوڵەتی بەچۆکهێنابوو و تەنانەت ناڕازیان ئامادەی دەستنیشانکردن و ناردنی نوێنەر بۆ لای فەرمانداریی نەبوون و دەیانگوت “خەڵکی لەسەر شەقام و لەنێو مەیدانی شارەکانە، ئێمە نوێنەرمان نییە و خەڵک خۆی نوێنەری خۆیەتی و ئەگەر مالیکی و فەرماندارییەکەی بەرانبەر خەڵکی ڕاپەڕیو نیازیان پاکە، دەتوانن بێنە ئەو شوێنانە و لەتەک خەڵک گفتوگبکەن/ڕێکەوتنبکەن“.

وەک گوتم بزووتنەوەکە خۆخۆییە و وەک هەر بزووتنەوەیەکی دیکەی خۆخۆیی جەماوەر لە سەراپای تەمەنی دەوڵەت. بەڵام هاوکاتیش نەبوونی خۆڕێکخستنی جەماوەریی لەنێو گرووپ و ڕێکخراوە جەماوەرییە ئاسۆیی و نانەوەندییەکان و هاوکات نەوەندییبوونی خۆنیشاندانەکان و نەگەرانیان بۆ خۆڕێکخستنی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی چین و توێژە نەدار و بێدەسەڵاتەکانی کۆمەڵ، وەک پاژنەی ئاشیل زەمینە و کەلێنی بۆ هەژموونکردنی خشکەیی هێزە ڕامیارییە ناسیونالیستیی و دەسەڵاتخوازە نێوخۆییەکان و هەوڵی تێکدەرانەی هێزە دەرەکییەکانی وەک سەلەفییە لایەنگرەکانی ئێران و تورکیە و سعودیە و هەر ئاوا بەکرێگیراوانی هێزە هاوپەیمانە داگیرکەرەکان درووستکردووە.

یەکێکی دیکە لە پاژنە ئاشیلییەکانی خۆنیشاندانەکان خۆشباوەڕییە بە پەیوەستبوونی هێزە سەرکوتکەرەکانی دەوڵەت [پۆلیس و سوپا]. هەرچەندە دەکرێت و درووستە بە پەیوەستبوونی ئەوان دڵخۆش بین و پێویستە بە بەردەوامی ئەو هێزانە بۆ پەیوەستبوون و تەقەنەکردن بانگەوازبکەین و بگەڕێدەنەوە بۆ نێو بەرەی خەڵک. بەڵام پەیوەستبوونی ئەوان وەک هێزی چەکدار و مانەوەیان وەک هێزی چەکدار و بڕیاردەر، گەورەترین مەترسییە بۆ سەر داهاتووی خۆنیشاندان و ڕابوونەکە، ئەوەش لەبەر چەند هۆ:

- لە ئەنجامی ئەزموونگیریی دەوڵەت و فەرماندارییەکان لە ڕابوونەکانی باکووری ئەفریکا و خۆرهەڵاتی ناوین 2010 – 2013 دەوڵەتانی ناوچەکە بە پشتیوانی و پلانی زلهێزەکان بەتایبەت سوپای میسر کە بەجگە لە دەزگەیەکی سەرکوتگەر و ئامرازی کودەتا، هاوکات پڕۆژەیەکی ئابووریی کۆمپانییەکانە و ڕاستەوخۆ لە دەوڵەتی ئەمەریکا ملیۆنان کۆمەك وەردەگرێت.
- هەر ئاوا، دەستەکانی پشتپەردە لەنێو ڕابوونی خەڵکی تونس توانیان بە یەکەم جار ئاڵای دەوڵەت بکەنە ئاڵای خەڵکی ناڕازی و وەک تاعوونێکی ڕامیاریی لە تونس تاکو ئەمەریکای باکووری گرتەوە و خەڵکی ناڕازی ئەو ئاڵایە بەرزدەکاتەوە، کە لەژێر ئەو و بەناوی پاراستنی ئەو دەکوژرێت، ئەوەش تایبەتمەندیی سەردەمی ئاژاوەیە و چەوساوان دەبنە شەکەنەری ئاڵای سەروەریی چەوسێنەرانی خۆیان، بەتایبەت لە عیراق کە ئاڵاکەی زیاتر لە ئاڵای دەوڵەت، سیمبۆڵی ملهوڕیی ئایینی و یەزدانی لەسەرە و بەس لەلایەن کەسانی ناهوشیار ناشکێتەوە و لە خۆ ناپەچڕێت، بەڵکو تەنانەت ئەو چەپانەش کە لە سەرەتای دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردوو بە ئەنتی-ئایین و ئەنتی-ئیسلام

دەرکەوتن، کەچی ئێستا چوونەتە ژێر هەژموونی ئەو ئاڵایە و دەیشەکێننەوە. هەڵبەتە ئەوەش بڵێم، سەرنجەکەی من لەسەر هەڵگرتنی ئاڵای “اللە اکبر” لەلایەن چەپ بەس لەو لایەنەوەیە، کە ئەوان وەک ئەنتی-ئیسلام دەرکەوتن و شانازی گەورەیان دژە-ئیسلام-بوون و دژە-ئایین-بوون بوو، کەچی ئێستا وەک هەر ئیسلامییەکی دیکە چوونەتە ژێر ئەو ئاڵایە و دەیشەکێننەوە و لە خۆیانی دەئاڵێنن و بەشانی خۆیان دەدەن.

- بە ئاشکرا زۆرێک لە درووشمەکان و تاکو ڕادەیەک ئاراستەی ڕابوونەکە بەرەو بانگەوازکردن بۆ سیستەمی دیکتاتۆری سەرۆککۆمار وەک تورکیە و جێگرتنەوەی سیستەمی پارلەمانی بە سیستەمی سەربازیی و جێگرتنەوەی پارتییەکان بە تاکپارتیی و دیکتاتۆریی سەرۆک ملدەنێت. بە بۆچوونی من، ئەوەش دوو هۆکاری هەن: یەکەم خەڵکی عیراق بەهۆی نائومێدبوون لە گەڕانی پۆزەتیڤ، سیستەمە تاکپارتیی و سەرۆککۆمارییەکەی بەعس و سەدام بە باشتر دەزانن و خۆزگە دەخوازننەوە بەتایبەت عەرەبە سوننەکان. دووەم بە ئاشکرا دەوڵەتی تورکیە لە ڕێگەی سەلەفییە سوننەکان و تورکمان-زمانە ناسیونالیستەکان خەریکی سەرنجڕاکێشانی خەڵکە، لەوانەیە هەوڵدان بۆ نۆژەندکردنەوەی ڕیستورانتی تورکی بە پارە و کۆمەکی دەرەکیی لە ڕێگەی ژنێکی دانیشتووی هۆڵەندە، ئەوەش پێچەوانەی درووشمەکانی سەرەتا “برە برە ایران برە، برە برە ترکیە برە برە، برە برە سعودیە برە، …” خەریکە بە خشکەیی تێکەڵەیەک لە سیستەمی سەدامی-ئەردۆغانی دەکرێتە خواست و خەونی خەڵک.

لەبەرئەوە، بە بۆچوونی من، دەستە دەستە پەیوەستبوونی هێزە چەکدارەکانی دەوڵەت و مانەوەیان وەک هێزی چەکدار لەنێو بەرەی خەڵک، سێ ئەگەری مەترسیداری هەن:

یەکەم: ئەوەی بەکرێگیراوانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە ڕێگەی ناردنی پۆل پۆلی هێزەکانی پۆلیس و سوپا، ناڕازییان بەناو و پاگەندەی پاراستنی “سەروەریی یاسا و دەوڵەت” بکاتەوە بە پارێزەری فەرمانداریی، وەرای ئەوەش حزباللە لە ئێران وەک ئاکپارتیی لە تورکیە و بنەماڵەی آل السعود لە سعودیە ئارەزوومەندی هەڵوەشاندنەوەی سیستەمی پارلەمانییە. بەو جۆرە بە زاڵکردنی سوپا و کودەتایەک بەسەر فەرمانداریی ئێستا بۆ ڕزگارکردنی هەژموونی شیعەگەرایی خۆی لەسەر فەرمانداریی و سازدانەوەی دەست و پەیوەندەکانی خۆی لەنێو فەرمانداریییەکی سەربازیی بە خواست و

پشتیوانی خەڵکی ناڕازی، کە دەتوانێت بۆ ماوەیەکی زۆر درێژ خەڵک نائومێدبکات و مەترسی سەرهەڵدانەوەی بزووتنەوەی ئاوا خۆبەخۆی دووربخاتەوە.

دووەم: هەوڵدانی سێکوچکەی تورکمانە ناسیونالیستەکان – سەلەفییە پڕۆ-ئاکپارتیی و پڕۆ-سعودییەکان – لایەنگرانی دەوڵەتی سوننەی ئیسلامی عیراق وەک ئامانجی پاشڕەوانی عیزەت-دووری بە سیستەمێکی تاکپارتیی، سەرۆکایەتیی و سەربازیی لە چەشنی سەردەمی بەعس .

سێیەم : هێزە داگیرکەرەکانی هاوپەیمانان وەک گێڕانەوەی عیراق بۆ ژێر دەستی خۆیان و لێدان لە پێگە ئایینی و سەربازیی و ئابوورییەکانی کۆماری ئیسلامی ئێران، بەتایبەت پاش ئەوەی کە ئامادەیی سەربازیی ئەوان بەتایبەت ئەمەریکا لە عیراق تێکشکا و هەر ئاوا ئەوەی کە تێکشانی سیستەمە پارلەمانییە پووپەییەکەی* نەیتوانی سنووردارکەری هەژموونی میلیشیا شیعەکانی پڕۆ-کۆماری ئیسلامیی ئێران بێت. ئاوا وەرگەڕانێک لە عیراق بەس بۆ ئەوان قازانجی نییە، بەڵکو بۆ ئیسرائیل و پڕۆژە ئابووریی و سەربازییەکانی.

بەکورتی لەم ساتەدا عیراق وەک نێچیرێکی بریندارە لەنێوەندی کۆمەڵێک ئاژەڵی گۆشتخۆر و هەر یەکە هەوڵی یەکەم و تەواو قۆپاڵگرتنی خۆیەتی. ڕامیارە عیراقییەکان بەتایبەت لۆبییەکانی ناو پارلەمان، کە لەپشت پەردەوە خەریکی ئاراستەکردنن و پڕۆپاگەندەکانی دەستگیرکردنی مالیکی لە سەفارەتی ئەمەریکا و ڤیدیۆ مژدە بەخشەکانی ناو ناوچەکەی سەوز و بەڵێن و هەر ئاوا ناتوانامانەوەی ناڕازییان لە گۆرینی ڕابوونەکە لە ڕابوونی ڕامیارییەوە بۆ ڕابوونی کۆمەڵایەتیی و پێکهێنانی گرووپ و ڕێکخراوە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییەکان وەک تان و پۆی ڕێکخستنی سەربەخۆ و خۆخۆیی خەڵکی ناڕاز و خۆسەریی کۆمەڵایەتیی، کە بەڕادەی کەم ئەگەر نەتوانێت سیستەمی خۆبەڕێوەبەریی گەلیی و دێمۆکراسی ڕاستەوخۆ بخاتە شوێنی سیستەمی ئایینی و خێڵەکیی و پارتیی و پارلەمانیی و سەربازیی، خۆ دەتوانێت ئەوانە لاوازبکات و بیانخاتە ژێر فشاری داخوازییەکانی خەڵک.

ئەو شتانەی لە سەرەوە ئاماژەدران، هەموو ئەگەرن و بەداخەوە بەڕادەیەک نیشانەکانیان دەرکەوتوون و زۆرینەی خەڵکی ناڕازیی هەم بە هۆی دەرگیربوونی هەر ساتە و هەر ڕۆژەی خۆنیشاندان و مەرگ، هەم بەهۆی نەبوونی ئەزموونی خەباتی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی و

تێكۆشانى ئابوورىى لە عيراق، تواناى ديتن و دەرككردنى ئەو مەترسييانەى نييە، كە ڕۆژ بە ڕۆژ بەهۆى بەردەواميى ناكامى خۆنيشاندانەكان و زەمينەسازبوون بۆ دەستە شاردراوە ڕامياريى و ئابووريى و سەربازييەكان و هەر ئاوا ماندووبوون و نائومێدبوون، بە ئاسانى ئەگەرى ڕووداني ئەو مەترسيى و هەوڵە نيوخۆيى و دەرەكييانە زياتر دەبێت.

بۆ نموونە پاش زياتر لە مانگێك خۆنيشاندانى بەردەوام و خۆێنڕژان و قوربانيدان و برسيەتى و ماندووبوون، تاكو ئێستا نەتوانراوە مانگرتنێكى گشتيى و سەرتاسەريى وەك گوشاريى ئابووريى بۆ سەر فەرمانداريى عيراق و كۆمپانييەكانى هاوپەيمانان بەكاربهر□ت؛ نەتوانراوە گرووپە خۆجێييەكان و ڕێكخراوە جەماوەريى و كۆمەڵايەتييە سەربەخۆكان وەك ئەڵتەرناتيڤى پارتييەكان پ□كبهێندرێن و نەتوانراوە لە ئەڵتەرناتيڤى سيستەمى پارلەمانيى و تاكپارتيى و سەربازيى بيربكرێتەوە؛ نەتوانراوە لە ئەڵتەرناتيڤى بيرۆكراتيى دەزگەكانى دەوڵەت بيربكرێتەوە و زۆر شتى ديكە …

هەڵبەتە پێويستە ئەوەش بگوترێت، تاكو ڕادەيەك هێشتا درەنگ نەبووە و بوار و ئەگەرى ڕاديكاڵبوونەوەى خۆنيشاندان و ڕابوونەكە بەرەو ئەڵتەرناتيڤ ماوە. ئەوەش ڵلێم هۆكارى سەرەكيى نەبوونى ڕەوت و ئاراستەى دژە-باو و ڕاديكاڵنەبوونەوە بەرەو سيستەمێكى ئەڵتەرناتيڤ بۆ زاڵيى و ئامادانيى ئاوەزيى و هۆشيى هێزە ڕاميارىيەكان د□گ□□ر□تەوە، كە لە سوننەى ناسيوناليست و شيعەى عيراق-گەرا تاكو دەكاتە حشع بوونيان هەيە و كەسى هوشيار بە ئاسانى دەتوانێت درووشم و داخوازييەكانى ئەوان بناسێتەوە و ئەوە ببينيت، كە چۆن ئەو زاڵييە ئاوەزييەى ناسيوناليستەكان لە پان-عەرەبى تاكو پان-عيراقى بووە بە بەربەستى سەرەكى ل□ بەردەم ڕاديكاڵبوونەوەى ڕابوونى خۆخۆيى خەڵك و سێبەرى نەگريسى ئەوان بووە بە تەلسيمى مردووان بەسەر زيندووانەوە.

بە كورتى و پوختى، بزووتنەوەى خۆخۆيى خەڵكى ناڕازى 2012 – 2019 عيراق لەسەر دووڕييانى: (ملكەچكردنەوە بۆ چەوسێنەران لە ڕێگەى كودەتاى سەربازيى و سيستەمى تاكپارتيى و سەرۆككۆماريى) يان (□اديكاڵبوونەوە و شكاندنى دوا قاوخەكانى سيستەمى ڕاميارىى و گۆڕينى خۆنيشاندانەكان بە مانگرتنى گشتيى و سەرتاسەريى و گۆڕينى ڕابوونى ڕاميارىى بە ڕابوونى كۆمەڵايەتيى و هەنگاونان بۆ پێكهێنانى گرووپ و ڕێكخراوە جەماوەريى و كۆمەڵايەتييە ئاسۆيى و سەربەخۆكان وەك ت□ان و پۆى خۆسەريى كۆمەڵايەتيى و يەكێتى

کۆنفێدرالیستییانەی خۆسەرییە ناوچەیی و هەرێمییەکانی گشت ناوچەکانی عیراق و کۆتاییهێنان بە زاڵیی شیعە لەسەر سوونە، سوونە لەسەر کورد و کورد لەسەر تورکمان و ئاسووریی و ..تد). ئەگەرنا، سەرەنجام لە گۆڕینی فەرماندارییەک بۆ فەرماندارییەکی دیکە، یان گۆڕینی سیستەمی پارلەمانی بۆ سیستەمی تاکپارتیی و سەرەکایەتی زیاتر نابێت، ئەوانەش شایانی ئەو هەمووە قوربانیدان و وێرانکردنە نیین.

چەند پرسیار و وەڵامێک لەبارەی (هەڵمەتی بایکۆتکردنی کاڵا و گەشتی تورکیە)

هەژێن
22-ی ئۆکتۆبەری 2019

پرسیاری یەکەم : ” ئایا بایکۆت نابێتە هۆی بێکاریی کوردانی باکوور؟

وەڵام: پێش هەموو شت، پرسیارەکە لە ڕوانگەی ناسیونالیستییەوە خەریکە سۆزی نەتەوەچییانەی کوردان بورووژێنێت، ئاراستەکەرانی دەسەڵاتدارانی هەرێمن، ئەوانەی کە نانیان لەنێو ڕۆنی تورکیە و ڕێککەوتنی پەنجا ساڵەی “ئیمتیازی” نەوتی هەرێم بە تورکیە دەستەگوڵی دەستی ئەوانە و هەر بایکۆتێکی ئابووریی دەبێتە هۆی نەمانی ڕۆنەکەی تورکیە و وشکبوونەوەی نانەکەی خۆیان.

بە بۆچوونی من، وەک کەسێک کە ناسیونالیزم بە ئایدیۆلۆجیای سەروەریی چین و توێژێک لەسەر کۆمەڵ دەزانم، بۆ من لەنێوان بێکاربوونی کرێکارێکی ئیزمیر و ئامەد و هەولێر و فەلووجە جیاوازی نییە. بێجگە لەوە، کاتێک بڕیاردان لەنێوان بێکاربوونی کرێکارێک و لاقپەڕینی منداڵێک بێت، بێکاربوونی ملیاردان کرێکار لە لاقپەڕین و بێ دایک و باوک-بوون و ئاوارەبوون و کوژرانی منداڵێک، تەنانەت لە کوژرانی ئاژەڵێک و شکانی درەخت و گوڵێک، باشتر دەبینم؛ کرێکارێک

بەبێ کاری کرێگرتە ئەگەری زیندوومانەوەی هەیە، بەڵام منداڵێک و دەروون و خەونەکانی لەژێر بۆمبێک کۆتایی ژیان و مێژووە، بۆ من وەک کەسێک کە منداڵیی و لاویی من لەژێر بۆمبارانی جەنگی عیراق-ئێران تێپەڕاندبێت!

ئەگەر لەوەش بگوزەرێم، فرمێسکی تیمساحیانەی ڕامیاران و کاناڵە میتییەکەی ئەوان (ڕووداو) بۆ نەمانی نانە چەورەکەی خۆیان و زیانی سەرمایەدارە کوردەکانی باکوور و لەوەش بێئابڕووانەتر ئەوەیە، کە زۆریک لە پرۆژە ئابوورییەکانی باکوور پشکی سەرانی پدک و ینک لەنێو هەیە، هەر ئاوا کە بەناوی کەسانی دیکە لە ئۆروپا ڕێستورانت و نانەواخانە و پیتزەری و ڕێزە ئاپارتمان دەکەن و پارەی دزراو سپی- دەکەنەوە!

پرسیاری دووەم: ئەی بۆچی کاڵای کارخانەکانی ئەڵمانیا و برتانیا و ئەمەریکا بایکۆت- ناکەن؟

وەڵام: ئەوەی کە سەرمایە و سەرمایەداران لەم سەر تاکو ئەوسەری دونیا لەنێو ئەو جەنگە بەرژەوەندییان هەیە، گومانی وەرناگرێت. بەڵام بەرهەمی کارخانەکانی دیکەی جیهان [مەبەست کارخانەکانی چەکسازیی و بواری سەربازیی نییە، چونکە ئەمە کڕیاری کاڵای ئەو کارخانانە نین] وەک بەرهەمی کارخانەکانی تورکیا ڕاستەوخۆ بەو جەنگەی ئێستا خزمەتناکەن و ڕاستەوخۆ پشتیوان نین. بەجگە لەوەش، هەر ئاوا کە لە هەرێمی کوردستان هیچ پڕۆژەیەکی بازرگانیی بەبێ پشک و ڕەزامەندیی دەسەڵاتدارانی ینک و پدک بوونی نابێت، هەر ئاواش لە تورکیە، بەبێ ڕەزامەندیی ڕامیاریی تورکیە هیچ پڕۆژەیەک بوونی نییە و زۆربەی پڕۆژە گەورەکان هی ئەردۆگان و زاواکەی ئەون، هەر کەس گومانی هەیە، با فیلمە دۆکومێنتەرییەکان لە بارەی ناچارکردنی خەڵکی گەڕەکە هەژارنشینەکانی ئیستانبوڵ و ئانکارا و شارەکانی دیکەی تورکیە و پرسی مەیدانی تەقیسم لە ئیستانبوڵ تەماشابکات!

بە بۆچوونی من، ئەگەر بایکۆتکردنی کاڵای هەر کارخانەیەکی جیهان و بایکۆتکردنی گەشتی هەر گۆشەیەکی دیکەی جیهان وەک بایکۆتکردنی کاڵاکانی تورکیە و بایکۆتکردنی گەشتکردن بۆ تورکیە ڕاستەوخۆ و دەستبەجێ کارایی چارەنووسسازی هەیە، پێویستە بیخرێتە نێو لیستی بایکۆتکردن!

بەجگە لەوەش، ئەو بایکۆتکردنەی ئێستای خەڵکی هەرێمی کوردستان

هەنگاوی یەکەمە و دەکرێت لە بەردەوامی و درێژەی بەرەو بایکۆتکردنی کارخانە و هێڵە هەواییەکان و گەشتی ئەو وڵاتانەش کە وێرای ناڕەوایی جەنگەکە و کۆمەڵکوژیی دانیشتووانی ڕۆژاوا [ڕۆژاوا بەس کرمانجی-زمان نین، چەندین ئ□تنییی و ئایین و کولتووری دیکەن] کۆمەکی حکومەتی ئاکپارتیی و ئەردۆگان دەکەن، پێویستە دەستبەجێ ئەوانیش بایکۆتبکەی.، بەڵام وەک دەبینین بایکۆتکردنی ئەوان لەسەر خێراڕاگرتنی جەنگەکە کارایی نایب□ت، چونکە کاڵای ئەوان ناچێتە هەرێم و ئێران و …تد، تاکو خەڵکی هەرێم ئەوانە بایکۆتبکەن. وێرای ئەوەش، ڕێپێوانەکانی ئۆروپا بۆ درووستکردنی فشارێکە بە داچلەکاندنی رای گشتیی ئۆروپا و کەم نین، ئەو ئۆروپییانەی کە چەندین ساڵە وەک هاوپشتییەک لەتەک خەڵکی فەلەستین و ڕۆژاوا کاڵای کارخانە و کێڵگەکانی ئیسرائیل و تورکیە بایکۆتدەکەن!

ئەوەی کە دەبێت وەک کاڵای کارخانەکانی تورکیە و گەشتکردن بۆ ئەوێ، کاڵای هەموو کارخانەیەک لە یەک کات و هەر ئێستا و بە چاوتروکاندنێک بایکۆتبکەین، فرەتر پاساوە بۆ بایکۆتنەکردنی کاڵای کارخانەکانی تورکیە. هەر ئاوا ناچارکردنی خەڵکە بەوەی کە یان بایکۆتی کاڵای هەموو کارخانەکان یان کاڵای کارخانەکانی تورکیەش بایکۆتنەکرێت!

بە بۆچوونی من، ئەگەر ئاستی هوشیاریی کەسە نەدار و بێدەسەڵاتەکان بە ئاستی خۆهوشیاریی بەرهەمهێنانی هەرەوەزیی و ناکرێگرتەیی و نامشەخۆریی گ□یشتبێت، ئەی بۆچی نا، بەدڵنیاییەوە ئەوە بەشێکە لە ستراتیجی هەموو کەسێکی سۆشیالیستی دژە-دەوڵەت، بەڵام تاکو ئەو کاتەی کە ئەندامانی کۆڵانێک، گەڕەکێک، گوندێک، سارێک، ناوچەیەک، هەر□م□□ک بەو ئاستە لە خۆهوشیاریی نەگ□یشتبن و بەرهەمهێنانی هەرەوەزیی و خۆکۆمەکیی و گەلکاریی و هەر ئاوا کێڵگە و کارخانەکان کۆمەڵایەتیی نەکرابنەوە، بڕیارێکی ئاوا لە جەنگێکی خۆتڕێن زیاتر نایب□ت. ئەوەی کە ئێستا نەتوانین ئەوە بکەین، نایب□تە پاساوی ئەوەی نایب□ت کاڵای کارخانەکانی تورکیە وەک فشارێکی ئابووریی بۆ ڕاگرتنی جەنگ و هێرشکردنی فەرمانداریی ئاکپارتیی و ملهوڕیی ئەردۆگان، بەکارنەبەین.

بە بۆچوونی من، هیچ لۆجیک و ڕەوایەتییەک لەنێو ئەو پرسیارە نییە. ئەو پرسیارە چ بخوازێت و چ نەخوازێت ماری تۆپیوە بۆ بەرپێی جەماوەر، کە خەریکە پاش نیو سەدە بۆ یەکەم جارە خۆخۆیی و دابڕاو لە دەسەڵات و ڕامیاران و پارتییەکان بڕیارێک دەدات و هەنگاوێکی سەربەخۆ دەنێت.

پرسیاری سێیەم: لەنێوان بایکۆتکردنی کڕینی کاڵای کارخانەکانی تورکیە و گەمارۆی ئابووریی لەسەر وڵاتێک جیاوازی چییە؟

وەڵام: جیاوازییەکە ئەوەیە، بایکۆتکردنێک کە خۆبەخۆ کەسانی نەدار و بێدەسەڵات وەک هاودەردیی لەتەک دانیشتووانی جەنگ-زەدەی ڕۆژاوا بانگەوازیدەکەن، بە کۆتاییهێنانە بە جەنگ و ملهوڕیی حکومەت و دەوڵەت و پارتیی و سەرۆکی تورکیە، بۆ ڕزگارکردنی خەڵکە لە مەرگ، نەک برسیکردنی خەڵکی تورکیە.

بەڵام ئابڵۆقەی ئابووری وەک ئابڵۆقەی هاوپەیمانان لەسەر عیراق و ئابڵۆقەی هاوپەیمان و حکومەتی بەعس لەسەر هەرێم و ئئابڵۆقەی ئێستای دەوڵەتی ئەمەریکا لەسەر ئێران و کوبا و کوریا و …تد فشاری دەوڵەتانە بۆ یەکلاییکردنەوەی ململانێی نێوان خۆیان لەسەر دابەشکردنی کێکی چەوسانەوەی ئێمە؛ ئەگەر ئێران وەک سعودیە بە مەرجەکانی بانکی جیهانی و سندووقی نیودەوڵەتیی دراو و دەوڵەتی ئەمەریکا ملبدات، گرفت و ئابڵۆقەیەک بوونی نامێنێت، هەرچەندە وەک سعودیە ئەگەر نەریتی ملپێراندن هێشتا پیشەیەکی پەسەندکراوی پاسایەتی ئەو وڵاتەش بێت. هاندەری ئابڵۆقەی ئابووریی بۆ سەر “وڵاتێک” سەپاندنی جەنگ و مەرجی ملهورانەی دەوڵەتێکە لەسەر وڵاتێکی دیکە و هیچ پەیوەندی بە خواستی خەڵک و هاوپشتی و هاودەردیی لەتەک خەڵک نییە!

بێجگە لەوە، ئێمە بایکۆتکەرانی گەشت و کاڵای کارخانەکانی تورکیە دەستپێکەری ئەو جەنگە نین، بایکۆتکردن پەرچەکرداری مرۆڤە بێدەسەڵات و نەدارەکانە لە دژی جەنگ، لە دژی کوژرانی منداڵان، لە دژی ئاوارە بوون ، لە دژی داگیرکاری، لە دژی ملهوڕیی و ئەوە هێرش و جەنگی دەسەڵاتداران و سەرمایەدارانی تورکیەیە، کە ئێمە بە بایکۆتکردن ناچاردەکەن، ئێمە بایکۆتکەران وەک بڕیاردەرانی ئابڵۆقەی ئابووریی لەسەر وڵاتان، هیچ بەرژەوەندییەکی تایبەتیی و کەسیی و مشەخۆرانە و ملهوڕانەمان نییە؛ ئێمە خوازیاری کۆتایی هێڕش و جەنگین؛ ئێمە خوازیاری لێدانین لە بازار و سیستەمەکە، هەنگاوی یەکەمیش لە پێداویستیی خەڵکەوە دەستپێدەکات، کە پێداویستیی خەڵکی ڕۆژاوا [خەڵکی ڕۆژاوا بە هەموو ئێتنی و ئایین و کولتوورەکان نەک بەس کوردانی ڕۆژاوا]یە بە هاوپشتی ئێمە و ئێمەی بێ چەک و نەدار و بێدەسەڵاتیش تاقە یەک چەکی شۆرشگێرانە شکدەبەین، ئەویش بایکۆتکردنی کڕینی کاڵا و گەشکردنە بۆ تورکیە وەک لێدان لە ئابووریی و بازاری جەنگ!

بە کورتی جیاوازی نێوان بایکۆتی ئابووریی و ئابڵۆقەی ئابووریی ئەوەیە، کە بایکۆتکەران کڕینی کاڵای کارخانەیەک یان کاڵا و گەشتی وڵاتێک بایکۆتدەکەن نموونە (بایکۆتکردنی خواردنەوەی کۆلا، خواردنی مەکدۆناڵد، کاڵای کارخانەکانی دەوڵەتێک لە پێناو سەپاندنی ماف و داخوازییە ڕەواکانی کۆمەڵێک بەسەر کۆمپانییەکان و دەوڵەتەکان، زیندووترین نموونە: بزووتنەوەی بایکۆتکردنی کاڵا و گەشتی تورکیە.

بەڵام ئابڵۆقەی ئابووریی دەوڵەتێک یان چەند دەوڵەتێک هەناردە و هاوردەی کاڵا بۆ دانیشتووانی ناوچە و هەرێمێک قەدەخەدەکەن، تاکو خەڵکی ئەو شوێنانە و فەرمانداریی ئەو شوێنە بە داخوازییەکانی کۆمپانییەکان و بانکەکان و نێوەندە جیهانییەکان ملبدەن. زیندووترین نموونە: ئابڵۆقەی حەوت ساڵەی دەوڵەتی تورکیە و فەرمانداریی هەرێم لەسەر خەڵکی ڕۆژاوا. بە واتایەکی دیکە، جیاوازی نێوان (بەدەستهێنانی ماف و داخوازییەکانی خەڵک) و (سەپاندنی بەرژەوەندی کۆمپانییەکان و ملهوڕیی دەوڵەتەکان لەسەر خەڵک)!

چوارەم توانج و تاوانبارکردن: شێواندن و تۆمەتبارکردنی بزووتنەوەی جەماوەریی بایکۆتکردن بە بزووتنەوەی "کۆنەپەرست و ناسیونالیستی" لەلایەن چەپی دەسەڵاتخواز

وەک دەبینین و دەردەکەوون، پێشەنگی ئەو چەواشەکارییە ڕامیارییە و ئەو تۆماتبارکردنە، قۆمەنیستە* کوردیی-زمانەکانن. قۆمەنیستەکان لە کاتێکدا دەبنە هەڵگری ئاڵای ڕێفراندۆمی "دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان"، کە پڕۆژەیەکی ئەردۆگانی بوو بۆ یەکلاکردنەوەی جەنگی کۆنی ئوسمانی و سەفەوی و جەنگی ئێستای نیئۆ-ئوسمانی و کۆماری ئیسلامی ئێران لەنێو عیراق، لەوێ بە کێکخواردن لەتەک نەردراوی حکومەتی ئەردۆگان بە هەرێم ئۆکتۆبەری 2018 شاگەشکە بووبوون و بە کورسی دەسەڵاتی سێکیولاستیکیی خۆیان خەونیان دەبینی، کەچی هاودەردی و هاوپشتی خۆخۆیی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی خەڵکی هەرێم و ئازادیخوازانی جیهان لەتەک لێقەوماوانی ڕۆژاوا بە "ناسیونالیستی و کۆنەپەرستانە" ناودەبەن.

من وەک خۆم، باشترین وەڵام بە ئەوان بەس ئەوە دەبینم، کە ڕەڵەم "قومارچی ئەگەر نەڕۆێت بە هینم، دەی دەتەقێت"؛ ئەوان کە کاتی هەڵبژاردنی شارەوانییەکانی 1996 دایکی خۆشیان دەنگی نەدانە؛ ئەوان کە ساڵی 2000 لەنێو جەنگەکی خۆتەڕێن پێنج کەسیان بەکوشتدا و دواتر خۆیان بەرەو هەندەران هەڵهاتن؛ ئەوان کە دواتر لە بەرانبەر

مۆڵەت و پشک لەتەک بکوژانی ئەندامەکانی خۆیان ڕێکەوتن و چوونە یادی هەمان ڕادیۆی ینک، کە کوشتنی ئەندامەکانی ئەوانی ڕەوادەکرد؛ ئەوان کە کاتی هاتنی داعش هەڵای "دەستەی چەکداری جەماوەریی"یان بەرپاکرد و هیچ کەس بە کڵاوی ئەوان … نەپێوا؛ ئەوان کە لەنێو پڕۆسەی "خۆتڕاندنی دەوڵەتی کوردی" ڕسواترین هێز دەرچوون؛ ئەوان کە هەموو مانگێك ڕێکخراو پارتییۆکەیەک درووستدەکەن و بێجگە لە خۆیان هیچ کەس ناوی خۆیان و ڕێکخراوە بەناو جەماوەرییەکانیان و خۆیان نازانێت، زۆر ئاساییە کە لە بەرانبەر بزووتنەوەی خۆخۆیی جەماوەریی بکەونە سووکایەتی و شێواندن، ئەگەر نا وەک قومارچییەکە دڵیان شەقدەبات! چونکە بزووتنەوەی بایکۆتکردن بزووتنەوەیەکە، کە هیچ شوانە "ڕابەر" و "حزبی قائد" و شێخ و تەریقەتێکی نییە و بە چەند ڕۆژ بووە بە دەنگێک و حکومەتی ئاکپارتیی و ئەردۆگان و کۆمپانییەکانی هەرێم و کارخانەکان هەژاندووە و ناچاربوون دەزگە میدیاییەکانیان بۆ پاشگەزکردنەوەی خەڵک بەگەڕبخەن و قۆمۆنیستەکانیش وەک دەسەڵاتخواز و هاودەردی دەسەڵاتداران و کارخانەکان کەوتوونەتە سووکایەتی و شێواندنی ڕەوایەتی بزووتنەوەی بنایکۆتکردن!

ئەگەر لەوەش بگوزەرێن، کە ئاوا تۆمەتبارکردنێک بەس شێواندن و ئێرەییەکی ڕامیارییە وەک بەرەنجامی ناکارایی بۆچوون و بڕیارەکانی خودی ئەوان. پرسیارێک کە تۆمەتی "ناسیونالیست-بوونی بایکۆتکەران" لەبارەی خودی (ناسیونالیزم) دەیورووژێنێت، ناکرێت بەبێ وەڵام بمێنێتەوە.

ساڵی 1993 کاتێک ڕێکخراوەکانی (قۆمۆنیزمی کرێکاری) لە هەرێمی "کوردستان" خەریکبوون پارتییەک لەسەر بنەمای بۆچوونەکانی (مەنسووری حیکمەت) پێکبهێنن، بۆ ئەو مەبەستە خودی مەنسووری حیکمەت بە نامەیەکی ئاراستەکراو کۆمەڵێک پرسیاری لە "فەعاڵین"ی ئەو کات کردبوو و منیش وەك چالاکێکی کۆمونیستی ئەو ڕۆژگارە دەبوو بە پرسیارەکانی نێو ئەو نامەیە وەڵامبدەمەوە. یەکێک لە پرسیارەکان ئەوە بوو "بە ڕای تۆ حزب عیراقی بێت یان کوردستانی، بۆچی؟" [ئەگەر داڕشتنی پرسیارەکە بە درووستی لەنێو هۆشی من مابێت، ئاوا بوو].

ئەو کات کە من بە بۆچوون و بڕوای (پارتیی کۆمونیستی جیهانی) گ□یشتبووم و هیچ بڕوایەکم بە پارتییە ناوچەییەکان نەمابوو، بە پرسیارێك کەوتمە وەڵامدانەوەی پرسیارەکەی (مەنسووری حیکمەت)؛ ئەگەر "کوردستان"یی-بوونی پارتییەک ناسیونالیستبوونی ئەو بێت،

ئەی جیاوازی کوردستانیی-بوون و عیراقیی-بوون چییە، ئایا هەر دووکیان شوناسێکی جوگرافیی نین و شوناسی ڕامیاریی تایبەتیی کۆمەڵە خەڵکێک نین؛ بە چ پێوەرێک یەکەم "ناسیونالیست"ی دەبێت و دووەم "ئینتەرناسیونالیست"یی؟

ئێستا با بە جۆرێکی دیکە ئەو پرسیارە لە ئێوە دەروێشەکانی (مەنسووری حیکمەت) بکەینەوە؛ ئێوە کە حزبەکانتان شوناسی "کوردستانی"ی و "عیراقی"یان هەیە و لە هەر گۆشەیەکی جیهان بژین، بە هیچ شێوەیەک لەنێو تێکۆشانی ئەو کۆمەڵانە بەشدارییناکەن، بەڵام هەمووو درووشم و بانگەواز و بڕیار و هەوڵێکی ئێوەی (قۆمەنیست) لە پێناو "کوردستان" و "عیراق"ەکەی خۆتانە و بە هەزار و یەک شێوە و ڕێگە بەناوی دەیان ڕێکخراوی بەناو"جەماوەریی"یەوە بووجەی خەرجە کۆمەڵایەتییەکانی [بیمە کۆمەڵایەتییەکانی] ئەو کۆمەڵانە بۆ "عیراق" و "کوردستان"ەکەی خۆتان دەدزن، کەچی خۆتان بە "نا-ناسیونالیست" و کەسانێک کە دژی جەنگی فەرمانداریی تورکیە بە سەر کۆمەڵەی ڕۆژاوا لە باکووری سووریە وەستاونەتەوە و بایکۆتکردنی کاڵا و گەشتی تورکیە وەک بەرەنگارییەکی ئابووریی بۆ پشتیوانی لە ڕۆژاوا بەکاردەبەن، ئێوە ئەوان بە "ناسیونالیست" ناودەبەن؛ ئەرێ بەڕاست، بە کامە پێوەر و لۆجیک ئەوە دروستە و بە ئێوە (ناسیونالیزم) و (ناسیونالیست)-بوون چ واتایەک دەبەخشێت؟

- **پەراوێز:**
  قۆمەنیست: قۆم/ قۆمون = نەتەوە، نەتەوەچی، (ئیست) پاشگری بکەرە، وەک (چی). قۆمچی یان قۆمەنیستەکان ئەو ڕەوتە و ئاراستە چەپە هەڵپەرست و دەسەڵاتخوازانەن، کە لە پێناو دەسەڵات و ناوبانگ و بەرتەریی دەستبژێرانەی خۆیان، هەر ڕۆژە درووشم و بەرنامەیەک بەرزدەکەنەوە: "حکومەتی کرێکاری" ، "دەوڵەتی سۆشیالیستی" ، "کۆماری سۆشیالیستی" ، "حکومەتی شورایی" ، " کۆماری شورایی"، „ حکومەتی عیلمانی" ، "حکومەتی سێکولاریستی" ، "حکومەتی مەدەنی" ، " دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان" ، "دەوڵەتی سەربەخۆی کوردی" و بەدڵنیاییەوە وەک هەمووو ڕەوتێکی دەسەڵاتخواز بەیانی پارلەمان دوا مەنزڵگەی ئەوان دەبێت!

بۆ من و بۆ لێکدانەوەی و تێگەیشتنی ئەنارشیستیانەی من لە بارەی

کۆمونیزم [کۆمونیزم نەک کۆمەنیزم]؛ (کۆمونیزم) و دەوڵەت، (کۆمونیزم) و پارتیی، (کۆمونیزم) و ڕابەر، (کۆمونیزم) و دەستەبژێر، (کۆمونیزم) و سەرۆک و لیدەر؛ کۆمونیزم و ئەو شتانەی دیکە کۆمەڵێک چەمکی پارادۆکسی یەکدین و کۆمونیزم یان نییە، یان دژی کۆمەڵەی چینایەتی، دژی سیستەمی چینایەتی، دژی ڕێکخستنی چینایەتی، دژی خەونی چینایەتیی دەبێت. تکایە سەرنجبدە، من لەبارەی کۆمونیزم دەدوێم، نەک مارکسیزم!

ئەنارشیستانی کوردیی-زمان تکایەکی هاوڕێیانە لە خۆم و لە ئێوەش!... هەژێن

وەک مێژوو
بزووتنەوەی ئەنارشیستی بۆ ئێمە نیشاندەدات، ئەنارشیستەکان ئەو
بنەما کردەییەیان
پەیڕەوکردووە :

مەیدانی
بەرەنگاریکردنی سیستەمی سەروەریی چینایەتی زۆر لەوە فراوانترە،
کە چەند ڕەوت و
ئاراستەیەکی جیاواز نەتوانن هەر یەکە و بە شێوازی خۆی خەریکی
پاگەندەکردنی بۆچوون
و بنەماکانی و کەتواریکردنەوەی ئەڵتەرناتیڤەکانی بێت.

ئێمە خەریکی
بەرەنگاریکردنی سیستەمی سەروەریی چینایەتی و کۆششی
کۆمەڵایەتیینانەی خۆمان دەبین،
کەسانی دیکە چیدەکەن، ناتوانن ڕێگریی
کەتواریی هەوڵە شۆڕشگێرییەکانی ئێمە بێن، ئەگەر ئێمە بەڕاستی
لەناو پەیوەندییە
کۆمەڵایەتییەکان و ڕەوت و بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان خەریکی کۆشش
و خۆڕێکخستنی

خۆمان و بەردەوامیدان بە ناڕەزایەتییەکان بین.

بەدرێژایی
مێژووی سەدەی هەژدە و نۆزدە و بیست و ئێستاش سەرەتای سەدەی بیست و یەک، ئەوە ڕەوت
و ئاراستە ئایدیۆلۆجیی و ڕامیارییەکانی دیکەی بەناو “سۆشیالیزم” و “کۆمونیزم”، شان
بەشانی شێواندن و تۆمەتەکانی سەروەران بۆ ئەنارشیزم و ئەنارشیستەکان، وێناکردنی
بیرکردنەوەی ئێمەیان شێواندندووە و وێنەی ئێمەیان ناشیرینکردووە و لە ئێمە دوژمنی شۆڕش و رزگاری کرێکارانیان
چیکردووە و سەد و هەشتا (180) پلە ئامانج و شێواز و مێژووی ئێمەیان پێچەوانە و لنگاوقووچ نیشانداوە و
هەرچی بەرەنجامی نیگەتیڤیی پارتییایەتی و ئایدیۆلۆجییگەریی خۆیان بووە و هەیە، بە شان و ملی
ئێمە داداوە و هەردەم چ لەوپەڕی دەسەڵاتداریی و چ لەوپەڕی پووچەڵبوونەوەی وەک
ئێستایان بۆ یەک تاقە سات و چرکەش لە دوژمنسازیی لە ئێمە نەوەستاون، چونکە بوونی
ئێمە مەترسیی و ڕێگری سەروەرخوازی و دەسەڵاتخوازیی و ناوبانگخوازیی و
مشخ□ریخوازیی سەرانی پارتییەکانی ئەوانە.

ئەگەر ئەوە
نەبێت، دەبوو ئێمە نزیکترین دۆست و هاوتێکۆشانی ئەوان بوونایە، هەر ئاوا لە
کۆمونەی پاریس 1871 و لە ڕوسیە 1917-1921 و لە هەرێمی باڤاریای
ئال□مانیا 1918 و لە ئیسپانیا 1936-1939 و لە ئەمەریکای لاتین
نیشانداوە، ئێمە هەردەم دژی دەوڵەتان و سەرمایەدارانی
ناوچەکە و جیهان، لە ئەوان (چەپەکان)
پشتیوانیمانکردووە
و ئەوان پاش تەواوبوونی مەترسییەکە، لە پشتەوە
خەنجەری ژەهراوییان لە پشتی هاوسەنگەریی ئێمە داوە.

هاوڕێیان
ئەنارشیستی کوردیی-زمان،
ئەرکی مێژوویی
ئەنارشیستەکان زۆر لە دژایەتیکردنی پارتییە چەپەکان و چەند

چەپێکی تەرەکەوتوو،
گەورەتر و فروانترە؛

ئەنارشیستەکان
دژی سەروەریی چینایەتین لە خێڵەکییەوە تاکو پاشایەتی و دەوڵەتی هاوچەرخ و
فەرمانداریی-پارلەمانیی،
نەک بەس جۆرێک
لە سەروەریی،
ئەمە خوازیاری
خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتیی شوێنی کار و ژیان لەسەر بنەمای ئۆتۆنۆمیی خۆجێی و
یەکێتی فەدرالیستیی ئازادانە،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی دارایی تایبەت و دارایی دەوڵەتیین، نەک بەس دژی جۆرێکی سەروەری، ئەمە
خوازیاری دارایی کۆمەڵایەتیین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی کاری کرێگرتەین چ بە
سەرمایەداران و چ بە دەوڵەت، نەک بەس جۆرێکی کاری کرێگرتە، ئەمە خوازیاری
بەرهەمهێنانی کۆمەڵایەتیی و هەرەوەزیین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی هەموو ستەم و هەڵاواردنەکین، نەک بەس دژی جۆرێکی ستەم و هەڵاواردن،
ئەمە خوازیاری یەکسانی مافی تاک و کۆمەڵەکان، یەکسانی ماف و ئەرکی ڕەگەزەکان،
یەکسانی ماف و ڕەوایی کولتوورەکانین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی هەموو ڕێکخستنێکی نێوەندگەرا و قووچکەیی و پارتیی و دەوڵەتیین، نەک
بەس دژی جۆرێکی دیاریکراو، خوازیاری خۆڕێکخستنی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی سەربەخۆ و
ئاسۆیین بەبێ سەرۆک و ڕابەر و شوانەیی ڕامیاران،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی هەموو بەرتەرییەکی ڕامیاری و ئابووری و کۆمەڵایەتیی و کولتووریی
دەستەبژێر و گرووپەکانین، نەک بەس دژی جۆرێکی، ئەمە خوازیاری ئازادی و یەکسانی و
دادپەروەریی کۆمەڵایەتیین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی هەموو سالارییەکی مرۆڤ لەسەر مرۆڤن، نەک بەس جۆرێکی، ئەمە خوازیاری
یەکێتیی و هاوپشتیی خۆخواستانە و خۆبەخشانەی تاک و کۆمەڵە ئازادەکانین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی هەموو بەڕێوەبەرییەکی سەرووخۆکین، نەک بەس دژی جۆرێکی، ئەمە خوازیاری
خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتیین،

ئەنارشیست
هزرەکان دژی پۆلیس و سوپا و زیندان و قەنارە و دوورخستنەوەین، نەک بەس هی
دوژمنەکانمان، بەڵکو بە هەموو کەس، ئەمە خوازیاری خۆپارێزیی کۆمەڵایەتیی شوێنەکانی
کار و خوێندن و ژییان و کۆمەڵەکانین،

ئیدی بەو جۆرە
جیاوازییەکان درێژدەبنەوە، تاکو دەگاتە جۆری ژییانی تایبەتیی و ڕەفتار و گوفتار و
ئەتوار و تەنانەت خواردن و بەکاربردن و ژینگەپارێزیی و خەمخۆریی بە نەوەکانی
دواتری مرۆڤایەتی ….تد

بەڵام،

ئەوان دژی
سەروەریی خاوەن کۆمپانییەکانن، بەڵام بە سەروەریی پارتییەکەی خۆیان هەوڵدەدەن،

ئەوان دژی

دارایی تایبەتیی خاوەنکارانن و لەسەر دارایی دەوڵەتیی پێداگریدەکەن،

ئەوان دژی
کاری کرێگرتە بە خاوەنکارخانەکانن و لەسەر کاری کرێگرتە بە دەوڵەت پێداگریدەکەن،

ئەوان دژی
ستەم و هەڵاواردنی خاوەنکارخانەکانن لە خەڵک و بەرانبەر خەڵک، بەڵام ڕەوایەتیدەری
ستەمکاریی و هەڵاواردنی خۆیان و پاساودەری ئەو کۆمەڵکوژیی و تاوانانەی درێژایی
حەفتا ساڵی سەدەی بیستەم هاوبیرانیان بەرانبەر کۆمەڵ ئەنجامیان داوەن،

ئەوان دژی
ڕێکخستن و ڕێکخراوەکانی سەرمایەدارە تاکەکانن، بەڵام پێداگری هەمان جۆری ڕێکخستنی
ڕامیاریی و ئابووریی و ئایدیۆلۆجیین بۆ خۆیان و نێوەندگەرایی و قووچگەیی سیستەمی
بەڕێوەبردن بە لووتکە دەگەیەنن، هەر بەو جۆرەی موسۆلێنی و هیتلەر و پۆلپۆت و سەدام
و خومەینی گەیاندیان،

ئەوان دژی
بەرتەریی ڕامیاریی و ئابووریی و کۆمەڵایەتیین بۆ دەستەبژێرەکانی سایەی سەرمایەداری
بازاری بەڕەڵا، بەڵام وەک پاشاکان بەرتەریی بە
سەرانی پارتییەکانیان و جەنەڕاڵەکانیان ڕەوایدەکەن،

ئەوان سالاریی
خاوەنکارەکان ڕەتدەکەنەوە، بەڵام خوازیاری جێگرتنەوەی ئەو سالارییەن لەلایەن خۆیانەوە،

ئەوان دژی
جۆرێکی دەوڵەتن، بەڵام لەسەر پێداویستیی دەوڵەتی قەرەقووشیانەی خۆیان
پێداگریدەکەن و تەنانەت لە پێناو سەپاندنی کۆمەڵکوژیی ملیۆنی

ئەنجامدەدەن،

ئەوان دژی
پۆلیس و سوپا و زیندان و قەنارە لەلایەن دەسەڵاتدارانی ئێستان،
بەڵام ڕەواکەری
پۆلیس و سوپا و زیندان و قەنارەی خۆیانن و پاشگری “شۆڕشگێری”یان
بۆ
زیاددەکەن،

ئیدی بەو جۆرە
لیستی هەڵوێست و بیرکردنەوەی “بانێکە و دوو
هەوا”ی ئەوان لە کۆتایی نیوەی یەکەمی سەدەی نۆزدەوە تاکو ئەم
ساتە درێژدەبێتەوە
و سەراپای هەوڵی ئەوان بۆ جێگرتنەوەی سەروەریی ئەوانی دیکە بە
سەروەریی خۆیان،
جێگرتنەوەی دیکتاتۆریی خۆیان بەناوی “پڕۆلیتاریا”، درووستکردنی
پارتیی و چوونە پارلەمان و وەرگرتنی مۆڵەت و
مووچە و کۆمەک لە دەوڵەتانی سەرمایەداریی و تاوانبارکردنی ئێمە
بە “خزمەتکردن بە
سەرمایەداریی”
و …تد

بە بۆچوونی من
و سەلماندنی ئەزموونەکانی مێژووی سەد و هەشتا ساڵەی ڕابوردوو،
هەر ئەوەشە هۆکاری
دژایەتیکردنی ئەنارشیزم و کۆمەڵکوژکردن و تیرۆرکردنی پاگەندەیی
ئەنارشیستەکان،
شێواندنی بنەماکانی هزری ئەنارشیزم، لنگاوقووچ-نیشاندانی
وێنا و وێنەی ڕاستینەی کۆشش و ئامانجەکانی بزووتنەوەی
ئەنارشیستی، تاکو ئەندامان
و لایەنگرانی فریوخواردووی خۆیان بە “سۆشیالیزم” و “کۆمونیزم”ی
دێوجامەیی لە ڕاستی ئامانج و هەوڵ و مێژووی هزر و بزووتنەوەی
ئەنارشیستی
تێنەگەن و تەنانەت وەک ئایینگەراکان کولتووری ترس لە خوێندنەوەی
سەرچاوە
ئەنارشیستییەکان باودەکەن و ئەگەر بزانن ئەندام یان لایەنگرێکیان
خەریکی ڕامان و
هەوڵدانە بۆ تێگ□یشتن لە ئەنارشیزم و سەرچاوەکانی دەخوێنێتەوە،

تۆمەتباران و
شەرمنیدەکەن و جەنگی دەروونی بەرانبەر دەکەن.

کورتەی پەیام
و هاندەری نووسینی ئەم پەیامە، هاوڕێیان (ئەنارشیزم)
بزووتنەوەیەکی
کۆمەڵایەتیی بووە و شۆڕشگەریی ئەو هەر ئەوەیە و هەر بەوەش
دەمێنێت، ل□ بەر ئەوە
مەیدانی پاگەندەکردنی هزر و بۆچوونەکانی ئەنارشیزم، پەیوەندییە
کۆمەڵایەتییەکانن،
مەیدانی کۆششی
ئەنارشیستەکان بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان؛ ئ□رک□ بنەڕەتییەکانی
ئەنارشیستەکان وەک
ڕۆشنگەرانی شۆڕشگەر و چالاکانی شۆڕشی کۆمەڵایەتیی، پاگەندەکردنی
بۆچوونەکانی
خۆیانە، نەک جەنگی بۆچوونە چەپییەکان؛ بەشداریکردنی ناڕەزایەتی و
بزووتنەوە
کۆمەڵایەتییەکانە، نەک بەرەی هاوبەش لەتەک بزووتنەوە
نائیدیۆلۆجیی و پارتییەکان،
یان بچووکردنەوەی کۆشش و بەرەنگاریی خۆمان لە دژایەتیکردنی چەند
پارتیی و گرووپ و
کەسێک؛ ئەرکی ئەنارشیستەکان هەوڵدابنە بۆ خۆڕێکخستنی جەماوەریی و
کۆمەڵایەتیی و
پێکھێنانی ڕێکخراو و گرووپە خۆجێییە سەربەخۆ و ئاسۆییە
جەماوەرییەکان، نەک کات
بەفیڕۆدان بە شەڕەدەندووک لەتەک بۆیباخ لەملانی چەپ، ئەوانەی هەر
سات خەریکی
هەواڵدان و سازشکردنن لەتەک دەسەڵاتداران بۆ بەدەستھێنانی
دەسەڵات و مشەخۆریی.

هەر کەس بەڕێی
خۆی و با لەوە زیاتر کات و وزە و تواناییەکان بەفێر□ نەدەین، کێ
دەتوانێت با خەریکی
وەرگێرانی سەرچاوە هزرییەکان، وەرگێڕان و ناساندنی مێژووی
بزووتنەوەکە، وەرگێرانی
فیلمە دۆکومێنتەرییەکان، کێ دەتوانێت با وەرگێردراوەکان چاپ و
بڵاوبکاتەوە، کێ

دەتوانێت با کۆڕی ڕۆشنگەری بگێرێت و کێ دەتوانێت با بۆ
پیکهێنانی فۆڕووم و گرووپە
خۆجێییە ئەنارشیستییەکان لەنێو گوندەکان، یان لەنێو کۆڵان و
گەڕەک و گۆشەی شارەکان
هەوڵبدات، شتێک کە نابێت ئێمە لەبیربکەین، ئەوەیە؛ ئەنارشیزم
بزووتنەوەیەکی
کۆمەڵایەتییە و بەس لەنێو پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان و
ناڕەزایەتی و
بزووتنەوە جەماوەری و کۆمەڵایەتییەکان
ئەگەر و توانای پەرەسندن و کۆمەڵایەتییبوونەوەی ئەنارشیزم هەیە.
پارلەمان و
سیمینیاری چەپەکان و فسکە فسکی بنکە پارتییەکان و شەڕە تفەنگی
چریکەکان و
خۆنواندنی نێو کاناڵەکانی بۆرجوازی مەیدانی تێکۆشانی
ئەنارشیستەکان نین و نەبوون و
نابن.

بۆ ئێمە تۆڕە
کۆمەڵایەتییەکان بەس مەیدانی پاک□ندەکردنی بۆچوون و گەیاندنی
سەرچاوە هزرییەکانی
ئەنارشیزم و وەک خۆیان نیشاندانی بنەما هزرییەکانی ئەنارشیزمن بۆ
ڕسواکردنی و بە
درۆخستنەوەی هەموو شێواندنەکانی چەپ و ڕاست. لەبیرمان
نەچێت،
پێش ئەوەی
چەپەکان دژی ئێمە بن،
دوژمنی
گەورەتر هەیە،
کە ڕەوتە
سێکسیست و ئایینییە-ڕامیاریگەرا و ناسیونالیست و شۆڤێنیست و
فاشیستەکانن، ئیدی ڕەنگی
ئاڵا و درووشمی ئەو بزووتنەوە ڕاستڕەوانە هەر چی بێت، دوژمنی
ئازادی
و یەکسانی و دادپەروەری کۆمەڵایەتیین و لە سەرووی ئەوانیشەوە
دوژمنە سەرەکی و
گشتییەکە،
لەبیرنەکەین؛

سەروەریی چینایەتی بە هەموو ڕەنگ و زمان و بەن و قەبارەکانیانەوە!

هاوڕێیان،
تکایە خۆتان و بزووتنەوە و ئامانجەکەتان تاکو شەڕەدەندووککردن لەتەک سەرانی چەپ و
پارتییەکان و گرووپە رامیارییەکان و چەند
کەسێکی ناوبانگخواز دامەبەزێنن، ئەوەی ئەوان سەرمایەداریی و
دەوڵەتەکان و کۆمپانییەکان
و ڕەوتە ڕاستڕەوەکانیان لەبیرکردوون و خەم و قسەی شەو و ڕۆژەیان
بووە بە
دژایەتیکردنی ئەنارشیزم و ئەنارشیستەکان و تەنانەت شێوانە بە
دژایەتیکردنی
ئەنارشیزمەوە وەڕنەدەکەن، نیشانەی هەژموون و بوونی
کۆمەڵایەتییانەی ئەمەیە،
سەرەتای کارە و کاتی خۆڕێکخستن و بەشداریکردنی بزووتنەوە
جەماوەریی و
کۆمەڵایەتییەکان و کەتوارییکردنینەوەی ئەلتەرناتیڤی کۆمەڵایەتیی
و ئابووریی و
بەڕێوەبەرییەکانە، کاتی خۆڕاپساندنە لە ڕابوردووی چەپڕەویی و
ڕاسڕەویی کەسیی، کاتی
هەنگاونانە بە هەر شێویەک دەکرێت و دەلوێت و دەگونجێت و بوار
هەیە و توانایە
کەسییەکانمان بواردەدەن، کاتی ئاشناکردنی بنەماکانی ئەنارشیزمە
بە چین و توێژە
نەدار و بێدەسەڵاتەکانی کۆمەڵ، نەک ئەنارشیستکردنی پارلەمانتاران
و سەرانی
پارتییەکانی چەپ.
هەر کات ئەوان
بەبێ ڕەتکردنەوەی رابوردوو و دارایی و ناوبانگ و دەسەڵات و
پلەیان ببنە ئەنارشیست،
ئەوە نیشانەی ئەوەیە، کە ئەمە لنگاوقووچ لە ئەنارشیزم
تێگەیشتووین و خەریکین
لنگاوقووچ بە کۆمەڵی دەناسێنن، ئەنارشیزم هزری کۆمەڵایەتیی
نەداران و
بێدەسەڵاتکراوانە، نەک بنێشتە خۆشەی دەمی ڕامیاران و
سەرمایەداران و دەروێشانی

ئایدیۆلۆجیی !

هاوڕێیان بۆ ئەوەی
بزانین کە لە ماوەی چواردە ساڵی ڕابوردوو (2005 تاکو ئێستا) چ
کات و وزە و
ورەیەک لە بەرەبەرەکانێ و وەڕامدانەوەی تۆمەتەکانی چەپ
بەفیڕۆداوە و چووە، بەخۆتان
بەراورد بکەن،
ئەگەر لەجیاتی
ئەوە خەریکی وەرگێران و کاری هونەریی و تێکۆشانی کۆمەڵایەتیی و
کاری هەرەوەزیی
بووینایە، ئێستا بزووتنەوەکە خاوەنی چی دەبوو و لە چ ئاستێکی
کۆمەڵایەتیی دەبوو.

من لێرەدا
بەڕاشکاویی و بەبێ سڵەمینەوە من بەبێ گومان و بەوپەڕی بڕواوە ئەم
دەستەواژەیەی
کۆتایی دەنووسم، بابەتە فێسبووکییەکان و ڕیزکردنی ناوی
ئەنارشیزم لە ڕیزبەندیی ئاژاوە و خراپەکانی و …تد لەلایەن
چالاکانی ڕەوتە چەپڕەوەکان و راستڕەوەکان بۆ تووڕەکردن و
خەریککردنی ئێمەیە، بۆ
گەڕانەوەی ئێمەیە لە ئەنجامدانی ئەرکانمان، بۆ دوورخستنەوەی
ئێمەیە لە مێژووی
بزووتنەوەکەمان، بۆ بەرگرتنە لە پەرەسەندن و بڵاوبوونەوەی هزری
ئەنارشیستی؛ ئاخر
بڵاوبوونەوەی بنەماکانی هزری ئەنارشیستی و تێگەیشتنی چین و
توێژە نەدار و
بێدەسەڵاتکراوەکانی کۆمەڵ لە ڕاستیی ئامانجی ئەنارشیستەکان و
ئەنارشیزم، بۆ
خوریکردنەوەی ڕێسی هەموو دەسەڵاتخوازان و ناوبانگخوازان و
مشەخۆرانە لە ڕاستەوە بۆ
چەپ، داچڵاکان و هوشیاربوونەوەی چەوساوانە بەوەی کە بەس خۆیان
(چەوساوان) دەتوانن
ڕزگاریکەری خۆیان بن و هەموو پارتیی و گرووپ و کەسێک بەناوی
“پێشڕەویی
سۆشیالیستی و کۆمونیستی”
وەک ڕامیارانی

نەو پارلەمان و دەسەڵاتداران لەپێناو بەشی گەورەتر لە کەکی تاڵانکردنی ڕەنجی
ڕەنجدەران و سامان و داهاتی کۆمەڵ، هەوڵدەدەن و
هەر کات چەپەکان دەسەڵاتیان هەبێت، هەمان شت
دەکەنەوە کە پێشینانیان کردیان؛ ئەوان هەمان تاکتیکی ئاژاوەچییەتی دەسەڵاتخوازان و
پاوانگەران پەیڕەودەکەن "ئەگەر نەتوانن شۆڕشگەر بن، خۆ دەتوانن شۆڕش تێکدەر بن"، وەک
بە کردەوە دەبینین و سەد و پەنجا ساڵ
زیاترە (لە
درووستکردنی یەکەمین پارتیی سۆشیال-دێمۆکراتی
سویسرا تاکو دواهەمین باڵی جیاوەبووی حیکمەتیستەکان)دەردەکەوێت، ئەوان بە
درووستکردنی پارتییەکان و جیابوونەوە و باڵ-باڵێنە
سێکتاریزم پەرەپێدەدەن و بە دەسەڵاتخوازیی و دەوڵەتەکانیان و بەشدارییە
پارلەمانییەکانیان،
چین و توێژە
نەدار و بەدەسەڵاتکراوەکان لە بەدەسهێنانی
داخوازییەکانیان و سەرکەوتنی شۆڕش نائومێدکردووە و دەکەن و وەرگێڕانی کۆمەڵەکانی
جیهان بەرەو ڕاستڕەوی و پەرەسەندنی بزووتنەوە ئایینییە-رامیارگەرا و
ناسیونالیست و شۆڤێنیست و فاشیست و سێکسیستەکان بەرەنجامی ئەو شکستانەن، کە
دەوڵەتگەرایی چەپ لە بلانکیستەکان تاکو بەلشەڤیک و مائۆئیستەکان و کاسترۆئیستەکان
و حیکمەتیستەکان و ..تد بەسەر چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان هێنایان
و ئەوانیان لە ئەگەری سەرکەوتنی
شۆڕش نائومێدکرد!

بە درێژایی مێژووی پارتییایەتی و چەپ، فیلۆسۆفیی دژە-شۆڕشانی
دەسەڵاتخواز و پاوانگەر و ناریسیست ئەوە
بووە "ئەگەر
نەتوانم شۆڕش بەیەکجاری لەنێوبەرم، خۆ
دەتوانم پارچە-پارچە و تێکی-بدەم"، بە
سەلماندن و دەرکەوتنی ڕۆڵی دژە-شۆڕشانەی

پارتییچییەکان بەناوی “سۆشیالیزم”
و “کۆمونیزم”، سەرنجێکی
خێرای ڕووداوەکانی نێو بزووتنەوەی کرێکاران و بزووتنەوەی
سۆشیالیستی سەدەی نۆزدە و
بیست و ئێستا بەسە، کە هەردەم بەهۆی درووستکردنی پارتییەکان و
پەرەدان بە سێکتاریزم و پەڕشوبڵاوکردنی هێزی یەکگرووی کرێکاران
و
سۆشیالیستان و کۆمونیستان بەسەر پارتیی و
گرووپ و دەستەکان، بزووتنەوەی شۆڕشگێرانە وەک هەلکەیەکی پاککراو
و وردکراو خراوەتە
پارووی سەرمایەداران و سەروەران، هاوکاتیش پارتییچییەکان شان بە
شانی دەوڵەتان و
سەرمایەداران لە ڕۆڵی شۆڕشگێرانەی ئەنارشیستان لەنێو بزووتنەوەی
کرێکاران و
بزووتنەوە ئازادیخواز و یەکسانیخواز و دادپەروەریخوازەکان داوە
و سۆشیالیست و
کۆمونیستە ئازادخواز و ڕاستینەکان [ئەنارشیستان]یان بە دوژمنی
چەوساوان ناساندووە؛ ئەوە تاکە کۆشش و بەرەنجامێکی تاکو ئێستای
پارتییچییەتی و
دەوڵەتخوازییە بەناوی پڕۆلیتاریا و کرێکاران و سۆشیالیزم و
کۆمونیزم.

هاوڕێ، هاورێیان، هاوڕێیان، ئەگەر دەخوازن و ئارەزوومەندی وەڵامدانەوەی تۆمەتەکان و شێواندنەکان و دوژمنایەتییەکانن، با هەموومان پێکەوە و هەر کەس لە شوێنی کار و ژیانی خۆی و بەگوێرەی توانا و کات و ئارەزوومەندیی و هۆگریی خۆی خەریکی کۆشش و ئەنجامدانی ئەرکی مێژوویی خۆمان بین، کە شۆڕشی کۆمەڵایەتییە، شۆڕشی کۆمەڵایەتیی [= ناڕەزایەتی کۆمەڵایەتیی، کۆشش و چالاکی کۆمەڵایەتیی، بەرەنگاریکردنی کۆمەڵایەتی، خۆڕێکخستنی کۆمەڵایەتی، پێکهێنانی ڕێکخراوە و گرووپە خۆجێییە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییە سەربەخۆ و ئاسۆییەکانی شوێنی ژیان و کارکردن و خوێندن، هەوڵدان بۆ پێکهێنانی هەرەوەزییە کۆمەڵایەتیی و ئابوورییەکان، هەڵخڕاندنی ڕاپەڕینی کۆمەڵایەتیی، هەوڵدان بۆ لێکگرێدانەوەی تان و پۆی خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵایەتیی خۆجێی و ناوچەیی و هەرێمی و ...تد]، چونکە ئەنارشیزم هزر و بۆچوونی شۆڕشگێرانەی کۆمەڵایەتییە بۆ گەیشتن بە کۆمەڵەی بەبێ چین و چەوسانە و بەبێ سەروەریی چینایەتیی

هەژێن

19ی جوونی 2019

یەزدان و دەوڵەت … . نووســـــینی: میخائیل باکونین

ناوی پەڕتووک : یەزدان و دەوڵەت
نووسینی : میخائیل باکونین
وەرگێڕانی : هەژێن
بۆ چاپکردنی لەسەر کاخەز، لەسەر ئەو لینکە کلیکبکەن
https://hejeen.wordpress.com/2017/07/15

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ……

مەگەر بۆرجوازی کۆمونیستخوازە، تاکو "کۆمـونیزم"ی هەبێـت … . بەشی دووەم … هەژێن

مەگەر بۆرجوازی کۆمونیستخوازە، تاکو "کۆمونیزم"ی هەبێت و بۆ خۆجیاکردنەوە ئاوەڵناوی " کرێکار و پڕۆلیتاریا" پێویست بێت؟…

بۆ خوێندنەوەی ئەم بابەتە کلیکی ئێرە بکەن ……

بەشی یەکەم …….

مەگەر بۆرجوازی کۆمونیستخوازە، تاکو "کۆمونیزم"ی هەبێت و بۆ خۆجیاکردنەوە ئاوەڵناوی "کرێکار و پڕۆلیتاریا" پێویست بێت؟

هەژێن
٢٨ی جولای ٢٠١٨

بەشی یەکەم

خوێنەری هێژا، ئەوەی لەنێو ئەم سەرنجدانە ڕەخنەییە لەسەر ڕاگەیاندنی "ڕێکخراوی ئەڵتەرنەتیقی کۆمۆنیستی له عێڕاق" دەیخوێننەوە، هەوڵێکە بۆ وروژاندنی پرسە)بەرد-لەسەر-دانراوەکانی(نزیکەی سێ دەهە ڕابوردوو، کە بەداخەوە بێدەنگەکردنی زۆرێك لە چالاکانی دوا دەهەی سەدەی ڕابوردوو لە بەرانبەر ئەو پرسانە، بووە بە زەمینەخۆشکەری گاڵتەجارییەکانی ئێستا، هەڵبەتە سەرنجداندنەکەی من بە پێشینە و ئەزموونی کەسیی و خوێندنەوە و ناسینی خۆم پشتئەستوورە.

پێش ئەوەی کەسێك بپرسێت : ململانێ و کەرتبوونی "پارتییە ڕابەرەکان" و قەیرانی "کۆمونیزمی کرێکاری" بە تۆ چی؟ باشترە ئەوە ڕۆشنبکەمەوە، تاکو ئەو پرسیارە نەبێتە بەلاڕێدەبەری سەرنجی خوێنەر. ساڵی ٢٠٠٨ هاوڕێیەک بە منی گوت "هاوڕێ هەژێن ڕەخنەی تۆ زۆر وردەکارە و شێوازت سەرنجڕاکێشە، بۆچی ڕەخنەیەکی چڕ و پڕ لە ڕەوتی "کۆمونیزمی حیکمەتی" ناگریت؟" …. گوتم هاوڕێ، "کۆمونیزمی کرێکاری" ڕوداوی زووتێپەڕە و تەمەنی لە تەمەنی پاسۆک کورتتر دەبێت. من هەرگیز "گول□□ی بەزەیی" بە ئەو ڕەوتەوە نانێم، چونکە خۆتوانەوەی پەشمەکیانەی خۆی زۆر کاراتر و بە ئەزموونتر دەبێت. ئێستا ئیدی کاتی پاککردنەوەی شوێنەواری پەشمەکە تواوەکەیە.

هەر ئاوا پێش ئەوەی بچمە بکەومە شرۆڤەکردنی دەستەواژە ناکۆک و پارادۆکسەکانی نێو ڕاگەیاندنەکە، پێویستە ئەوە بڵێم، کە لە چێشتی فەقێ و دوکانی چەرچی دەچێت، مەگەر ڕاگەیەنەرانی بزانن، کە خۆیان خوازیاری چین؛ شۆڕشی کۆمەڵایەتی یان هەڵپەی دەسەڵات و مرخگرتن لە دەوڵەتمەندی؛ کۆمەڵی کۆمونیستی یان سیستەمی تاکپارتیی دەستەبژێران؛ سیستەمی خۆبەڕێوەبەریی سۆڤیەتی [ئەنجوومەنی] یان فەرمانداریی وردەبۆرجوازی لەژێر دەوجامەی کرێکاران؛ کرێکاران شۆڕشگێڕن یان ڕێبەرێتی دەستی "ڕابەرانی پارتییبازی"؟ ئەهریمەنی ئازادیخواز، فریای لایەنگرانی خۆشباوەڕ بکەوە و نەهێڵیت ئەو جارەش ڕەدووی کڵاوی بابردوو بکەونەوە!

"ڕێکخراوی ئەڵتەرناتیڤی کۆمۆنیستی له عێراق"

ناوی ڕێکخراوەکە لە چەند بارەوە سەرنجڕاکێشە:

"ئەڵتەرناتیڤی کۆمۆنیستی"

وەک ناوی باوەکانی دیکەی ڕەوتی بڕوابوون بە پارتییایەتی و "پارتیی ڕابەر" و پێکهاتەی ئایدیۆلۆجیی لەوانە "دەنگی کۆمونیزم" ، "ئاڵای کۆمونیزم"، ئاڵای شۆڕش"، "ئاڵای ئازادی"، ڕەتکەرەوەی هەموو دەنگێکی دەرەوەی خۆیەتی و خۆی بە بنەچە و ڕەسەن و درووست و ڕەوا دەبینێت و ئەوانی دیکە نابنەچەیی و ناڕەسەن و نادرووست و ناڕەوا دەبینێت، هەر بەو جۆرەی کە لە خاڵی (۱۲.) تەوەرەی " بەرنامەی کاری .... – دەستپێکە گشتیەکان " و خاڵی (۹.) لە " تەوەرە سەرەکیەکانی بەرنامەی کاری ...." بە ئاشکرا ئاماژەدراوە.

" لە عیراق "

ئاماژەیە بۆ ئاراستەی بان-وڵاتیی و بان-"نەتەوەیی" و جیهانی بیرکردنەوە و چالاکیکردنی کەسێک یان گرووپ و ڕێکخراوێک لە هەر شوێنێك نیشتەجێبێت. من نازانم داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە چەندە تێگەیشتنیان لەو ئاماژەیە هەیە، بەڵام دڵنیام لە پاگەندەیەکی ڕامیاریی و ئایدیۆلۆجی بەولاوەتر نییە. چونکە بە کردەوە تەواوی تەمەنی ئەوان وەک چالاکانی ڕەوتی "کۆمونیزمی کرێکاری" لە وڵاتانی دەرەوەی عیراق ئەوەی سەلماندووە، کە ئەوان زۆر لە کەسانی خۆ بە "کورد" و "عەرەب" و "ئێراقی"-زان ناسیونالیستترن و هەمیشە "کرێکاران و سۆشیالیستەکانی جیهان" بۆ پشتیوانی لە خۆیان و بەرنامە عیراقی و کوردستانییەکەی خۆیان بانگەوازدەکەن، بەڵام بۆ

جارێکیش بەشداریکردنی (ناڕەزایەتی و تێکۆشانی شوێنی ژیان و کارکردنی خۆیان) لە دەرەوەی عیراق بە ئەرکی خۆیان نازانن. ئەوەش بەجگە لە هۆکاری بۆچوونیی، کۆمەڵێک هۆکاری دیکەی هەیە؛ دابڕاومانەوە و داخراویی لەنێو "جالیەی عیراقی" و تێکەڵنەبوون بە دانیشتووانی کۆمەڵی پەنادەر، ناکرێکاربوون و کاری لابەلایی و ...تد

کۆتایی بەهاری ١٩٩٣ کاتێک پڕۆژەنامەی (مەنسووری حیکمەت) بۆ دروستکردنی "پارتیی کۆمونیستی کرێکاریی عیراق" بە من وەک ئەندامی ڕێکخراوی "ڕەوتی کۆمونیست" گەیشت، هەم لەنێو وەڵامەکانی ئەو و هەم لەنێو وازنامەیەکی هەژدە لاپەڕەیی بۆ نێوەندیی "ڕەوتی کۆمونیست"، ئەو پرسیارەم وروژاند : ئەی بۆچی لەجیاتی (حککع یان حککک) "پارتیی کۆمونیستی جیهانی"* و "لە عیراق" نەیەت؟ ئەو کات پرسیارەکەی من نەبووە سەرنجڕاکێشی خوێنەرانی وەڵام و وازنامەکەی من و هەر ئاوا ئەو هاوڕێیانەش[کە لە ناوچەکانی هەورامان و شارەزوور و سلێمانی و هەولێر و ڕانیە و ...تد لەتەکیان کۆبوومەوە]، تاکو هۆکاری بەشدارینەکردن و نەچوونی خۆم بۆ نێو " پارتیی کۆمونیستی کرێکاریی عیراق" بۆ ئەوان بخەمەڕوو، کە ئەو کات (ساڵی ١٩٩٣) بڕوابوون بوو بە (ڕێکخراوێکی جیهانیی) بنکەی لە هەموو گۆشەکانی جیهان بۆچوون و پێگەیشتنی من بوو. بەداخەوە ئەو کات هەمووان سەرقاڵی خۆساخکردنەوە بوون لەنێوان "پارتیی کۆمونیستی کرێکاریی عیراق" یان "پارتیی کۆمونیستی کرێکاریی کوردستان"، کە یەکێک بوو لە پرسیارەکانی مەنسووری حیکمەت. ئەوان نەیاندەزانی کە "عیراق"یی-بوون بە هەمان ڕادەی "کوردستان"یی-بوون ناسیونالیستییە و هیچی لە عیراقی-چییەتییەکەی (حشع) و کوردستانیی-چییەتییەکەی (کۆمەڵەک) کەمتر و زیاتر نییە. بەڕاستی ئەوەی کە پاش چارەکە سەدەیەک (بیست و پێنج ساڵە) تازە بە تازە ئەو پرسە هۆش و ئاوەزی "ڕابەرانی پرۆلیتاریا"ی ختووکەداوە، شایستەی هەلهەلە و چەپڵەڕێزانە.

ناوی ڕێکخراوەکە لە باری ڕێزمانییەوە: هەر ئاوا کە بیست و پێنج ساڵە "ڕابەرانی پرۆلیتاریا" بۆ دروستی ناوی پارتییەکەی خۆیان بە زمانی سەرانی "کوردی" نازانن، ئەو جارەش لەسەر کەش و سەروای هەمان "تاس و حەمام" ناوی ڕێکخراوە ساواکەی خۆیان بە هەڵە نووسیوە؛ "حزبی کۆمونیستی کرێکاریی عێراق / کوردستان"، "ڕێکخراوی ئێنتەرنەتیقی کۆمونیستیی لە عێڕاق" نەک "حزبی کۆمونیستی کرێکاری عێراق / کوردستان" و "ڕێکخراوی ئێنتەرنەتیقی کۆمونیستی لە عێڕاق".

یەکەم، بەداخەوە پاش دوو دەهە بەردەوام داچەڕکاندنی سەران و ئەندامانی ئەو ڕەوتە لەلایەن منەوە، کە (کۆمونیزم و کۆمونیست) نەک “کۆمەنیزم و کۆمەنیست”، دووەم، داڕێژەرانی ئەو ناوانە ئەوەندە زمان-کۆڵەن، کە جیاوازی نێوان [ناو] و [ئاوەڵناو] نازانن و نازانن کە واژەی (کرێکاریی) لەنێو “حزبی کۆمونیستی کرێکاریی عێراق / کوردستان” و (کۆمونیستیی) لەنێو “ڕێکخراوی ئینتەرنەتیقی کۆمونیستیی لە عێراق” [ئاوەڵناو]ن نەک [ناو]. لەبەرئەوە بە دوو (یی) دەنووسرێن و ئاماژەی تایبەتمەندیی ناوەکەی پێش خۆیانن و (ی) دووەم گەڕانەوەی ئاوەڵناوەکەیە بۆ ناوەکەی پێش خۆی نەک بۆ پاشگری (عیراق). بە واتایەکی دیکە ئاماژەن بۆ جۆریی پارتییەکە، نەک نیشاندانی جوگرافیای چالاکی پارتییەکە! هەر ئاوا لە باری ڕێنووس و ڕێزمان سەراپای ڕاگەیاندنەکە تژییە لە هەڵە و هەزار بارەکردنەوەی هەڵە و نەزانییەکانی بیست و پێنج ساڵی ڕابوردوو. لێرەدا من لە هەڵەبژێریی ڕاگەیاندنەکە خۆم لادەدەم، چونکە کاتی ئەنجامدانی ئەو ئەرکە نییە و ڕاستکردنەوەی هەڵە ڕێزمانیی و ڕێنووسییەکان بە کەسانی ڕامیار، وەک ژماردنی گوێزە، تەنیا سەرئێشە بۆ نووسەری دەمێنێتەوە.

لێرەدا بەم ئاماژەیە کۆتایی بە بەشی ڕێزمانیی ڕەخنەکەم دەهێنم؛ نووسینی ناوی پارتییەک یان پڕۆژەیەک لەنێوان جووت-کەوانەی گێڕانەوە “ڕێکخراوی ئینتەرنەتیقی کۆمەنیستی لە عێراق”، ئاماژەیە بە دوو شت: یان گواستنەوە وەک ڕۆژنامەنووسێک و گەیاندنی هەواڵێك لەبارەی دەرەوەی خود، یان گواستنەوەی بۆچوون و ئاماژەیەک، کە گوێزەرەوە بە درووستی نازانێت و گومانی هەیە. وەک دەزانین داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە وەک هەواڵنێر و ڕۆژنامەنووسێک بەو کارە هەڵنەستاون، هەر ئاواش وەک توانج و گومان بەرانبەر بە ڕاستگۆیی خۆیان بەکاریاننەبردووە، ئەوەی دەمێنێتەوە، کێشەییە لە زاینینی هونەر و بنەماکانی نووسین، کە هەر هێمایەک بۆ مەبەستێکی دیاریکراو دانراوە، هەر ئاوا کە بە گوێچکە نان ناخورێت و بە چاو هەناسە نادرێت!

” وەك ڕەوتێك بەرەو پێکهێنانی حزبێکی سیاسی کۆمەنیستی پرۆلیتاری تاکو بەستنی کۆنگرەی دامەزرێنەری حزب لە داهاتویەکی نزیکدا.”

ئەوەی پاش بیست و پێنج ساڵ لە هەبوونی ” پارتیی کۆمونیستی کرێکاریی عیراق” و فریودانی خەڵک بە هەمان پاگەندەکانی ئێستای هەوڵی درووستکردنی پارتییەکەی دیکە و جیابوونەوە و دەرکردنی

دەرزەنێک پارتییەکەی دیکە لەنێو پارتیی دایک، تازە بە تازە “ڕابەران”ی “پارتیی ڕابەر” دێن و واژەی “پڕۆلیتاری” دەخەنە شوێن واژەی “کرێکاریی”، هەڵبەتە بەبێ ڕۆشنکردنەوەی هۆکارەکەی؛ ئایا ئەو دوو چەمکە هاوواتای یەکدین؛ ئەگەر ئاوایە، بۆچی واژە باوەکە بەکارنەبراوە؛ ئەگەر جیاوازن، جیاوازییەکەیان چییە؛ ئایا بە خۆجیاکردنەوەیە لە پارتیی دایک؛ یان نائومێدبوونە لە ڕەوتە ڕامیارییەکە “کۆمونیزمی کرێکاریی” ؟ ئەگەر دابڕانە لە نەریتی چۆنیەتی درووستبوون و کارکردنی پارتیی دایک، ئەی بۆچی لاسایی هەمان شێواز و ڕاگەیاندنی ئەو و باڵە جیابووەکانی ئەو دەکەنەوە؟ ئایا ئەوە لاساییکردنەوەی خشکەیانەی ڕاگەیاندنی “بزووتنەوەی بنیاتنانی حزبی کۆمونیستیی عیراق” نییە؟ ئەگەر درووستکردن و سەرهەڵدانی پارتییەک پڕۆژەیەک و زەمینەسازی خۆیی و بابەتیی دەخوازێت، چۆن دەتوانن بەبێ سەڵمینەوە و گومان ڕابگەیەنن ” تاکو بەستنی کۆنگرەی دامەزرێنەری حزب لە داهاتویەکی نزیکدا.” ؟ ئەگەر ئەوان لەوە دڵنیان، کە بەو زووانە کۆنگرەی دامەزرێنەری پارتییە ئایدیالەکە دەبەسترێت، ئیدی بۆچی ئەو فێڵە لە خەڵک و خوێنەر دەکەن و ئەو پێچاوپێچییە درووستدەکەن؛ ئەوان کە بەو ڕاگەیاندنە مژدەی دەبەخشن و لە نزیکی کۆنگرەکەشی دڵنیان، هەر ئاوا بیست و پێنج ساڵ لەمەوپێش لەنێو پڕۆژەنامەکەی مەنسووری حیکمەت هاتبوو؛ بەزوویی بەستنی کۆنگرەی دامەزرێنەر یەکلاییکرابووەوە و مژدەدرابوو، ئیدی بۆچی بەبێ پێچاوپێچ و پەردە پارتییەکەکەی خۆیا ڕاناگەیین. ئەوەی لە بیست و پێنج ساڵی ڕابوردوو ڕەخنەگرانە ڕاگەیاندنەکانی ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاریی” خوێندبێتەوە ئاگاداری جیابوونەوە و دەرکردنەکانی نێو پارتییەکانی ئەو ڕەوتە بەبێت، ئەوا ئەوەش دەزانێت، ئەوە هەمان فێڵی بیست و پێنج ساڵی پێشترە و تەنانەت خۆشیان لەوە دڵنیان کە گوێگر و خوێنەریان نابێت و لە پارتیی دایک مایەپووچتر دەبن. چونکە سرووشتی پارتییایەتی و بەتایبەت ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاریی” ئاوایە، کە هیچ کات دوو کەس ناکات بە سێ کەس، بەڵکو هەردەم سێ کەس بە دوو کەس و یەک کەس دەکات؛ جیابوونەوە و دەرکردنی دەرزەنێک پارتیی و فراکسیۆن و ڕەوت لەنێو هەر دوو پارتیی “کومونیزمی کرێکاریی عیراق و ئێران” باشترین بەڵگەیە.

لە بەرئەوە جیابوونەوە و درووستکردنی پارتییەکی دیکە و خولاندنەوەی ئەندامان و لایەنگرانی خۆشباوەڕ لەنێو بازنەی پارتییایەتی، سەرەنجامەکەی هەمان سەرەنجامی “جیابوونەوە و گۆڕانخوازیی و ڕیفۆرمەکە”ی نەوشیروان موستەفا دەبێت. هەڵبەتە بۆ کەسانی “خۆ بەرابەر-زان” و خەڵک بە گێل-زان” ئاساییە، چونکە کەسانی

ناوبانگخواز بەجگە لە ڕامیارییکردن هیچی دیکە نازانن و هەموو ناکۆکیی و ململانێ و جەنگەکانیان لەپێناو ناوبانگ و دەسەڵات و مشەخۆریی دەستبژێرییە.

” دەستپێکە گشتیەکان – بەرنامەی کاری سیاسیمان ”

خاڵی یەکەم تاکو خاڵی پانزەهەم، فرەتر لێکدانەوەی ئایدیۆلۆجیی بار و دۆخی عیراق دەبن، تاکو بنەماکانی کار. خوێنەری وریا دەتوانێت سەرنجی دەسپاچەیی داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە بدات، کە تەنانەت توانای دیتنی جیاوازی بنەماکانی کار و لێکدانەوەی بار و دۆخیان نەبووە. وەک چێشتی فەقێ هەر کەسە و لەبرێ و لەوێ چەند دەستەواژەیەکی هێناون و لەنێو ڕاگەیاندنەکەی ئاخنیون. هەڵبەتە ئەوەش بەڵام ڕاگەیاندنەکە نمایانی هەژموونی ڕەوتە ڕادیکاڵەکانە [لە کۆمونیست بگرە تاکو ئەنارشیست] لەسەر داڕێژەرانی ڕاگەیاندنەکە؛ بۆ نموونە گەڕانەوە بۆ سەر مارکس و بەخشکەیی خۆدەربازکردن لە سایەی حیکمەتیزم و تەنانەت لێنین'یش وەک هەژموونی کۆمونیستە جیهانییەکان، ئاماژەدان بە شۆڕشی کۆمەڵایەتی و خۆبەڕێوەبەریی وەک هەژموونی ئەنارشیستەکان …تد. سەرباری ئەوەش هێشتا ڕووگیریی و هەژموونی حیکمەتیزم'یش بەدیدەکرێت. ئەوەش شتێکی ئاساییە، چونکە باڵ و فراکسیۆنە جیاوەبوو و دەرکراوەکانی پێشتری ئەو پارتییە دایکیش ساڵی ١٩٩٦-٢٠٠٠ بە هەمان شێوە سەرەتا نەیاندەتوانی ئەوە ڕابگەیەنن، کە (تێزەکانی حیکمەتیزم) نەزۆک دەرچوون و تەنیا بۆ پارچە پارچەکردن و پرش و بڵاوەکردنی بزووتنەوەکان بەکەڵک دێن.

“1. ئامانجی ڕاستەوخۆو هەرئێستای خەباتگێڕان، نوێنەرانی چینی کرێکار وبێبەشان وبەزۆر هەژارکراوان ئەمڕۆ لەعێراقدا ئاڵوگۆڕی سیاسیە ، ئاڵوگۆڕی بەڕێوەبردنی کۆمەڵگا ودەسە ڵاتی سیاسیە ، بەڵام ئەوکارە ڕونادات بەبێ گۆڕینی دەسەڵاتی چینی باڵادەست.”

” ئاڵوگۆڕی سیاسی ” چییە؛ ئەی چ ئاڵوگۆڕێکی ئابووریی و کۆمەڵایەتی بۆ چین و توێژە پرۆلیتەرەکان بەدیدەهێنێت؟ ئایا خەڵکی عیراق تێر و تەسەلە و هیچ ناڕەزایەتیی و داخوازیی ئابووریی نییە و تەنیا گرفتی ئەو گۆڕینی سەروەرێکە بە سەروەرێکی دیکە؛ ئەی جیاوازی سەروەریی سەروەرانی ئێستا و سەروەریی “ڕابەرانی پارتیی ڕابەر” چییە، بەجگە لە نەگۆڕینی و چل مەنی باری سەرشانی چەوساویان؟

چینی دەسەڵاتدار چۆن دەگۆڕدرێت؟ ئەگەر بڕیار بێت گۆڕانە خوازراوەکە جێگۆڕکێی دەسەڵاتخوازان بێت، جیاوازی دەسەڵاتدارانی "مارکسیست-کۆمونیست" و دەسەڵاتدارانی " عەشایر و قەومی و دینی" چییە؟ ئەو جێگۆڕکێیە لە بندەستیی زۆرینەی کۆمەڵ چی دەگۆڕێت، جیاوازی چییە سەروەر چەپ یان ڕاست، کۆنەپارێز یان سێکیولاریست بێت؟

بەبێ گۆڕینی بنەماکانی سیستەمی ئابووریی، چۆن سیستەمی بەڕێوەبەردن دەگۆڕدرێت و چۆن هەژموونی داراکان لەناودەبردرێت؟ بەبێ ئامادەیی کولتووریی و کۆمەڵایەتیی ئەندامانی کۆمەڵ بۆ گۆڕینی سیستەمی ئابووریی، چۆن سیستەمی ئابووریی دەگۆڕدرێت؟ بەبێ لەناوبردنی دەزگە و پێکهاتە پارێزەرەکان [سیستەمی دەوڵەتی و فەرمانداریی و پارتییایەتی] چۆن سیستەمی ئابووریی مشەخۆرانە لەناودەبردرێت و چۆن گۆڕانی شۆڕشگێڕانەی کۆمەڵایەتیی ڕوودەدات؟

“بەڵام ئەوکارە ڕونادات بەبێ گۆڕینی دەسەڵاتی چینی باڵادەست.” …

ئایا گۆڕینی چینی سەروەر بە چینێک یان ڕاستر بڵێین بە سەروەریی دەستەبژێری "خۆ بە ڕابەر-زان" چی لە پرسی چینایەتی کۆمەڵ و چەوسانەوە دەگۆڕێت؛ ئایا ئەزموونی هەفتا ساڵەی ڕوسیەی بەلشەڤیکی و بلۆک و هاوپەیمانی وارشۆ بۆ تێگەیشتن لە "هەمان تاس و حەمام"بوون بەس نییە، کە بە کردەوە ئەوەی نیشاندا، "پارتیی و فەرمانداریی و دەوڵەتی ڕابەر" جێگەی چینی بۆرجوازی دەگرنەوە و سەراپای کۆمەڵ دەبێتەوە بە پڕۆلیتاریا [چین و توێژی نەدار و کرێگرتە و بێدەسەڵاتەکان]؛ یان کاسپییە ڕامیارییەکەی "خۆ بە ڕابەر-زانان" ئەو خۆگێلکردن و نادیدەگرتنە دەخوازێت، چونکە تێگەیشتنی خەڵکی چەوساوە [پڕۆلیتێرەکان] لە کەڵکی پرسەکان و کۆتواری ڕوداوەکانی یەک سەدەی ڕابوردوو بە پێزەکانی دەسەڵاتخوازیی ئەوان زیانی دەبێت؟

” 2. چینی باڵادەست لەعێڕاق ، ….تد “

ئەی ئەگەر ناوازەی مێژوویی ڕوبدات و سبەی پارتییە مژدەدراوەکەی نێو ئەو ڕاگەیاندنە بەدەسەڵات بگات، جیاوازی ڕێکخستنی سیستەمی ئابووریی و پێکهاتەکانی "دەوڵەتە پڕۆلیتێرییەکە" و دەزگەکانی لەتەک ئەوەی ئێستای عێراق هەیە یان سەردەمی لێنین تاکو گۆڕباچۆف هەبوو، چی دەبێت؛ ئایا هیچ سیستەمێکی ڕامیاریی بەبێ سیستەمی ئابووریی [بنەمای ئابووریی] بوونی هەیە؛ دەکرێت ئەمەی خوێنەر

بزانین، بنەمای ئاڵوگۆڕ و سیستەمە ڕامیاری□کەی پارتیی مژدەدراو چییە و لەسەر چ بنەمایەک ئێمەی نەزان بە بەڵێنی سەرخەرمانی "خۆ بە ڕابەر-زانایان" بڕوابکەین؟ چ مسۆگەرییەک هەیە، کە دەسەڵات و سیستەم و ڕامیاری (سوور) لە دەسەڵات و سیستەم و ڕامیاری (مۆر و قاوەیی) جیاواز بێت، ئهەر ئاوا کە ئەزموونی ڕوسیە نیشانیدا؟

" 3. کۆمهڵگا له‌عێڕاقدا کۆمهڵگایه‌کی سه‌رمایه‌داریه ، ...... به بێ ئه‌وه‌ی خاڵی ده‌ستپێك له ڕه‌خنه‌ی عه‌مه‌لی په‌یوه‌ندیه‌کانی سه‌رمایه وڕۆڵی سه‌ره‌کی چینی کرێکار له ده‌ستنیشان کردنی چاره‌نوسی سیاسی و ئابوری وکۆمهڵایه‌تی کۆمهڵگا ده‌ستپێنه‌کات . "

ئەگەر چینی کرێکار وەک چەوساوەترین توێژی پڕۆلیتێریی لەنێو پارادۆکسەکانی پارتییایەتی چەپ دەربکێشین، بەدڵنیاییەوە بەشی هوشیاری ئەو چین□ □□□□ک□ی بنەڕەتیی و چارەنووسازی هەیە، کە هوشیارییەکەی وەک هوشیاریی هەر تاک و توێژ و چینێکی دیکە، زادەی پێگەی خۆیەتی لەنێو پێکهاتەی سیستەمی کۆمەڵایەتیی و تێکۆشانی ئابووریی و ڕەنگدانەوەی ئەزموونەکانی تێکۆشان و ململانێی هەر ڕۆژەی خۆیەتیی دژی داگیرکەرانی هۆش و کار و زەمین و سامانی کۆمەڵایەتیی و بەڕێوەبەردنی کۆمەڵ. دەرککردنی ئەو ڕۆڵە چارەنووسسازەی پڕۆلیتێرەکان [هەڵبەت ئەگەر هوشیار و شۆڕشخواز بن] لەلایەن ڕامیاران بەگشتی و دەسەڵاتخوازانی وردەبۆرجواز بەتایبەتی، لە ڕاپەڕینی گەورەی فەرەنسە تاکو ئێستا بە چەند ڕوخساری جیاواز خۆی نیشانداوە؛ هەر لە سۆشیال دێمۆکراسی تاکو لێنینیستەکان و حیکمەتیستەکانی ئەم سەردەمە، بۆ ئەو مەبەستە لەپێناو قۆستنەوەی خۆشباوەڕیی پڕۆلیتێرە ناهوشیارەکان هەوڵدراوە و تاکو ڕادەیەکی زۆریش ئەو ڕەوت و ئاراستانە توانیوویانە تێکۆشان و هەوڵی پڕۆلیتێرە ناڕازییە ناهوشیار و خۆشباوەڕەکان بخەنە خزمەتی مانەوەی سەروەریی چینایەتی بە جێگۆڕکێپێکردنی لەنێوان چەپ و ڕاستی دەسەڵاتخوازان بە دەیان ناو و ڕوخساری جیاوازەوە. بەڵام هەر هەموو ئەو ڕەوتە دەسەڵاتخوازانەی ژێر دێوجامەی کۆمونیزم یەک کڕۆکی ئایدیۆلۆجیی پڕ پارادۆکسی هاوبەشیان هەبووە و هەیە، کە لەنێو ئەو چەند پاگەندە هەڵخەڵەتێنەرا نە خۆی بەرجەستەدەکات: " کرێکاران شۆڕشگێڕترین چینی چەوساوەن و □□□□ی سەرەکی و چارەنووسسازیان هەیە، بەڵام بۆ ڕێکخستن و تێکۆشان و شۆڕش، پێویستیان بە ڕابەریی کۆمونیستەکان هەیە، چونکە ئەوان بەشی هوشیار و پێشڕەوی کۆمەڵن"

ئەوە پوختەی بۆچوونی پارتییچییەکانە لەبارەی چینی کرێکار و

هوشیاری ش□شگێڕانە و شۆڕش. بە شێوەیەک لە شێوەکان لەنێو گوتار و بۆچوونی هەموویان ئامادەیی هەیە. دەکرێت ڕواڵەتی داڕشتن و دەربڕینەکانیان جیاواز بێت، بەڵام کڕۆکی هەموویان یەک شتە؛ کرێکاران لەنێو شۆڕش ڕۆڵی چارەنووسسازیان هەیە، بەڵام بەخۆیان دەبەنگن و پێویستیان بە پێشڕەویی ورد□ بۆرجوازی هەیە. ئەو پارادۆکسە لەنێو بۆچوونی بابۆفیستەکان و بلانکییەکان و سۆشیال-دێمۆکراتەکان و مارکسیستەکان تاکو چەپە حیکمەتیستەکانی ئەم ڕۆژگارە ئامادەیی هەیە و تەنانەت ئەم ڕۆژگارە لە سایەی ئیدئۆلۆگەکان واوەتر لە بۆچوونەکەی کاوتسکی □□یشتووە.

” 4. وەڵامدانەوە بە قەیرانی هەر ئێستای کۆمەڵگا و …. بەبێ شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار …. ”

مەبەست لە “شۆڕشی کۆمەڵایەتیی” چییە؟ ئەگەر شۆڕشی کۆمەڵایەتیی چینی کرێکار بنەمایە، ئیدی پێداویستی و پاساوی هەوڵدان بۆ درووستکردنی “پارتییە ڕابەرەکان” چییە، کە ئامرازێکی ڕامیارییین بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵاتی ڕامیاریی؟

بۆ هەر خوێنەرێکی وردبین و ئاگاداری پێشینە و سەراپای بۆچوونەکانی ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاریی” ئەوە ڕۆشنە کە چەمکی (شۆڕشی کۆمەڵایەتی) لەنێو ئەدەبیاتی ئەو ڕەوتە نامۆیە و ئەوان لە سەرهەڵدانەوە تاکو ئێستا لەسەر هەڵپەی دەسەڵات و گۆڕینی دەسەڵاتی ئێستا بە دەسەڵاتی خۆیان، هەڵبەتە لەژێر دێوجامەی “کرێکاران”، پێداگرییدەکەن و تەنانەت بە کردەوەش هەر بزووتنەوە و ڕەوتێکی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی س□ربه□□دابێت یان بۆ کەوڵکردنی هەوڵدراوە [یەکێتی بێکاران و یەکێتییە کرێکارییەکان و …تد لە هەرێمی “کوردستان”]، یان بۆ دژایەتیکردنی هەوڵدراوە، وەک دژایەتیکردنی بزووتنەوە و ڕەوتە کۆمەڵایەتییەکانی ژینگەپارێز و ئاشتەوایی کۆمەڵایەتیی و لێبوردنی سزادراوان بە سێدارە و دایکی ئاشتی و ..تد نێو ئێران . ئەوان ئاگایانە دژاەتی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان دەکەن، چونکە پەرەسەندنی بزووتنەوە و شۆڕشی کۆمەڵایەتی، واتە چۆڵبوونی بازاری ڕامیاریی پارتییبازان.

وەک پێشتر ئاماژەمداوە، خاڵەکانی دواتر تەنیا لێکدانەوەی ئایدیۆلۆجیی و پێوانەی کەتواری کۆمەڵن بەگوێرەی حەزی ئایدیۆلۆجیی و کلێشەسازیی ئایدیۆلۆجیی نووسەرانی ڕاگەیاندنەکە. ل□ بەرئەوە، تەنیا سەرنجدەخەمە سەر چەند دەستواژەیەک لەنێو ئەو خاڵانە و لێکدانەوەکان بە مشتومڕی نێوان پارتییچیان خۆیان دەسپێرم:

“7. ...... بۆتە هۆی بەرپابونی خەباتی ئابوری کرێکاری بەردەوام وناڕەزایەتی جەماوەری ......، کە ئەمە خۆی دەبێتە زەمینەیەك بۆ هەر ڕاپەڕینێکی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری بۆ کۆتایهێنان بەم بارودۆخەی ئێستا وکۆتایهێنان بەم دەسەڵاتە فەرمانڕەوایە . .... جیاکردنەوەی ڕیزی ناڕەزایەتیەکان وخەباتە کرێکاری وجەماوەریەکان لە ئامانج وئەجینداو ئاسۆی هێزو ڕەوتە بورژازیی کۆنەپەرستە دینی وتایفی وعەشایری وقەومی وڕیفۆرمیستە جۆراو جۆرەکان وسیاسەتە عەمەلیاکانیان، بەشێکە لە بەجێهێنانی ئەم پێشڕەویە بەرەو سەرهەڵدانی بارودۆخێك وقەیرانێکی شۆڕشگێڕانە لەسەر ئاستی کۆمەڵگا .”

پێشینان گوتوویانە “کورد بدوێنە و شیکاریی خۆی دەکات”. بەڕاستی ئەو پەندە لە بارەی سەرانی “پارتییە ڕابەرەکان” بەگشتی و ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاریی” بەتایبەتی تەواو درووست و گونجاوە. ئەوەیە کەڵکی دەسەڵاتخوازیی، کە لەبەر نێزێکیی تێزەکانی خۆی ئاوازەخوازی برسیبوونی خەڵکە، تاکو زەمینەی بۆ دەسەڵاتگەیشتنی خۆی مسۆگەربکات. هەڵبەتە ئەوە ڕاستییەکی تێدا هەیە، کە پڕۆلیتەرە ناهوشیار و خۆشباوەڕ و نائومێدەکان لە سەردەمە تەنگەژییەکان بە لەشاو لە ڕەوتە فاشیستە ڕاست و چەپەکان ڕوودەکەن. بەڵام هەرگیز ئاراستە و خواستێکی شۆڕشگێڕانەیان نییە، چونکە برسییەتی و بێکاری و ئاوارەیی و ناچاریی و نائومێدیی … تد شۆڕشگێڕیی بەرهەمناهێنن، بەڵکو دژە-شۆڕش بەهێزدەکەن، کە بەکەڵکی نێوان کرێگرتان بەهێزدەکەن، شکانەوەی هۆکاری نەهامەتییەکان بەسەر بەشەکانی دیکەی هاوچین و هاودەردان ڕودەدات، هەر وەک ئێستا کە لەلایەن پڕۆلیتەرە ناهوشیارەکان پڕۆلیتەرە کۆچەرەکان دەکرێن بە هۆکاری نەهامەتییەکانی خۆیان. بەڵام هیچ کام لەو ئەزموونانە بە دەسەڵاتخوازان نابنە وانە و ئەوانیش وەک پارتییە ڕاستڕەوەکان لەسەر ئەو ناهوشیارییە سەرمایەگوزاریدەکەن و دەیکەنە بەردەبازی پەڕێنەوە بەو کۆشکی دەسەڵات و مشەخۆریی.

” ڕاپەڕینێکی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری ” کامەیە و “پارتیی ڕابەر” و قسەکەرانی چ پێوەرێک بۆ شۆڕشگێڕیی ڕاپەڕینەکان دەکەنە بنەما؟ مەبەست لە” جیاکردنەوەی ڕیزی ناڕەزایەتیەکان وخەباتە کرێکاری وجەماوەریەکان ” چییە، بە پارتییکردنی بزووتنەوە و ڕێکخستنە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییەکان و بەکاربردنیان وەک ڕێکخراوە پاشکۆکانی دەسەڵات و پارتییە “ناسیونالیستەکان”؟ جیاوازییەکان چین، ناو و ناتۆرە یان شێوازی ڕێکخستن و تێکۆشان و میکانیزمەکانی

تیکۆشان؟

” 8. …. چینی کرێکار دەخالەتی نەکردوە، لە مشت ومڕی سیاسی بەرووی بورژازی، وەك چینێك كە سیاسەتی سەربەخۆی خۆی وبەدیلی سیاسی خۆی هەبێ بۆ کۆمەڵگا. …. لەگەڵ ئەوەشدا کە ناڕەزایەتیە کرێکاریەکان و بزوتنەوە داخوازیە کانیان بەردەوامە ، بەڵام نەیانتوانیوە ڕێڕەوی خۆیان بگۆڕن بە ڕاستای بەدیهێنانی بەرژەوەندیەکانیان “

بەشداریکردنی مشتومڕی ڕامیاریی چییە و لە پێناو چی؟ ڕامیاریی سەربەخۆی چینی کرێکار چییە و ئەڵتەرناتیڤی ڕامیارییەکانی کامانەن، کە دەبوو کرێکاران بیکەن، بەڵام نەیانکردووە؟ ئەی بیست و پێنج ساڵەی ڕابوردوو جەنابی “ڕابەرانی فیعلیی” چینی کرێکار لە کوێ بوون و خەریکی چی بوون؟ مەگەر ئەوان نالێن “کرێکاران پێویستیان بە پارتییەک هەیە، تاکو ڕابەریی تێکۆشانی ئەوان بکات” و بیانشەڕێنێ و ژیان و کار و شۆڕش بۆ ئەوان دیکتە بکات، ئەی بیست و پێنج ساڵە ئەوان لەنێو (حککع) بڕیاردەر و قسەکەر و نەخشەڕێژ نەبوون، بۆ ڕابەریی کرێکارانی “نەزان و دەبەنگ” یان نەکرد؟

یان هۆکارەکە ئەوەیە، کە “ڕابەرانی بلفعلی” کرێکاران ناخوازن هۆکارەکە بیدرکێنن، چونکە بۆ پێزەکانی “پارتییی ڕابەر” زیانی هەیە و هۆکارەکە ئەوەیە، کە کرێکاران وەک زادەی سرووشتی تێکۆشانی ڕاستەوخۆ و سەربەخۆی خۆیان بەو سەرەنجامە گەیشتوون، کە ڕامیاریی هونەری فریودانی چەوساوانە بۆ مسۆگەرکردنی و پاراستنی سەروەریی ڕامیاران و سەرمایەداران و سیستەمی ڕامیاریی قەفەزی ژیان و ویست و ئازادیی مرۆڤ و تەنانەت بوونەوەرەکانی دیکەیە و دەسەڵاتی ڕامیاریی ئامرازی پاراستنی سەروەریی ئابووریی کەمینەیەکە لەسەر زۆرینەی نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراو، ئەوەش خۆبەخۆ واتە دژایەتی خەون و خەیاڵ و ئامانجە دێرینەکانی پڕۆلیتەرە شۆڕشگێڕەکان!

بۆچی کرێکاران وەرای بەردەوامیی بزووتنەوە و ناڕەزایەتییەکانیان، نەیانتوانیوە ڕێڕەوی سەربەخۆی خۆیان بگۆڕن؛ ئەو گرنگییەیان دەرکنەکردووە، دەسەڵات ڕێگربووە یان چەپەکان لە دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردو و دەهەی یەکەمی سەدەی بیست بۆ پلانگێڕیی و تاکتیکی جۆراوجۆر، بزووتنەوە و ڕێکخستنە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییەکانی کرێکارانیان کۆوەکردن و مراندن؟

کرێکاران نەزان و تەمەڵ و ناشۆڕشگێڕن یان چەپی دەسەڵاتخواز بووە بۆ هۆی دابەشکردنی ڕیزەکانی کرێکاران بەسەر سێکتە ئایدیۆلۆجییەکانی خۆی و لاوازکردنی بزووتنەوەی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی کرێکاران و نائومیدکردنی کرێکاران لە گۆڕینی سیستەمی چینایەتی، بەهۆی شکست و پارچەپارچەبوونی یەک لە دوای یەکی ڕێکخراو و پارتییە "کۆمونیستی" و "کرێکارییەکان"؟

"9 . لاوازی ڕۆڵی ژنان لە ژیانی سیاسیدا کاریگەریەکی گەورەی هەیە لەسەر بۆدواوەچونی بزوتنەوەی سۆشیالستی وچەپ بەگشتی ، هەروەها لەسەر بزوتنەوەی ڕزگاری خوازی ژنان بە شێوەیەکی تایبەت. دروشمی بزوتنەوەیەکی سۆشیالیستی بەهێزوتوانا بوونی نیە بێ بزوتنەوەیەکی ڕولەسەری ڕزگاری خوازی ژنان، وە بزوتنەوەیەکی ڕولەسەری ڕزگاری خوازی ژنان بوونی نیە بەبێ بەدەستەوەگرتنی سۆشیالیزم، "

" بۆدواوەچونی بزوتنەوەی سۆشیالستی وچەپ بەگشتی ، هەروەها لەسەر بزوتنەوەی ڕزگاری خوازی ژنان بە شێوەیەکی تایبەت " چییە؛ چۆڵبوونی بازاری چەپ و پارتییایەتی یان نائومێدیی ژنان لە ڕزگاری؟ کە بزووتنەوەی ژنانی لاواز و نائومێدکرد، "لاوازی ڕۆڵی ژنان لە ژیانی سیاسی" یان بۆ ڕامیارییکردنی بزووتنەوەی کۆمەڵایەتیی و ئابووریی و کولتووریی ژنان؟ کە ڕێکخراوی ژنانی پووکانەوە و لەنێوبرد، لاوازیی و نەبوونی حەزی ژنان بۆ چالاکی ڕامیاریی یان بۆ کۆمیتەکردنی ڕێکخراو و بزووتنەوەی ژنانی ئازادیخواز بۆ "پارتیی ڕابەر"، کە داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە قسەکەر و بڕیاردەری یەکەم بوون؟

بە پێچەوانەی پاگەندەی داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە، ئەوەی بە کردەوە دەبینین و دیتوومانە، شکانی بازاری چەپە وەک هەر هێزێکی ڕامیاریی کە بۆ فریودانی ژنان و ڕامکردنیان هەوڵدەدات. ئەوەش شتێکی ئاساییە و ژنان لە پیاوان هەستەوەرتن و کەمتر بۆ ڕاوبەت دەکرێن. هەر ئاوا لە دەرەوەی دەرزەنە پارتییە جیاوەبووەکانی "کۆمونیزمی کرێکاریی" بزووتنەوەی ژنان بوونی هەیە و بەهێزە و دیاردەی نێو کۆمەڵە و لە ئاستی سەرتاسەریی کۆمەڵ خەریکی ململانەی ڕەوتە کۆنەپەرستەکان و نێرسالارییە!

بەڵام هێشتا ئەو قسەی ئەوان ڕاستییەکی تێدا هەیە، چونکە دەرزەنە پارتییەکانی "کۆمونیزمی کرێکاری" و گشت گرووپ و پارتییە چەپەکان، تەنانەت ئەندامە ژنەکانی خۆشیان لەدەستداون و چیدیکە درووشمە بریقەدار و بەکردەوەکانی چەپ ناتوانن سەرنجڕاکێشی ژنانی

ئازادیخواز و سەربەخۆخواز بن.

ئەوی ڕەوتـی "کۆمـونیزمی کرێکـاریی" و دەرزەنێ پـارتییە جیاوەبووەکـانی بناسـێت، دەزانێـت، کە مەبەسـتی ئەوان لە " بزوتنەوەیەکی ڕولەسەری ڕزگاری خـوازی ژنـان بـوونی نیە بەبێ بەدەستەوەگرتنی سـۆشیالیزم " ئەوەیە کە بـزووتنەوە و ڕێکخـراوە کۆمەڵایەتیی و ئابوورییەکانی ژنان ببنە کۆمیتەی "پارتیی ڕابەر" و هەرچی ڕاگەیەنەرانـی ئەو ڕاگەیانـدنە بەیاریـدەدەن، ئەوان وەک دەروێشەکی ڕامیاری ئەنجامیبدەن.

"10 ٠ …. بەڵام مەرجی بوونی چینی کرێکار بە هێزێکی سیاسی لەکۆمەڵگادا بەندە بە هەڵکشانی خەباتی ئابوری و سیاسی و فکری ئەو چینە بۆ خەباتێکی چینایەتی کرێکاری سۆشیالستی، بۆ خەباتێکی سیاسی چینـایەتی کرێکـاری بـەڕووی چینـی بۆرژوازی وحزبەسیاسـیەکانیان وبەڕووی دەوڵەت وەك ئامرازی دەسەڵاتی چینی باڵادەست. …"

بۆبۆچوونی من و بۆ گوێرەی ئەزموونی من، مەرجی ڕامیاریی-بوونی کرێکاران و تێکۆشانی کرێکاران، وازهێنانی ئەوانە لە تێکۆشانی ئـابووریی و کۆمەڵـایەتیی و ڕۆشنگەریـی ئەو چینە و ئەنـدامەکانی. چونکە ئەزموونی تێکۆشانی چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان بەگشتی و کرێکـاران بەتـایبەتی بۆ کـردەوە و سـەلماندی مێژوویـی ئەوەی نیشانـداوە، لە هەر کـوێ کرێکـاران بۆ پارتییـایەتی و ڕامیـاریی خۆشباوەڕ هەبن و لە دەوری پارتییەکان و ڕامیاران کۆببنەوە، لەوێ تێکۆشانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتووری و ڕۆشنبیریی ئەوان بەرەو ژێر سفر دەچێت ولە هەر کوێ چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان بەگشتی و کرێکاران بەتایبەتی لە خۆڕێکخستنی سەربەخۆی کۆمەڵایەتیی و جەماوەریی و تێکۆشانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتووریی و ڕۆشنبیریی ڕووبنەن، لەوێ بازاری پارتییایەتی و ڕامیاران چۆڵ و شکستخواردووە. لەو بارەوە دەتوانین سەرنجی ئەو سەردەمانە بدەین، کە تێکۆشانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتووریی و ڕۆشنبیریی و خۆڕێکخستنی کرێکاران لە هەڵکشاندایە، لەوێ چەپەکان گارەگارەی "پێویستبوونی پێکهێنانی پارتیی ڕابەر و تێکۆشانی ڕامیاریی" دەکەن و هیچ کەس بۆ کڵاوی ڕامیاریانەی ئەوان هیچ ناپێوەت ؛ سەردەمە درەوشاوەکانی سەدەی پانزە تاکو سەدەی بیست، باشترین نموونەن؛ ڕاپەڕینەکـانی کۆمـونەی پـاریس ١٨٧١، ئۆکتۆبەری ١٩٠٥، ئاڵمانیـا ١٩١٨-١٩١٩ ، ئیسپانیا ١٩٣٦-١٩٣٩، هەنگاریا ١٩٥٦، پۆڵۆنیا ١٩٧٩، ئەرژەنتین ١٩٩٩-٢٠٠٣، ….تد

“11 . …. ئەوە دەتوانێ خەباتی ئابوری وسیاسی چینی کرێکار و توێژە زەحمەتکێشەکان وا لێبکات ببنە خاوەنی هێزوتوانا وڕێکیان بخات لە خەباتێکی سیاسی سەربەخۆ وکاریگەر بۆ ڕوخانی دەوڵەتی بۆرژوازی وپێکهێنانی حکومەتی کرێکاری تاکو دەست بەرێ بۆ شۆڕشە ئابوری وکۆمەڵایەتیەکەی … و هەنگاوبنێ بەرەو دامەزراندنی کۆمەڵگایەکی کۆمۆنیستی، ئازاد ویەکسان. “

ئەگەر کرێکاران چینێکی شۆڕشگێڕی ئاوان، کە ڕزگاری مرۆڤایەتی بە شۆڕش و ڕزگاری ئەوانەوە پەیوەستە، ئیدی چ پێویستیان بە پارتییەکی درووستکراو لەلایەن کۆمەڵێك وردە بۆرجوازی ئایدیۆلۆجیگەر هەیە؛ یان کرێکاران “دەبەنگن” و بەبێ ڕابەری وردە بۆرجوازی توانای شۆڕشیان “نییە”؛ یان پارتییەکەی وردە بۆرجوازی بۆ کۆنترۆڵکردنی توانا و شۆڕشگێڕیی کرێکارانە؟

ئەگەر کرێکاران توانای هۆشیی و ئاوەزیی شۆڕشکردنیان نەبێت، زۆر ئاساییە، کە وردە بۆرجوازی خێرخواز پارتییەک بۆ “کرێکارانی دەبەنگ” چێبکات و “لەڕێی یەزدان” کرێکاران “ڕزگاربکات”. ئەگەر کرێکاران ئەوەندە بە توانان و شۆڕشگێڕترین چین و ڕزگارکەری مرۆڤایەتین لە چەوسانەوە و کۆمەڵە بۆ کۆمونیزم دەگەیەنن، ئیدی گارەگاری “پێویستی هەبوونی پارتییەکی ڕامیار بۆ ڕزگارکردنی کرێکاران و بەرەوپێشبردنی شۆڕشی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی ” بەجگە لە درۆ و دەلەسەی وردە بۆرجوازی لەپێناو بەدەسەڵاتگەیشتن و زاڵبوون بەسەر باڵەکانی دیکەی بۆرجوازی و بەهێزکردنی سەروەریی چینایەتی [دەوڵەت] لەژێر دەوجامەی “پرۆلیتاریا و کرێکاران و سۆشیالیزم”، هیچی دیکە نییە و نابێت. تکایە وەڵام “کرێکاران دەبەنگن” یان وردە بۆرجوازی لەژێر دەوجامەی کرێکاران خەریکی خۆگەیاندنە تەختی سەروەریی و مشەخۆریی چینایەتییە؟

” 12 . ڕەوتە سۆشیالست وکۆمۆنیستەکان لە عێراقدا نەیانتوانیوە ئامرازێکی خەباتگێڕانە دابین بکەن بۆ چینی کرێکاروسیاسەتێکی سۆشیالستی کە پەیوەندیەکی فیعلی هەبێ بە خەباتی چینایەتی کرێکاری و گەشەپێدانی بخەنەڕوو . هەروەها لاوازی ڕەوتی سۆشیالستی لەناو چینی کرێکاردا بۆتە خاڵێکی لاوازی سەرەکی لەناو بزوتنەوەی چینی کرێکار ولە بوونی چەپ وبزوتنەوەی سۆشیالستی لەسەر ئاستی خودی کۆمەڵگەش . “

ڕەوتی “سۆشیالست وکۆمۆنیستەکان لە عێراق” کێن؟ ئایا داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە بەجگە لە (حککع) بڕوایان بە سۆشیالیستیی و

کۆمونیستبوونی هیچ ڕەوتێك هەبوو و هەبووە، تاکو ئێستا یەخەی ئەوان بگرێت؟ بێجگە لە خودی ڕاگەیێنەرانی ئەو ڕاگەیاندنە و ڕەوتی "کۆمونیزمی کرێکاریی" و (حککع) کێ پاگەندەی ئاوا (زل و دەرەی وێرانەی) کردووە؛ ئایا بێجگە لە سەرانی (حککع) هیچ کەس هەبووە ڕێگر بێت؟

یەکێك لە تایبەتمەندییەکانی وردەبۆرجوازی ئەوەیە، کە هیچ بەرپرسیارییەکی مێژوویی لە ئەستۆناگرێت و کرێکاران و خەڵک بۆ مردن و قوربانیبوون بانگەوازدەکات و بەکوشتدەدات و ماندوو و نائومیدیان دەکات و کە دوکانە ڕامیارییەکەی بازاری نەما، دەچێت بەناوێکی دیکە دوکانێکی دیکەی ڕامیاریی ڕادەگەیێنێت و بۆ ئەوەی خەڵک خۆشباوەڕبکات، دەکەوێتە سەروگوێلاکی ئەوانەی پێش خۆی و بە هەموو شێوەیەک وردەکاریی کێبوونی ئەوانەی پێش خۆی دەرناخات و خۆی دەکاتە پاڵەوانی یەک شەوە و سنگ دەردەپەڕێنێت.

لەو کاتەوە (حککع) لەسەر بنەمای نووشتەی مەنسووری حیکمەت بۆ کرێکارانی عیراق نووسراوە، ڕاگەیێنەران و دامەزرێنەرانی "ڕێکخراوی ئەڵتەرنەتیقی کۆمۆنیستی له عێڕاق" لە ئاستی کۆمیتەی نێوەندی و نووسینگەی ڕامیاریی و کۆمیتەکانی خوارتر خەریکی لە ئاو کردنی نووشتەکەی مەنسووری حیکمەت'ن بۆ کرێکاران، کەچی لەنێو ڕاگەیاندنەکەیان وەک ئەوەی تازە لە ئەستێرەی مەریخەوە هاتبن، خۆیان لە خراپکارییەکان و فریوکارییەکان و تێکدانەکان و پارچەپارچەکردنی ڕیزەکانی کرێکاران بەسەر کۆمەڵێك پارتیی لە یەکدی جیاوەبوو، نەبان دەکەن و هیچ ڕەخنەیەک لە چارەکە سەدەیەک (بیست و پێنج ساڵ) ڕابوردووی خۆیان وەک لیدەر و سەرۆک و سکرتێری پارتییەکانی "ڕەوته سۆشیالست و کۆمۆنیستەکان له عێڕاق" ناگرن و هیچ سووچێك لە ئەستۆناگرن. ئایا ئاوا کارێك لە ساختەچییەتی ڕامیاریی چیدیکە دەتوانێت پێناسەکەری بێت؛ بەگێلزانینی خەڵک و فێڵکردن و درۆکردن لەتەک خەڵک؟

" 13 . پێویستی بوونی نوێنەری سیاسی سۆشیالزمی زانستی کە دیدگاکەی لە مەنهەجی مارکسی وەرگرتبێ وپشتی بەستبێ بە مارکسیزم وەك مەنهەج وتیوری شۆڕشگێر، مەسەلەیەکی واقعی یە وزەرورەتەکەی لە وەڵامدانەوە بە کێشەکانی کۆمەڵگاو ژیانەوە هاتوە. … تریبیونێك ونوێنەرێك بۆ مارکسیزم وکۆمۆنیزمی پرۆلیتاری ڕەخنەگرلە ڕەوتە ڕیفۆرمیستەکان وسازشکاران وناسیۆنالیستە‌کان و"نیشتمانیەکان" کەبەناوی سۆشیالیزم وکۆمۆنیزمەوە دەدوێن . ئێمە پێمان وایە کە چەندین لەو ڕەوتانەی لە عێڕاقدا هەن بەردەوامی بە بوونیان دەدەن

لە ڕێگای قسە کردن بەناوی سیاسەتی سۆشیالستی وبەناوی مارکسیەتەوە ، بەلام نەیانتوانیوە جوابگۆی پێکهێنانی ئامرازێکی خەباتکارانە بن بەدەست چینی کرێکارەوە، … ئێمە پێمان وایە ڕەوتەکەمان هەنگاوێکە بەڕاستای نوێنەرایەتی کردنی سیاسەتی کۆمۆنیستی شۆڕشگێڕ وسۆشیالزمی زانستی وئەزمونی مێژوویی چینی کرێکار لە عێڕاق وجیهان ”.

پێش هەموو شت دەڵێی یەکەمی ئەو خاڵە لەنێو پەیڕەوی نێوخۆیی هەموو گرووپێکی مارکسیستی هەیە، هەر ئاوا کە ” بِسْمِ اللّـَهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ” سەرەتای هەموو بەشێکی قورئانە. بێجگە لەوە، هەر ئاوا هەموو گرووپە مارکیستەکان بە هەمان شێوەی ئەو ڕاگەیاندنەی “ڕێکخراوی ئەڵتەرنەتیڤی کۆمۆنیستی له عێڕاق” هەموو گرووپ و پارتییە مارکیسیستییەکانی دیکە بە لادەر و ساختەچی دەناسێنێن. باشە، ئاوای دابنێین، کە هەموو گرووپەکانی پێش “ڕێکخراوی ئەڵتەرنەتیڤی کۆمۆنیستی لە عێڕاق” نامارکسیست-بوون و بە ئامانجی بۆرجوازییانەیان خۆیان لەژێر دەوجامەی “مارکسیزم” حەشارداوە. باشە چ بەڵگە و بنەمایەک هەیە، کە گرووپی ناوبراو لە هەموو ئەوانەی پێش خۆی “لادەرتر” و خراپەکارتر و ساختەچیتر و بۆرجوازییانەتر نەبێت؟ چۆن بڕوا بە کۆمەڵە کەسێك/کەسانێك دەکرێت، کە بیست و پێنج ساڵە [چارەکە سەدەیەکە] لەنێو پارتییەک (حککع) کە دامەزراوی خۆیان بووە لەسەر ڕەچەتەی مەنسووری حیکمەت و لەنێو ئەو پارتییە بکوژ و ببڕ هەر خۆیان بوون و هەموو “لادان” و بادان و خراپەکارییەکان و نەزانییەکان و کەچبینییەکان و “تەنگ-نەزەرییەکان” زادەی چالاکی و هۆش و ئاوەزی ئەوان خۆیان بووە؟

جیا لەوەی کە پارتیی و گرووپە ڕامیارییەکان ئامرازی کۆنتڕۆڵکردنی بزووتنەوەی کرێکارانن بۆ سەروەریی بۆرجوازی، ئایا باشتر نەبوو، کە داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە لەنێو پارتیی دایک بمێننەوە و لە بیست و پێنج ساڵ سەرکردە و هەمەکارەبوونی خۆیان ڕەخنە بگرن و ئەو شاکارانە ئەنجامبدەن، کە ئێستا لێرە بانگەوازییان بۆ دەکەن؟ ئەی جیاوازی ئەوەی لەنێو ئەو ڕاگەیاندنە بانگەوازی بۆ دەکرێت و ئەوەی پارتیی دایک و پارتییە جیاوەبووە و دەرکراوەکانی دیکە بانگەوازی بۆ دەکەن چییە و جیاوازییەکانیان چین؟ یان درووستکردنی پارتیی باشترین ئامرازە بۆ مسۆگەرکردنی مشەخۆریی و جەنگەکە بە ناوبانگخوازیی ئەندامانی کۆمیتەی نێوەندیی و نووسینگەی ڕامیاریی و ڕابەرەکەکانی خوارتر و چۆنیەتی دابەشکردنی بووجەی پارتییە، کە لەلایەن دەوڵەتانی بۆرجوازی ئەورووپی و دەوڵەتی عیراق لەژێر زۆر

ناوی جۆراوجۆرەوە بە ئەوان دابیندەکرێت؟

ئەرێ باشە "سۆشیالیزمی زانستیی" چییە و نازانستیبوونی سۆشیالیزمەکانی دیکە چییە؛ ئەگەر پاشکۆی "زانستی" وەک ئاوەڵناوێک بە سۆشیالیزم درووستبێت، چ بەڵگەیەک هەیە، کە سۆشیالیزمەکەی "ڕێکخراوی ئەڵتەرنەتیقی کۆمۆنیستی له عێڕاق" زانستیی بێت؟ ئایا پاشکۆی "زانستیی" ئاوەڵناوێکی خۆڕەتێرانە نییە بۆ پاساودانی سەکتاریزمی پارتیی؟

ئەگەر سۆشیالیزم و کۆمونیزم سیستەمی کۆمەڵەی ناچینایەتی بن، ئیدی لە چەمکە داتاشراوە ئایدیۆلۆجییەکانی "سۆشیالیزمی زانستی" و "سۆشیالیزمی شۆڕشگێڕ" و "سۆشیالیزمی بۆرجوازی" پووووچتر و تەرسەقولتر چی هەیە؟ سۆشیالیزم یان نییە، یان سیستەمی کۆمەڵەی ناچینایەتییە و هەر هەوڵێکیش بۆ گەیشتن بە کۆمەڵەی ناچینایەتی [نەک دەوڵەت و حکومەت بەناوی سۆشیالیزم]، هەوڵێکی شۆڕشگێڕانەیە و نە کۆنەپەرستیی دارای سۆشیالیزمە و نە بۆرجوازی خوازیاری سۆشیالیزمە، تاکو ئاوەڵناوەکانی "زانستیی" و"شۆڕشگێڕ" و "بۆرجوازیی" لەدوای سۆشیالیزم ڕیزبکرێن. داتاشی ئەو چەمکانە وردە بۆرجوازییە، کە هەردەم بە پاساودانی شکستەکانی خۆی پەنای بۆ داتاشینی چەمکێکی دیکە بردووە، تاکو سەرنجی سۆشیالیستخوازان لەسەر هۆکاری شکستەکان لابدات و بە دەوجامەیەکی دیکە ئەوان فریوبداتەوە. نە بەڵگەیەک بۆ سۆشیالیست-بوونی بۆرجوازی هەیە و نە بەڵگەیەک بۆ "ناشۆڕشگێڕبوون و نازانستیی" سۆشیالیزم هەیە و نە بۆرجوازی و ناشۆڕشگێڕان و کۆنەپەرستان سۆشیالیزمیان هەیە و نە خوازیاری سۆشیالیزمیش دەبن. ئایا لە ئاوا بارێکدا بێجگە لە جادووگەریی ڕامیاریی لە خەڵک بۆ فریودانەوەی بەناوێکی دیکە، پاشکۆکردنی ئاوەڵناوەکانی "زانستیی" و "شۆڕشگێڕ" و "بۆرجوازی" و "فیئۆدالیی" و …تد هیچ پەیداویستی و بنەمایەکی مێژوویی و ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و ڕۆشنبیریی و کولتووریی نییە؛ تەنیا تەرسەقولبێژیی وردە بۆرجوازین و بەس. ئەگەر سۆشیالیزم و کۆمونیزم هەبن و دژی فیئۆدالیزم و کۆنەپەرستیی و بۆرجوازیی نەبن و هی ئەو ڕەوتانە بن، ئەوا یان سۆشیالیزم و کۆمونیزم ئەفسانەبافی و تەرسەقولبێژیی ڕامیارانن، یان درۆیەکی پیرۆزکراوی وردە بۆرجوازی!

سۆشیالیزم / کۆمونیزم دەقیی تەورات و ئینجیل و قورئان نییە، تاکو هەر کەسە بە ئارەزووی خۆی لێکدانەوەی بۆ بکات و ناوی ئەو کەسە هەڵبگرێت. بیرەکەی سۆشیالیزم/کۆمونیزم لەنەوبردنی کۆمەڵەی چینایەتی و ڕێنانی کۆمەڵێکی ناچینایەتییە. ئایا کەسی کۆنەپەرست،

فیئۆدال و بۆرجوازی دەتوانێت هەڵگری ئاوا بیرۆکەیە بێت، یان هیچ کات کۆنەپەرستان و فیئۆداڵان و بۆرجوایان خوازیاری کۆمەڵەی ناچینایەتی بوون، تاکو سۆشیالیزم بۆ خۆجیاکردنەوە پێویستی بە پاشکۆکردنی ئاوەڵناوەکانی "زانستی" و "نازانستیی" و "فیئۆداڵیی" و "جوتیاریی" و "شۆڕشگێڕ" و "ناشۆڕشگێڕ" و بۆرجوازیی و "کرێکاریی و پڕۆلیتەری" هەبێت؟

جیا لەوەی کە هیچ گرووپ و پارتییەکی ئامیار ناتوانێت سۆشیالیستی/ کۆمونیستی [ناچینایەتی] بێت، چونکە پێکهاتەی ئامیاریی بەخۆی پێکهاتەیەکی چینایەتیی و کەپیکراوی پێکهاتەی کۆمەڵەی چینایەتییە. ئەگەر ئاوای لەبەرچاوبگرین، کە ئەگەری سۆشیالیستبوون و شۆڕشگێڕبوونی یەکێك یان چەند دانەیەک لە دەرزەنە پارتییە "کۆمونیستەکان" هەیە، ئەمەی پڕۆلیتەری "نەزان و دەبەنگ" چۆن بزانین، کە کامەیان "زانستیی" و "شۆڕشگیڕ" و "کرێکاری و پڕۆلیتەریی"یە، لە کاتێکدا پەیڕەو و بەرنامە و پاگەندەی هەموویان لەم سەر تاکو ئەو سەری جیهان هەر یەکە و تەنیا پاش و پێشی ڕستە و بڕگەکان و جیاواز داڕشتنی دەقەکان جیاوازی هەیە و تەنانەت ئەگەر لەتەک پەیڕەوی پارتییە دەستە ڕاستەکان بەراوردییان بکەین، بەجگە لە چەند سوێندخواردنەکی ئایدیلۆجیی بە "مارکسیزم"، جیاوازییەکی ئەوتۆی ئامانجیی و ستراتیجیی نابیندرێت؟

14“ . خەباتی کرێکاری بە ڕووی سەرمایە پەیوەندی هەیە بەژیانی چینی کرێکار وڕوبەڕوبوونەوەی ڕۆژانەی دژ بە چەوسانەوە “

ئەو خاڵە، نە لێکدانەوەیە، نە دۆزینەوەی پێکهاتەیە، نە بنەمای کار و چالاکییە، نە ئامانجە. وەک ئەوەیە، بنووسیت: منداڵ بە گەورەبوونی پیر-دەنێت. نە سەلماندی گەرەکە و نە داهێنان و نە دۆزینەوەی نەزانراوەکە. ئەگەر ئەوە "زانستیی"بوونی "سۆشیالیزم"ەکەی "ڕابەرانی بزووتنەوەی کۆمونیستی بێت، هەزار سڵاوات لە نەزانیی خۆم.

15“ . بزوتنەوەی کۆمۆنیستی وحزبەکەی، لە دیدگای ئێمەوە ،بابەتێکی کۆمەڵایەتی چینایەتیە وبەشێکە لە دینامیزمی کێشمەکێشی چینایەتی وسیاسی وکۆمەڵایەتی وفکری لە کۆمەڵگادا. بۆیە ئێمە نە فیرقەیەکی حزبی ونە فیرقەیەکی فکری سیاسی وئایدۆلۆژی بێخەوش ودابڕاو لەکۆمەڵگا نین کە بەدوای خاوێنی فکری وتیوریدا بگەڕێین. ….. وەحزبی کۆمۆنیستی پرۆلیتاری حزبێکە پەیوەستە بەم بزوتنەوەیە و

سەربەخۆیی چینی کرێکار لە ڕوی سیاسی ئەنجام دەدا و شۆڕشی کۆمەڵایەتی چینی کرێکار ڕێکدەخا و ڕابەری دەکا بەرەو سەرکەوتن. کۆمۆنیزم ڕەخنەی فیعلی کرێکارە بەدژی سەرمایەداری وەبەم مانایە شتێك نیە جگە لە ڕەوتێکی سیاسی وفکری، دیاریکراوی جیاواز لە ڕەوتەکانی تر، کە سەر بە چینی کرێکار و ڕەخنەی فیعلی ئەوە لە سەرمایەداری وەك سیستەمێکی چینایەتی ناکۆك ودژبەیەك . "

گەلۆ ئەرێ دارێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنە بەخۆیان دەزانن چی دەڵێن و چۆن ئەو پارادۆکسانە لەیەکدی گرێدەدەنەوە؟ ئەگەر پارتیی "کۆمونیست" بابەتێکی کۆمەڵایەتییە، ئەی گارە گاری بیست و پێنج سالەی ڕابوردووی سەرانی (حککع) کە بەشێک لە ئەوان هەر هەمان داڕێژەرانی ئەو ڕاگەیاندنەکەی "ڕێکخراوی ئەنتەرنەتیقی کۆمۆنیستی لە عێراق" دەبن، لەپێناو چی بووە؛ ئەگەر پارتیی کۆمونیست بەخۆی بابەتێکی کۆمەڵایەتییە؛ ئایا دەکرێت شتێک بەخۆی بابەتێکی کۆمەڵایەتی بێت، بەڵام پێویستی بە کۆمەڵایەتیبوونەوە هەبێت؛ بۆچی توانای نییە، کە لەنێوەندی ناڕەزایەتی و بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان سەرهەڵبدات؟

ئەوە زۆر گرنگە، کە ڕابەرانی "پڕۆلیتاریا" نائاگایانە بەخۆیان ئەوە دەسەلمێنن، کە ئەوان " فیرقەیەکی حزبی و فیرقەیەکی فکری سیاسی وئایدیۆلۆژی خەوشداری ودابڕاو لەکۆمەڵگا" هەن، ئیدی کۆمەڵایەتیبوونی پارتییەکەیان چۆن دەسەلمێنن؟ ئەگەر پارتییەکەی ئەوان کرێکاران بە "دەسپاچە و گێل ونەزان و ناتوانا" نازانن، ئیدی چینی کرێکار و شۆڕشە کۆمەڵایەتییەکەی چینی کرێکار چ پێویستییەکی بە دەستەبژێرێکی وردە بۆرجوازی ڕامیار لە دەرەوەی خۆی هەیە، تاکو وەک خێرخوازێك بێت و کرێکاران وەک ڕانەمەڕ بەرەو بەهەشتەی "پارتیی رابەر" بەرخۆی بدات؟ ئەگەر کۆمونیزم ڕەخنەی کردەیی کرێکارە لە سەرمایەداریی، ئیدی چۆن دەکرێت و دەتوانرێت "کۆمونیزمی فیئۆدالی و بۆرجوازیی" بوونی هەبێت؟

درێژەی هەیە ...[بەشی دووەم]

---

* هەڵبەتە من بڕوای تەواوم بە ڕۆڵی بنەڕەتیی و چارەنووسسازی کرێکارانی هوشیار و شۆڕشخواز هەیە، بەڵام بە هوشیاریی و پێشڕەویی خود کرێکاران نەک ڕابەریی وردە بۆرجوازیی خۆ-بە-فریادڕەس-زان
/http://fullreels.com/ru/video/Wnu-EFh8SL0

** لینکی پەڕتووکی مێزگردی پێداچوونەوە و هەڵسەنگاندنی ڕێکخراوی

یەکێتی بێکاران لە کوردستان، (ئەزموونی خەباتی جەماوەری ساڵانی ١٩٩٢ تا ١٩٩٨) https://bekaran.wordpress.com/2013/08/30

*** لینکی دەقی ڕاگەیاندنی باڵەکی سەرکردایەتی (حککع) بەناوی "ڕێکخراوی ئەڵتەرناتیڤی کۆمۆنیستی له عێراق" http://www.hawpshti.com/ku/?p=19187

ڕۆژی جیهانی ژن و یەکسانی ڕەگەزیی و فێمینیزم و تێڕوانینی ئەنارشیستی* ... هەژێن

بەڕایی: ...

بەچوون و تێڕوانینی گشتیی تاکەکانی کۆمەڵ، بەدیاریکراوی ئەوانەی بە جۆرێک لە جۆرەکان لە نایەکسانی ڕەگەزیی ڕەخنەدەگرن، زۆر بەداخەوە لەژێر هەژموونی ئایدیۆلۆجیا و ڕەوتە ڕامیارییەکان، زۆر کورتبینانە مێژوو دەبینێت و دەخوێنێتەوە. ئاوا دیتن و خوێنەوەیەک بە دیاردە مێژووییەکان وەک شەرپەنجە ئاوەز و هۆشی کەسەکان گەوجدەکات و کەسەکان تووشی کورتبیینی و نەزانیی لەبەماوەی مێژوویی دەکات.

ئەگەر لە هەر یەک لەو کەسانە بپرسدرێت یان بەو جۆرەی کاناڵە میدیاییەکان و ڕەوتە ڕامیارییەکان و بەندگە ئایدیۆلۆجییەکان وەنایدەکەن؛ سەرچاوە و سەرەتای بیرۆکەی ڕزگاری ژنان و یەکسانی ڕەگەزیی بە کێی و کە دەگەڕێتەوە، یەکسەرە و [illegible] بەت-ئاسا کۆمەڵێک ناوی کەسیی و پارتیی و ئایدیۆلۆجیی ڕیزدەکەن و بە سەنگەرپەڕاندن و شانازیی و لەخۆڕازیبوونەوە، لەسەر پاگەندەکانی خۆیان پێداگرییدەکەن و ناوی شیکاریی "زانستی" و "واقیعیی" و "درووست" بەباڵادە بەن.

بەبۆچوونی من، ئەوە یەکەم و سەرەکیترین پایەی دیاردەی گەوجبوونی ئاوەزیی و هۆشیی کەسەکانە، نەهامەتی سەردەمی مێگەلبوون و تووتییبوون. سەردەمێک کە دەزگەی گەوجێنەر (تەلەفزیۆن و ڕادیۆ) لەجیاتی هەمووان بیردەکەنەوە و دەدوێن و بڕیاردەدەن و ئاوەز و هۆشی کەسەکان کەڵووی ئایدیۆلۆجیی هەڵدەهێنێت و دەنگە ئاراستەکەرە شادراوە ئایدیۆلۆجیی و ڕامیارەکان لەپشت کاناڵە نیئۆلیبراڵ و چەپ و ئایینییەکان تاکەکانی کۆمەڵ ئاراستەدەکەن و توانای بیرکردنەوە و ڕامان لە ئاوەز و هۆشی گشتیی کۆمەڵ و تاکەکانی دەستێنن و لەنێودەبەن.

ئەگەر نا، هەموو کەسێکی بە ئاوەز و هۆش زیندوو ئەوە دەزانێت، ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی ڕەگەزیی وەک بەشێک لە ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی چینایەتی بە بەرەبەیانی سەرهەڵدانی یەکەمین پێکهاتە و ڕێکخستنی قووچکەیی (ئایینی |خێڵەکی) دەگەڕێتەوە و گرێدراو و مانەوەی، وابەستەی مانەوەی ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی چینایەتیی و سەرهەڵدانی ناڕەزایەتی و بەرەنگاری و بزووتنەوە دژە- ستەم و -هەڵاواردن و -نایەکسانی ڕەگەزییەکان بە بەرەبەیانی سەرهەڵدانی خودی ئەو ستەمە دەگەڕێتەوە و خواستی یەکسانی ڕەگەزیی (یان مرۆیی) بە هیچ کەڵەسەرێکی چاکەکار و بەبەزەیی ناگەڕێتەوە و ئافەریدەی هۆشی یەزدانیانەی هیچ فیلەسۆف و تیئۆریککار و ئیدئۆلۆگێک نییە و هیچ کەس ڕابەر و پێشنیارکەر و داهێنەری ناڕەزایەتی و بەرەنگاریی و بزووتنەوەی دژە-هەڵاواردنی ڕەگەزیی نییە و لەو بەرەبەیانەوە تاکو ئێستا، خودی ژنان بەرەنگاریکەر و دەنگی ناڕەزایەتی و بزوێنەری ئەو ڕەوتەن؛ ژنانێکی گومناو، ژنانێک کە هەردەم وەک ئازار و ستەم و هەڵاواردنەکە پەردەپۆش و فەرامۆش و نادیدەگیردراون، هەر ئاوا کە دەنگی پڕۆلیتەرە یاخییەکانی پێش و پاشی لەدایکبوونی تیئۆریککارانی سۆشیالیست پەردەپۆش و فەرامۆش و نادیدە گیراوە و دەکرێت، نەک فەنانە خاتوونی تووژی نەوجەنجی یان فەنانە خاتوونی خانزاد و دەسەڵاتدار و سەرمایەدار و پارتییباز و ئایدیۆلۆجیگەرا.

پێش ئەوەی ژنانی کرێکار مانبگرن و خوازیاری کرێی یەکسان بن بە کاری یەکسان، پێش ئەوەی ژنانی مانگرتوو لەلایەن خاوەن کارخانە بسووتێندرێن و پێش ئەوەی ژنانی پارتییباز ئەو هەڵە بە ناوبانگی خۆیان بقۆزنەوە، پێش ئەوەی ئەو ڕۆژە وەک ڕۆژێکی جیهانیی بناسرێت، هەزاران ساڵ ژنان لەنێو لادێکان و لەسەر کێڵگەکان و لەنێو خێزانەکان دژی سوورانەی سەرۆکخێڵەکان و دژی فەرمان و یاساکانی

پەرستگەکان و دژی ملهوڕیی پیاوانی نێو خێزان چرکە بە چرکەی ژیانی خۆیـــان جەنگیـــون و وەک تێکۆشەری گومنـــاو ئەشکەنجەدراون و سووتێنـــدراون و مێخکێشکـــراون و گونـــد- و شـــار- بەدەرکراون و زینـــدانیکراون و ئەتککـــراون و …تـــد. بەڵـــام ل□ بەرئەوەی کە خـــودی تێکۆشەرانی ئەو ڕۆژگارانە لە ئاستی دەرککردنی تۆماری ڕوداوەکانی ئەو مێـــژووە و هەم سیســـتەمە فەرمانـــداریی و کولتـــووریی و کۆمەڵایەتییەکە بواری ئەوەی نەداوە، مێژووو و بەرەنگاریی ئەوان بە فەرامۆشیـــی ســـپێردراوە و بـــووە بە خـــوانی ئامـــادەی بەردەم ئیدئۆلۆگەکان و کراوەتە بارەتەقای پەڕجووگەرانی ئایدیۆلۆجی.

هەڵبەتە نابێت ئەوەش لەبیربکرێت، ئەو کاتیش وەک ئێستا ژنانێک هەبوون و کەم نەبوون، کە وەک هەر کۆیلەیەکی دیکە، خەریکی ڕمبازێن بوون بۆ پاراستنی سەوەریی نێرسالاریی و سەروەریی چینایەتی؛ وەک ئێستا ژنانێک هەبوون، کە بۆ ڕاکێشانی دڵی سەروەران هەوڵیانداوە و لە باشترین بار خەریکی ڕیفۆرمکردنی سەروەریی ڕەگەزیی و چینایەتی بـــوون؛ هەر وەک ئێســـتا و بەدڵنیـــاییشەوە هەر وەک ئێســـتا ژنانێـــك هەبـــوون، کە وزە و هێـــز و توانـــای بـــزووتنەوەی ڕزگـــاریخوازانە و یەکسانیخوازانەی ژنانی چەوساوەیان بۆ بەدەستهـێنانی ناوبانگ و مشەخۆریی و دەسەڵاتداریی خۆیان بەکاربردووە؛ هەموو بوونەکانی ئێستا (ناڕەزایەتی و بەرەنگاری ستەم و هەڵاواردنی ڕەگەزیی و خوازیاریی یەکسانی ڕەگەزیی، ناوبانگخوازیی و مشەخۆریخوازیی و دەسەڵاتخوازیی هەلپەرستان و ..تد) درێژە و گەشە و گشتگیربوونی دیـــاردە و بوونەکـــانی ڕابـــوردوون، بەڵـــام بە ڕەهەنـــد و وزە و فراوانییەکی دیکەوە.

لەبەرئەوە و لەســەر ئەو بنەمـــایە خواســـتی یەکســـانی ڕەگەزیـــی یـــان دژایەتی سەروەریی ڕەگەزیی دیاردە و سەرهەڵدانێکی تازە و دەسکردی هیچ کەس و ڕەوت و ئایدیۆلۆجیایەک نییە، بەپێچەوانەوە، هەردەم، چ ڕابوردوو و چ ئێستا کەسانی هەلپەرست بۆ بەدەستهـێنانی ناوبانگ و مشە و دەسەڵاتی خۆیان، بزووتنەوە و خواستە کۆمەڵایەتییەکانی مرۆڤ دەکەنە ســـەرمایە و پەیـــژەی ســـەرکەوتن و گ□یشتـــن بە مەرامە ســـەروەریخوازەکانی خۆیـــان و بۆ ئەو مەبەســـتەش ئیـــدئۆلۆگەکانی سیستەمی سەرمایەداری زۆر وردەکارانە و بە شیکاریی دەروونیی خودی کۆیلان (چ ژنـــان وەک کۆیلەی ڕەگەزیـــی و چ گشـــت ژنـــان و پیـــاوانی چەوساوە وەک کۆیلەی چینایەتی)، ئامانج و خەونی دژە-ستەمی ڕەگەزیی دەخەنە خـــزمەت مـــانەوە و بەردەوامـــی سیســـتەمە چینـــایەتییەکە و ئاراستەی دژە-سەروەریی تێکۆشانی یەکسانیخوازانەی ڕەگەزیی وەک

بەشێکی سەرەکی لە تێکۆشانی دژە-چینایەتی، دەگێڕن بۆ ململانێ و کیندەدەزیی ڕەگەزیی نێوان ژنان و پیاوان و کردنی نێر یان نێربوون بە هۆکاری سەرەکی هەڵاواردن و ستەمی ڕەگەزیی و پلە چەندیی پێگەی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتووریی ژنان.

ئاوا ڕودان و زەمینەسازییەک بۆ بەرەنجامی زیرەکی و ئەزموونگیریی ئیدئۆلۆگەکانی سەروەریی و ناهوشیاریی و پاشڕەویی خودی چەوساوانە بە پلان و ئایدیۆلۆجییەکانی ئەوان. هەر ئاوا کە خودی ستەمی ڕەگەزیی یەکێکە لە ئامرازەکانی بەردەوامی ستەمی چینایەتی و بە ئەو مەبەستە ئیدئۆلۆگەکان و نووسەرانی پارێزەری سەروەریی ڕەگەزیی و چینایەتی، بە دەرخستن و بەرجەستەکردنی ژنانی دەسەڵاتخواز زەمینەسازیدەکەن و خەونە سەروەرییخوازەکانی ژنانی بەرتەریخواز و مشەخواز و دەسەڵاتخواز (بەدیاریکراوی دەستەبژێری ژنانی ڕامیار و ئەکادێمیست) گەورە و بەرجەستە و تیئۆریزەدەکەن؛ فێمینیزمی ئایینی، فێمینی ناسیونالیستی، فێمینیستی دژە-نێرینە، فێمینیستی پارلەمانخواز، فێمینیستی پارتییگەرا و ..تد، کە لە بنەڕەتدا خودی ئەو ڕەوتانە بە درێژایی مێژوو هۆکاری مانەوە و بەردەوامی ستەمی ڕەگەزیی بوون؛ پایەی پەرەستگەکان بە ملکەچکردنی ژنان ڕۆنراون، سەروەریی خێڵ|"نەتەوە" لەسەر پابەندکردن و کەرەستەکردن و نامووسکردنی ژنان ڕۆنراوە و چێکراوە، پارلەمانگەرایی لەسەر جەستەی مێینە ڕۆنراوە و پارتییایەتی وەک دەزگەی پاراستنی نێرسالاریی دەرکەوتووە و ئێستاش وەك ڕابوردوو هەموویان (بەنادیدەگرتنی لایەنە نەرێنییەکانی دیکە) هێشتا یانەی (کۆاپی) نێرینە و سەرچاوەی شانازیی یەزدانیی و خێڵایەتی و ناسیونالیستی و ڕامیاریی بە نێرسالاریین و هەر ژنێکیش ئاگا یان نائاگا ببێتە بەشێک لەو دەزگانە، خۆبەخۆ دەبێتە پارێزەری هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ژن و پیاو و هەر سات و لە هەموو شوێن دەتوانین لەنێو ئاخاوتن و بڕیار و ڕەفتاری بەشدارانی ئەو دەزگایانە ڕەگەزسالاریی ببینین، بەدیاریکراویی ژنانی فریودراوی نێو ئەو دەزگایانە، کە خراپتر لە نێرینە ناوبانگخواز و دەسەڵاتخواز و مشەخواز و گەندەڵ و ڕامیارەکان، بە هەست و سۆز و خۆزگە و خەونی یەکسانیخوازانەی ڕەگەزیی ژنان کایەدەکەن و خۆشباوەڕیی ئەوان دەکەنە پەیژەی سەرکەوتنی خۆیان.

فێمینیزم (گەڕانەوە بە بنەمابوونی ڕەگەزی مێینە یان ڕادەی کەم هاوبەهایی ڕەگەزی مێینە بە ڕەگەزی نێرینە) زیاتر لە هەموو چەمک و ئاراستە و ڕەوتێکی دیکەی کۆمەڵایەتیی لە خشتەبراوە و بە دژە-

پیاوکردنی گۆڕدراوە بۆ ئامرازێکی سیستەماتیکی سەروەریی چینایەتی و تەنانەت ڕادیکاڵترین ڕەوتی نێو بزووتنەوەی یەکسانیخوازیی ڕەگەزیی (کە ژنانی ئەنارشیستن) بەجۆرێک سیستەمی چینایەتی بەسەر هۆش و ئاوەزی ئەوانیش سێبەریکردووە و خەریکە لەنێو ئەوان دەنگانێک پەیدادەبن، کە بزووتنەوەی دژی-ستەمی ڕەگەزیی یان بزووتنەوەی یەکسانیخوازیی ڕەگەزیی لە کۆی بزووتنەوەی دژە-چینایەتی جیا و جیاوازدەبینن و نێرینە بە هۆکاری هەموو بەدبەختییەک دەبینن، کە بە بۆچوونی من، ئەوە نائاگابوونە لە مێژووی ستەمی ڕەگەزیی و هەڵگر و درێژەپێدەرانی و تەنانەت ڕۆڵی خۆشباوەڕانە یان هەڵپەرستانەی خودی ژنان لە درێژبوونەوەی و هەر ئاوا هەژاریی ئاوەزیی و هۆشییە، کە چالاکانی ئەم ڕۆژگارە تووش و گیرۆدەی ئەو بۆچوونە ڕەگەزگەرایییە بوون.

تێڕوانینی ئەنارکیستان بەگشتی، بە دیاریکراویی ئەوانەی کە لە سەرەتا و نێوەڕاستی سەدەی نۆزدە تاکو ئێستا خۆیان بە تێکۆشەر و بانگدەری ڕزگاری مرۆڤایەتی لە کۆیلەتی چینایەتی ناوبردووە و ناودەبەن، بەجۆرێك ڕادیکاڵترین دەنگەکانی مێژوو بوون و هەن و لەنێو ڕەوتە سۆشیالیستییەکان ڕادیکالترین ڕەخنە و بزووتنەوەی دژی ستەمی ڕەگەزی بوون و هەن. بۆ سەلماندنی ئەوەش بەڵگەنامە و نووسین و بڵاوکراوە** و بزووتنەکانی سەدە و نیوی ڕابوردوو ئەوە نیشاندەدات، کە ئەنارکیستەکان مۆتۆری ڕادیکاڵبوونەوەی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییە دژە چینایەتییەکان بوون و لەنێو ئەوانیش زۆر بە دیاریکراویی بزووتنەوەی یەکسانیخوازانەی ژنان؛ بزووتنەوەی دژی نێرسالاریی، بزووتنەوەی دژی هەڵاواردن…. تد .

بەڵام دیسان بەداخەوە، لە نەوەی دووەمی سەدەمی ڕابوردووەوە و بەدیاریکراوی لە دەهەی کۆتایی سەدەی ڕابوردوو تاکو ئێستا، گەردەلوولی نەزمی نوێی بازار و هەژموونی میدیا و زاڵبوونی ئیدئۆلۆگی نیئۆلیبرالیزم، خەریکە بە جۆرێک تێڕوانینی ئەنارشیستی بۆ ڕزگاری ژنان بەرەو ئایدیۆلۆجیابوون و جیابوونەوە لە گشتێتی ڕەوتی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییە دژە-سەروەرییەکان دەبات. ئاوا هەوڵێک لەنێو ئەو کۆمەڵانەی کە پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان تاکو ڕادەی نەبوون و هەڵوەشانەوە ڕۆیشتوون و هەر ئاوا ئەو کۆمەڵانەی کە پۆست-دیکتاتۆریی و تاکپارتیین و تازە خەریکە پارلەمانگەریی دەبێتە دیاردەی باو و جێکەوتە، زیاتر بەدیدەکرێت، چونکە زەمینە بازاریی و میدیایی و مێگەلگەراییەکان زۆرتر لەبارترن و لەوێدا هەموو شت و بوارێک، سەرەنوێەکی سەرهەڵدان و پەرەسەندنی کێبڕکێی

ناوبانگ و مشەخۆریی و دەسەڵاتداریی و کینەدۆزییە و دەستە شاردراوە و پەرجووگەرەکە زۆر بە ئاسانی زۆرینەی تاکەکانی کۆمەڵ ئاراستەدەکات و دەتوانێت هەمووانی ناهوشیار یان ئایدیۆلۆجیگەر بکاتە سەربازی "في سبيل اللە"ی سیستەمی سەروەریی چینایەتی.

بەڵام سەرباری ئەوەش، سەرباری هەموو پەراوێزخران و سەرکوتکران و دابڕاندن و لەنێوبردنێک، هێشتا ئەنارکیستەکان پەیامەدەر و بانگدەر و چالاک و تێکۆشەری گومناوی ڕادیکاڵکردنەوەی بزووتنەوە و ڕەوتە کۆمەڵایەتییە دژە-چینایەتییەکانن و هێشتا بنەماکانی تێڕوانینی هزر و تیئۆری ئەنارکیستی، ئەستێرەی گەشاوەی ئاسمانی تێکۆشانی دژە هەڵاواردنی ڕەگەزیی و چینایەتی و پارێزەری ژینگە و گەڕانەوەی بنەما کۆمەڵایەتییەکان و بەخۆبوونەوەی تاک و گەشەدان بە کولتووریی مرۆڤایەتین.

ئەو پاگەندەیەی سەرەوە، زادەی حەزی من و پێداهەڵدانی ئایدیۆلۆجیانەی خود و بیرکردنەوەی من و ڕەوتی ئەنارکیستی نییە، بەڵکو زادەی کەتوارێکی مێژووییە، کە هزر و تێڕوانینی ئەنارکیستی و تێکۆشانی ڕەوتە ئەنارکیستەکان لە گشت هزر و تێڕوانین و ئاراستە و ڕەوتە کۆمەڵایەتیی و کولتووریی ئابووریی و ڕامیارییەکانی دیکە جیادەکاتەوە، ئەو جیاکردنەوە و گوێبژێرییەش بە بنەماکان و ئامانجەکانی هزری ئەنارکیستی و پەیکگیریی ڕەوت و بزووتنەوە ئەنارکیستییەکان بە درێژایی دوو سەدەی ڕابووردوو و پێشتریش دەگەڕێتەوە، کە هەردەم لە ڕیشەوە بە چارەسەری گرفت و کێشە و ستەم و نایەکسانی و سەرکوتگەرییەکان گەڕاون و تێکۆشانی خۆیان ئاراستەی پێکهاتەی ڕێکخستنێک کردووە، کە دروستکەر و پارێزەر و بەردەوامکەری ستەم و هەڵاواردن و ملهوڕیی ڕەگەزی و چینایەتییە؛ پێکهاتەی قووچکەیی ڕێکخستنی کۆمەڵ (پێکهاتەی خێزان، فێرگە، کارگە تاکو دەوڵەت) بە جێگیرکردن و پاراستنی سەردەست و ژێردەست، فەرماندەر و فەرمانبەر، پێشڕەو و پاشڕەو، بڕیاردەر و ملکەچ، دارا و نەدار، دەسەڵاتدار و بێدەسەڵات....تد

بنەما هزرییەکانی ئەنارکیزم و تێڕوانین و ڕێگەچارەی ئەنارکیستان بە هەڵاواردنی ڕەگەزیی واوەتر لە هەر هزر و بیرۆکەیەکی دیکەی ئازادیخواز و سۆشیالیستی دەڕوات و ڕەگوڕیشە و سەراپای بوونی ستەم و سەروەریی نیشانەدەگرێت. ئەنارکیستەکان هەبوونی نایەکسانی کۆمەڵایەتیی و کولتووریی مرۆڤەکان بە نایەکسانی دەسەڵاتی کۆمەڵایەتیی و کولتووریی مرۆڤەکان دەگەڕێننەوە و نایەکسانی دەسەڵاتی مرۆڤەکانیش بە نایەکسانی پێگەی ئابووریی ئەندامانی

کۆمەڵ دەگێڕنەوە و پێکهاتەی قووچکەیی ڕێکخستنی کۆمەڵیش (خێزان تاکو فێرگە و کارگە و بەڕێوەبردن) بۆ ڕاگر و پارێزەر و درێژەپێدەری ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانیی ئابووریی و دەسەڵاتیی و کۆمەڵایەتیی و کولتوورییەکان دەبینن و تاکو ڕێکخستنی کۆمەڵ و بەشەکانی و بەڕێوەبردنی کۆمەڵ لەسەر بناخەی پێکهاتەی قووچکەیی ڕێکخستن بێت، بە جۆرێک لە جۆرەکان سەروەریی مرۆڤ لەسەر مرۆڤ (ڕەگەزیی، ئایینیی، خێڵەکیی، نەژادی، کولتووریی، ئابووریی، دەوڵەتیی) دەمێنێت و زەمینەی دەبێت و بۆ ئەوەی سەروەریی مرۆڤ لەسەر مرۆڤ نەمێنێت، پێویستە بنەماکانی سەروەریی لەناوبردرێن و هەڵبوەشێندرێنەوە، کە نایەکسانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتووریی و دەسەڵاتیی مرۆڤن و ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی ڕەگەزییش لەسەر هەمان ئەو بنەمایانە ڕۆنراوە و خۆی پاراستووە و درێژەی هەیە، کە سەروەریی مرۆڤ لەسەر مرۆڤی لەسەر ڕاگیراوە و ئەو هۆکارەش ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی ڕەگەزیی دەکاتە بەشێک لە ستەمی چینایەتی و بە هەبوونی سەروەریی چینایەتی دەگەڕێتەوە.

بەڵام ئەو بەشبوونە بەو واتایە نییە و نا، کە تاکو بەیەکجاریی ستەم و سەروەریی چینایەتی هەڵنەوەشێتەوە، ئەگەری لاوازکردن و لەناوچوون و هەڵوەشاندنەوەی ستەم و هەڵاواردن و نایەکسانی ڕەگەزیی نییە. بێجگە لەوەش، تێڕوانینی ئەنارکیستی بۆ هەڵوەشاندنەوەی سیستەمی چینایەتی و لەناوبردنی پایە ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتوورییەکانی سەروەریی چینایەتی، تەواو پێچەوانەی تێڕوانینە ئایدیۆلۆجییەکانی پێش و پاشی خۆیەتی و هەڵوەشاندنەوەی سیستەم و سەروەریی چینایەتی بە پرسێکی یەک شەو و ڕۆژە و بەرەنجامی کودەتایەک یان گۆڕینی دەسەڵاتدار و سیستەمێکی ڕامیاریی بە یەکێکی دیکە و ئاراستەکردنی ئایدیۆلۆجیانەی کۆمەڵ و لەقاڵبدانی ژیان نابینێت و گۆڕانی سیستەمی کولتووریی- کۆمەڵایەتیی – ئابووریی و ڕامیاریی چینایەتی بۆ سیستەمێکی کۆمەڵایەتیی ناچینایەتی بە پرۆسێکی بەردەوامی تێکۆشان و بەرەنگاری و هوشیاربوونەوە و هەڵکشانی ڕۆشنبیریی و گۆڕانی کولتووریی و کۆمەڵایەتیی و سەراپای ژیان و بیرکردنەوە و جیهانبینی مرۆڤی چەوساوە دەبینێت و بە بەدیهێنانی تێدەکۆشێت.

هەر لەسەر ئەو بنەمایە، بەرەنگاریکردن و هەڵوەشاندنەوە و لەناوبردنی بنەما کولتووریی و کۆمەڵایەتیی و ئابووریی و ڕێکخستنییەکانی نایەکسانی ژن و پیاو، وەک بەرەنگاریکردن و هەڵوەشاندنەوە و لەناوبردنی بنەما کولتووریی و کۆمەڵایەتیی و

ئابووریی و ڕێکخستنییەکانی سەروەریی چینایەتی (سەروەریی مرۆڤ لەسەر مرۆڤ بەگشتی) بە هەڵگێڕانەوە و گۆڕینی خشت بە خشتی بیرکردنەوە و ڕێکخستنی ڕەگەزیی و چینایەتی دەبێنێت و هەر لەسەر ئەو بنەمایەی کە ژن بەشێکی یان نیوەی بوونی مرۆڤ و مرۆڤایەتییە، ئامرازەکان و سەنگەرەکان و شێوازەکانی تێکۆشانی دژ بە هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ڕەگەزیش هەمەلایەنە و سەراپاگیری کۆمەڵ دەبن و پایەکانیشی تێکۆشانی ڕۆشنگەریی و کولتووری و کۆمەڵایەتیی و ئابووریی دەبن و پێویستە و ئەوەش ئەرکی تێکۆشەرانەی ژنان دوو لایەنە دەکات، لایەک ئامانج و داخوازییەکان بەسەر پیاوانی هاوچین و لایەک بەسەر بەڕێوەبەرایەتی کۆمەڵ و وەستانەوە دژی دەسەڵاتی ئایین و کولتوور و نێرسالاریی وەک یەکەکانی سەروەریی چینایەتی، کە لەنێو دەوڵەتی هاوچەرخ بەرجەستە بووە و دەبێت.

چونکە دەوڵەت (لە دەنگدەر و پۆلیس و سوپا تاکو دەگاتە پارلەمان و فەرمانداریی) بە هەموو جۆرەکانی و لە باڵاترین و هاوچەرخیترین ئاستی گەشەکردوویی خۆی، ئامرازی پیادەکردن و پاراستنی سەروەریی چینایەتییە و لەنێو ئەویش هەڵاواردن و نایەکسانی ڕەگەزیی و نەژادی و کولتووریی و ئایینی و ئەگەر لە شوێنێکیش بە پاشەکشە و گۆڕینی ئاست و شێوەی هەڵاواردن و سەروەریی بووبێت، ئەوا هەر بەرەنجامی تێکۆشانی دژە-سەروەریی و دژە-چینایەتیی و ناڕەگەزییانەی چین و توێژە چەوساوەکانی کۆمەڵ بووە و دەبێت. کەواتە بەرەنگاریکردنی هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ڕەگەزیی هاوکات بەرەنگاریکردن و لەنێوبردنی هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی چینایەتییە و هەر ئاواش بەرەنگاریکردن و لەنێوبردنی هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی چینایەتیی، هاوکات بەرەنگاریکردنی هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ڕەگەزییە و دەبێت، چونکە هەر دوو ستەمەکە زادەی یەک سیستەم و ڕێکخستنی ڕامیاریی و ئابووریین و تەواوکەری یەکدین و وزەبەخش و ڕاگر و پارێزەری یەکدین و ئەگەر ڕۆژگارێک سەروەریی چینایەتی بە مانەوەی خۆی ناچاربکرێت، زۆر ئاساییە هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ڕەگەزیی پێچەوانە بکاتەوە و چەند هەزار ساڵێکیش بە ژنسالاریی بە بوونی خۆی درێژە بدات.

وەک دەزانین ودەبینین، ژن منداڵە، خوێندکارە، دایکە، جوتیارە، کرێکارە، مامۆستایە، فەرمانبەرە، نەدارە، بەدەسەڵاتە ... (پڕۆلیتێرە) و هاوکاتیش لەنێو هەموو ئەوا بوارانە بەجگە لە چەوسانەوە چینایەتییەکە، وەک ڕەگەز دەچەوسێتەوە و برا و باوک و هاوسەر و هاوکار و هاودەردە نێرینەکەی دەکرێتە مەقاشی ئەو

چەوسانەوەیە، کەواتە ژن بە ڕزگاربوون ناتوانێت لە دەرەوەی ئەو پێکهاتە کۆمەڵایەتیی و ئابووریی و بەڕێوەبەرییانە بە ڕزگاربوونی خۆی بگۆڕێت و لەسەر گۆی زەمین بستێک شوێن لە دەرەوەی سەروەریی ڕەگەزیی و چینایەتی و ملهوڕیی دەوڵەت نەماوەتەوە، تاکو ژنان لە باری خۆدابڕاندنی ڕەگەزیی، کە خۆکوژیی ڕەگەزیی و مرۆییە، کۆمونە هاوڕەگەزییەکانی خۆیان درووستبکەن و لە ئاوا شوێن و سەردەمێک ژنیش وەک پیاوی چەوساوە و مرۆڤایەتی نەدار- و بێدەسەڵات-کراو (پڕۆلیتەر) بە هەڵبژاردنی لایەک لە دووڕیانی : (خۆڕزگارکردن لە سەروەریی) یان (کۆیلەمانەوە بە سەروەریی) سزاوارە و ڕزگاربوون بەبێ لێدان لە بنەما کولتووریی و ئایدیۆلۆجیی و کۆمەڵایەتیی و ئابووریی و پێکهاتەیی و دەزگەییەکان، خەونی خواردنی کولیچە دەبێت لەنێو ئەفسانەی بەهەشتی ئاسمانەکان.

دیسانەوە، ئەوە بە واتایە نییە، کە ژنان نابێت ڕێکخراو و گرووپی تایبەت بە خۆیان لەنێو پێکهاتەی چین و توێژە نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراوەکان هەبێت، نا، بەپێچەوانەوە هەبوونی ڕێکخراوە و گرووپە پاگەندەیی و هوشیاربەخشەکان لە شوێنەکانی کار و ژیان و خوێندن و ..تد، پێداویستیی بێچەندوچوونن و تەنانەت بۆ هوشیارکردنەوە و داچڵەکاندنی پیاوانی چەوساوە و هاودەم و هاوچین پێویستن. بەڵام ئەگەر ئەو ڕێکخراوە و گرووپانە کەمتر لە ئامرازی هوشیارکردنەوە و پاگەندەی دژە-سەروەریی ڕەگەزیی بەڕن و واوەتر لە گرووپ و ڕێکخستنی هوشیاربەخش بن، دیسان دەبنەوە بەشێک لە هەوڵە ئیدەئۆلۆگییە بۆرجوازییەکان و دەبنەوە بە کوتەک و جەلاد و ئاراستەکەری خودی ژنان و دەبنەوە بە بەرهەمهێنەرەوەی سەروەریی مرۆڤ لەسەر مرۆڤ و لە باشترین باردا دەبنە سەروەری مێینە لەسەر ژنان و جێگەی سەروەرانی نێرینە دەگرنەوە، هەر بەو جۆرەی کە ڕۆژانە دەبینین و دەبیستین، کە فێمینیستانی ئایینگەرا و ناسیونالیست و لیبەڕاڵ بە ئاراستەکردنی ئاوەزی ژنانی ڕزگاریخواز هەوڵدەدەن و (بەڕێوەبەربوون) و (پارلەمانتاربوون) و (سەرمایەداربوون) و سەروەربوونی ژنانێک بە ڕێگەچارەی ڕزگاری ژنان و نەمانی هەڵاواردن و ستەم و نایەکسانی ڕەگەزیی ژنان وێنا دەکەن.

ئاوا بۆچوون و تێڕوانینێک مرۆڤی خۆهوشیار و بەئاوەز ڕووبەڕووی پرسیارێک دەکاتەوە؛ ئایا جیاوازی هەیە و چییە، کە (هاوڕەگەزێک، هاونەژادێک، هاوزمانێک، هاوئایینێک، هاوکولتوورێک) یان (ناهاوڕەگەزێک، ناهاونەژادییەک، ناهاوزمانێک، ناهاوئایینێک و ناهاوکولتوورێک) مشەخۆری ڕەنج و سەرکوتگەر و سەروەری مرۆڤ بێت؛

ئایا سـەروەریی هەر سـەروەریی نییە و دیـوەکەی دیکەی ملکەچـی و کۆیلەتی ئەوانی دیکە نییە؛ ئایا ڕەگەز و زمان و ئایین و نەژادی جەلادێک هیچ لە ئازار و ئەشکەنجە و ستەم و کوشتنی مرۆڤی چەوساوە دەگۆ□ یێت؟

هەژێن
٦ی مارچی ٢٠١٨

---

* یان بەڕادەی کەم، ئەوە تێڕوانینی من دەبێت.
** سـیمبۆلی ئەنارشۆ-فێمیستـەکان ؛ بڵـاوکراوەی یەکەمین گرووپـی ئەنارشۆ-فێمینیست لە ئاستی جیهان : دەنگی ژن، ساڵی ١٨٩٦-١٨٩٧ لە بۆینس ئایرس (ئەرجەنتین) و دواتر ١٨٩٩ لە (ڕۆساریۆ) بڵـاودەکرایەوە. هەر ئاوا ڕۆژنامەی (نە یەزدان، نە خاوەن کار، نا هاوسەر) لەو ساڵانە بڵـاودەبووەوە:
https://en.wikipedia.org/wiki/La_Voz_de_la_Mujer

نێستۆر ماخۆ گەریلایەکی ئەنارکیست* … وەرگێرانی : هەژێن

گەریلایەکی ئەنارکیست، کەسێک کە ناوی بوو بە هاوپێچی ناوی کۆمونە کرێکاریی و جوتیارییەکانی ئۆکرانیا *

نێستۆر ماخۆ Nestor Makhno کەسێک بوو، کە سەرپەرشتی سەربازیی لەشکری بزاڤی ئەنارکیستی ناسراو بە بزاڤی ماخنۆڤیستی Makhnovist movement – Makhnovshchina دەکرد.

ئەو بزاڤە ڕەنگدانەوەی شۆڕشی (ڕوسیە)ی ١٩١٧ بوو لە ئۆکرانیا، لەوێندەرێ شۆڕش شێوەیەکی ئازادیخوازانەی لەخۆگرت و کرێکاران و جوتیاران دژی لەشکرەکانی تزاری و دژە-شۆڕش و بۆلشەڤیکە سەرکوتگەرەکان جەنگین.

نێستۆر ئیڤانۆڤیچ ماخنۆ Nestor Ivanovich Makhno ٢٧ی ئۆکتۆبەری ١٨٨٩ لە ئۆکرانیا لەدایکبووە، ٢٥ی جولای ١٩٣٤ لە فەرەنسە مرد.

بزاڤی ماخنۆڤیست بەناوی (ماخنۆ) ئەنارکیستی ئۆکرانیایی ناونراوە، ئەوێک کە هەر لە سەرەتاوە ڕۆڵێکی سەرەکی لەنێو ئەو بزاڤەکە گێڕا. لە ڕاستیدا ماخنۆڤیستا Makhnovshchina پیت بە پیت دەکاتە بزاڤی ماخنۆ و بۆ هەمیشە ناوی ئەو لەتەک شۆڕشی هەرێمی باشووری خۆرهەڵاتی ئۆکرانیا گرێیخواردووە. ئەی ماخنۆ کێ بوو؟

نێستۆر ئیڤانۆڤیچ ماخنۆ Nestor Ivanovich Makhno □ ٢٧ی ئۆکتۆبەری ١٨٨٩ لە هولیای پۆلە Hulyai Pole شارۆچکەیەکی سی هەزار ٣٠.٠٠٠ کەسیی لە باشووری خۆرهەڵاتی ئۆکرانیا لەدایکبووە، کە کۆمەڵێک فیرگە و کارگەی تێدا هەبوو.

ماخنۆ کوڕی خێزانێکی هەژاری جوتیاریی بوو. کاتێک کە ئەو تەمەنی دە (١٠) مانگ بوو، باوکی مرد، ژیانی ئەو و چوار براکەی دیکەی کەوتۆتە سەرشانی دایکیان. لەبەر هەژاری و نەداریی لە ڕادەبەدەری خێزانەکەی، ناچار ماخنۆ لە تەمەنی حەوت ساڵیی خەریکی شوانکارەیی بووە. لە تەمەنی هەشت ساڵیی لە فێرگەی سەرەتایی (هولیای پۆلە) کەوتووەتە خوێندن و بە زستانان خوێندویەتی و بە هاوینان لای دارا (زەمیندار و کارخانەدارە) نێوخۆییەکان کاری کردووە. کاتێک کە تەمەنی گەیشتووەتە دوازدە (١٢) ساڵان لە خوێندن وازیهێناوە و بە تەواو کاتیی وەک کرێکاری کشتوکاڵی لەسەر زەویوزاری خانزادە و کێڵگە داگیرکراوەکانی ژێرچەپۆکی کۆلاکەکان (جوتیارە دەوڵەمەندەکان)ی ئاڵمانیا کاریکردووە. لەتەمەنی هەڤدە ساڵیی لە (هولیای پۆلە) سەرەتا وەک شاگردی وێنەکار و پاشان وەک کرێکارێکی بێپیشە لەنێو کارخانەیەکی ئاسنگەریی کەوتووەتە کارکردن و دواجار وەک ئاسنڕێژەر (ئاسنساز) لە هەمان ڕشتە بەردەوامبوو.

هەر ئەو کاتە، کە لە پیشەی ئاسسازی کاریدەکرد، بەشداری ڕامیاریی شۆڕشگێڕانەی کرد. ساڵانی ناجێگیری پاش شۆڕشی ساڵی ١٩٠٥ی ڕوسیە، ماخنۆ لەتەک ڕامیاریی شۆڕشگێڕانە تێکەڵبوو. ئەو بڕیارەی ئەو بۆ ئەزموونەکانی خۆی لەبارەی ستەم لە شوێنی کار و دیتنەکانی ئەو لە تیرۆرکارریی ڕژێمی ڕوسی کاتی ڕوداوەکانی ساڵی ١٩٠٥ دەگەڕایەوە (ئەو کاتە لە ‘هولیای پۆلە’ بارگرژییەکی ئاوا لەئارادانەبوو، سەرەڕای ئەوە ڕژێم هەژمارێکی زۆری لە هێزی پۆلیسی-دابڕی بۆ سەرکوتکردنی کۆبوونەوە و کۆڕ و کۆمەڵەکان و بۆ چاوترسێنکردنی ڕێبواران و لێدانی زیندانیان بە قۆنداخە تفەنگ لەسەر شەقامەکانی

شارۆچکەکە نارد). ساڵی ١٩٠٦ ماخنۆ بڕیاریدا بە گروپێکی ئەنارکیست لە (هولیای پۆلە) پەیوەستبێت، گروپێک کە ساڵێک لەوەوپێش بە زۆری لە لاوە جوتیارە هەژارەکان پێکهاتبوو.

کۆتایی ساڵی ١٩٠٦ و سەرەتای ساڵی ١٩٠٧ ماخنۆ بەتۆمەتی کوشتنی ڕامیارانە دەستبەسەرکرا، بەڵام بەهۆی لەدەستدانەبوونی بەڵگە بۆ ئەو تۆمەتە، لە زیندان هاتەدەر. ساڵی ١٩٠٨ بەتۆمەتی هەڵبەستراو لەلایەن پۆلیسێکی سیخور لەنێو گروپەکە دەستبەسەرکرا و خرایە زیندان. مارچی ١٩١٠ ماخنۆ و سیازدە (١٣) کەسی دیکە لەنێو دادگەیەکی سەربازیی سزای لە سێدارەدانیان بۆ بڕدرایەوە. ماخنۆ بەهۆی کەمی تەمەن و هەوڵ و تێکۆشانی دایکی، سزای لە سێدارەدانەکەی گۆڕدرا بە زیندانیی هەمیشەیی لەتەک کاری سەخت. لە ماوەی زیندانیبوونەکەی لەنێو زیندانی بوتیرکی Butyrki لە مۆسکۆ، بە هەموو شێوازێکی لەبەردەست و گونجاو بەرهەڵستی دەسەڵاتدارانی زیندانەکەی دەکرد، هەر بەهۆی ئەو بەرهەڵستیی-کردنەیەوە زۆربەی ماوەی زیندانییبوونەکەی بە زنجیرکراوی یان لەنێو سیاچاڵە سارد و شێدارەکان بەسەربرد. ئەو ئەزموونە ڕکوکینەی لە ڕادەبەدەری ماخنۆی لە زیندانەکان زیاتر کرد (دواتر لە سەردەمی شۆڕش، یەکەمین ئەرکی ئەو لەتەک گەیشتنی بە هەر شار و شارۆچکەیەک، ئازادکردنی زیندانییەکان و وێرانکردنی زیندانەکان بوو).

ماخنۆ لە ماوەی زیندانییبوونەکەی لەنێو زیندانی بوتیرکی لەتەک پیتەر ئارشینۆڤ Peter Arshinov هاوزیندانییەکی ئەنارکیست، کە دواتر بوو بە چالاک و مێژوونووسی بزاڤی ماخنۆڤیستی، بوون بە هاوڕێی یەکدی. پیتەر ئارشینۆڤ ساڵی ١٨٨٧ لە شارۆچکەی پیشەسازیداری کاتێرینۆسڵاڤ Katerinoslavی ئۆکرانیا لەدایکبووبوو. باوکی کرێکاری کارخانە و کانەکان بوو. پیتەر ئارشینۆڤ لە بنەڕەتدا بۆلشەڤیک بوو و ساڵی ١٩٠٦ بووبوو بە ئەنارکیست، لەنێو ڕێکخستنی کرێکاران و کاری کارخانە دژی ڕژێمی تزاریی ڕۆڵێکی ڕابەرانەی دەگێڕا. ساڵی ١٩٠٧ دەستبەسەر کراو بە مردن سزادرا و بەرەو ئەوروپای خۆراوایی هەڵهات. ساڵی ١٩٠٩ گەڕایەوە ڕوسیە و دووبارە زیندانییکرایەوە و دیسانەوە هەڵهاتەوە. ساڵی ١٩١٠ جارێکی دیکە دەستگیرکرا و خرایە زیندانی بوتیرکی و لەوێندەرێ بوو، کە لەتەک ماخنۆ ئاشنابوو. هەر دوو ئەنارکیست هاوەڵەتییەکی کەسیی و ڕامیاریی توندوتۆڵیان پێکهێنا و ئارشینۆڤ لە پەرەدان و قوڵکردنەوەی بۆچوونە ئەنارکیستییەکان بۆ ماخنۆ کۆمەکیکرد.

ڕۆژی ٢ی مارچی ١٩١٧ پاش هەش ساڵ و هەشت مانگ مانەوە لەنێو

زیندان، ماخنۆ لەتەک زیندانییە ڕامیارەکانی دیکە وەک سەرەنجامی شۆڕشی فێبریوەری ئازادبوو. پاش بەسەربردنی سێ (٣) هەفتە لە مۆسکۆ لەتەک ئەنارکیستەکانی ئەوێندەرێ، ماخنۆ گەڕایەوە بۆ هولیای پۆلە. وەک تاقە زیندانییەک کە بەهۆی شۆڕشەوە بۆ نێو خێزانەکەی گەڕایەوە، بە شێوەیەکی تایبەت لەنێو شارۆچکەکەی لە ماخنۆ ڕێزدەگیردرا. پاش ساڵانێک لە زیندانییبوون و ئەشکەنجە، ماخنۆ وەک هەرزەکارێکی چالاکی بێپێشینە نەگەڕایەوە، بەڵکو وەک ئەنارکیستێکی پەروەردەبوو و جەنگاوەر هاوڕای بیرۆکەی بەهێز لەبارەی ململانێی کۆمەڵایەتیی و ڕامیاریی شۆڕشگێڕانە گەڕایەوە، ئەو بیرۆکانەی کە دەستبەجێ بۆ پیادەکردن دەگونجان. ماخنۆ کاتێک کە لە هولیای پۆلە نیشتەجێبوو، بەزوویی خۆی بۆ کاری شۆڕشگێڕانە تەرخانکرد. ئەندامەکانی دیکەی گروپە ئەنارکیستییەکە و ژمارەیەکی زۆر لە جوتیاران چوونە سەردانی ئەو. پاش گەڕینەوەی بەچوون و تێڕوانین لەتەک ئەوان، پێشنیاری دەستبەجێ دەستکردن بە کاری ڕێکخراوەیی بۆ گرێدانەوەی جوتیارانی هولیای پۆلە و دەوروبەری لەتەک گروپە ئەنارکیستەکان. ڕۆژی ٢٨-٢٩ی مارچ بە سەرپەرشتکاری ماخنۆ یەکێتی جوتیاران پێکهات. پاشان لەنێو گوند و شارۆچکەکانی دیکەی ناوچەکە یەکێتی لەو چەشنەی ڕێکخست. ماخنۆ ڕێڕەوێکی سەرکەوتوو و بەرچاوی لەنێو مانگرتنی کرێکارانی دارتاشی و کانەکان لەنێو کارخانەیەک، کە هی پیرە خاوەنکارە پێشوویەکەی خۆی بوو (ئەو تێکشکانە ئاوای لە خاوەنکارەکانی دیکە کرد، مل بە داخوازی کرێکارەکانیان بدەن). هەمان کات جوتیارەکان ئامادەنەبوون بە خاوەن زەمینەکان کرێ بدەن[١].

ئەنجوومەنە ناوچەییەکانی جوتیاران لە ناوچەی هولیای پۆلە و ناوچەکانی دیکە ڕاگەیەندران، هەر ئاوا ڕۆژی ٥-٧ی ئۆگوست کۆنگرەی هەرێمیی لە کاتێرینۆسلاڤ Katerinoslav بڕیاریدا، سەرلەنوێ لەنێو سۆڤییەت و کۆمونەکانی جوتیاران و نوێنەرانی کرێکاران یەکێتییە جوتیارییەکان ڕێکبخاتەوە.

بەو شێوەیە ماخنۆ و هاوکارەکانی “بەهیوای خێراکردنی دەستبەسەرداگرتنی داراییە گەورەکان”، پرسە ڕامیاریی و کۆمەڵایەتییەکانیان لەتەک ژیانی ڕۆژانەی خەڵکی ئاوێتەکرد.[٢] لە هولیای پۆلە، بەراورد بە شوێنەکانی دیکە شۆڕش خێراتر دەبزووت (بۆ نموونە، لە کاتێکدا کە سۆڤیەتی ئەلێکساندرۆڤسک Aleksandrovsk لە پیترۆگراد ڕۆژانی جولای لە کارەکانی فەرمانداریی کاتیی پشتیوانیاندەکرد، بەڵام لە هولیای پۆلە بۆ هاوەدەنگیی و

پشتیوانیکردنی سەربازانی یاخی و کرێکاران کۆبوونەوەیەک دەکرێت). جوتیاران لە گشت لایەکەوە بۆ بەدەسهێنانی ڕێنوێنی و کۆمەک لەلایەن نێوەندی بەڕێوەبەرایەتییە نزیکەکانیان (بەڕێوەبەرایەتیی سەربەخۆکان/ Volosts) بەرەو (هولیای پۆلە) دەچوون. چینی جوتیاران دەیویست دەستبەسەر زەویدارە گەورەکان و کۆلاکەکان بگرێت. ماخنۆ ئەو داخوازییەی لەنێو یەکەمین دانیشتنەکانی سۆڤیەتە هەرێمییەکان پێشکەشکرد، ئەوەی کە لە هولیای بەرزکرایەوە. مانگی ئۆگوست، ماخنۆ گشت داراکان [موڵکدارە] نێوخۆیی و جوتیارە دەوڵەمەندەکانی kulaks بانگهێشتکرد و هەموو بەڵگەنامەکانی دارایی زەوی، وڵاخ و ئامێری لێ ئەوان سەندنەوە. لیستی داراییەکان چێکراو و وەک ڕاپۆرتێک بۆ دانیشتنی سۆڤیەتی ناوچەکە و کۆبوونەوەی هەرێمیی بەرزکرایەوە. لەوێدا لەسەر ئەوە بڕیاردرا، کە هەموو زەمینەکان و وڵاخ و ئامێرەکان بەیەکسانی دادەبەشێنرێن و دابەشکردنەکەش خودی خاوەنزەوییەکانیشی دەگرتەوە. ئەوە نێوەڕۆکی پرۆگرامی کشتوکاڵیی بزووتنەوەی ماخنۆڤیستی بوو، واتە هەڵوەشاندنەوەی دارایی تایبەتی داراکان و کۆلاکەکان. هیچ کەس مافی ئەوەی نەبوو، زیاتر لەوە زەوی هەبێت، کە دەتوانێت بەخۆی لەنێو کاربکات، بەبێ ئەوەی کەسێکی دیکە بەکرێبگرێت. ئەوە هەمووی بەرهەڵستکاری بوو بەرانبەر فەرمانداریی کاتیی کە لەسەر ئەوە پێداگرییدەکرد، ئەو پرسانە گشت کاری ئەنجومەنی دامەزرێنەرانن Constituent Assembly. هەر بەو جۆرە کۆمونە ئازادەکان لەسەر زەمین و دارایی خاوەنزەوویە کۆنەکان پێکهاتن.

بەشێوەیەکی چاوەڕوانەکراو جێبەجێکردنی ئەو بڕیارانە بەهۆی بەرهەڵستیکردنی خاوەنزەوی و کۆلاکەکان دواخرا، کە خۆیان ڕێکخستبوو و پەیوەندییان بە دەسەڵاتدارانی کاتییەوە کردبوو. کاتێک کە جەنەراڵ کۆرنیلۆڤ Kornilov هەوڵیدا بۆ سەر پترۆگراد لەشکرکێشیبکات و دەسەڵات بەدەستەوەبگرێت، سۆڤیەتی (هولیای پۆلە) بەڕابەری ماخنۆ بە پێکهێنانی کۆمیتەیەک بۆ ڕزگارکردنی شۆڕش دەستپێشخەریکرد. ئامانجی سەرەکی چەککردنی دوژمنە نێوخۆییەکان (خاوەنزەوییەکان و سەرمایەدارەکان و کۆلاکەکان) بوو، هەر ئاوا هەڵوەشاندنەوەی دارایی ئەوان لەسەر سامانەکانی خەڵکی: زەمین و کارخانە و کێڵگەکان و کارخانەکانی چاپەمەنی و شانۆکان و هیدیکەیش. ڕۆژی ٢٥ی سێپتێمبەر کۆنگری بەڕێوەبەرایەتییە سۆڤیەتەکان و ڕێکخراوەکانی جوتیاران لە هولیای پۆلە دەستبەسەرداگرتنی زەمینی داراکان و گۆڕینی بە دارای کۆمەڵایەتی [گشتی] ڕاگەیاند. هێرش بۆ سەر دارایی داراکان و جوتیارە

دەوڵەمەندەکان (لەنێوان ئەوانیش داگیرکەرە ئاڵمانەکان) دەستیپێکرد و دەستکرا بە لێسەندنەوەی دارایی داگیرکەران (زەمیندارە گەورەکان و داگیرکەرە ئاڵمانەکان).

کاتێک کە فەرمانداریی ڤلادیمیر لێنین بەهاری ساڵی دواتر ڕێکەوتننامەی برێست لیتۆڤسک Brest-Litovskی واژۆکرد، چالاکییەکانی ماخنۆ ڕاگیران. ئەو ڕێکەوتننامەیە بەشێکی گەورەی ئیمپراتۆری ڕوسی بەدیاریکراویی (ئۆکرانیا)ی لە بەرانبەر ئاشتی بە ئاڵمانیا و نەمسا بەخشی. هەر ئاوا ڕێکەوتننامەکە داگیرکردنی ئۆکرانیای لەلایەن هەژمارێکی گەورەی هێزی ئاڵمانی و نەمساوی پەسەندکردبوو، کە سەراپای وڵاتەکەی لە ماوەی کەمتر لە سێ مانگ داگیرکرد. ماخنۆ لە پێکهێنانی یەکە سەربازییەکان، کە هەزار و حەوت سەد (١٧٠٠) کەسیان دەگرتەخۆ، سەرکەوتوو بوو. بەڵام نەیتوانی بە داگیرکردنی هولیای پۆلە بەربگرێت. پاش کۆنگریسی ئەنارکیستان کۆتایی ئەپریلی هەمان ساڵ لە تاگانڕۆگ Taganrog، کۆنگرەکە بڕیاری ڕێکخستنی یەکەی جەنگاوریی بچووکی پێکهاتوو لە پێنج (٥) تاکو دە (١٠) جوتیار و کرێکار، کۆکردنەوەی چەک لە دوژمن و هەڵخرانی ڕاپەڕینی سەرتاسەریی جوتیاران دژی هێزەکانی ئاڵمانیا و نەمسا و ناردنی گروپێکی بچووک بۆ ڕوسیای سۆڤیەتی بە پلەی یەکەم بۆ ئەوەی بزانرێت، کە لەوێندەرێ شۆڕش و ئەنارکیستەکان لەژێر سایەی بۆلشەڤیکەکان لەتەک چی ڕوو بەڕوون.

ماخنۆ یەکێک بوو لە گروپەکە. مانگی جونی هەمان ساڵ ماخنۆ گەیشتە مۆسکۆ. ئەو دەستوبرد چاوی بە هەندێک لە ئەنارکیستەکانی ڕوسیە (لەنێو ئەوان هاوەڵی دێرینی خۆی ‘پیتەر ئارشینۆڤ’) کەوت. بزاڤی ئەنارکیستی لە مۆسکۆ لاواز بووبوو، بەهۆی هێرشی (چێکا) دەزگەی ئاسایشیی بۆلشەڤیکەکان Bolshevik secret service the Cheka مانگی ئەپریل بڕبڕەی پشتی بزووتنەوەکە شکابوو، هەر بەو جۆرەش هێرشی ڕامیاریی چەپ بۆ سەر بۆلشەڤیکەکان تێکشکابوو. بۆ ماخنۆ کە لە ناوچەیەکەوە هاتبوو، ئازادی ڕادەربڕین و ڕێکخراوبوون شتێکی جێکەوتەبوو، لاوازیی ئاستی چالاکیکردن بۆ ئەو شتێکی تەکاندەربوو. بۆ ئەو مۆسکۆ وەک پایتەختی شۆڕشێکی کارتۆنیی بوو، کارخانەیەکی گەورەبوو کە لەنێو ئەو بڕیار و دروشمی نێوەڕۆک خاڵیی تاک-پارتی□کی ڕامیاریی لەوێندەرێ دەردەچوون، پارتی□ک کە بەهۆی دەستبەسەرداگرتن و خۆسەپاندن خۆی گەیاندە پلەی فەرمانداریی.[٣] هەر ئاوا ماخنۆ ئەنارکیستی ناسراو ‘پیتەر کرۆپۆتکین Peter Kropotkin’ی سەردانیکرد، لەتەک ئەو لەبارەی کاری شۆڕشگێڕانە و

بار و دۆخی ئۆکرانیا ڕاوێژیکرد.

کاتێک که ماخنۆ له مۆسکۆ بوو، هەر ئاوا لێنین Lenin دیت. ئەو دانیشتنه به ڕێکەوت بوو. ئەو بۆ بەدەستهێنانی مۆڵەتی مانەوه و خواردنی خۆڕایی سەردانی کرێملین Kremlin دەکات، لەو سەردانه سەرۆکی کۆمیتەی سەرتاسەریی ڕوسیەی ناوەندی بەڕێوەبەرایەتی سۆڤیەتەکان ژاکۆڤ م. سڤێردلۆڤ Jakov M. Sverdlov دەبینێت، هەر ئەویش چاوپێکەوتنی ماخنۆ و لێنین دەڕەخسێنێت. لێنین له ماخنۆ دەپرسێت "جوتیارەکانی ناوچەکەت چۆن له دروشمی گشت دەسەڵات بۆ سۆڤیەتەکان له دیهاتەکان تێگەیشتوون؟ "، وەک ماخنۆ خۆی دواتر دەڵێت، لێنین به وەڵامەکی ئەو سەری سوڕدەمێنێت " جوتیارەکان به شێوازی تایبەتیی خۆیان لەو دروشمه تێگەیشتوون. بەگوێرەی لێکدانەوەی خۆیان. هەموو دەسەڵاتەکان له هەموو ناوچه ژیارییەکان بۆ خودی جوتیاران و کرێکاران و چین و توێژە چەوساوەکانی دیکە دەگەڕێنەوە، پێویسته هەست به هەمان دەرکی هوشیاریی و لێهاتوویی خەڵکی کرێکار بکرێت. جوتیاران لەوه تێگەیشتوون، که سۆڤیەتەکانی کرێکاران و جوتیارانی دێهات، وڵات و ناوچەکان، بریتین له ئامرازەکانی ڕێکخراوی شۆڕشگێڕانه و خۆبەڕێوەبەرایەتییه ئابوورییەکانی خەڵکی جوتیار و کرێکار بۆ تێکۆشان دژی بۆرجوازی و بەکرێگیراوانی ئەو و سۆشیالیسته ڕاستڕەو و فەرمانداریيه هاوبەشەکەیان".

لێنین له وەڵامی ئەوە دەڵێت " دەی باشه، کەواته جوتیارانی ناوچەکەت تووشی ئەنارکیزم بوون!"[٤] دواتر لە درێژەی گفوگۆکە، لێنین دەڵێت "ئایا ئەنارکیستەکان لەنێو کەتواری دونیای هاوچەرخ، هەرگیز ددان به کەمایەتیبوونی خۆیان دەنێن؟ بۆچی هیچ کاتێک بیر لەو ئەوە ناکەنەوە". ماخنۆ له وەڵامدا دەڵێت " هاوڕێ لێنین، بەڵام پێویسته من بۆ تۆی ڕابگەیێنم، ئەو پاگاندەیەت، که ئەنارکیستەکان له کەتواری دونیای هاوچەرخ تێناگەن، ئەوەی که ئەوان پەیوەندییەکی کەتوارییان لەگەڵ دونیای هاوچەرخ نییە و …تد، له بنەڕەتەوە هەڵەیە. ئەنارکۆ کۆمونیستەکان له ئۆکرانیا … ئەناکۆ-کۆمونیستەکان دەڵێم، بۆ ئەوە زۆر بەڵگەیان بەدەستەوەداوە، که ڕیشەیان لەنێو کۆتواری ئێستا داکوتاوە. سەراپای تێکۆشانی شۆڕشگێڕانه دێهاتنشینەکانی ئۆکرانیا دژی کۆبوونەوەی ناوەندیی Central Rada لەژێر ئاراستەی ئەنارکۆ کۆمونیستەکان به زۆری و بەڕادەیەکیش سۆشیالیسته شۆڕشگێڕەکان بەڕێوەبراوە … بۆلشەڤیکەکانی تۆ بۆ دەرمانیش لەنێو دێهاتەکانی ئێمه بوونیان نییه. به جۆرێک که

کارایيان تاکو ڕادەی نەبوون دابەزیوە. نزیکەی گشت ئەنجومەنەکانی جوتیاران و کۆمونەکان لە ئۆکرانیا بە هەڵخرانی ئەنارکۆ کۆمونیستەکان پێکهاتوون. تێکۆشانی چەکدارانە بەرانبەر دژە-شۆڕش بەگشتی و بەرانبەر بە هێرشی لەشکری نەمسا و ئاڵمانیا بەتایبەت بە ئاراستەی ڕێکخراوەیی ئەنارکۆ کۆمونیستەکان سەریهەڵداوە و مەیسەربووە. بەدڵنیاییەوە ئەوەی بۆ پارتییەکەی تۆ هیچ گرنگ نییە، تاکو بەهۆی ئەو گشتەوە باوەڕ بۆ ئێمە بدات، بەڵام ئەوانە ڕاستین و تۆ ناتوانیت لە ئەوانە نکۆڵیبکەیت. من ئاوای بۆ دەبیم، کە تۆ ئەوە باش دەزانیت، هێزی چالاک کۆیی و توانای جەنگینی هێزە خۆبەخشە شۆڕشگێڕەکانی ئۆکرانیا چییە. بەبێ هۆ نییە، کە تۆ ڕاتگەیاند بەشێوەیەکی پاڵەوانانە لە دەستکەوتە شۆڕشگێڕییە هاوبەشەکان پێداگرییانکردووە. لەنێو ئەوانە لایەنی کەم نیوەیان لەژێر ئاڵای ئەنارکیستی جەنگیون ….

گشت ئەوانە نیشانیدەدەن، کە تۆ چەندە بە هەڵە چوویت، هاوڕێ لێنین، بەگوێرەی ئەوەی کە پێی ئێمە ئەنارکۆ کۆمونیستەکان لەسەر زەوی نییە، ئەوەی کە هەڵوێستمان بۆ ئێستا خەمناکە، ئەوەی کە خەون بە داهاتووەوە دەبینین”. ئەوەی کە من لەنێو ئەم چاوپێکەوتنە بۆ تۆی دەڵێم، لەبەرئەوەی کە ڕاستییە، وەڵام وەرناگرێت. ئەوەی کە من لێرەدا بۆ تۆی دەردەخەم، پێچەوانەی ئەو سەرەنجامەیە، کە تۆ لەبارەی ئێمە بەدەستتهێناوە. هەموو کەس دەتوانێت، ئەوە ببینێت، کە ئێمە لەنێو کۆتواری ئێستا ڕێشەمانداکوتاوە، ئەوەی کە کاردەکەین و بەدوای کۆمەڵێ ئامرازێک بۆ بەدەسیهینانی داهاتوو دەگەڕێین، لە ڕاستیدا ئێمە بە پەیگیرییەوە لەتەک ئەو گرفتە کاردەکەین”. لێنین لە وەڵامدا دەڵێت “لەوانەیە من هەڵە ببم”. [5]

بەلشەفیکەکان لە گەڕانەوەی ماخنۆ بۆ ئۆکرانیا کۆمەکدەدەن. ئەو بە دژوارییەکی زۆرەوە گەشتەکەی ئەنجامدا. جارێکیان خەریکبوو ماخنۆ بکوژرێت. لەلایەن هێزەکانی ئاڵمانیا و نەمساوە گیرا و لەو کاتەدا نامیلکە و بڵاوکراوەی ئازادیخوازانەی لەتەک خۆی هەڵگرتبوو. دانیشتوویەکی جولەکەی هولیای پۆلە، کە ماوەیەک بوو ماخنۆی دەناسی، توانی بە پێدانی بڕە پارەیەکی زۆر بە هێزەکانی ئاڵمانیا و نەمسا بۆ ئازادبوونی، ماخنۆ لە مردن بیپارێزێت. کاتێک کە گەڕایەوە هولیای پۆلە، دەستیکرد بە ڕێکخراوکردنی بەرهەڵستی دژ بە هێزە داگیرکەرەکانی نەمسا و ئاڵمانیا و ڕژێمە بەکرێگیراوەکەیان بەسەرۆکایەتی هیتمان سکۆرۆپادسکی Hetman Skoropadsky. دەتوانرێت بگوترێت بزاڤی ماخنۆڤیستی بۆ دەستپێکردنی بەرهەڵستی سەریهەڵداوە.

ماخنۆ جولای ١٩١٨تاکو ئۆگوستی ١٩٢١ تێکۆشانی ئازادیخوازانەی چینی کرێکاری دژ بە هەموو چەوسێنەران، چ بۆلشەڤیک و سپییەکان (دژە-شۆڕش) چ ناسیونالیستەکان سەرکردایەتیکردووە. لەنێو ڕەوتی ئەو تێکۆشانە توانی خۆی وەک "سەرکردەیەکی گەریلایی لێهاتوو و بەتوانا" بسەلمێنێت.[٦]

پاش تێکشکانی بزاڤی ماخنۆڤیستی ١٩٢١، ماخنۆ بۆ ئۆروپای خۆراوایی دوورخرایەوە. ساڵی ١٩٣٤ لە پاریس تەمەنی ئەو کۆتاییهات، هەر لەوێش دواسەتەکانی ژیانی خۆی بەسەربردن. هەر ئاوا لەوێدا وەک چالاکێکی بزاڤی ئەنارکیستی مایەوە و شمشێرەکەی گۆڕی بە پێنووس (بەکاربردنی دەربڕینێکی ڕەنگینی ئەلێکساندەر سکیردا Alexander Skirda). ماخنۆ بە گۆتار لەنێو ڕۆژنامە ئەنارکیستییە جۆراوجۆرەکان و بەتایبەت لە دەنگی کرێکار Dielo Truda بەشداریکرد، کە بڵاوکراوەیەکی ئەنارکیست-کۆمونیست بوو و لە پاریس لەلایەن (پیتەر ئارشینۆڤ) دەردەکرا، زۆرێک لەو گۆتارانە لەنێو پڕتووکێک بەناوی (تێکۆشان دژی دەوڵەت و گۆتارەکانی دیکە)، بڵاوکرانەوە. ماخنۆ لەنێو بزاڤی ئەنارکیستی تاکو کۆتایی ژیانی چالاک مایەوە.

نێستۆر ماخنۆ ساڵی ١٩٢٧ لە پاریس ئەنارکیستە ناسراوەکانی ئیسپانیا بوێناڤێنترا دوڕوتی Buenaventura Durruti و فرانسیسکۆ ئاسکازۆ Francisco Ascaso دیتن. ئەو لە ئەوە داکۆکیدەکرد "بار و دۆخ بۆ شۆڕشی پێکهاتە بەهێزی ئەنارکیستی لە ئیسپانیا زۆرتر لەبارترە، تاکو لە ڕوسیە"، لەبەرئەوەی نەک تەنیا لەوێندەرێ پرۆلیتاریا و جوتیاران دارای نەریتی شۆڕشگێڕانە بوون، بەڵکو لەبەرئەوەش کە پێگەیینی ڕامیاریی لەنێو کاردانەوەکانی دەبینرا، ئەنارکیستەکانی ئیسپانیا دەرکی ڕێکخراوەیان هەبوو، ئەوەی کە ئێمە لە ڕوسیە نەمابوو. ڕێکخراوبوونێک، کە سەرکەوتنی لە هەناوی هەموو شۆڕشەکان مسۆگەردەکرد". ماخنۆ چالاکییەکانی گروپی ئەنارکیستی هولیای پۆلە و ڕوداوەکانی ئۆکرانیای شۆڕشگێڕی هەژمارکرد "کۆمونە کشتکارییەکانمان یەکێک بوون لە نێوێندە زیندووە ئابووریی و ڕامیارییەکانی سیستەمە کۆمەڵایەتییەکەمان. کۆمەڵەکان بە بنەمای خۆپەرستی تاکگەرایی پشتئەستوور نەبوون، بەڵکو بە سەرەتاکانی هاوپشتی نێوخۆیی و ناوچەیی و سەرتاسەری پشتیانبەستبوو. بە هەمان شێوە ئەندامانی کۆمەڵەکان هەستیان بە هاوپشتی نێوان خۆیان دەکرد، کۆمەڵەکان لێتێک یەکدی یەکیانگرتبوو. ئەوەی کە بەرانبەر سیستەمەکەمان لە ئۆکرانیا

دەگوترا، ئەوەبوو، کە ناتوانێت بەردەوامبێت، لەبەرئەوەی تەنیا لە جوتیاران پێکهاتبوو. ئەوە ڕاست نەبوو. کۆمەڵەکانمان تێکەڵەیەک بوون لە کرێکارانی کشتوکاڵی (کێڵگەیی) و پیشەسازی و تەنانەت هەندێکیان تەنیا پیشەسازیی بوون. ئێمە گشت جەنگاوەر و کرێکار بووین. کۆمەڵەی گەلیی بریارەکانی دەردەکرد. لەنێو ژیانی سەربازی لە نوێنەرانی گشت دەستە گەڕیلاکان کۆمیتەی جەنگی پێکهاتوو و سەرپەرشتیدەکرد. بۆ بە ئامانجگەیاندن، هەموو کەسێک لەنێو کاری هەروەزیی بەشداریکرد، تاکو لە سەرهەڵدانی توێژی بەڕێوەبەران و ئەوانەی کە دەسەڵات پاواندەکەن، ڕێگریریکرێت. ئێمە لە پرۆسێسی ئەنجامدانی ئەو پرسەش سەرکەتووبووین.” [٧]

ساڵی ١٩٣٦ لەتەک دەستپێکی جەنگی نێوخۆ و شۆڕش لە ئیسپانیا، ژمارەیەک لە جەنگاوەرانی سوپای یاخی ماخنۆ چوون بۆ جەنگین لەنێو ستوونی دوڕوتی Durruti column. بەڵام بەداخەوە، مەرگی ماخنۆ ساڵی ١٩٣٤ لە دوا پەیامەکەی بۆ دوو ئیسپانی ڕێگربوو “ماخنۆ هەرگیز جەنگینی ڕەدنەکردۆتەوە. ئەگەر زیندووبم، کاتێک کە تیکۆشانەکەتان دەستپێدەکات، لەتەکتان دەبم”. لە {Paz, Op. Cit., p. 90} وەرگیراوە.

چالاکیی هەرە دیاری ماخنۆ لەنێو دوورخراوگە کۆمەڵەکەی بوو، هاوڕا و داکۆکی لە سەکۆی ڕێکخراوەیی کۆمونیزمی ئازادیخواز the Organisational Platform of the Libertarian Communists ناسراو بە سەکۆ Platform، دەکرد. سەکۆ هەوڵیدا هەرچی لەنێو شۆڕشی ڕوسیە هەڵەبوو، لێکبداتەوە و پێشنیاری ڕێکخراوی ئەنارکیستی پتەوتری بۆ داهاتوو کرد. ئەو بۆچوونە پاش بڵاوبوونەوەی مشتومڕێکی توندی لەتەک زۆربەی ئەو ئەنارکیستانەی کە ڕەتیاندەکردەوە، بەڕێخست. هەرچەندە ماخنۆ تاکو کاتی مردنی ساڵی ١٩٣٤ وەک ئەنارکیستێک مایەوە، بەڵام ئەو تێڕوانین گۆڕینەوەیە بەزۆری بوو بە هۆی مشتومڕی توند و تاکو ڕادەیەک ئەوی لە هەندێک لە هاوەڵەکانی تەریکخستەوە، لەوانە ڤۆلین، کە دژی سەکۆ (پالتفۆڕم) بوو.

بەرەبەیانی ڕۆژی ٢٥جولای ١٩٣٤ ماخنۆ مرد و سێ ڕۆژ دواتر جەستەکەی سوتێنرا و خۆڵەمێشەکەی لەنێو گۆزەیەک لە پێر لەشەیز Père Lachaise گۆڕستانی کۆمونەی پاریس خرایە ژێر خاک. پێنج سەد (٥٠٠) کەس لە هاوڕێیانی ڕوس و فەرەنسی و ئیسپانی و ئیتالی ئامادەی بەڕێکردنی تەرمەکەی ماخنۆ بوون، لەوانە ئەنارکیستی فەرەنسی پییەر بێسنارد Pierre Besnard و ڤۆلین Voline قسەیانکرد، ڤۆلین ئەو هەلەی بۆ ڕەتکردنەوەی پاگەندەی دژە سامیگەرایی anti-Semitism

ماخنۆ، کە بۆلشەفیکەکان دژی ماخنۆ هەڵیانبەستبوو، قۆستەوە. هاوسەرەکەی ماخنۆ، هالینا Halyna قسەیکرد. بەو جۆرە ژیانی یەکێک لە جەنگاوەرەکانی ئازادی چینی کرێکار کۆتاییهات.

وشەکانی دووروتی Durruti بۆ ماخنۆ سەرنجڕاکێشترین بوون ” ئێمە هاتووین سڵاو لە تۆ بکەین، تۆی سیمبۆلی گشت ئەو کەسە شۆڕشگێڕانەی، کە لە پێناو کەتواریکردنی هزرە ئەنارکیستییەکان لە ڕوسیە جەنگین و گیانیانبەختکرد. هەر ئاوا بۆ دەربڕینی ڕێزی خۆمان بەرانبەر خەزێنەی ئەزموونی ئۆکرانیا، هاتووین “. [٨]

پەراویزەکان:

1. Michael Malet, Nestor Makhno in the Russian Civil War, p. 4
2. Michael Palij, the Anarchism of Nestor Makhno, p. 71
3. David Footman, Civil War in Russia, p. 252
4. Nestor Makhno, My Visit to the Kremlin, p. 18
5. Nestor Makhno, Op. Cit., pp. 24-5
6. David Footman, Op. Cit., p. 245
7. Quoted by Abel Paz, Durruti: The People Armed, p. 88-9
8. Quoted by Abel Paz, Op. Cit., p. 88

کۆکراوەی کارەکانی نێستۆر ماخنۆ

The ABC of the Revolutionary Anarchist. (1932).

The Anarchist Revolution

Letter to the Spanish Anarchists. (1932).

In Memory of the Kronstadt Revolt. (1926).

Mahkno’s Response to Malatesta

May Day, (1928). Dyelo Truda. No. 36, p. 2–3. 01 May 1928.

My Visit To The Kremlin

On the History of the Spanish Revolution of 1931 and the Part Played by the Left and Right-Wing Socialists and the Anarchists. (1933).

Summons: A Poem by Makhno

The Struggle against the State and Other Essays

To the Jews of All Countries. (1927).

Great October in the Ukraine. (1927).

سەرچاوە:

* مەبەست لە وەرگێڕانی ژیاننامەی ماخنۆ، ناساندنی کەسایەتی شۆڕشگێڕانە و ئاشناکردنی خوێنەرانی کوردە بە چالاکی و نووسینەکانی ئەو، نەک پیرۆزکردن و بتکردنی کەسایەتییەکی شۆڕشگێڕ، چونکە هاودەمی ئەو هەزاران شۆڕشگێڕی گومناو بە خوێن و تێکۆشانی خۆیان ئەو زەمینەیان لەبارکردووە، تاکو نێستۆر ماخنۆ و دەیانی وەک ئەو بتوانن خامەکانیان ئازادانە هزر و بۆچوونیان دەرببڕن؛ بەواتایەکی دیکە، ئەگەر هەوڵ و تێکۆشانی ئەو هاوڕێ گومناوانە نەبوایە، نووسینەکانی نێستۆر ماخنۆ و کەسانی دیکەش نەدەهاتنە بوون. و.ک

** هەر ئاوا، مەبەست لەم وەرگێڕانە، پەردەهەڵماڵینە لە ڕووی پاگەندە و درۆ و دەلەسەی سەرانی بەلشەڤیکەکان و پاشڕەوانی بەلشەڤیزم، کە (نێستۆر ماخنۆ) بە چەتە و ڕێگر ناودەبەن.

*** لە چەند ساڵی ڕابوردوو چەند سریاڵی تەلەفزیۆنی و فێلم لەبارەی ژیان و دەردیسەری و چالاکی و بیرۆکەکانی ماخنۆ دروستکراون، کە ئەگەر گرفتەکانی ڕۆژگار بواربدەن، لەتەك هاوڕێیانی دیکە هەوڵی وەرگێڕانی ژێرنووسینی فیلم و سریاڵەکان دەدەین، تاکو ڕووی ڕاستەقینەی ڕامیاریی و ئابووریی و بەڕێوەبردن و دیکتاتۆریی بەلشەڤیکەکان بۆ شەیدانای کۆمەڵەی سۆشیالیستی و کۆمونیستی دەربکەوێت، کە هیچ کات لە ڕیفۆرمەکانی بیسمارک و خۆماڵیکردنەکانی سەدام و بەعس واوەتر نەچوون و بەڕێوەبەرایەتیی دیکتاتۆریانەی بەلشەڤیکەکان، کودەتایەک بوو بەسەر ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەری ١٩١٧ی سەراسەری ڕووسیە و بە پارەی ئیمپراتۆریی پڕووس و بە قۆستنەوەی خۆشباوەڕیی خەڵک بە بەرزکردنەوەی کاتیی دروشمەکانی سەرەتای ڕاپەڕین و لەنێوبردنی کۆمیتەکانی خۆبەڕێوەبەریی کارخانەکان لەلایەن کرێکارانی سۆشیالیست و دەستەمۆکردن و کەوڵکردنی سۆڤیەتەکان و بە سەرکوتکردن و کۆمەڵکوژیی راپەڕیوانی کڕۆنشتات و لە پشتەوە خەنجەردان لە ماخنۆڤیستەکانی ئۆکرانیا بە دەسەڵاتگەیشتن و مانەوە و سەپاندنی (ئیمپراتۆریی سرووشوێرگرتووی خۆیان لە ئیمپراتۆریی پڕووس و ڕیفۆرمەکانی بیسمارک) مسۆگەرکرد و (ڕێکەوتننامەی برێست لیتۆڤسک Brest-Litovsk) ناچاریی نەبوو، بەڵکو بەرەنجامی بەڵێن و پاداشتدانەوەی (٢٦ ملیۆن مارکەکەی ئیمپراتۆریی ئاڵمانیا) بوو و هەر ئاوا لەدان و لەنێوبردنی بزووتنەوەی کۆمونەخوازی جوتیاران و کرێکارانی ئۆکرانیا بوو، (هەر وەک کۆمەڵکوأکردنی ڕاپەڕینەوەی دەریاوانان و دانیشتووانی کڕۆنشتات کە زۆرینەیان کۆمونیست و تەنانەت ئەندامی بەلشەڤکی بوون

و لە دژە-شۆڕشی بەلشەفیکەکان تێگەیشتوبوون)، تاکو بەردەوامی شۆڕشی جوتیاران و کرێکارانی ئۆکرانیا و دەریاوانانی کرۆنشتات و مانگرتنی کرێکارانی پترۆگراد سەرتاسەری ڕوسیە نەگرێتەوە و ئیمپراتۆریی بەلشەفیکی لەناونەچێت و بەلشەفیکەکان بۆ دەوجامەی “دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” دیکتاتۆریی و ملهوڕیی پارتییەکەی خۆیان بە نووکی سەرنێزە بەسەر ژنە-کرێکارانی ڕاپەڕیوی ڕستن و چنین و یاخیبوونی سەربازان و سۆڤیەتەکانی کرێکاران و کۆمیتەکانی کارخانەکان بسەپێنن. (و.ک)
https://www.youtube.com/watch?v=oaRrMPg7sFI

بۆ کەسانێک کە لە دوای بەڵگە مێژووییەکانی ڕوداوەکانی ١٩١٧-١٩٢٣ دەگەڕێن و دەخوازن “چەتەگەریی” نەستەر ماخنۆ) و “شۆڕشگێڕیی” بەلشەفیکەکان و لەناو ئەوانیش (لێنین و ترۆتسکی و ستالین) بزانین، دەتوانن تەماشای ئەم دۆکومێنتارییە بکەن و سەدان تۆمار و بەڵگەی دیکە دژی پڕۆپاگەندەی کرێملین پەیدابکەن :
https://www.youtube.com/watch?v=gIqvip1z91I

* ئەم وەرگێڕانە پێشتر لەناو کۆشکەڕەی دووەمی پەرتووکی (خەونە یاخییەکان) بڵاوکراوەتەوە : http://bit.ly/2kZN3Kj

---

ئەنارکیزم، مەرگ و ژیان ... وەرگێڕانی: هەژێن

“بۆ من ڕێگە بدەن خەیاڵبکەم،
کە لەناو ئەو ئەستێرانە
ئەستێرەیەک هەیە و
لەناو بومولەرزەیی نامەی ژیان
چاوساخیی من دەکا”
ڕابیندرات تاگوور

ئەنارکیستەکان لەناو بزووتنەوەی کرۆنشتات ڕۆڵێکی فرەیان نەبوو. وەڵای ئەوەش ناکرێت لەبەرچاوینەگیردرێن، کە کۆمیتەی شۆڕشگێڕی

کڕۆنشتات لە دوو کەسی ئەوان [ئەنارکیستەکان] داخوازیکرد، تاکو بە بزوتنەوەکەوە پەیوەستببن. کەسی یەکەم (یارچۆوک Yartchouk) دامەزرێنەری سۆڤیەتی کڕۆنشتات ساڵی ١٩١٧ و ئەوی دیکە (ڤۆلین Volin) بوو. بەڵام ئەو بانگەوازە بەبێ سەرەنجام مایەوە، لەبەرئەوەی کە ئەو کات هەر ئەو دوو کەسەکە لەنێو چنگی بۆلشەڤیکەکان دەستبەسەربوون. بە گوتەی (ئیدا مێت Ida Mett) مێژوونووس و نووسەری پەرتووکی ڕاپەڕینی کڕۆنشتات La Revotle De Cronstad " کارایی ئەنارکیستەکان لەسەر کڕۆنشتات تەنیا لەو تێڕوانینەوە دەکرێت ناوبهێنرێت، کە ئەنارکیزمیش ڕاگەیەنەری تێڕوانینی دێمۆکراسیی کرێکاری بوو". بە هەر بارێکدا هەرچەندە ئەنارکیستەکان دەستبەکاربوونێکی ڕاستەوخۆیان لەنێو ئەو ڕاپەڕینەکە نەبوو، بەڵام ئەوان ڕاپەڕینەکەیان بۆ هی خۆیانیان زانی.

ڤۆلین دواتر نووسی " ... کڕۆنشتات یەکەمین هەوڵی تەواو سەربەخۆی جەماوەریی بوو بۆ ڕزگاربوون لە کۆتی هەر جۆرە دەسەڵاتێک و هەڵخڕاندنی شۆڕشی کۆمەڵایەتیی. ئەو هەوڵە بەدەستی خودی جەماوەری زەحمەتکێش، ڕاستەوخۆ بەبێ هانابردن بۆ شوانە ڕامیارییەکان و ڕابەران و سەرپەرشتیگەران ئەنجامدرا ". هەر ئاوا ئەلێکساندەر بێرکمان گوتی " کڕۆنشتات ئەفسانەی دەوڵەتی پڕۆلیتێریی کردە نەخشەی سەر ئاو و سەلماندی، کە لەنێوان دیکتاتۆریی پارتیی کۆمونیست و شۆڕش بواری هیچ جۆرە سازشێک نییە!" ...

وێڕای نەبوونی خۆتێهەڵقورتانی ڕاستەوخۆی ئەنارکیستەکان لەنێو ڕاپەڕینی کڕۆنشتات، سەرکوتکرانی ئەو ڕاپەڕینە بیانوویەکی گونجاوی بۆ دام و دەزگەکانی فەرمانداریی بەخشی، تاکو کێشەی خۆیان لەتەک ئەنارکیزم کە هێشتا ترسێکی گەورە بوو بۆ سەر دەوڵەتی بۆلشەڤیکی، یەکلاییبکەنەوە! چەندە هەفتە پێش سەرهەڵدانی یاخیبوونەکەی کڕۆنشتات، واتە ڕۆژی هەشتەمی فێبریوەری ١٩٢١، (کڕۆپۆتکین Kropotkin)ی پیر تەمەن، لە ڕوسیە مرد. بەخاکسپاردنی ئەو بەڕێکردنێکی فرە پڕشکۆی لەخۆگرت. بەشداربووانێک کە تەرمی ئەویان بەخاکدەسپارد، ژمارەیان لایەنی کەم سەد هەزار کەس دەبوو. ئاڵای ڕەش و سووری گروپە ئەنارکیستەکان ئامادەبوون. لەسەر ڕەشی ئاڵاکان بە خەتێکی سوور ئەو دەستەواژە بەرچاو دەکەوت " لە هەر کوێ دەسەڵاتداریی هەبێت، لەوێ ئازادی بوونی نییە " .

نووسەرانێک، کە لەبارەی کڕۆپۆتکین نووسیویانە، ئەو خۆنیشاندانە وەک "دوایین خۆنواندنی گەورە لە دژی سەرکوتکاریی بۆلشەڤیکەکان"

ناودەبرێن. بەشداربووان لەنێو ئەو خۆنیشاندانە “نەک تەنیا بۆ ڕێزلێنان لە کرۆپۆتکین، بەڵکو هەر ئاواش بۆ داخوازی جێگیرکردنی ئازادی بەشداریانداکرد”. پاش سەرکوتکردنی کرۆنشتات سەدان ئەنارکیست زیندانیکران. چەند مانگ پاش ئەوە، ئازادیخوازێک بەناوی فانی بارون Fanny Baron و هەشت کەسی دیکە لە هاوەڵەکانی لەنێو سیاچاڵەکانی زیندانی (چێکا) لە مۆسکۆ گولەدبارانکران.

گولەدی بێزەیی بە مێشکی ئەنارکیستی تێکۆشەرەوە نرا. لەو بارەدا لە دەرەوەی ڕوسیە، ئەو ئەنارکیستانەی کە لە ئەزموونی ڕوسیە تێگەیشتبوون، بە فراوانی کەوتنە ڕەخنەگرتن و پێداچوونەوەی بیروبۆچوونەکانی خۆیان، تاکو بیری ئازادیخوازانە هەرچی زۆرتر بەرجەستەبکەن. سەرەتای سێپتەمبەری ١٩٢٠ کۆنگرەی یەکێتیی ئەنارکیستەکانی ئۆکرانیا نابات Nabat بەئاشکاوی “دیکتاتۆریی پرۆلیتاریا” کە ناچار ئۆرکێکی لە دیکتاتۆریی بەشێک لە پرۆلیتاریا [بەشێک، کە لەنێو پارتییەک ڕێکخراوە] فەرمانبەران و مشتێک لە ڕابەران کۆتاییدێت، ڕەتکردبووەوە. (کرۆپۆتکین)یش کەمێک پێش مردنی، نیگەرانی خۆی لە پەرەسەندنی “سەروەریی تەواو” لە وڵات دەربڕیبوو “بە بۆچوونی من، هەوڵدان بۆ ڕێنانی کۆماری کۆمونیستیی لەسەر پایەکانی دەوڵەت و توندوتیژی نێوەندییانە و لەژێر زۆری یاسا ئاسنینەکانی دیکتاتۆریی تاکپارتیی، بە شکستێکی گەورە کۆتاییدێت. ڕوسیە نیشانیداین، بۆچی نەدەبوو بە کۆمونیزم ملبدرێت ”.

ڕۆژنامەی فەرەنسیی ئازادیخواز Le Libbertaire لە ژمارە ١٤ی ڕۆژی ٧ی جەنیوەری ١٩٢١، بانگەوازێکی پڕ وڕەی ئەنارکۆسەندیکالیستەکانی ڕوسیای بۆ پرۆلیتاریای جیهان بڵاوکردەوە “هاوڕێیان، وەک ئێمە کۆتایی بە فەرمانداریی بۆرجوازی لە وڵاتەکانتان بهێنن! بەڵام وریابن، هەڵەکانی ئێمە دووبارە نەکەنەوە! نەهێڵن کۆمونیزمی دەوڵەتیی ببێتە فەرمانداری وڵاتەکانتان”.

ئەنارکیستی ئاڵمانی-زمان (ڕودۆلف ڕۆکەر Rudolf Rocker)یش ساڵی ١٩٢٠ پەرتووکێکی بەناوی “شکستخواردنی کۆمونیزمی دەوڵەتیی” نووسی و ساڵی ١٩٢١ بڵاویکردەوە! ئەوە یەکەمین ئەزموون و لێکدانەوەی ڕامیاریی بوو لەبارەی شێواندنی شۆڕشی ڕوسیە. بەگوێرەی تێڕوانینی ڕۆکەر ”دیکتاتۆری پرۆلیتێریی نەک هەر دەربڕی خواستی چینێکی کۆمەڵایەتیی نەبوو، بەڵکو دیکتاتۆری پارتیی بوو، کە پاگەندەی نوێنەرایەتی چینی کرێکاری دەکرد، بێجگە لەوەش، تاکە پشتوپەنای دەسەڵاتی ئەو دیکتاتۆرییە، سەرەنێزەکانی بوون، لەپشت دەوجامەی

دیکتاتۆریەتی پڕۆلیتاریا چینێکی تازە سەریهەڵداوە و پەرەیسەندووە، چینی کۆمیسارەکان یان سەرۆکی کۆمیسارەکان. ئێم ڕۆژیش جەماوەری بەرینی خەڵک بە هەمان ئەندازە هەست بۆ سەرکوتگەریی چینی سەرۆڕ دەکەن، کە دوێنێ لە سایەی سەرکوتگەریی ڕژێمی ڕوخاوی [تزار] هەستیاندەکرد".

کاتێک کە گشت لایەنەکانی ژیانی کۆمەڵایەتیی بە تەواوی بکێشرێنە ژێر دەسەڵاتی فەرماندارییی سەرتاپاگیر، ئەنجامەکەی "شتێک واوەتر لە زنجیرەیەک پلەوپایەی فەرمانبەریی نابێت و ئەوە چارەنووسی بەگەڕانەوەی شۆڕشی ڕوسیا بووە". "بەلشەڤیکەکان هەر تەنیا دەزگەی دەوڵەتی سەروەریان لە کۆمەڵەی پێشووتر بە پوختی وەرنەگرت، بەڵکو ئاوا دەسەڵاتێکیشیان بۆ ئەو بەخشی، کە هیچ فەرماندارییەکی دیکە لەو وڵاتە ئەوەی لەتوانا نەبوو"!

مانگی جون ۱۹۹۲ گروپێک لە ئەنارکیستە پەنابەرەکان لە ئاڵمانیا، پەرتووکێکی گچکە و ئاشکراکەرانەیان بەناوی "سەرکوتی ئەنارکیزمی ڕوسیەی سۆڤیەتیی" بڵاوکردەوە، کە بە خامەی ئا. گۆریێلیک A . Gorielik و ئا. کۆمۆڤ A.Komoff و گ.پ. ماکسیمۆڤ G.P. Maximoff ڤۆلین Volin نووسرابوو! ڤۆلین بەخۆی ساڵی ۱۹۲۳ ئەو پەرتووکەی وەرگێڕایە سەر زمانی فەرەنسی. ئەو پەرتووکە لیستی ناوی گیانبەختکردووانی ئەنارکیستی بەگوێرەی ئەلف و بێ تێدابوو. ئەلێکساندەر بێرکمان ساڵی ۱۹۲۰ و ۱۹۲۲، ئێما گۆڵدمان ساڵی ۱۹۲۲ و ۱۹۲۳ لەبارەی ئەو ڕوداوە ناخۆشانەی کە لە ڕوسیە دیتبوویانن، کۆمەڵێک نامیلکەیان بڵاوکردنەوە!

ئەو (ماخنۆڤیست)انەش کە گیانیان دەربازکردبوو و پەنایان بۆ ئەوڕاوا هێنابوو، لەوانە پیر ئارشینۆڤ و خودی نێستۆر ماخنۆ، هەر کەسە و ئەوەی دیتبووی بڵاویکردەوە. پاش ماوەیەکی زۆر، سەردەمی جەنگی دووەمی جیهانی، دوو بەرهەمی گەورە و سەرەکی ئازادبیران لەبارەی " شۆڕشی ڕوسیە" لەلایەن گ. پ. ماکسیمۆڤ G.P. Maximoff و ڤۆلین Volinە نووسران و چاپکران. ئەو دوو بەرهەمە بەخۆیان گەواهییەک بوون لەسەر تێپەڕینی ساڵانێکی درێژخایەن و بەئەزموونی هزرەکان لای ئەنارکیستەکان.

ماکسیمۆڤ گەواهنامەی خۆی بەزمانی ئینگلیزی بڵاوکردەوە؛ ئەو بڕوای ئاوا بوو، کە وانەکانی ڕابوردوو، مسۆگەرکەری داهاتوویەکی باشترن. "چینی فەرمانداری تازە لە سۆڤیەت ناتوانێت و نابێت بۆ هەمیشە درێژە بەژیانی خۆی بدات و سەرەنجام سۆشیالیزمی ئازادیخوازانە

بەسەر ئەو سەردەکەوێت! هێل و مێرجی خۆیی ئاوا گۆڕانێک دەکەنە شتێکی بێگەڕانەوە ". ئایا شیاوی ملپێدانە (…) کە کرێکاران خوازیاری گەڕانەوەی سەرمایەداران بۆ نێو کارخانەکان بن؟ هەرگیز! لەبەرئەوەی کە بە ڕۆشنی یاخیبوونی ئێوان لە دژی بەهرەکێشیی دەوڵەت و سەروەرییەکە. "ئەوەی کرێکاران دەیخوازن، ئەوەیە لەجێی سیستەمی بەڕێوەبردنی زۆرەملێیانەی بەرهەمهێنان، ڕێکخراوی سۆڤیەتیی کارخانەکانی خۆیان، کە لەنێو فیدراسیۆنی بەربڵاو و فراوان یەکدەگرن، دابنێن. ئەوەی کرێکاران دەیانەوێت، خۆبەڕێوەبەری کرێکارییە. بەو جۆرە جوتیارانیش تەواو هوشیارن، کە ئەم ڕێژ پرسی گەڕانەوە بۆ ئابووری تاکەکەسیی لە بنەڕەتدا گونجاو نییە و تەنیا چارەسەرێ هەرەوەزیی کشتوکا و گۆلکاریی گوندنشینانە لێرێک سۆڤیەتەکانی کارخانە و سەندیکاکان و بەکورتی پەرەدانە بە بەرنامەی شۆڕشی ئێکتێبەر لەنێو بارێکی ئازادیخوازانە".

بۆگۆڕێی تێڕوانینی ڤێلین، هەر هەوڵێک کە بە سروشوەرگرتن لە نموونەی [ئێلگوی] ڕوسیە سەربگرێت، بەرهەمەکەی بێجگە لە "سەرمایەداری دەوڵەتی لەسەر بنەمای بەهرەکێشیی جەماوەر"، شتێکی دیکە نابێت. هەر ئاوا ئێوە گەندەڵترین جۆری سەرمایەدارییە و هیچ پەیوەندییەکی لێرێک "بزووتنەوەی مرۆڤایەتی بەرەو کۆمەڵگەی سۆشیالیستیی" نییە. ئاوا نموونەگیرییەک ناتوانێت بێجگە لە "دیکتاتۆری تاکپارتیی، کە ئەنجامی سەپاندنێکەی لەنێوچوونی هەر جۆرە ئازادییەکی ئیدەربڕین و چاپەمەنی و ڕێکخراوبوون و تەنانەت پشتیوانی جوڵانەوە شۆڕشگێڕەکان و هەر ئاواش پاراستنی بەرتەرییە بۆ تەنیا بۆ پارتیی فەرماندار" و بێجگە لە "کۆنترۆڵکردنی بیر و بۆچوونی کۆمەڵایەتییەکان و بەربەستکردنی هەڵچوونی شۆڕش" ناتوانێت ئەنجامێکی دیکەی هەبێت.

ڤێلین بڕوای ئاوایە، کە ستالین " لە ئاسمانەوە نەباری بوو"، ستالین و ستالینیزم بەرەنجامی لۆجیکیانەی سیستەمێکی سەرکەوتگێڕانەن، کە ساڵانی ١٩١٨- ١٩٢١ پایەڕێژیی و جێگیرکرا. "ئەوەیە وانەی جیهانیی ئەزموونێکی گەورە و دیاریکەری بۆلشەڤیزم. وانەیەک کە لەبەر ڕۆشنایی ڕوداوەکانی داهاتوو، بەزوویی بۆ گشت ئەوانەی کە لەنێو ئازار دەتلێنەوە و دەچەوسێنەوە؛ ئەوانەی کە بیردەکەنەوە و تێدەکۆشن، دەردەکەوێت.

سەرچاوەی لێ وەرگیراوە :
http://anarchi.persianblog.com

* ئەم وەرگێڕانە پێشتر لەنێو کۆشکێکی دووەمی (خەونە یاخییەکان) بڵاوکراوەتەوە : http://bit.ly/2kZN3Kj

---

کرۆنشتات، ڕاپەڕینی کرێکاران و سەربازان لە دژی دیکتاتۆریی بۆلشەڤیکەکان

نووسینی: نادری ئەحمەدی
وەرگێڕانی : هەژێن …

سەردەم مانگی ئۆکتۆبەرە و لایەنگرانی بۆلشەڤیکەکان جەژنی مەرگی شۆڕشی ئۆکتۆبەر و هەڵوەشاندنەوەی ئیمپراتۆرییەکەیان دەگێڕن و بێجگە لە پێداهەڵدانی زەبەندەی بۆلشەڤیکەکان، هیچ کاتێک ناچنە سەر کارکردی تێکدەرانەی خۆیان لە مەیدانی نێوخۆیی و دەرەکی و تەنیا بۆ ئەوە هەوڵدەدەن، کە ڕوخسارێکی پۆزەتیش بۆ خۆیان بکێشن، بەڵام کەتوار شتێکی دیکەیە.

ساڵی ١٩٢١ کەمی خۆراک بوو بە هۆی زنجیرەیەک ناڕەزایەتیی فراوان لەنێو کرێکارانی مۆسکۆ و لەو بارەوە مانگی جەنیوەری کۆمەڵێک کۆبوونەوەی زۆر لەنێو کارخانەکان ڕێکخران و کرێکاران خوازیاری کۆتاییهێنان بە سەرکوتکردنی کرێکاران و سەربازییکردنی پێگەی کرێکاریی بوون. بەڵام بۆلشەڤیکەکان لەجیاتی ئەوەی کاروبارەکانی خەڵکی بدەنە دەستی خودی خەڵک و لە ڕێگەچارەکانی ئەوان کەڵکوەربگرن، ناڕازیانیان بە “ورگپەروەری” تاوانبارکرد و سەرکوت و فشارەکانی خۆیان بۆسەر کرێکاران زیاتر کردن و دەزگەی پۆلیسی نهێنی (چکا) بەردرایە گیانی ناڕازییان! لە ڕاستیدا کردەی دژە-خەڵکی و سەرکوتگەرانەی (چێکا)، یەکێک بوو لە هۆکارەکانی ناڕەزایەتیی کرێکاران و لەنێوان دێسەمبەری ١٩١٨ تاکو نۆڤەمبەری ١٩٢٠ ڕێکخراوە سەرکوتگەرە بۆلشەڤیکییەکان ٥٧٨ کەس لە خەڵکی ناڕازی کوژران و چل هەزار ٤٠٠٠ کەس واتە ٦% دانیشتووانی شاری (مۆسکۆ) دەستگیرکران! مانگی جەنیوەری تاکو مانگی مەی ١٩٢٠ زیاتر

لە سێسەد و چل و پێنج ٣٤٥ کەس کوژران و پێش ئەوە دوو ٢٠٠٠ – سێ ٣٠٠٠ هەزار کەس لە زیندانیان لە سێدارەدابوون! بەشی زۆرینەی دەستگیرکراوان لاوانێک بوون، کە بەهۆی برسیەتییەوە نانیان دزیبوو! سەرنجڕاکێش ئەوە بوو، لە کاتێکدا کە بۆلشەڤیکەکان کرێکارانیان بە “ورگپەروەر” تاوانبارکردبوو، بەخۆیان لە بەرتەریی تایبەت سوودمەندبوون و کرێکارانی مانگرتوو بە پێشەنگیی کرێکارانی کانزاکار، کە لەنێو ڕاگەیاندنێک خوازیاری ڕاگرتنی بەرتەریی تایبەت و پشکبەندی دژ ١٠٠٠٠ هەزار کەس لە پلەدارانی باڵای پارتیی بۆلشەڤیک بوون. سەربازانێکی خۆجێی کە بۆ سەرکوتی خۆپیشاندانی سەرشەقامیی کرێکاران هێنرابوون، تاکو لە کرێکاران تەقەبکەن، لە فەرمانی تەقەکردن سەرپێچییانکرد، بەڵام هێزە تایبەتەکانی بۆلشەڤیک ژمارەیەکی زۆر لە کرێکارانیان کوشتن و بریندارکردن. کۆبوونەوەیەکی گەورە لە هۆڵی شەمەندەفەری مۆسکۆ ڕێکخرا و هەزار پێنج سەد ١٥٠٠ کەس خۆپیشاندانیانکرد و سەربازانێک کە خوازیاربوون بە خۆپیشاندەرانەوە پەیوەستبن، چەکیان فڕێدا.

٢٣ی فێبریوەری دژ ١٠٠٠٠ هەزار کەس لە کرێکاران ڕێپێوانێکی ناڕەزایەتییان ڕێکخست. لەو ڕۆژەدا لە شاری مۆسکۆ بڕیاری قەدەخەکردنی هاتوچۆ ڕاگەیەندرا. شاری کرۆنشتات بنکەی دەریایی بوو و کەوتووەتە دوورگەیەک لە کەنداوی فینلاند. دەریاوانانی کرۆنشتات پێشڕەوانی شۆڕشەکانی ١٩٠٥ و ١٩١٧ ڕوسیە بوون و ترۆتسکی وەک “شانازی شۆڕشی ڕوسیە” ئەوانی ناوبردوون. دانیشتووانی کرۆنشتات لە یەکەمین پێشڕەوان و داهێنەران و پێکهێنەرانی سۆڤیەتەکان بوون و ساڵی ١٩١٧ کۆمونەیەکی ئازاد و سەربەخۆ لە دەوڵەتیان پێکهێنابوو. بە گوتەی ئیسرائیل گێتزلەر Israel Getzler شارەزای پرسی کرۆنشتات “... لەنێو خودی کۆمون بەڕێوەبەرایەتی کرۆنشتات هەبوو، کە بە “کرۆنشتاتی سوور” ناسرا و سیستەمی سۆشیالیستی؛ دیمۆکراسی و یەکسانی لەنێوان سەربازان و کرێکاران بڕەوی پەیداکرد و ئارەزوومەندیی بۆ دادپەروەریی کۆمەڵایەتی و چالاکی ڕامیاریی و پەروەردە و ڕاهێنانی سۆشیالیستی و هاریکاری هاوبەش سەریهەڵدا “.

مانگی نۆڤەمبەری ١٩٢٠ جەنگی ناوخۆیی ڕوسیە بە شکستی جەنەراڵ ڕانگل لە ناوچەی کریمە (Crimea) کۆتاییهات. لە هەمان کاتدا یاخیبوونە جوتیارییەکان لە گوندەکانی ڕوسیە لە دژی ڕامیارییە سەپێنراوەکانی پارتیی بۆلشەڤیک بەسەر جوتیاران تەواوی ڕوسیەی گرتبووەوە و مانگرتنێکی گشتی شاری پترۆگرادی گرتبووەوە.

٢٦ی فێبریوەری دەریاوانانی کەشتییە جەنگییەکانی پێترۆپاقلۆقسک-

Petropavlovsk و سێڤاستۆپۆل – Sevastopol لە کرۆنشتات کۆبوونەوەیەکی بەپەلەیان ڕێکخست و لێژنەیەکی لێکۆڵینەوە و لێپرسینەوەیان بۆ شاری پترۆگراد نارد، تاکو بەهۆی لێکۆڵینەوەی لە هۆکارەکانی مانگرتنی کرێکاران لە شاری پترۆگراد تێبگەن و ئەنجامەکەی بە دەریاوانانی کەشتییەکان ڕابگەیەنن. پاش تێپەڕبوونی دوو ڕۆژ دەستەی لێکۆڵەر ڕایگەیاند، کە سەرکوتی دەوڵەتیی هۆکاری سەرهەڵدانی مانگرتنەکانە لە پترۆگراد و بە دەرکردنی بەیاننامەیەکی یازدە خاڵیی لە سەرانی دەوڵەت خوازیاربوون، تاکو داخوازییەکانی خوارەوە جێبەجێبکەن:

بەڕێخستنی هەڵبژاردنی ئازادانەی سۆڤیەتەکان، بەدیهێنانی ئازادی ڕادەربڕین، ئازادی بڵاوکردنەوەی چاپەمەنی، ئازادی کۆبوونەوە و پێکهێنانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان و دانان بە پێکهێنانی ڕێکخراوە جوتیارییەکان و چەپە سۆشیالیستییەکان و ئەنارکیستییەکان …

سەربازان و کرێکارانی (کرۆنشتات)یش وەکو کرێکاران و خەڵکی شاری پترۆگراد خوازیاری یەکسانبوونی کرێ (موچە) و لابردنی ڕێبەندییە شەقامییەکان بوون، تاکو بە ئازادبوونی هاتوچۆ کرێکاران بتوانن خواردن بۆ خەڵکی شار بەرن، کە لەلایەن پۆلیسە ئابۆڕی قەدرابوو. یەکەم ڕۆژی مانگی مارچ لە مەیدانی ئانچور، لەنێو کۆبوونەوەیەکی شازدە هەزار ١٦٠٠٠ کەسیی، پاش گوێڕادێران بۆ ڕاپۆرتێکی لێکۆڵەرانە، کە پێشتر لەلایەن نوێنەرانی دەریاوانانی کەشتییە جەنگییەکانی پێترۆپاڤلۆڤسک و سێڤاستۆپۆل ئامادەکرابوو، بڕیارنامەیەکیان بەناوی بڕیارنامەی پێترۆپاڤلۆڤسک دەرکرد، کە تەنیا دوو کەس لە نوێنەرانی پارتیی بۆلشەڤیک دژی ئەو بڕیارنامەیە دەنگیاندا و لە بڕیارنامەدا زۆرینە بڕیاریاندا، لێژنەیەکی نوێنەرایەتیی تازە بۆ شاری پترۆگراد بنێرن، تاکو داواکارییە دەنگپێدراوەکانی کرۆنشتات بە کرێکاران و خەڵکانی مانگرتوو ڕابگەیەنن و لەو ئەوان داخوازیبکرێت، تاکو نوێنەرانێکی بێلایەن بۆ کرۆنشتات بنێرن، بۆ ئەوەی دانیشتووانی کرۆنشتات لە ئەوەی کە لە پترۆگراد دەگوزەرێت، ئاگاداربکەنەوە. بەڵام ئەندامانی ئەو لیژنەیە پێش گەیشتنیان بۆ پترۆگراد لە نیوەی ڕێگا هەموویان لەلایەن دەوڵەتی بۆلشەڤیکی دەستگیرکران! پاش ئەو ڕوداوە، دووەم ڕۆژی مانگی مارچ کۆبوونەوەیەکی گشتیی پێکهاتوو لە نوێنەرانی: دەریاوانانی کەشتییەکانی پێترۆپاڤلۆڤسک و سێڤاستۆپۆل، ئەندامانی سوپا، کرێکارانی لەنگەرگە و نوێنەرانی سۆڤیەتی یەکێتییە کرێکارییەکان ڕێکخرا، کە ٣٠٣ کەس لە بەشداربووانی ئەو کۆبوونەوەیە بەهۆی پشتگیرییکردن لە بڕیارنامەی پێترۆپاڤلۆڤسک،

کۆمیتەیەکی شۆڕشگێڕانەی کاتیی پێنج کەسیان هەڵبژارد. دەنگۆی ئەوە هەبوو، کە بۆلشەفیکەکان بۆ تێکدانی ئەو کۆبوونەوەیە هێزیان بەڕێخستووە. لەنێو ئەو هەل و مەرجە (کڕۆنشتات)ی شۆڕشگێڕ دروشمەکانی ساڵی ١٩١٧ واتە دروشمی “تەواوی دەسەڵات بۆ سۆڤیەتەکان”ی کردبووە سەردێڕی دروشمەکانی خۆی. دەوڵەتی بۆلشەفیکی ڕێکخەرانی مانگرتنەکەی ئاگادارکردۆوە و مانگرتنەکەی بە پیلانگێڕیی ڕێکخراوی سیخوڕیی فەرەنسە و جەنەراڵی پێشووی سوپای تزاری کزلۆڤسکی ناوبرد.

لەو بارەدا کڕۆنشتات بۆ سەرلەنوێ خۆسازدانەوە هانایبرد و کۆمیتە و سۆڤیەتە کرێکارییەکان سەرلەنوێ هەڵبژێردرانەوە و حەوت سەد و هەشتا ٧٨٠ کەس لە ئەندامێتی پارتیی بۆلشەفیک وازیانهێنا و لێرەدا سەرنجڕاکێش ئەوەیە، کە سێیەکی کەسانی هەڵبژێردراو بۆ کۆمیتەی کڕۆنشتات لەنێو کۆبوونەوەی ڕۆژی دووەمی مانگی مارچ، بەر لەو ڕوداوە بۆلشەفیک بوون. وەڕای ڕەفتاری توندوتیژانەی دەوڵەتی بۆلشەفیکی، بەڵام یاخیبوونی کڕۆنشتات ئاشتیخوازانە و دوور لە توندوتیژی بوو.

ڕۆژی پێنجی مانگی مارچ واتە دوو ڕۆژ پێش هێرشی سوپای بۆلشەفیکەکان بۆ سەر کڕۆنشتات و بۆمبارانکردنی، دوو کەس لە ئەنارکیستەکان بەناوی ئێما گۆڵدمان Emma Goldman و ئەلێکساندەر بێرکمان Alexander Berkmanوەک میانجیگەر پێشنیاری میانجی نێوان دەوڵەت و شۆڕشگێڕانیان کرد، بەڵام پێشنیارەکەی ئەوان لەلایەن دەوڵەتی بۆلشەفیکی ڕەتکرایەوە. کرێکاران و شۆڕشگێڕان وەڕای پشتیوانی لێکردنیان لەلایەن خەڵکی کڕۆنشتات، بەڵام تەنیا مانەوە و لە پشتیوانی شوێنەکانی دیکەی ڕوسیە بێبەشبوون. حەوتەمین ڕۆژی مانگی مارچ هێرشی سەربازیی دەوڵەتی بۆلشەفیکی بۆ سەر کڕۆنشتات دەستیپێکرد و لە شاری پترۆگراد بڕیاری فەرمانداریی نائاسایی (فەرمانداریی سەربازیی) سەپێنرا. هێرشی یەکەمی سوپا بۆ سەر کڕۆنشتات تێکشکا و ژمارەیەک لە سەربازانی دەوڵەتی بۆلشەفیکی بە ڕیزی یاخیبووان پەیوەستبوون و ژمارەیەکیش لە فەرمانی هێرشکردن سەرپێچییانکرد، بەڵام سەرەنجام پاش دە (١٠) ڕۆژ جەنگی بەردەوام، یاخیبوونەکەی کڕۆنشتات سەرکوتکرا و بۆلشەفیکەکان بە سەرکوتکردنی کرێکاران و سەربازانی یاخی، فەرمانداریی تیرۆر و تۆقاندنی خۆیان سەپاند.

ڕۆزا لوکسێمبورگ Rosa Luxemburg لەنێو پەرتووکی شۆڕشی ڕوس، کە لە سەردەمی فەرمانرەوایی بۆلشەفیکەکان لە ڕوسیە بڵاوکردنەوەی

قەدەخەبوو، ئاوا دەنووسێت ” … فێرکارییە بنچینەییەکانی تیئۆری لێنین و ترۆتسکی بریتین لەوەی کە ئەوانیش وەک کاوتسکی دیکتاتۆریی لەبەرانبەر دیمۆکراسی دادەنێن؛ “دیکتاتۆری یان دیمۆکراسی”! کاوتسکی و بۆلشەڤیکەکان پرسەکە ئاوا دەخەنەڕوو، هەڵبەتە کاوتسکی لە دیمۆکراسیی بۆرجوازی پشتیوانیدەکات. بەپێچەوانەوە لێنین و ترۆتسکی لە دیکتاتۆری و ئەویش دیکتاتۆریی کۆمەڵە کەسێک لایەنگرییدەکەن، واتە دیکتاتۆری لە شێوەی دیکتاتۆرییەکانی بۆرجوازی! ئەوانە دوو جەمسەرن، کە لە ڕامیارییە سۆشیالیستییەکانەوە زۆر دوورن …. ڕۆشن و ئاشکرایە، کە پرۆلیتاریا دەبێت دیکتاتۆریی بکات، بەڵام دیکتاتۆریی چین نەک دیکتاتۆریی پارتیی یان دیکتاتۆریی دەستەیەک لە چین ! دیکتاتۆریی چین بەو تێگەیشتنەی کە لە دیمۆکراسییەکی بێسنوور، فراوانترین بیروباوەڕی خەڵکی لە ڕێگەی بەشدارییکردنی بێڕێگریی و ڕۆژانەی جەماوەرێوە بێتەدی…).

سەرچاوەی لێ وەرگیراو: http://www.mano-paltalk.net/pdf3/nk.htm

* ئەم وەرگێڕانە پێشتر لە نێو کۆشکۆڵی دووەمی (خۆونێ یاخییەکان) بڵاوکراوەتەوە : http://bit.ly/2kZN3Kj

---

کۆمۆنیزمی سۆڤیێتی و ڕەخنە لە بۆلشەڤیزم …. نووسینی: کایۆ برێندل

نووسینی: کایۆ برێندل ١٩٩٩
وەرگێڕانی*: هێژێن

(١)

” ئەگەر ئاوای دابنێین، کە ڕابەریی ناوەندییانە دەتوانێت ئەوەی بەرهەمهێنراوە دادپەروەرانە دابەشبکات، کۆتواری زاڵ هەر ئاوا دەمێنێتەوە، کە بەرهەمهێنەران خاوەنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان

نین. ئەو ئامرازانە هی ئەوان نین، بەڵکو سوود لەو ئامرازانە وەردەگیردرێت، تاکو ئەوان بێکرێبگیردرێن. پەیامی بێچەندوچوونی ئەم پرسە ئەوەیە، کۆمەڵێک گروپێک لێتێک ڕابەرایەتییەک کۆ هێزی نەیارییەکەن و بەڕێگەی زۆرداری سەرکوتدەکرێن. دەسەڵاتی ئابووری نێوەندیی لە دەستی ئەوانە دەبێت، کە هاوکات دەسەڵاتی ڕامیاریی بەکاردەبەن. هەر نەیارێک کە بە جۆرێکی جیاواز لە بارەی پرسی ڕامیاریی و ئابوورییەکان بیربکاتەوە، بە هەموو ئامرازێکی گونجاو و لەبار سەرکوتدەکرێت. بەگوێرەی ئەوە لەجیاتی ئەوەی لەسەر پێناسەی مارکس، کۆمەڵە ئازاد و یەکسانەکانی بەرهەمهێنەران پێکبهێنرێن، کەچی (یانەکانی تێبێ-پێکردن) لەئارادا دەبن، کە تاکو ئێستا هیچ کەس لە وێنەی ئەوانەی نەدیتووە ” .

ئەم گوتە-گێڕانەوە، کە وەرگێڕدراوی ئازادی بەشێک لە دەقێکی حەفتا ساڵ لەمەوبەرە، ئەوە ڕۆشندەکاتەوە، کە پەیوەنییەکانی بەرهەمهێنان لە ڕووسیەی پاش ئۆکتۆبەری ١٩١٧ بە جۆرێک پێڕەیانکرد، کە هیچ پەیوەندییەکیان بە دەرکی مارکس و ئینگلس لە کۆمۆنیزم نەبوو. سەردەمێک نامیلکەیەک کە ئەو گوتەی سەرەوە لێ ئەو وەرگیراوە، بڵاوبووەوە، ترس و تۆقی دەهەی سی (٣٠) هێشتا ڕوینەدابوو. ئەو نامیلکەیە بە تەواوی لایەنی پێشبینیکەری هەبوو. هیچ ڕوداوێکی ڕامیاریی نەبووبووە هۆی ئاوا ڕەخنەیەک لە کۆمەڵەی سۆڤیەتی، بەڵکو ئەو ڕەخنەیە لە شیکردنەوە و هەڵسەنگاندنی ئابوورییەوە سەرچاوەیگرت. لەسەر ئەو بنەمایە، ستالینیزمێک کە لە گەشەسەندندابوو، بە نیشانەی ڕامیاریی سیستەمێکی ئابووریی ناسێنرا، کە بە بەهرەکێشی سەرمایەداری دەوڵەتییەوە پەیوەستبوو، ئەوەش تەنیا لەسەر ستالینیزم هەژمارناکرێت.

بایەخێکی پتەو کە ئەو دەقەی لە سەرەوە ئاماژەیپێدراوە بەدەستیهێنا، بەرئەنجامی کاری گروپێک بوو و نووسەرانی سەر بە ڕەوتێک بوون، کە لە ساڵەکانی پاش جەنگی یەکەمی جیهانی سەریهەڵدا. ئەو ڕەوتە بە ڕەخنەی توند لە سۆشیال-دیمۆکراسی و بۆلشەڤیزم دەرکەوت. ڕەوتێک بوو کە بە وردی ئەزموونەکانی ئەو ڕۆژانەی چینی کرێکاری شیدەکردەوە و هەڵدەسەنگاند، لەو ڕێگەیەشەوە بۆچوونی نوێی بەدەستهێنا. ئەو ڕەوتە، سۆشیال-دیمۆکراسی و بۆلشەڤیزمی وەک “بزوتنەوەی کرێکاریی کۆنە” دەبینی، کە دژەکەی “بزوتنەوەیەکی نوێی کرێکاران” بوو.

لە یەکەمین نوێنەرانی ئەو ڕەوتە، مارکسیستە ئاڵمانی و هۆڵەندییەکان بوون، کە هەردەم لە باڵی چەپی سۆشیال-دیمۆکراسیی

بوون. لە ماوەی ساڵانی دوورودرێژی تێکۆشانی هەمیشەییان دژی ڕیفۆرمیزم، لە هەمووان زیاتر بوونە ڕەخنەگر لە سۆشیال-دیمۆکراسی. بەناوبانگترین ئەندامانی ئەو ڕەوتە دوو کەسی هۆڵەندی بەناوی ئانتۆن پانێکۆک (١٨٧٢ – ١٩٦٠) و هێرمان گۆرتەر (١٨٦٤- ١٩٢٧) و دوو کەسی ئاڵمانی بەناوی کارل شرێیدەر (١٨٨٤- ١٨٥٠) و ئۆتۆ ڕوهلە (١٨٧٤- ١٩٤٣) بوون. دواتر، پاول ماتیک (١٩٠٤ – ١٩٨٠) کە زۆر لاوتر بوو، بوو بە یەکێک لە گرنگترین تیئۆریداڕێژەرانی ئەو ڕەوتە.

کەمێک پاش دەسپێکردنی سەدە [سەدەی بیست – و.ک]، بۆچوونەکانی پانێکۆک بەهۆی هێندێک دووبارێ تیشکهاویشتنەوەی مارکسیستییانە بەڕووی فیلۆسۆفی کەوتەبەر سەرنجان. ئەو ساڵەی ١٩٠٦ تاکو دەستپێکردنی جەنگی یەکەمی جیهانی لە ئاڵمانیا کاریدەکرد. سەرەتا ساڵێک فێرکاری فێرگەی پارتیی سۆشیال-دیمۆکراتی ئاڵمانیا (SPD) بوو، پاش هەڕەشەلێکردنی بە دەرکردنی لە ئاڵمانیا، لە شاری برێمن کاریکرد و گۆتاری بۆ بڵاوکراوە جۆراوجۆرە چەپەکان دەنووسی. پانەکوک لە کاتی نیشتەجێبوونی لە برێمن مانگرتنێکی نایاسایی و زۆر گرنگی کرێکارانی ڕاگواستنی (بارکردن و داگرتن) دیت. ئەو ئەزموونە کارایی لەسەر بۆچوونەکانی ئەو لەبارەی تێکۆشانی چینایەتی و تێگەیشتنی ئەو لە مارکسیزم دانا. لە ئەنجامی ئەوە، تیئۆرییە بۆلشەڤیکییەکانی لەبارەی ڕێکخستن، ستراتیج و ڕێڕەو لە هەمان ڕۆژەکانی یەکەمەوە ڕەتکردەوە.

ئۆتۆ ڕۆڵە هیچ کاتێک خۆی پابەند بە ڕەوتێک لەناو بزوتنەوەی کرێکاری ئاڵمانیا نەزانی، بەڵام هەرگیزیش بەرژەوەندی گشتیی چینی کرێکاری نادیدەنەگرت. ئەویش وەک پانەکوک دەهەی ١٩٢٠ بۆلشەڤیزمی ڕەتکردەوە و لە یەکەمین کەسانێک بوو، چووە سەر ئەو بابەت و لێدوانە، کە شۆڕشی پرۆلیتاریی بەتەواوی لە شۆڕشی بۆرجوازی جیاوازە؛ لەو ڕووەوە، شێوە ڕێکخستنی تەواو جیاوازی پێویستە. بەو هۆیەوە، ئەو ئەو ناڕۆشنییەی کە شۆڕشی پڕۆلیتاریی دەبوو پرسی پارتییێک بێت ڕەتکردەوە. "شۆڕش" بەگوێرەی گوتەکانی ئەو "پرسێکی پارتیی نییە، بەڵکو لە ڕووی ڕامیاریی و ئابوورییەوە پرسی گشت چینی کرێکارە" .

ئەو بۆچوونانەی کە بەرینایەکی زۆرتریان بەخۆوەگرت، دەرخەری تایبەتیی ڕەوتێک بوون، کە بە کۆمۆنیزمی سۆڤیەتی/شورایی ناسرا. کۆمۆنیزمی سۆڤیەتی لە هەمان سەرەتای دەهەی ١٩٢٠ بەو ئەزموونانەی کە لە شۆڕشەکانی ڕوسیە و ئاڵمانیا بەدەستهاتن، پشتئەستوربوو و پشتیوانی لە دیمۆکراسی سۆڤیەتەکان کرد و دەسەڵاتی پارتیی

ڕەتکردەوە. ئەو ڕەوتە بەدوای ئەوەوە بوو، کە خۆی لە بۆلشەڤیزم و بۆلشەڤیکەکان و ئەوانەی کە بە کۆمۆنیست ناودەبران جیابکاتەوە. وێڕای ئەوەش لە سەرەتادا، دوورییەکی زۆری لە تێک تێڕوانینێ بەئاکام-گەیشتووەکانی دواتری خۆی هەبوو.

(٢)

کۆمۆنیزمی سۆڤیێتی سەرەتا لەتەک لێنینیزم جیاوازییەکی ئاوای نەبوو. وێڕای ئەوەش ڕوهلە پارتییەکانی نێونەتەوەیی سێیەمی بە کۆمۆنیست نەدەزانی. چەند ساڵ دواتر، کۆمۆنیستە سۆڤیێتییەکان ناچاربوون بەشێوەیەکی ڕۆشنتر خۆیان لە بۆلشەڤیزم جیابکەنەوە. بەواتای شۆڕشی ئۆکتۆبەر کۆتایی بە تزاریزم هێنا، بۆ پەیوەندییە دەرەبەگییەکانی کۆتاییهێنا و ڕێگەی بۆ پەیوەندییە سەرمایەدارییەکان خۆشکرد.

کۆمۆنیستە سۆڤیێتییەکان لەوە واوەتر چوون. ئەوان پەنجەیان بۆ ئەو کۆتوارێ ڕاکێشا، ئابوورییەک وەک ئابووری ڕوسیێ، کە لەسەر پایەی کاری کرێگرتە – واتە ئابوورییەک کە لێرەو ئەو هێزی کار کاڵایە-ڕاوەستاوە، بێجگە لە بەرهەمهێنانی زێدەبایی و بەهرەکێشیی کرێکاران، شتێکی دیکەی ناوێت. جیاوازیشی نییە، کە ئەو زێدەباییە بۆ سەرمایەدارانی تایبەتی بڕێت یان بەر دەوڵەت وەک خاوەنی ئامرازەکانی بەرهەمهێنان بکەوێت. ئەوان پەنجەیان بۆ ئەو کۆتوارە ڕاکێشا، لە ڕوسیێ بەرهەمهێنان لە هەمان یاساکانی سەرمایەداری تایبەتیی کلاسیک کە هێن پەیڕەویدەکات. بەهرەکێشی (استثمار)، بەگوێرەی گوتەی مارکس، تەنیا کاتێک دەتوانرێت بۆ ئەوە کۆتاییبێت، کە کاری کرێگرتە بوونی نەبێت. کۆمۆنیستە سۆڤیێتییەکان، بە ئاماژەدانیان بۆ مۆسکۆ، ڕۆشنیانکردەوە کە کۆمۆنیزم شتێکی ئاوا نەبوو. بەو شێوەیە جیاوازی نێوان کۆمۆنیزمی سۆڤیێتیی و بۆلشەڤیزم ڕۆشنتر و تێسەلتر بوو.

(٣)

نابێت لە ئەوەی کە لە سەرەوە گوترا، ئاوا ئەنجامگیرییەک بکرێت، کە کۆمۆنیزمی سۆڤیێتیی بەشێوەیەکی تایبەت تەنیا ڕەخنەگری ستالینیزم دەبێت، بەڵکو لە کۆتواردا بەشێوەیەکی گشتی ڕەخنەگری بۆلشەڤیزم دەبێت. کۆمۆنیستە سۆڤیێتییەکان ستالینیزم وەک دژەشۆڕشێک نابینن، کە شۆڕشی ئۆکتۆبەری لە بەرەنجامی خۆی بێبەشکردبێت. بەڵکو بە بەرهەمی ئەو شۆڕشەی دەزانن، شۆڕشێک کە لە ڕوسیێ دەرگەی بەڕووی سەرمایەداریدا کردەوە. ستالین میراتگری

بۆلشەڤیزم و شۆڕشی بۆلشەڤیکی بوو. تەسەلتربوونی ئەو تیئۆرییە هەر وەک پێگەیینی کۆمەڵایەتیی بە هێواشی ڕویدا. کۆمۆنیستە سۆڤیەتییەکان بەدرێژایی ژیانی خۆیان بۆچوون و کردەی خۆیان گۆڕی. پارتییەکانی کۆمۆنیستی سۆڤیەتیی سەرەتا لە ئاڵمانیا و هۆڵەند پێکهاتن، ئەو پرسە لەتەک بۆچوونی کەسانی وەک ڕوهلە هەر ئاوا کە باسکرا، ئاوایان دەبینی، پارتییەکان پرسی چینی کرێکار نین، ناتەبابوو. ڕوهلە بەهەر بار ئەو ڕێکخراوانەی بەشێوەی کۆمەڵێک پارتیی “بە کڕۆکێکی تەواو نوێی پارتییەوە، کە چیدیکە پارتیی نەبوو” دەدیت.

ڕوهلە چوار ساڵ دواتر ساڵی ١٩٢٤، بەجۆرێکی دیکە ئاخاوت : ” پارتییەک بە کڕۆکێکی شۆڕشگێڕانەوە بەواتای پڕۆلیتێریی واژەیەکی بێواتایە. کڕۆکی شۆڕشگێڕانەی تەنیا بەواتای بۆرجوازی بوونی هەیە، ئەوەش بەتەواوی کاتێک کە پرسی گ□□یینی دەرەبەگایەتی بۆ سەرمایەداری هاتبێتە پێشەوە.” ئەو تەواو ڕاستی دەگوت و ئەو شتە بێواتایانە لە ماوەی دە ساڵ لەسەر شانۆی گفتوگۆ و لێدوانی پڕۆلیتێریی دیارنەمان. کەمە ناوازەییەک هەبوون و کەمێک پاش جەنگی دووەمی جیهانی، ئەم دەستەواژەیە چیدیکە بەکارنەهێنرا.

کۆمۆنیستە سۆڤیەتییەکان هەر ئەو سەردەمە گەشەیانکرد. بۆ ئەوان دەرکەوت، کە شۆڕشی ڕوسیە شتێک بێجگە لە شۆڕشی بۆرجوازیی و ئابووری ڕوسیە شتێک زیاتر لە سەرمایەداری دەوڵەتیی بەولاوەتر نەبوو. ئەوان دەرکێکی دیاریکراوتریان لەبارەی ئەو پرسانە هەبوو و ئامادەی لێکۆڵینەوەی نوێ بوون. ئەو پرسانەی کە پێشتر یەکاڵانەکرابوونەوە، هەنووکە ڕۆشنتربوون.

گرنگترین شیکردنەوە و لێکدانەوە لەو زەمینە لەلایەن پانەکۆک ساڵی ١٩٣٨ ئەنجامدرا. ئەو لەبارەی فیلۆسۆفیی (لێنین) نامیلکەیەکی بڵاوکردەوە و لێکۆڵینەوەیەکی قوڵتری لەبارەی بۆلشەڤیزم خستەڕوو. پانەکۆک پەنجەی بۆ ئەو خاڵە ڕاکێشا، کە مارکسیزمی لێنین لە ئەفسانەیەک بەولاوەتر نەبوو و لەتەک مارکسیزمی کەتواریی ناکۆکبوو. ئەو هۆکەی بەو جۆرە ڕۆشنکردەوە : ” لە ڕوسیە تێکۆشان دژی تزاریزم لە زۆر ڕوەوە هاوشێوەی تێکۆشان دژی دەرەبەگایەتی لە ئەوروپای هەرە کۆن بوو. لە ڕوسیە کلیسا و ئایین لە دەسەڵاتی ئەودەم پشتیوانیاندەکرد. بەو هۆیەوە تێکۆشان دژی ئایین بە پێداویستییەکی کۆمەڵایەتیی دادەنرا. ” لەو ڕووەوە ئەوەی کە لێنین بە ناوی ماتریالیزمی مێژوویی بۆی دەچوو، وەک ماتریالیزمی بۆرجوازی فەرەنسە‌ سەدەی هەژدهەم دیاریدەکرا، واتە ماتریالیزمێک کە ئەو

کاتە وەک چەکێکی هۆشیی لە دژی کلیسا و ئایین بەکاردەبرا. دەبێت بگوترێت کە هەر بەو ڕێگەیە و بە ئاماژەدان بۆ هاشێوەبوونی نێوان پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان لە ڕوسیەی پێش لە شۆڕش و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی فەرەنسەی پێش شۆڕش، کۆمۆنیستە سۆڤیەتییەکان بە ئەو کەتوارە ئاماژەیاندا، کە لێنین و ئەندامانی پارتییەکەی ناوی ژاکۆبینەکانیان لە خۆیان ناوە. مەبەستیان ئەوە بوو، کە پارتییەکەیان لەنێو شۆڕشی بۆرجوازی ڕوسیە هەمان کارکردی ژاکۆبینەکانی فەرەنسەیان هەبوو.

هەر بەو جۆرەی کە کۆمۆنیستە سۆڤیەتییەکان گوتیان، ئەوە سەرەنجامی لۆجیکیی شۆڕشی ئۆکتۆبەر بوو، کە بۆلشەڤیزم مارچی ١٩١٨، واتە تەنیا پێنج مانگ پاش ئۆکتۆبەری ١٩١٧، کە دەسەڵاتی سۆڤیەتەکان کە لە ئاستێکی کەمدا بوو، بە زۆر لە چنگی سۆڤیەتەکان دەرھێنرا. سۆڤیەتەکان لەتەک سیستەم□ک کە سەرخانی ڕامیاریی پەیوەندییەکانی بەرهەمهێنانی سەرمایەداری دەوڵەتی بوو، بەیەکیان نەدەخوارد.

ئەوەی کە سەرهەڵدانی کۆمۆنیزمی سۆڤیەتیی لە کۆمۆنیزم دەگات، بەتەواوی لەو سیستەمە جیاوازە. دیکتاتۆریی پارتیی لەتەک ئەو پەیوەندییە کۆمەڵایەتییانەی کە بە هەڵوەشاندنەوەی کاری کرێگرتە و کۆتاییهێنان بە بەهرەکێشی کرێکاران پشتئەستوورن، ناگونجێت. کۆمەڵێک کە لەنێو ئەو بەرهەمهێنەران ئازاد و یەکسانن، ناتوانێت شتێکی جیاواز لە دێمۆکراسی بەرهەمهێنەران بێت.

---

* دەقی فارسیی ئەم گۆتارە لە ماڵپەڕی (/http://www.kavoshgar.org) وەرگیراوە
* ئەم وەرگێڕانە پێشتر لەنێو کەشکۆڵی دووەمی (خەونە یاخییەکان) بڵاوکراوەتەوە : http://bit.ly/2kZN3Kj

---

هاوار و خۆزگەکانی منی

مندا□یش، ه□ر و□ستانی ج□نگ و زرم□ی ت□پخان□کان بوو … ه□ژ□ن

ه□ر کاردان□و□ و د□رب□ین و ه□□و□ست□کی ئ□م□، ک□دی □وداو□کانی ژیانی ئ□م□ی□ و ل□ چرک□ سات□کی هاوش□و□ خ□ی نمایشد□کات□و□!

چرپ□ و دوا ئار□زووی مندا□انی د□وروب□ری موس□ و ک□رکووک و م□ند□لی و خان□قین ه□مان چرپ□ و ئار□زوو□کانی ت□م□نی یازد□ تاکو ه□ژد□ سا□ی ت□م□نی منن، من□ک ک□ ب□ زرم□ی خومپار□کان پاروو□کانی ه□ژاری ل□ گ□رووم ئاودیود□بوون، ب□ زرم□ی خومپار□کان ل□ خ□و□اد□بووم و زرم□ی خ□مپار□کان ز□نگی د□ستپ□کر□دن و ک□تایی وان□کانی ف□رگ□ بوو و زرم□ی خومپار□کان ک□تاییه□ن□ری چرپ□چرپی ن□و ژووانی من و د□دار□ک□م بوو و خا□ی ک□تایی نام□ و ه□نراو□کانی س□رد□می ه□رز□کارییشم ه□ر زرم□ی خومپار□کان بوو و ز□ر جار زرم□ی خومپار□کانی د□و□□تی ئیسلامی ئ□ران و زرم□ی خومپار□کانی ن□و خ□ون و خ□یا□م ب□ ی□کدی ت□ک□□د□بوون و جیاکردن□و□ی خ□ون و □وداو س□خت بوو و جیاوازی ن□وانیان ت□نیا پاش و پ□شک□وتنی ه□ر ی□ک ل□ ئ□وان بوو.

من ب□ ه□وا□ی ج□نگ و چ□ک و د□نگی خومپار□ زوو و زیاتر ل□ ه□ر ک□س□کی ج□نگ ن□دیتوو د□ش□□ژ□م و ناخم و□راند□ب□ت، چونک□ ج□نگ مندا□یی من و لاویی من و خ□شی ژیانی منی ل□ن□وبردوو□ و و□رانکردوو□ و داگیرکردوو□ و هاو□□ و هاوپ□ل و هاوس□ و ئازیزانی منی ل□ن□وبردوون. ه□□ب□ت□ ل□ن□وان ج□نگ□ک ک□ ب□خ□ت ه□□یدب□ژ□ریت و ج□نگ□ک ب□س□رت د□س□پ□ندر□ت جیاوازی ه□ی□؛ من ش□ش سا□ی ج□نگی عیراق ئ□ران ز□ر ل□ مردن ترسام، ترسان□ك زیاتر ل□ ترسی ی□زدان و د□و و درنج، ب□□ام دوو سا□ پ□شم□رگای□تی مردن ه□رد□م هاو□□ و هاود□م و دووان□ی من بوو و سات□کانی ت□نیایی د□ست□□ملانی ی□کدی د□بووین. ل□ د□نگی خومپار□کانی د□و□□تی ئیسلامی ئ□ران ز□ر د□ترسام و پ□چ□وان□و□ ب□ د□نگی خومپار□کانی ب□عس توو□□تر و ب□وای ب□ر□نگاریکردنی من ب□ه□زتر د□بوو. ه□رچ□ند□ ئ□ستا ئ□و ن□ترسی□یش ب□ گ□مژ□یی ئ□و □□ژان□ی خ□م د□زانم و ه□ر سات ئ□گ□ری ه□بوو، “و□ک ت□ی بنی گ□م” ب□□م و ببم□ ک□د و د□لاری ن□و گیرفانی بازرگان و ج□لاد□کانی کوردای□تی!

ت□م□نم دوازد□ بوو، ک□ خومپار□کانی د□و□□تی ئیسلامی ئ□ران بوون ب□

هەی ناچاربوونم بە بەجێهێشتنی بەهەشتەکەی منداڵیم و ئاوارەی شاران بووم و خوێن و یاداوەریی و حەزەکانی منداڵیی خۆمم لەنێو کەشکۆڵەی نهێنییەکانم شاردنەوە و تاکو تەمەنی هەژدە ساڵی یازدە جار ئاوارە بوومەوە و یاداوەرییەکانم لە ماوەی ئاوارەیی شار بە شار و گوند و بە گوند و ناوچە و بە ناوچە و وڵاتە و وڵات لە دوای خۆم ڕاکێشدەکردن و تاکو تەمەنی سی و هەشت ساڵی وەک درێژەی ئاوارەبوونی جەنگ و وێرانی گوندەکەم بیست و یەک جار ئاوارە بوومەوە و لە ماوەی حەوت ساڵی کۆتایی جەنگ، جەنگی عیراق – ئێران لە هەڵەبجە خواردن و خەوتن و خوێندن و پیاسەکردن و سەیران و خەیاڵکردنی لە من شێواند؛ ئەو کات و هەموو ئاوارەبوونەکانی هەڤدە ساڵی تەمەنم، تەنیا یەک ئاواتم هەبوو، ئەویش تەنیا ئەوە بوو، کە چرپە و هاوارەکانی ناخی منی قوربانی و ئاوارەی جەنگ بگەنە گۆشەکانی دیکەی جیهان و مرۆڤەکانی دەرەوەی ناوچەکانی جەنگ و بۆمباران، دوا حەز و خەون و خەیاڵەکانی من بریتی بوون لە خۆزگەخواستن بۆ بێدەنگبوونی تۆپخانەکان و نەفڕینی فڕۆکەکان و ڕانەچڵەکانی ئێمەی منداڵ لە قوڵایی خەو و نەکوژرانمان لە ڕێگەی فەرگە و لەنێو حەشارگەکان!

ئەی مرۆڤ، بزانە هەر ئەو خەون و خۆزگانەن، کە ئێستا من دەخەنە شوێنی منداڵان و پیر و پەککەوتەکانی ناوچەی موسڵ و کەرکووک و مەندەلی و خانەقین، چونکە دڵنیام ئەوانیش بەهۆی حەزی زیندوومانەوە و ئارەزووی ئارامی و ئاسوودەیی و خوازیاریی گەیشتنی دوا چرپە و هاوارەکانی ناخی خۆیانن بە هەر مرۆڤێك کە لە ناوچەکانی جەنگ دوورە. ڕاستی هەر ئەو هۆکارە و هەر ئەو حەزانە و نەبوونی وەڵام و کاردانەوەی “یەزدانی خەیاڵان” بە حەز و داخوازییەکانی منی منداڵ بوو، کە منی قورئان-خوێنی لە بوونی بەهەشت و یەزدان بەگومان و نائومێدکرد و بە هەمیشە بووم بە هاوڕێی هەمیشەیی ئەهریمەنی ئازادیخواز.

هاودەرد، تکایە پێش ئەوەی خومپارەی ملهوڕیی بۆرجوازیی عەرەبی-زمان و ملهوڕیی بۆرجوازیی کوردیی-زمان بە داگیرسانی گڕۆپی سەوزی چەپە پڕۆ-دەوڵەت و فاشیستەکان، هاوسێ و هاوڕێ و هاوپۆل و هاوکار و ئەڤیندارەکەی تۆش بکوژێت یان چاو و دەست و لاقی بپەڕێنێت، بەخۆت وەرە سەرشەقام و بە زمانی دایکیی خۆت هاواربکە (هەردەم قوربانی جەنگەکان کەسە نەدار و بێدەسەڵاتەکان بوون و دەبن و هەردەم سەرکەوتووان و دەستکەوتووان و براوەکانی گشت جەنگەکانیش هەر ڕامیاران و دەسەڵاتداران و سەرمایەداران دەبن.

ل□ بیرنەكەیت هاودەرد، پێش ئەوەی گوللەی سەرباز و پێشمەرگە ناچارکراوەکان کەللەسەری خۆت بپڵیشێنێتەوە، وەک دوا پەیام بۆ هاوەڵ و هاوڕێ و دڵدارەکەی خۆت یان دایک و هاوسەر و منداڵەکانت بنووسە (دەوڵەت ئامرازی سەروەربوونی مشەخۆرانە و جەنگیش گۆچانێکی جادوویی و پەڕجووکەر بۆ درێژکردنەوەی تەمەنی ستەم و ملهوڕیی و هەڵاواردن و برسیەتی و ئاوارەیی و ترس و زیندان و سێدارە! …
ل□ بیرنەکەیت، بەیانی زوو ل□ ن□و ل□ نێو کۆڵان و ل□ نێو فێرگە و کارگە و فەرمانگە و سەرشەقامان دژی ملهوڕیی و جەنگ و مەرگ ل□ تەک هاوخەونەکانت خۆت ڕێکبخەیت و خۆنیشانبکەیت و چەکدارەکان ل□ نێو شەقام و کۆڵان و سەربانی فێرگە و خەستەخانە و کەنارەکانی گوند و شار دەربکەیت و ژیان و خۆشەویستی و ماچ بۆ کۆڵان و شەقامەکان بگێڕیتەوە. لەوانەیە کاتێك کە ئەم نامە بە دەستی تۆ بگات و بیخوێنیتەوە، چیدی من زیندوونەمابم. لەیادنەکەیت، کە دوا ئارەزووی من زیندوومانەوەی خۆم و هەموو مرۆڤێکی ژیاندۆست بوو و ل□ پێش هەمووانەوە تۆ بوویت. بەڵام بەداخەوە خێرایی ڕوداوەکان بواری زوو داچڵەکان و دەرککردنی ڕاستییەکانی بە من نەدا، هیوادارم ڕێکەوتەکانی ژیانی تۆ ئاوا نەبن و ماوە و بوار و بەختی بیرکردنەوە و تێگ□یشتنت هەبێت، تاکو هۆکار و کۆدەکانی جەنگ و دروستکردنی دەوڵەت و پارتییایەتی و پێداویستی هەبوونی لەشکر و دەزگە سیخوڕیی و سەرکوتگەرەکان و زیندان و سێدارە بدۆزینەوە و پێش ئەوەی جەنەراڵ و ئەفسەرێک بڕیاری ڕامیار و دەسەڵاتدار و سەرمایەدارێك بە چەکدارەکانی نێو سەنگ□ر□رانی ئەوبەر یان ئەمن و پۆلیسەکانی سەرکوتکردنی (خۆنیشانەکانی ئێوە) بسپێرێت و ئەویش لە سەر و سنگی تۆ نیشانەبگرێت، فریای ڕزگارکردنی ژیان و گیان و خەون و ئارەزووی کەسێکی دیکە بکەویت. دوا پەیامی خۆشەویستیی من، ماچ) □□❣

هەژێن
١٥ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧

بیست و شەشەمین یاد و ڕێزنان لە تێکۆشانی یەکێک لە هونەرمەندانی کاروانی بەرەو جیهانێکی ناچینایەتی (کاروان عوسمان)

هەژێن
٣٠ی سێپتێمبەری ٢٠١٧…..

بەرایی، ئەوەی کە لێرەدا من دەخوازم بیڵێم و دەریبڕم، بەس هەستی کەسیی خۆم و داکۆکیکردنە لە قوربانییەکی سیناریۆ ڕامیارییەکانی دیکتاتۆریی و بەرەهەڵستکارە چەکدارەکانی، داکۆکیکردنە لە کاروان ئوسمان و هاوڕێکانی، بە دیاریکراوی کاروان ئوسمان چ وەك کەسێتی تایبەت و چ وەک هونەرمەند. دەکرێت من هەڵەبم و هەر کەس ئازادە ئەم هەوڵەی من چۆن دەخوێنێتەوە، بەڵام من ناتوانم خۆم گێلبکەم و گوێ لە هەست و هاوارەکانی ناخی خۆم نەگرم، کە کاروانەکان پێکرا من بە دەنگهەڵبڕین بانگەوازدەکەن. پێویستە ئەوەش بڵێم، کە من کاروان ئوسمان وەک کەسێک لە نزیکەوە ناناسم و هیچ نزیکایەتییەکی خێزانی لەنێوان من و ئەو نەبووە و تاکو ئێستاش هیچ پەیوەندییەك لەنێوان من و ئەندامانی خێزانەکەی ئەو نەبووە و نییە، ئەوەی بە کاروان و هاوڕێکانی ئەنجامیدەدەم، ئەرکێکی ویژدانی و مۆڕاڵیی سەر شانی منە بە هەر قوربانییەکی دیکەی دەستی بەعس و بزووتنەوەی چەکداری و جەنگ.

ئەی هاوئامانج و هاوچین و هاودەری منی بە زیندوویی ه[illegible]او بە زیاتر چێشتنی خۆمی مەرگی ئازیزانی وەک تۆ و دیتنی زیاتری دیمەنی ورد و خاشبوونی ئێسک و پرووسکی نەداران و بێدەسەڵاتانی جیهان، ئەی ئەو کەسەی کە تاکو ئێستاش پاش بیست و شەش (٢٦) ساڵ، هێشتا خۆت و ئەندامانی خێزانەکەت و ئازیزان و هونەر و هزری ئازادیخوازانە و یەکسانیخوازانە و دادپەروەریخوازانە و خیاڵ و خەونبینت بە کۆمەڵەی ناچینایەتی، بەردەوام باجی تاوان و تۆمەتێک دەدەن، کە ڕۆژگارە ڕەشەکان و دەستە شاردراوەکانی (ئەو دیوی چیا)

زەمینەسازی بوون و ئامانجی ئاوا سیناریۆیەک بەس تەنیا دەست و پەنجەی هونەریی تۆ نەبوون، بەڵکو هەر ئاوا ئامانجی لەدان بوو لەو ڕێبازە هونەرییەش بوو؛ کە تۆ تازە خەریکبووی دەتهێنایە نێو کۆمەڵەی کوردان. ئاوا تاوان و تۆمەتێک بە ناشیرینکردنی تێکۆشان و جیهانێک بوون، کە تۆی بێباوک؛ کە تۆی هەژار؛ کە تۆی کرێچی؛ کە تۆی ئەویندار؛ کە تۆی هونەرمەند؛ کە تۆی ئازادیخواز؛ کە تۆی خەمخۆری منداڵانی ڕووتەڵە و برسی جیهان؛ کە تۆی شەیدای پیاسەی کاتی خۆنیشتنی کەناری دەریا لە تەک دڵدارەکەت؛ کە تۆی هاندەر و بانگەوازکەری یاخیبوون و گۆرانیگوتنی منداڵان بە ئازادی لەسەر شانەی شەقامی شارەکان و بەری ڕوبار؛ کە تۆی پەیامدەری دونیای ناچینایەتی؛ دونیایەک بەبێ خاوەنکار و سەروەر؛ بەبێ سەرەکی خێڵ و سەرەکی پارتیی و سەرەکی وڵات و بەبێ جەنەڕاڵ؛ دونیایەک کە هەمووان لەوێدا تەنیا مرۆڤن و بەس، بەبێ ئاوەڵناوە ئایینی و ئەتنیی و ڕەگەزیی و نەژادی و شوناسە دەستکردە ڕامیارییەکان، مرۆڤایەتی بەرەو لووتکەی ڕۆشنبیری و کولتوورێکی بەرزی مرۆیی دەبات، تەنیا حەز و ئارەزوو و داخوازییە هاوبەشەکانیان کۆیاندەکاتەوە و کۆمەڵە پێکهاتەیەکی ئارەزوومەندانە دەبێت و "سەر سەریشمان تاکو چاوبڕکا، بێجگە لە ئاسمان هیچی دیکە نییە".

ئەم ڕۆژ و ئەم ساڵە وەک بیست و پێنج ساڵی ڕابوردوو لە هەر شوێنێکی دونیا بم و تاکو دەمێنم، بە ئامانجەکانی تۆ کڕنووشدەبەم و سەری ڕێز و ستایش بۆ خۆت و هونەر و هەڵوێستە ئازادیخوازییەکانی تۆ دادەنەوێنم و بە هەموو ئەوانەش کە لە دەمی دەسەڵات و قەرەباڵخییەوە بڕیاردەدەن و ئەوانەی لەنێو بڕیاری دادگە و لێکۆڵەرانی بەعسی بە ڕاستییەکان دەگۆڕێن، بە دەنگی بەرز دەڵێم خۆزگە هاوڕێ کوژراوەکەی تۆ، ئازیز و قوربانی نەخشەی ڕامیاران (موحەمەد خۆرشید) برای من و باوکی من بووایە، تاکو بە هەموو دەمهەڵاشەکانی بازاری نەزمی چینایەتی بڵێم و نیشانبدەم، سەرباری هەموو تۆمەتەکان و هەموو گومانەکان و هەموو هەوڵە ڕامیارییەکان بە بەعسییانە دادگاییکردنەوەی هەر سات و هەر ڕۆژە و هەر ساڵەی ئەوە (کاروان ئوسمان) و (ئیسماعیل سەکران)، لێرەوە هاوارمەکرد (کاروان ئوسمان) باجی بیرکردنەوە و هەڵوێست و هونەرە یاخییەکەی خۆی داوە و بێجگە لەوە هیچ شتێک نییە، مرۆڤێکی ئاوا بەرز بکاتە بکوژی یەکێک لە هاوڕێ و هاوبیر و هاوکار و خۆشەویسترین هاوڕێی خۆی، کەسێک (موحەمەد خۆرشید)، کە تەنیا کاروان ئوسمان و ئیسماعیل سەکران و گیتار و هونەرە شۆڕشگێڕییەکەی ئەوان دەکاتە هاوڕێ و هاودەمی خۆی.

من نازانم، ئەو هەڵبەستە|هێنراوەی خوارەوە هی چ نووسەرێکی بوێر و شۆڕشگێڕە و بە ویژدان و خۆهوشیارە، بەڵام بە سروودکردن و چڕینی ئەو هەڵبەستە لەو ڕۆژگارەدا کە [نا]گوتنێک بەس بوو بە لەسێدارەدان و تاوانبارکردنی هەر عێراقییەک. ئەودەم بەپێچەوانەی ئەو هونەرمەندانەی کە دوا ئومێدی خۆیان بە لوولەی چەکە هەڵهاتووەکان گرێدابوو بە (هۆ برای کاروانچی) و (هۆ کاکی پێشمەرگە) چەکدارە ئاشبەتاڵکردووەکان بۆ بردن لەتەک خۆیان بانگدەکەن. وەک ئا لەو کاتەدا (کاروان ئوسمان) و هاوڕێکانی (ئیسماعیل سەکران) و (موحەمەد خۆرشید) و ...تد کۆمەڵێک سروود و گۆرانی ئامادەدەکەن و سروودی (بهێنە پێش چاو، سەر سەریشمان بێجگە لە ئاسمان هیچی دیکە نەبێت)، کە (ئەلف تاکو یا) دژایەتکردن و هاندانە بۆ بەرەنگاریکردنی کردەوەکانی بەعس و سیستەمی داگیرکاری و بانگدانە بۆ ماف و ئازادییە سرووشتییەکانی مرۆڤ و هەڵکردنی ئاڵای ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی و خۆشەویستییە لە ڕۆژگارێکدا، کە کیمیاباران و ئەنفال جوتیاران و گوندنشینان قڕدەکەن و بزووتنەوەی چەکداری وەک پێشینە مێژووییەکەی بەرەو باوان ڕەودەکات و ئا لەو کاتەدا بەداخەوە بە سیناریۆیەک موزیکژەنی ئازادخواز (موحەمەد خۆرشید) دەکوژرێت و هاوڕێ و هاوبیرەکانی (کاروان و ئیسماعیل) بە تۆمەتی کوشتنی ئەو تاوانباردەکرێن و بە سێدارە سزاوادەکرێن، بکوژ وەک بەرزەکی بابان دەردەچێت و تاجی کوردایەتی لەسەر دەنرێت و بە وجۆرە "بە بەردێک چۆلەکە ئازادیخوازەکان دەکوژرێن*"، بەداخەوە ئەو کات و ئێستاش هەر ئاوا، نەک هەر هەڵوێست و بیرکردنەوە و ئامانجی کاروان و ئیسماعل بەو تۆمەتە لەبیربردرانەوە، بەڵکو ئامانج و هەڵوێست و بیرکردنەوەی ئازادیخوازانەی جوانەمەرگی قوربانیکراو (موحەمەد خۆرشید) کەوتە ژێر تەپوتۆزی ئەو ڕۆژگارە تاریکە، کە ئەویش هاوبیر و هاوئامانج و هاوخەونی (کاروان ئوسمان) و (ئیسماعیل سەکران) بوو و بەشداری کارەکانی ئەوان بووە**.

لێرەدا ناچمە سەر وردەکاریی دیتن و بۆچوون و هەستی من، بەداخەوە بەو جۆرەی کە بە خۆم و کاروان ئوسمان و موحەمەد خۆرشید و ئیسماعیل سەکران و خوێنەران بەڵێنمدابوو، کە ئەم ساڵ بە ئەم ڕۆژە بابەتێکی شیکاریی ئامادەبکەم، نەمتوانی و لەبەر ئەوە داخوازیی بەخشین دەکەم، چونکە گرفتاری دوو هەفتەی ڕابوردوو و ئازاری دەست و پەنجەکانم و هەندێک کاتگیریی چاوەڕواننەکراو لە ئەنجامدانی بەڵێنەکەم دوایخستم. بەڵام بەدڵنیاییەوە هەر ئەو بەڵێنە ئەنجامدەدەم و وەک ئەرکی سەرشانم و وەفاداریی خۆمم بۆ کاروان

ئوسمان و هاوڕێکانی کە پێشەنگ و تەنیا تیپی موزیکی و هونەرمەندانێکی شۆڕشگێڕی هزر سۆشیالیستیی کوردی-زمانی ئەو ڕۆژگارە بوون و تەنیا کەسنێک بوون، کە ڕەخنەریان لە ئاشبەتالەی بەرەی کوردایەتی هەبوو و گۆرانی و سروودەکانی کاروان ئوسمان [نموونەیە ئەو سروودەی خوارەوە]، هەم ڕەخنەبوون لەوانەی پێش پاسدار دەکەون و هەڵەبجە دەکەنەنە بەرەی جەنگی عیراق-ئێران و خەڵکی قەرەداخ و گەرمیان و دەشتی هەولێر و بادینان دەخەنە بەردەم تەڵەی ئەنفال و بەخۆشیان وەک بەرزەکی بانان و لە شەوەی ئاشبەتاڵەکەی ساڵی ١٩٧٥ بەرەو ئوردووگەکانی ئێران و تورکیە و سوریە هەڵدێن و خوێنی پێنج هەزار هەڵەبجەیی و نزیکەی سەد و هەشتا (١٨٠) هەزار گوندنشین و جوتیاری ئەنفاڵکراو دەکەنە سەرمایەی ڕامیاریی و ئامرازی کۆکردنەوەی ملیۆنان دۆلار بەناوی کۆمەک بە ئاوارەکانی هەڵەبجە و گەرمیان و بادینان ...تد

کاتێک هەڵەبجە کیماباراندەکرێت، کاتێک گەرمیان و بادینان ئەنفالدەکرێن و سەرانی بزووتنەوەی کوردایەتی بەرەو هەندەران ڕەودەکەن، کاتێک شەقامەکانی شاران دەبنە شانۆی نمایشی ئەنفالکرانی جوتیاران و گوندنشینان و چۆکی نائومێدی گشت سەردەمە تاریکەکان لەسەر سنگی خەڵکی نەدار و بێدەسەڵات دەچەقێت، لەو کاتەدا کاروان و هاوڕێکانی خەڵک و هونەرمەندان بۆ بەرەنگاریکردن و هەڵبژاردنی ئەڵتەرناتیڤی گونجاوتر و شۆڕشگێڕانەتر بانگەوازدەکەن:

خوێن لە چاوی ماتی شەوا [١]
لە شەقامی چۆڵی خەوا [٢]
خوێن لە لاشەی شەهیدەکان [٣]
خوێن لە پێستەی ڕەشەباکان [٤]
مارتان نەکوشت [٥]
کاتێ بەردتان لە دەستا بوو
ماریش پێپەی لەسەر بەردی ئاشپێستە بوو [٦]
بۆ نەتانکوشت

* * * * *

لوولەی تفەنگی چەوساوان
ڕاستەڕێیەکیش هەڵناکا [٧]
ئەی ئەوانەی کە دەتان [٨]
ئەوەندە خۆی خواردەوە

هەتاکو کرمی هەڵهێنا [٩]
هەر نەتاندی شەوی ڕەشی هەڵەبجەمان
چ خۆرشیدێکی داهێنا [١٠]

* * * * *

لە شارەکان، بەری ڕوبار
بەردی شانەی گەمارۆیە [١١]
هەموو مناڵانی برسی
فێربوون کە گۆڕانی بڵێن [١٢]
بەڵام کوانێ دەست و پەنجەی هونەریتان [١٣]
لە کاتێکا لوولەی تفەنگ ڕاستە [illegible]کیش هەڵناکا [١٤]

-________________________

* سیناریۆی کوشتنی جوانەمەرگ (موحەمەد خۆرشید) و تاوانبارکردنی هاوڕێکانی خۆی (کاروان ئوسمان) و (ئیسماعیل سەکران) لە هەمان سیناریۆی کوشتنی نووسەری تورکی-زمان (سەباحەدین عەلی) دەچێت، بە کەمێک دەستکارییەوە و دەشکرێت لەو سیناریۆیە کەڵکوەرگیرا بێت؛ [نووسەری بەناوبانگ (سەباحەدین عەلی) کە بەرهەڵستکارێکی ئیمپراتۆریی ئوسمانییەکان بوو، بە فێڵ و تەڵەکە لەسەر سنووری بولگاریا لە کاتی هەڵهاتنی، ئەویان کوشت. ئەوەندە (سەباحەدین عەلی) خرایە ژێر فشاری دەروونی و فیزکی ئەوەندە، تاکو دوا جار ناچاربوو، کە بەرەو هەندەران ڕابکات و ئەو کات لەسەر سنووری تورکیە- بولگاریا بەدەستی یەکێک لە بەکرێگیراوانی دەوڵەت ئەو کوژرا و پیلانگێڕان، بەسەرهاتی کوشتنی (سەباحەدین عەلی) ئاوا نیشاندەدەن، کەسێک ئەوی کوشتووە، کە هاوڕێ و هاوگەشتی ئەو بووە و لەبەر چاوبڕینە پارەیەکەی ئەوی کوشتووە!

[١] کوژرانی سەدان هەزاران هەزار کەس بە کیمیاباران و ئەنفال

[٢] بێدەنگیی ناچارییانەی شەقامی شارەکان بە هۆی سەرکوتگەریی ئەو سەردەمە

[٣] کوشتنی خەڵک

[٤] کیمیاباران و ئەنفال وەک پەیامی بەعس بە خەڵکی ئازادیخواز

[٥] مار ئاماژەیە بە دەوڵەتی عیراق و فەرمانداریی بەعس

[٦] گیرۆدەبوون و تێکشکانی فەرمانداریی بەعس لە ساڵ و مانگەکانی

کۆتایی جەنگی عیراق ئێران

[٧] ئاماژەیە بە بەرەنگاری ڕزگاریخوازانەی خەڵک لە شێوەی بزووتنەوەی چەکداری و بە شێوازێکی تێکشکاو و نیگەتیڤی دەبینێت و هیچ ئومێدێک لە ئەو بەدیناکرێت

[٨] ئاماژەیە بە کەسانی ئازادیخواز

[٩] نائومێدی و کوژران و زیندەبەچاڵ بوون لە بیابان

[١٠] دەنگدانەوەی کیمیابارانی هەڵەبجە و دەرکەوتنی فاشیزمی دەوڵەت و دیکتاتۆریی بەعس و سەدام حوسێین

[١١] تێپەڕبوونی کاروانی ئەنفاڵکراوان بەنێو شاری کەرکووک

[١٢] منداڵانی برسی هوشیاربوونەتەوە و هوشیاریی چینایەتی سەریهەڵداوە

[١٣] ڕەخنە لە بێدەنگی هونەرمەندان و نووسەران و بانگەواز بە شێوازێکی دیکەی تێکۆشان لە نێوەندی شارەکان

[١٤] تێکشکانی بەرەنگاریی گوندەکان و ئاشبەتاڵی بزووتنەوەی چەکداری و زیانبەخشیی بزووتنەوەی چەکداری

** زانستکاران بە ئاوا سەرەنجامێک گەیشتوون، کە دەنگ لە نێو چینەکانی هەوا دەمێنێتەوە و هەرگیز ونابێت، خۆزگە کاتی کوشتنی ئازیز و جوانەمەرگ (موحەمەد خۆرشید) و لەسێدارەکانی (کاروان ئوسمان) و (ئیسماعیل سەکران) و ئێستا مرۆڤایەتی بەو تەکنەلۆجی توانایە بگەشتایە، کە دەنگەکانی ئەو ڕوداوانە بگەڕێدرێنەوە و بکرێنە بەڵگەی شکارکردنی تاوانەکە، تاکو ڕاستی و درێیی زەربەی تاوانە بە ئەژمارەکانی ئەم سەردەمە پێ دەندایەتییە دەربکەوتایە.

بۆ گوێڕاگرتن لەو سروودەی سەرەوە بە دەنگی هونەرمەندی جوانەمەرگ (کاروان عوسمان)، لەسەر ئەو لینکەی خوارەوە کرتە بکە
http://www.dengekan.com/karwan/gorani/xor_le_chawi_mati_shewa.mp3

ئەرکی دەستبەجێی (ئەمە)، پاش تەواوبوونی سیناریۆی ڕێفراندۆم ... هەژێن

ئەمە کێین؟

مەبەست لە ئەمە، هەموو ئەو تاکە سەربەخۆیانەن، کە هیچ ئایدیۆلۆجی و پارتیی و دەستبژێرێک ئەوانی لە قاڵبنەداوە و خۆیان خودانی خۆیانن. بەواتایەکی دیکە (ئەمە)ی ئەمە، ئەمەیەکی خەڵکی، ئایدیۆلۆجی و ڕامیاریی و دەستبژێریی نییە، ئەمەیەکی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی سەربەخۆی ئازایخوازانەیە، ئەمەیەک کە یەکێتی ئازادانەی تاکە سەربەخۆکان دەیئافرێنێت!

بە بۆچوونی من، بۆ کەسانێک کە بە ناسینی مێژووی پارتییایەتی و ئامانجی ڕاستینەی بزووتنەوە ڕامیارییەکان و هەر ئاوا بە ناسین و دەرکردنی تاکتیک و ستراتیجی دەسەڵاتدارانی هەرێمی “کوردستان” و ناوچەکە و پارتییە چەپ و ڕاستەکان، دەزانن گاڕەگاری “دەوڵەتی کوردی” و “دەوڵەتی سێکیولار” سیناریۆیەک بوو بۆ بەلاڕێدابردنی ناڕەزایەتییەکانی خەڵک و بێنگکردنی خەڵکی ناڕازی بە وەهمی “دەوڵەتی نەتەوەیی” و “دەوڵەتی سێکیولار” و لەبیربردنەوەی داخوازییە ئابووریی و کۆمەڵایەتی و مافییەکان و لادانی سەررنجی خەڵکی ناڕازی لەسەر ڕێکەوتنامە پشتپەردەیییە ئابوورییەکان لەتەک دەوڵەتانی ناوچەکە و کۆمپانییە جیهانخۆرەکان و بانک و نێوەندە جیهان-داگیرکەرەکان.

لە بەرانبەر ئەو سیناریۆ و هەوڵانە، ئەرکی هەر کەسێکی ئازادیخواز و سەربەخۆ و ڕۆشنبیر، هەر ئێستا و ئەم ڕۆژ گەڕانەوەیە بۆ هەڵخڕاندنەوەی بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان: بزووتنەوەی دژی تایبەتیکردنەوە و پارتییکردنەوەی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و شاخ و گرد و دەشتەکان و سەرچاوە و سامانە سرووشتییەکان، بزووتنەوەی بەدەستهێنانەوەی مووچەی تەواو و گونجاو لەتەک بژێوی ئەم سەردەمە،

بزووتنەوەی دژی تایبەتیکردنەوەی کەرتەکانی تەندروستی و پەروەردە و خوێندن، بزووتنەوەی دژی سەرکوتکاریی و تیرۆرکردنی ڕۆژنامەگەران، بزووتنەوەی دژی گەندەڵی بەڕێوەبەرایەتی، بزووتنەوەی دژی ملهوڕیی بنەماڵەیی و پارتییایەتی و بزووتنەوەی دژی ڕەوتە شۆڤێنیست و ڕەیسیست و فاشیستەکان و ....تد

لە هەموو بارێکدا، ئەگەر هەرای ڕیفراندۆم بە (دەوڵەتاندەم) بووبێت، یان بە بەکاربردنی دەنگی خەڵک وەک کارتی فشار بە سەر فەرمانداریی نێوەندیی و سەرلەنوێ بەشکردنەوەی کێکی سامانی کۆمەڵ و ڕەنجی خەڵک بووبێت، یان بە بەلاڕێدابردنی ناڕەزایەتییە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییەکان، ئەرکی ئازادیخوازان گەڕانەوەیە بۆ دەستپێکردنەوە و هەڵخڕاندنەوە و گەڕانەوەی بزووتنەوە ناڕەزاییەکان و ناڕەزایەتییەکانی نێوان ساڵی ٢٠١٤ تاکو سەرەتای ٢٠١٧؛ ئەگەر دەوڵەت عیراقی بێت یان کوردستانی، ئیسلامی بێت یان سێکیولار، پاشایی بێت یان پارلەمانی، فەرمانداریی فیدراڵی بێت یان نێوەندیی و سەرتاسەریی، بنکە فراوان بێت یان تاک-پارتیی و جەنەڕاڵی و کەمپانیایی، هیچ لە ڕەوایی و دەستبەجێیی داخوازییە ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و کولتوورییەکانی ئەمە ناگۆڕێت و ڕۆڵ و نەخشە و ئامانجی دەسەڵاتی سەروخێڵکیی و بەرانبەر جەماوەر دیارە و پێویستە خانەنشینان، کرێچییان، خوێندکاران، مامۆستایان، فەرمانبەران، کرێکاران، جوتیاران، بێکاران، کۆچەر و پەنابەران لەو خاڵەوە دەستپێبکەنەوە، کە سیناریۆی ڕێفراندۆمی تێدا ڕاگەیەندرا و بوو بەهۆی خەریککردنی خەڵک بە وەهمی "نەتەوە" و "دەوڵەتی نەتەوەیی" و دامرکانەوە و سەرکردن و لەبیرکردنەوەی ناڕەزایەتیی و داخوازییە دەستبەجێ و ڕاستینەکان.

بەڵام پێویستە ئەم جارە بە خۆڕێکخستنی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی سەربەخۆی خۆمان و بە ڕەتکردنەوەی میانجیگەری ڕێکخراوە و سەندیکا زەردەکان و بە ڕەتکردنەوەی ڕێکخستنی قووچکەیی ڕێکخراوەکان و بە ڕەتکردنەوەی نێوەندگەرایی ڕێکخستن و بە ڕەتکردنەوەی تاک ڕابەر و تاک سکرتێر و خانزادەیی (ئەرەستۆکراسیی) ڕێکخراوەیی و بە ڕەتکردنەوەی هەر دەستتێوردان و بەگبەگێنەی پارتیی و دەستەبژێرە ڕامیارەکان؛ دەستپێکردنەوە بە پێکهێنانی ئەنجومەنە ئازاد و سەربەخۆکانی گەڕەکەکان و بەرپاکردنی کۆبوونەوە گشتییە* جەماوەریی و کۆمەڵایەتییەکان لە گوندەکان و شارۆچکە و شارەکان و گرێدانەوەی فەدرالیستییانەی هەموویان لە یەکگرتنێکی خۆجێیی و بنکەیی (ناقووچکەیی) و نا نێوەندیی و دوور لە هەژموون و دەستتێوەردانی

بەکرێگیراوانـــی دەوڵەت و فەرمانـــداریی و پارتییەکـــان و دەســـتەبژێرەکان بە ئامـــانجی ڕۆنـــانی سیســـتەمی کـــانتۆنی و کۆنفیدرالیستیانەی ناوچەکانی هەرێم (هەرامان و شارەزوور و شارباژێر و قەرەداخ و گەرمیان و دەشتی هەولێر و بادینان و دەشتی موسڵ) لەسەر پایەی خۆبەڕێوەبەریی ئەنجوومەنە ئازادەکانی گوند و گەڕەکان و خۆبەڕێوەبەریی کارگە و فەرمانگە و خەستەخانە و نەوەندە گشتیی و خزمەتگوزارییەکان و بە پشتبەستن و پیادەکردنی دیمۆکراسی [ڕاستەوخۆ**] و پێهێنانی خۆبەڕێوەبەریی گەلیی کۆمەڵە.

ئەوە ئەرکی ئێمە بووە پێشتر و ئێستا و داهاتووش؛ ئەگەر هەرێمی “کوردستان” وەک بەشێکی (دەوڵەتی عیراق) بمێنێتەوە، یان جیاببێتەوە و دەوڵەتێکی دیکە قوتبکاتەوە، یان وەک (ولایەتی موسڵ) بە سەر ئیمپراتۆری نیئۆ-ئوسمانی بگەڕێتەوە، یان ببێتە بەشێک لە نەخشەی زیندووکردنەوەی (ئیمپراتۆری ساسانی) لەژێر پەردەی (شیعە)، یان ببێتە بەشێک لە (دەوڵەتی چوار پارچەی “کوردستان”)، ئەوا ئەرکی هەردەمی و دەستبەجێ و دواکوتووی ئازادیخوازان هەوڵدانە بە پێکهێنانی پایەکانی خۆبەڕێوەبەریی گەلیی و ڕۆنانی خۆبەڕێوەبەریی وەک ئەڵتەرناتیڤی پارلەمان و فەرمانداریی و دەوڵەت و سیستەمی ڕامیاریی و ڕەتکردنەوەی پارتییایەتی چ پێشڕەو و چ کۆنەپارێز، چ ئیسلامی و چ لیبڕاڵ، چ ناسیونالیست و چ کۆمونیست …تد، پێویستە هەر ئێستا و هەر کەس لە شوێنی ژیان و کار و فەرمانی خۆیەوە، هەوڵی پێکهێنانی پایەکانی خۆبەڕێوەبەریی گەلیی پشتبەستوو بە دیمۆکراسی [ڕاستەوخۆ] بدات، کە ئەنجوومەنە ئازادەکان و ڕێکخراوە جەماوەریی و کۆمەڵایەتییە سەربەخۆ و ناقووچکەیی و نانەوەندییەکانن و کۆبوونەوەی گشتی خەڵکی گەڕەک و شوێنی کار میکانیزمی بڕیاردان و هەڵبژاردنی نوێنەرەکان [نەک جێگرەکان***] و دیاریکردنی ئەرکەکان و پەسەندکردنی ڕێکەوتننامە و هەڵوەشاندنەوەی ئەوانە و هەر ئاوا بڕیاردان لەسەر گشت پرسە کۆمەڵایەتییەکانی دیکەی کۆمەڵە.

هەژێن
٢٦ی سێپتەمبەری ٢٠١٧

-——————

* لەبارەی (کۆبوونەوە گشتییەکان)، ئەگەر لە سەدەی ڕابوردوو وێناکردن و بەکاربردنی (کۆبوونەوە گشتییەکان) بە بڕیاردان و جێبەجێکردن و بەڕێوەبردنی گەلیی، دژوار و تاکو ڕادەیەک ناکردەنی

بووبێت، ئەوا ئێستا لە سایەی پەرەسەندنی (تەکنۆلۆجی زانیاریی) و دیگیتالیزەبوونی پەیوەندییەکان، ئاسانترین شتێک ئەنجامدانی (کۆبوونەوە گشتییەکان) و مشتومڕکردن و شرۆڤەکردن و بڕیاردان و هەڵبژاردن و دیاریکردنی بەڕێوەبردنە لە ڕێگەی تۆڕە کۆمەڵایەتییە دیگیتاڵەکان.

* بەداخەوە لەبەرئەوە زاڵبوونی ک□م□□□ی دەوڵەتیی بەسەر کۆمەڵە ئازادەکان، پارلەمانتاریسم بە “دێمۆکراسی” ناسێنراوە و (دێمۆکراسی) وەک دێوجامەیەک بۆ شاردنەوەی سەروەریی چینایەتی بەکاربراوە و لەنێو هۆش و ئاوەزی خەڵک ئاوا ئاوەژوو چەقێندراوە و ڕۆژانە چەپە دەسەڵاتخواز و نێوەندگەرا و دیکتاتۆریخوازەکان (لەڕێی سەروەریی چینایەتی) ئاوا دەیناسێنن و ئاوەژوویدیکەنەوە، من ناچارم هەموو جار و لەنێو هەموو بابیتیک لەتەک واژەی (دێمۆکراسی|خۆبەڕێوەبەریی گەلیی) پاشگری [ڕاستەوخۆ] بنووسم، تاکو خوێنەری نائاشنا بەکاربردنەکەی من و مەبەستەکەی من بە پارلەمانخوازیی وەرنەگرێت و لێکنەداتەوە.

** دیسانەوە بەداخەوە، هەر لەژێر کارایی بەکاربردنی (دێمۆکراسی|خۆبەڕێوەبەریی گەلیی) وەک دێوجامەیەک بۆ شاردنەوەی کڕۆکی سەروەرانە و چینایەتییانەی پارلەمان و پارلەمانتاریزم واژە|چەمکی (نوێنەر)یش کراوەتە دێوجامەیەک بۆ شاردنەوەی کڕۆکی (جێگریی) هەڵبژێردراوانی سیستەمی پارلەمانیی، کە هیچ کات ئەوان (نوێنەر) نین، بەڵکو (ڕامیار) و (جێگر) و (ملهوڕ) و (مشەخۆر)ن. چونکە لەنێو سیستەمی پارتییایەتی و پارلەمانیی دەنگدەر پارتییەک یان لیستێک هەڵدەبژێرێت و ئەگەر ڕاستەوخۆش کاندیدێکی پارتییەک یان هەر ڕامیارێکی بەبێ پارتیی هەڵبژێرێت، ئەوا تاکو تەواوبوونی خولی چەند ساڵەی ئەو لەنێو پارلەمان و بەڕێوەبەرایەتی، دەنگدەر هیچ کاراییەکی لەسەر بڕیار و ئامانج و چالاکییەکانی هەڵبژێردراوەکە|جێگرەکە نییە و نا بێت و هیچ کات کەسی هەڵبژێردراو|پارلەمانتار|کارگێڕ|بەڕێوەبەر لە کاتی بڕیاردان و مشتومڕ و هەڵوێستگیریی ناگەڕێتەوە بۆ سەر بۆچوون و داخوازیی دەنگدەران|هەڵبژێرەرانی خۆی و پارتییەکەی.

لەبەرئەوە و لەسەر ئەو بنەمایە، هەڵبژێردراوی پارلەمانی (جێگیر)ە نەک (نوێنەر) و بۆ ئەو مەبەستە دەمێکە من ئامانجدارانە واژە و چەمکی (جێگر) بۆ پارلەمانتاران و بەڕێوەبەرانی سیستەمی دەوڵەتی بەکاردەبەم، کە خۆبەخۆ ڕەتکردنەوەی مافی بڕیاردانی خەڵکە و واژە و چەمکی (نوێنەر) بۆ هەڵبژێردراوانی کۆبوونەوە گشتییەکان و

ڕێکخراوە جەماوەرییە ڕێکخستن ناقووچکەیی [ئاسۆیی] و نانێوەندییەکان بەکاردەبەم، چونکە ئەرکی (نوێنەر) بۆ بڕیاردانی هەڵبژێرەران دەستپێدەکات و پاش تەواوبوونی ئەرکەکە، مافی قسەکردن و بڕیاردانی بەناوی هەڵبژێرەرانی نامێنێت و جارێکی دیکە و بە بڕیار و پرسێکی دیکە دەگەڕێتەوە بۆ بڕیاری خەڵکی لەنێو کۆبوونەوە گشتییەکان.

کۆڵەخەمی کۆڵبەران ... هەژێن

دایک: هەستە ئارەز، درەنگە، فریای چوون بۆ فێرگە ناکەویت!

(ئارەز بە هەر دوو دەستی توند چاوەکانی دەگرێت)
ئارەز: دایە هێشتا شەوە، خەوم دێت

دایک: شەوی چی، ئەی ئەو بەدبەختە چی بڵێ؟

ئارەز : کام بەدبەخت، دایە ؟

دایک : ڕۆڵە گیان باوکی تۆ و هاودەردانی.

ئارەز : دایە، بۆچی هیچ بەیانییەک باوکم من لە خەو بەئاگاناهێنێت، من دەمێکە ئەو ئارەزووم هەیە، زۆر جاریش هەر بە درۆ خۆم دەکەم بە خەوتوو و خەواڵوو، دەڵێم بەڵکو دایە ناچاربێت و باوکم بنێرێت، دایە گیان، بابە لە خەو هەستاوە؟

دایک: گیانی دایە، کاتێك ئێمە دەخەوین، باوکت خەریکی ئەم بەر و ئەو بەری سنوورە دەستکردەکان دەکات، کاتێك خەڵك بەرەو خوێندن و کار و فەرمان دەچێت، ئەو بەرەوماڵ جەستەی ماندووی لە دوای خۆی کۆڵکێشدەکات.

ئارەز : دایە لە وەڵامەکەت تێنەگەیشتم، چۆن کاتیك خەڵك دەخەوێت، بابە ئەم بەر و ئەو بەری سنوور دەکات، سنوور چییە؟

دایک : گیانی دایە، هەستە، بەو قسانە من خەریکمەکە، درەنگە.

ئارەز: نا دایە گیان، هەر بەڕاستی خوازیاری تێگەیشتنم، ئاخر

قسەكانت جۆڕيكن.

دايك : باشە، ئەگەر هەستيتەوە و بەخێرايى نان و شيرەكەت بخۆيت و خۆت بپۆشيت، منيش وردە وردە وەڵامى پرسيارەكانت دەدەمەوە؛ گيانى من، پاش چەند ساڵ و مانگ بێكارى و نائوميدى و نەبوونى و شەرمەزارى خاوەنخانوو، باوكت لە سنوورى نێوان دەوڵەتى ئێران و عيراق كۆڵبەرى دەكات، كۆڵبەرى. لەبەرئەوە شەوان يان بەيانيان زوو دەچێت بۆ سەر سنوور و كاتێك دەگەڕێتەوە، تۆ هێشتا لە فێرگە خەريكى فێربوونى.

ئارێز: ئم، دايە دەست خۆش، شيرە گەرمەكە زۆر خۆشە، دەست خۆش. باشە تكادەكەم، بە باوكم بڵێ ئەگەر ڕۆژێك نەچوو بۆ كار، بەيانى زوو بێت و من لە خەو هەستن□ن□ت و بمبات بۆ فێرگە.

دايك: باشە ئارێز گيان، تۆ نزابكە، ئەم ڕۆژيش باوكت بە بێوەى بگەرێتەوە، نزاى منداڵ لەلاى يەزدان پەسەندك□ر□ت و يەزدان دڵى منداڵان ناشكێ□ێت.

ئارێز: باشە دايە گيان، ئەگەر ئاوا بێت، من ه□مموو شەو پێش خەوتن و بەيانيان پێش چوون بۆ فێرگە لەلاى يەزدان نزادەكەم، كە باوكم و هاوكارەكانى ب□س□و□ى بگەرێنەوە لاى منداڵ و دايكيان. دايە، من دەڕۆم. بە بابەت بڵێ زۆر بيريدەكەم، بيرى قسە خۆشەكانى دەكەم.

دايك: ڕۆڵە گيان وەرە ماچێك بە دايكى خۆت بدە و ئينجا بڕۆ. ئاگات لە خۆت بێت، كاتى پەڕێنەوە لە كۆڵان و شەقامەكان، تەماشاى لاى چەپ و ڕاستى خۆت بكە.
(ئارێز بەدەم ڕۆيشتنەوە، بەردەوام لە يەزدان دەپاڕێتەوە، تكادەكەم ئاگات لە باوكم بێت)

(دايك: يەزدانى گەورە ئەگەر لە منى بەدبەخت گوێناگرێت، تكادەكەم ئەو منداڵە بێناز و نائومێد نەكەيت، تكايە)

كات دوانيوەڕۆيە، ئارێز لە فێرگە گەڕاوەتەوە، دايك هەراسان و ترساوە، لەبەر ئارێز ترس و دڵەخورپەى خۆى بەهۆى هێشتا نەگەڕانەوەى هاوسەرەكەى، دەرناخات. چەند جاڕێك بۆ مۆبايلى هاوسەرەكەى زەنگيداوە و وەڵامى نەبووە. لەپڕ زەنگى دەرگە ئارێز و دايكى ڕادەچڵەكێنێت و بەرەو دەرگە ڕادەكەن...

دايك : كاك ئازاد سڵاو. فەرموو چى بووە، ئەى باوكى ئارێز كوا، تۆ

نەچوویت بۆ سەر سنوور؟

ئازاد : سەلاو خوشکە. ئارەز گیان تۆ چۆنیت.. خوشکە گیان، چی بڵێم، بەڵێ منیش چووبووم، بەڵام ..

دایک: بەڵام چی، چی بووە، ئای باوکەڕۆ، بەدبەخت خۆم، منداڵەکەشم وەك خۆم هەتیوکەوت. ئاییییییییییییی

ئارەز: دایە گیان. مامە ئازاد چی بووە، دایکم بۆ دەگری؟

ئازاد : گیانی مامە، چی بڵێم، یەزدان ماڵی ئەوانە وێرانبکات، کە ئێمە بەو کارە مەرگهێنەرە ناچاردەکەن، ئینجا ئەوانەی باوکە بەدبەختەکەی تۆ دەکوژن ..

ئارەز: چییییییییییی، مامە ئازاد باوکم کوا،با بەڕۆ .. بابە گیان، مامە ئازاد بڵێ، کێ باوکی منی کوشت؟

هەژێن
٩ی سێپتەمبەری ٢٠١٧

---

* هیوادارم ئەم چەپکە واژانە شایستەی ئەوە بن، لەسەر گۆڕی کرێکارانی کۆڵبەر دابنرێن و دەربەی یەک لەسەر ملیاردی خەم و خەون و تاسەی منداڵان و ژنانی هاوسەری کرێکارانی کوژراو بن.

ئەم کورتە چیرۆکە، وەك هەر پۆستێکی فەیسبووک کاردانەوەی ساتێکی دروونی منە بەرانبەر ڕووداوەکان.

ڕۆشنکردنەوە و وەڵامدانەوەی ناڕۆشنییەکانی خۆم ... هەژێن

بەرایی، خوێنەری هێژا ئەوەی لێرەدا دەیخوێننەوە، ڕۆشنکردنەوەی

چەند شتێکە، کە هاوڕێ (زاهیر باهیر) لەنێو وەڵامەکەی خۆی [١] بە ڕەخنەکەی من[٢]، ئاراستەی منی کردوون و وروژاندوونی. ڕاستییەکەی من ڕۆشنکردنەوە و وەڵامەکەم بە وەڵامەکەی هاوڕێم لەنێو بیست (٢٠) لاپەڕە نووسی، بەڵام ئەم بەیانییە لە دوا چرکە و کاتی ناردنی، پاشگەزبوومەوە و بەیارمدا لەنێو کەشکۆڵی خۆم بمێنێتەوە و لەجیاتی ئەوە ئەم چەند ڕۆشنکردنەوەیە بنووسم.
من لەنێو ڕەخنەکەی خۆم، لەسەر بنەمای تێگەییشتنی خۆم وەك خوێنەرێك لە بابەتەکەی نووسەر، حەفتا و حەوت (٧٧) پرسیارم ئاراستەی نووسینەکەی ئەو کردوون. بەداخەوە هاوڕێی من، لەجیاتی هەوڵدان بە وەڵامدانەوەی پرسیارەکان وەك ڕۆشنکردنەوەی بابەتەکەی خۆی، کەچی کۆمەڵێك تۆمەتی داونەتە پاڵ من و دەمی ڕەخنەی بە قوڕ گرتووە، بۆ نموونە:

" مەبەستەکەی تیایدا فەرامۆشکراوە "، " نە سەرنجی بەدیقەتی لە وتارەکەم داوە، نە وەکو سەرنجیش تێبینییەکانی خۆی دەربڕیوە " ، " هەندێك لە بەڵگە و نوسینەکانی من شێوێنراون "، " ئەمە شێواندنی نوسینەکەی منە ." ، " هاوڕێ هەژێنن غەدرێکی یەکجار زۆرم لێدەکات چونکە ئەمە شێواندنی مەبەستەکە و نوسینەکەی منە " ، " هەموو کەس دەتوانێت شتێك لە وتاری کەسێکی دیکەدا دەربێنی و بە ئارەزووی خۆی بە لاڕێدا بیبات و بە خواستی خۆی قسەی لەسەر بکات" ، " ئەمەی کە هاوڕێ هەژێن دەیڵێت هەڵگێڕانەوەی قسەکانی منە " ، " هەر لەبەر ئەوە دەڵێم کە بە دیقەت وتارەکەمی نەخوێندۆتەوە یا هەر دەوەن بێئشکردنە." ، " دەبوایە لە مەبەستی من باشتر بگەیشتایە و لەو پرسیار و بڕگەیە، خۆی بپارستایە." ، " لێرەدا واهەست دەکەم کە بە چەندینجارە ئاو وتارەکەی من شێوێنراوە ." ، " لێرەدا مەبەستەکەی من لەو پەڕەگرافە بەو لایەنەدا براوە کە تاکو خوێنەر خوێندنەوەی هەڵە بۆ نوسینەکەی من بکات، یا بەو بارەدا دەخرێتە دەمی خوێنەر ." ، " نەك ئەوەی کە هاوڕێ هەژێن [ناتوانم بڵێم هەڵیگێڕاوەتەوە] بەڵام دیقەوتی لەسەر نەداوە." ، .....
ئایا باشتر و دروستتر نەبوو، کە هاوڕێم (نووسەر) لە جیاتی بەکاربردنی ئەو دەستەواژە نادروستانە، هەوڵیبدایە بنووسێت (ڕەخنەگر لە مەبەستەکەی من، یان، لە دەربڕینەکەی من، یان، لە داڕشتنەکەی من، هەڵە|خراپ تێگەییشتووە، یان بینووسیایە، بەداخەوە لە مەبەستەی من تێنەگەیشتووە) ؛ ئەدی جیاوازی ئەمەی ئەناکیست-هزر لەتەك ئەوانی دیکە چییە؟ ئەی کامەیە جیاوازی ڕەخنەگرتن و وەڵامدانەوەی ڕەخنە وەك ئەنارکیست-هزرێك؟ مەگەر یەکێك لە جیاوازییە سەرەکییەکانی نێوان ئەنارکیست-هزران و ئەوانی دیکە،

هەر ئەوە نییە، کە هزر و بۆچوون لەجیاتی کەسایەتییەکان دەدوێن و بە مشتومڕدەکەن لە دوای وەڵامی دروستتر و ئەزموونگیری زیاتر و گونجاتر دەگەڕێن؟

بەداخەوە، لێرەدا ناچارم و ناچارم بە پێویستی دەزانم لەسەر (ئەو هەمووە تۆمەتبارکردنە بە شێواندن و نەخوێندنەوە و بەلاڕێدابردن و هەڵگەڕانەوەی دەق)،ڕۆشنکردنەوەیەکی داتایی بە خوێنەر و هاوڕێ زاهیر بدەم. نووسینەکەی (هاوڕێ زاهیر: " ئایا کرێکاران چینێکی شۆڕشگێڕن؟ ") هەزار و شەست سەد و شەست و چوار (١٦٦٤) وشە بوو، من لەنێو ڕەخنەکەی خۆم (بەڵێ کرێکاران شۆڕشگێڕترن*)، وەك نموونەوەرگرتن لە بۆچوونەکانی نووسەر، لەنێو نووسینەکەی ئەو، هەزار و سەد و پەنجا و هەشت (١١٥٨) وشەم گواستنەوە، تاکو هەم ئاسانکاریی بە خوێنەر و هەم ویژدانی خۆم ئاسوودە بکەم و هەم دەی هاوڕێکەم نەڕەنجێت و هەم من بە "شێوێنەر" تۆمەتبارنەکات و هەم ئەرکی خۆم وەك ڕەخنەگر بە دروستی و دەستپاکی ئەنجامدابێت.
بە پێچەوانەی تێگەیشتنی نادروستی هاوڕێم [نووسەر] لە ڕەخنە و ئەرکی ڕەخنە و هاندەری من بە نووسینی ڕەخنەکەم، کە پێش هەموو شت فریاکەوتنی خودی نووسەر و ئینجا بزووتنەوەی تازە دەرکەوتووی ئەنارکیستی لەنێو کۆمەڵی هەرێم بوو [کە نووسەر، ناپێویست و ناپەیوەست و نابەجێ و لە خۆڕا پێناسەی هزری ئەنارکیزم بەبێ هە دەئاخنێتە نێو بۆچوونەکانی خۆی]، ئەگینا لەم بارە ناتەندروستەی شان و مەچەك و پەنجەکانی خۆم، هیچ شتێکی دیکە نەبوو شایستەی ئەوە بێت و نەیدەتوانی من بە ئەنجامدانی ئاوا ئەرکێك هانبدات.
بەڵێ بەپێچەوانەی تێگەیشتنی نووسەر لە ئامانجی ڕەخنەکەی من، من هەوڵمداوە ناڕۆشنییەکان و لاوازی بەڵگەکانی نووسەر و نادروستیی تێگەیشتنەکانی ئەو لە ڕۆڵی مێژوویی چینێکی سەرەکی کۆمەڵی سەرمایەداری [چینی کرێکار] و نەدیتنی هۆکاری تێکشکانی بزووتنەوەکانی ئەو چینە و لەبەرچاونەگرتنی بارە خۆییەکانی بزووتنەوەکە و بارە بابەتییەکانی کۆمەڵ و هەر ئاوا خوێندنەوە و تێڕامانی نامێژوویانە و نالۆجیکیانەی نووسەر بە باردۆخەکان و پێگە و ڕۆڵی چین و توێژە پڕۆلیتەرییەکان، بە شێوەی پرسیار نەك ئامۆژگاری و چەپ و ڕاست دیاریکردن، نیشانبدەم؛ چونکە ڕێگەنیشاندان و ڕاستکردنەوە و ئامۆژگاری ئەرکی ڕەخنە و ڕەخنەگر نین.

بە بۆچوونی من، ڕەخنە واتە خوێندنەوەی قووڵ و وردی دەق یان سەرنجدانی بیرکردنەوە و بۆچوون و تێگەیشتنێك، دۆزینەوە و

دەستنیشانکردنی ناتەشنییەکان، ئاراستەکردنی پرسیار، تاکو نووسەر وەك خوێنەرێك نووسینەکەی خۆی ببینێت و گۆشە تاریکەکانی بۆچوون و بیرکردنەوەی خۆی ببینێت. لەسەر ئەو بنەمایە ڕەخنە دەبێتە تەواوکەری دەق و پڕکردنەوەی کەلێنەکانی و کەمەکەکی گەورە بە نووسەر. بەجگە لەوە، سێ دەهە دەبێت، کە گوتوومە و ئەو بنەمایە پەیڕەودەکەم، کە هزر و ژیان و بوون بەبێ ڕەخنە، بێگەن دەبن و دەبنە زەنگاوێك بۆ کوشتنی ژیان و هزر و بوون. هەر ئاوا حەڤدە سالە دەبێت، کە گوتوومە ڕەخنەیەك وەرانگەر نەبێت، ناتوانێت ڕێنەربێت؛ وەرانگەری کەسایەتی نووسەر نا، بەڵکو وەرانگەری بۆچوونە ناڕەشنەکان و نادروستەکان. ئینجا دەڵێم، ئەگەر نووسینێك شایستەی سەرنجدان نەبێت، هیچ کات ڕەخنەگر کاتی خۆی بە ڕەخنەگرتن لە نووسینەکان تەرخاننەکات و بەفیڕۆنادات. لەسەر ئەو بنەمایە دەبوو، ڕەخنەکەی من لە نووسینەکەی هاوڕێ زاهیر، زیاتر ئەوی دڵخۆش بکردایە و بە هەرش و پەلاماری کەسیی نەچوواندایە و ڕەخنەی وەك خۆی بخوێندایەتەوە، نەك تووڕەبوون لە ڕەخنە و نووسینی بابەتەکی دیکە بەناوی “جیاوازی نەوانی ڕەخنە و سەرنج لە دیدی منەوە” [٣]، کە ڕەخنەکەی من و سەرنجەکانی پێشووتری من لەسەر”ئای چەن ڕاستییهکان دهشوێنرێت تاکو زیاتر و زیاتر چهواشهمان بکهن. “[٤]، ” ڤەنزویلا و دوو تەبینی” [٥] کە سەرنج و ڕەخنەی من بوون لە سیستەمی دیکتاتۆریی کوبا و “کاستڕۆییزم” و ڤەنزوێلا و “چاڤێزیزم” و بوون بە هۆکاری نووسینەکەی هاوڕێ زاهیر بە ڕسواکردنی ڕەخنە[٣]. من زۆر بەداخەوەم، کە نزیکترین هاوڕێ و هاوبیرم ئاوا ڕەخنەی من لە یەك بۆچوون یان چەند بۆچوونەکی خۆی، بە ڕێتکردنەوەی گشتێتی بیرکردنەوەی خۆی و هەر ئاوا لەدان لە کەسایەتی خۆی دەخوێنێتەوە.

هاوڕێ زاهیر لە نەو وەڵامەکەی نووسیویەتی ” … هەر ئەمەش هۆکار بووە بۆوەی کە هاوڕێ زیاتر ڕەخنەیەکی ئەکادیمیانە نەك واقیعانە و مەیدانانە لە وتارەکەی من بگرێت. ”

من نازانم، ئایا ڕەخنەکەی من “ئەکادیمیستییە” یان نا. بەڵام لەو هۆکارە تێنەگەیشتم، کە بۆچی “ڕەخنەی ئەکادیمیستی ناکۆتواری و نامەیدانی”یە و “مەیدانی” و “نامەیدانی” ڕەخنە چییە؟ ئەی ئەگەر ئەمە بتوانین ڕەخنەی ئەکادیمیستی بنووسین، خراپی چییە؟ بۆچی ڕەخنەی ئەکادیمیستی ناکۆتوارییە؟

” هەرگیز هەستم نەکردووە کە من و ئەو سەبارەت بە ڕێلی کرێکاران ، ناڕێم پێناسەی کرێکاران ، هیچ ناکۆکییەکمان هەبووبێت، هەمیشەش شۆخیمان بە پیرۆزکردنی کرێکار کردووە …… نەك هەر ئەوە بەڵکو ڕێڕەی تاکەکانی کەمەڕیش بە گشتی …. لە ڕاستیداس من ئێستا نازانم بۆچی

هاوڕێ، کرێکارانی لابەتە شۆڕشگێڕ!! ئەمە بۆ من ئەوەندە نوێیە، کە لە مانگێک کەمترە. ”

ئەوە زۆر ڕاستە و بەدڵنیاییەوە ئێستاش و تاکو دەمرم، هەر بە گاڵتە و تەنز لەبارەی ئەو ڕۆڵەی کە “پارتییە پێشڕەوەکان” بۆ کرێکارانی دەدەن، دەدوێم و دەنووسم. چونکە ناکرێت “کرێکار بگۆڕێ و گۆڕهەڵکەنی سیستەمی چینایەتی بێت” و هاوکاتیش “پێویستی بە “پارتیی پێشڕەو” و “پێشڕەویی کەسانی دەرەوەی خۆی” هەبێت. بێجگە لەوە، من هیچ بە نیگەتیڤی گاڵتەم بە ڕۆڵی کرێکاران نەکردووە، چونکە هەر زوو ڕۆژگار خەمی کرێکار و مۆری کرێکاربوونی|کرێگرتەبوونی تاکو مردن لە نێوچەوانی من داوە. لەبەرئەوە هەر ئاوا بە ئاسانی ناتوانم گاڵتە بە ڕۆڵی خۆم وەك کرێکار بکەم، چونکە بە بۆچوونی من، ڕۆڵی کرێکاری هوشیار بنکۆڵکردنی کۆمەڵە و سیستەمی چینایەتییە، نەك ئەوەی پارتییە چەپەکان وێنایدەکەن و ئاماژەیدەدەن.

بە پێچەوانەی گومانەکەی نووسەر، لەوە دەچێت ئەوە بۆچوونی خودی نووسەر بێت، کە لە ماوەی ئەو مانگە “ڕامیاریی” [٦] بووبێتەوە و گۆڕانی خۆی نەبینێت و تەنیا بە ڕەخنەی بەرانبەر هەستەوەر بێت. من دەمەکە گۆڕان لە کەی بۆچوونی نووسەر دەبینم، بەڵام وەك ئێستا خۆی زەق نیشاننەداوە و ئەوە یەکەم جارە، کە “ڕامیاریکردنی داخوازییەکان” دەکاتە پێشمەرجی “شۆڕشگێڕبوون”. ئەگەر نووسەر بگەڕێتەوە، سەر نووسینێکی پێشووتری خۆی “جیاوازی نێوانی گروپهفشارییهکان و گروپهلێکاڵییهڕادیکالهسهربهخۆییهئاسۆییهکان”[٧]، ” کۆمەڵە خێرخوازییەکان یەکێکن لەو دەزگایانەی کە کۆمەکی ئەم سیستەمە دەکەن و بەردەوامی پێدەدەن و بەهێزی دەکەن “”[٨]. لەوێدا “ڕامیارییبوون” پێشنیار و پێشمەرجی شۆڕشگێڕبوونی گروپە خۆجییەکان نەبوو، بەڵکو بە پێچەوانەوە “ڕامیاری” بەشێك بوو لە هەوڵەکانی سیستەمەکە لە ڕێگەی ڕێکخراوە خێرخوازییەکانەوە.
پێویستە ئەوەش بڵێم، کە گۆڕانی بۆچوونی هەر یەك لە ئێمە ئاساییترین ڕوداوە، چونکە ئێمە دوو کەسین، دوو گەردوونی جیاوازین**، ئەگەر هەر کەس چاوەڕوانی نەگۆڕانی بیرکردنەوە و بۆچوونی کەسێکی دیکەی هەبێت، بەدڵنیاییەوە لەنێو جیهانی ئایینگەرایی چەقیوە. ئاساییترین شت گۆڕانە، بەڵام نائاسایی هەراسانبوون بە ڕەخنە و لێکدانەوەی ڕەخنەیە بە هێرش و شکاندنی کەسایەتی؛ هەر ئەو هۆکارەشە دەبێتە هۆی نەدیتنی گۆڕانی خۆ و خراپ

لێکدانەوەی گەڵانی بەرانبەر.

من کاتێك گەڵانی هەڵوەست یان بەرخورد، یان بەچوونی بەرانبەر بەرانبەر بە خۆم یان هەر شتێکی دیکە دەبینم، پێش هەموو شت لەنێو گوفتار و ڕەفتار و ئەتوار و بیرکردنەوە و بەچوونەکانی خۆم بە هۆکارەکان دەگەڕێم، ئەگەر گەڕانەکەم سەرەنجامێکی نەبوو، ئینجا وردبینی|گەردبینی گومانکردن دەخەمە سەر بەرانبەر و لە سێیەمین هەنگاو پرسیار ئاراستەدەکەم؛ ئەرێ بۆچی ئاوا بە دواوە گەڕاوی؟ لێرەدا مەبەستم هاوڕێ زاهیر و هیچ کەسێکی دیکە نییە، تەنیا ڕۆشنکردنەوەی بنەماکانی بەرخورد و خوێندنەوە و بڕیاردانی خۆمە. بەجگە لەوە، ئەگەر ئەمە نەگۆڕێین و نەگۆڕابین، کەواتە گرفتێك هەیە و پێویستە لەسەری کاربکەین و بەخۆمان بچینەوە، مەبەستم گەڕانی پۆزەتیڤە؛ ڕۆشنتربوون و بنچینەیی-بوونەوەی ئازادیخوازیی. بە نموونە، کاتێك کە ئەمە پاش چەند دەهە لە پاگەندەی ئازادیخوازی و یەکسانیخوازی و دادپەروەریخوازی هەمان گوفتار و ڕەفتار و ئەتواری پێش ئەو پاگەندانەمان بەرانبەر ئەتنییەکان، ژنان، منداڵان، ژینگە، ئاژەڵان، پەیوەندی، گفتوگۆ، نەیاران و …تد هەبێت، ئایا پێویست نییە، کە لە خۆمان بپرسین؛ ئەڕێ گەڕانەکانی ئەمە کامانە بوون و کامانەن؟ دیسانەوە، تکادەکەم هیچ کەس ئەم دێرانە نەکێشێتە سەر خۆی، تەنیا مەبەستم بنەما گشتییەکانی گەڕان و ئازادیخوازین بە گوێڕەی تێڕوانین و پێگەیشتنی من.

" ئەوەیە کەمن دەڵێم کرێکاران لەم وڵاتانەدا ژیانی خۆیان لەسەر ژیانی کرێکاران و چەوساوانی دیکەی دوونیا بنیاتنراوە و دەنرێت. من و هاوڕێ هەژێن پێشتر قسەمان لەسەر ئەمانە بە درێژی کردووە و هەردووکیشمان هاوڕا بوین . "
بەڵێ ئەمە زۆر لەو بارانەوە قسەمانکردووە و دەتوانم بڵێم کەم پرس هەیە ئەمە وەك دوو دەستی کۆمەڵایەتی و وەك دوو هاوبیر لە بارەی ئەوان قسەمانەکردبێت، بەڵام مەرج نییە جیاوازیمان نەبێت. من هیچ کات بەو دەربڕینە لە دەمی هاوڕێی خۆم نەمبیستووە، کە ناسیونال-سۆشیالیستانە بیربکاتەوە. بەڵێ من گوتوومە و دەڵێم، کە دەوڵەتانی ئەوروپا هەر ئاوا پێنج سەدە (١٤٩٢- ٢٠١٧) وڵاتانی داگیرکراو و پاشکۆیان وەك سەرچاوەی کەرەستەی خاو و کۆیلە و کاری هەرزان و ئاودیوکردنی گرفتەکانی خۆیان بەکاربردوون، هەر ئاوا لە پاش یەك-جەمسەربوونەوەی بازار، بە کاڵای بەنگلادیش و پاکستان و هیندوستان و چاینا و …تد بە کەمدەرامەتانی ژێردەستی خۆیان شەپی (یەك یەرە)یان بەڕێخستووە. بەڵام ئەوە کرێکارانی ئەوروپا نین، کە

لەسەر ژیان و هێزی کاری تاڵانبراوی کرێکارانی ئەمەریکای لاتین و ئاسیا و ئەفریکا مشەخۆرانە دەژین، بەڵکو ئەوە سەرمایەداران و دەوڵەتانن. زۆر بەداخەوەم کە هاوڕێ زاهیر بەخشکەیی بەچوونی ناسیونال-سۆشیالیستەکان لەسەری زاڵبووە. خوێنەر دەتوانێت بگەڕێتەوە سەر بابەتە فەیسبووکییەکانی من لەو بارەوە، بەتایبەت کرێکارانی بەرگدووری بەنگلادیش و بازرگانی پرچ-فرۆشی و منداڵسازی بە ژنان لە هیندوستان و کۆیلەتی منداڵان و ژنانی چاینا لە بواری کاڵا پلاستیکی و یاری و ئامرازە دیگیتاڵەکان و ژنانی مەغریبی لە بواری گوڵچنی و هەر ئاوا بواری ئامادەسازیی خواردنی دەریایی. زۆر بەداخەوە بە پێچەوانەی تێگەیشتنی لنگاوقووچی هاوڕێ زاهیر و چاوەڕوانی من و تەکۆشانی چالاکانی وڵاتانی ئەوروپا، بایکۆتکردنی کڕینی شمەکی بازارە هەرزانفرۆشەکانی وەك (پڕای مارکێت) لەلایەن ئازادیخوازانی ئەوروپا، دەبێتە هۆی نائومێدی و ترسی لەدەستدانی کاری ملیۆنان ژنی بەرگدووری بەنگلادیشی و پیاوانی ڕەنگڕێژی هیندوستان و منداڵانی پاکستان و چاینا. من لە بێدەنگی و بەهەڵوێستی خەڵکی وڵاتانی ئەوروپی ڕەخنەمگرتووە، بەڵام هیچ کات چین وتوێژە پڕۆلیتێرییەکانی ئەوروپا بە مشەخۆری سەر ڕەنجی کرێکارانی ئەو وڵاتانە نازانم و نەزانیوە و ناونەبردووە. چونکە مشەخۆری یان ژیان لەسەر کار و ژیانی کەسانی دیکە، واتە بەکرێگرتن و خۆشگوزەرانی لەسەر زێدەبایی بەهای کاری ئەوان.
دەتوانم بە بەڵگەی نووسینەکانم و گەواهی هاوڕێیانی سەردەمی (کۆمەڵە ١٩٨٢-١٩٨٨) و (“کۆمونیزمی کرێکاری”١٩٨٨-١٩٩٣) و کۆمونیزمی شورایی (١٩٩٣-٢٠٠٠) چ بە نووسین و چ بە گفتوگۆ من هەردەم دژی ئاوا بیرکردنەوەیەك بووم و دەبم، چونکە بیرکردنەوەیەکی ناسیونال-سۆشیالیستانەیە و لە تەك پێشینە و ئێستای بۆچوونەکانی من و بۆچوونە ئەنارکیستییەکان ناگونجێت و نەگونجاو و دژی بنەمای بیرکردنەوە و جیهانبینینی ئەنارکیستەکان دەوەستێتەوە و زیاتر لە تەك بۆچوونی چەپی (مائۆتسە تۆنگ)ی و (چێ گوارا)یی و (کاسترۆ)یی و (چاڤێز)ی دەگونجێت.
من نازانم چ ستەمێکم لەو هاوڕێیەی خۆم کردووە، هەستناکەم. چونکە من لە سەراپای ڕەخنەکەم بۆچوونی خۆمم دەرنەبڕیوە، تەنیا شتێك کە ئەنجامداوە، ئاراستەکردنی پرسیار بووە؛ حەفتا و حەوت پرسیار (٧٧) و نووسینی کۆمەڵێك (فیدبەیک)، وەك خوێنەرێك و زۆربەی جار نوسیوومە، من وەك خوێنەرێك ئاوا تێدەگەم، ئایا مەبەستی نووسەر ئەوەیە… . ئایا پرسیارکردن ستەمکردنە؛ ئایا پرسیارکردن لە نووسەر بە ئەوەی دڵنیابیت، کە بە دروستی لە مەبەستەکەی ئەو تێگەیشتوویت، ستەمکردن و شێواندنی مەبەستی نووسەرە؟

زۆر بەداخەوە، هاوڕێ زاهیر لە جیاتی وەڵامدانەوە پرسیارەکانی من، وەك ڕۆشنكردنەوەی ناڕۆشنییەکانی خۆی، منی بە شێواندنی مەبەستەکەی خۆی ناوبردووە و هەر ئەو هەستەش بووە بە هۆی هەستکردن بە گۆڕانی یەك مانگەی من و ستەمکاریی من بەرانبەر بە خۆی. لە بارێکدا ئەگەر ئەو بینووسیایە “دارا دوو داری دی” و من دەستەواژەکەی ئەوەم گۆڕیبێت بە “دوو دار دارایان دی”، یان بە تەنیا جارێکیش گوتبێتم، تۆ ئاوات گوتووە، ئەوا ئەو بەچەندوچوون مافی خۆیەتی، من بە شێوێنەری مەبەست و نووسینەکەی خۆ تۆمەتباربکات و ئینجا بە ستەمکەریش من وێنابکات. بەڵام من بیست دانە نموونەگیریم لە نووسینەکەی ئەو هێناون و تەنیا لەسەر ئەوانە پرسیارمکردووە و (فیدبەیک)ی خۆمم وەك خوێنەر نووسیوە. ئەوەش بڵێم، کە ئەو بیست نموونەیە زیاتر لە ٨٥% نووسینەکەی ئەو پێکدەهێنن، ئیدی نازانم لەسەر چ بنەمایەك دەڵێت، من بابەتەکەی ئەوم بە وردی نەخوێندووەتەوە، ئەوە لە کاتێکدا ئەو دەزانێت و من دەناسێت، کە شوێنی کەما لێکدەدەمەوە و لەسەر خاڵبەندییەکانیش دەنووسم، بەڵام لە بەرئەوەی کە نەمویست، بە جارێکیش خۆم لە ئاوا پرسێك نەدا، ئەگینا خوێنەر دەزانێت، ئەوەی ئەو ناڕۆشنیانەی دروستکردوون، خراپ خوێندنەوەی من و شێواندنی من و ستەمکاریی من نین، بەڵکو ناڕۆشنی و تێکەڵە و پێکەڵەیی دەستەواژەکانی نووسەرن، کە خوێنەر لەتەك پرسیار ڕووبەڕوودەکات. ئەگەرێکی دیکە ئەوەیە، من توانای تێگەیشتنی نووسینەکەی نووسەرم نەبێت، ئەگینا هەرگیز کاتی خۆمم بە نووسینی ئەو دوازدە لاپەڕە پرسیار و (فیدبەیک)ـە تەرخاننەدەکرد، کە لەسەر بنەمای وەڵامەکەی نووسەر دەتوانم بڵێم ، هەمووی بە فەڕۆچووە، چونکە من ئەو ئامانجەم نەپێکاوە، کە سەرنجڕاکێشانی نووسەر بوو بۆ ناڕۆشنیی بیرکردنەوە و بۆچوونەکانی خۆی.

دواشت، ئەم بابەتە لەوە زیاتر نووسین ناخوازێت و بەردەوامبوونی لەنێوان من و نووسەر [illegible] دووبارەکردنەوەی گوتراوەکان و سوێندخواردن و سەلماندنی ئەوەی من چیم گوتووە و تۆ چۆن تێگەیشتوویت، ئەوەش نووسەر و ڕەخنەگر دەخانە سوڕانەوە و یەکدی ڕاوکردن وەك (تۆم و جێری) لەنێو بازنەیەکی بەش. بێجگە لەوە من و نووسەر هەم هاوزمانی یەکدین و هەم هاوبیری یەکدین. بەوانا کەم گوتەکانمان پێویستی بە لێکدانەوەی جیاواز و شارەزایی (نهج البلاغة) هەبێت. خوێنەر بەخۆی توانای تێگەیشتن و بەراوردکردنی گوتەکانی من و نووسەری هەیە و خوێنەرانی هەر دووی ئێمە کوردی-زمانن. ئامانجی من لەم وەڵامدانەوەیە، هەوڵدان بۆ سەلمانی کە ڕاستدەکات و کێ نا، نییە، بەڵکو ڕۆشنکردنەوەی ئەوەیە، کە هەموو

ئەو دەستەواژانەی کە وەك نموونەگیرمکردوون، ل□ نێو نووسینەکەی نووسەر دەرهێنراون و لێکدانەوەم هەر لەسەر ئەو بەشانە بووە و تێگەیشتنی خۆمم وەك خوێنەرێك نیشانداوە و لەو شوێنانەی کە بەهۆی خراپی داڕشتنی ڕێزمانی و ڕێنووس، لە مەبەستی نووسەر دڵنیا نەبووم، وەك (فیدبەیک) ل□ نێو نیشانەی فیدبەیک ‘…’ ڕیزمکردوون، تاکو نووسەر بڵێت، ئایا مەبەستی چی بووە. بۆ نموونە ئەم ڕستەیە ” دەبێت ئەوەشمان لەبیر نەچیت کە ئەنارکیزم هزرە نەك ئایدۆلۆجی سڕبوو، □□□وی ژیان و بەڕێکردنێتی، مێتودێکی بەکردەوە و زیندوانەیە لە هەڵسەنگاندنی ڕوداوەکان و بارودۆخەکان بەڕۆچونی ناو واقیعەکە ، نەك نێو کتێبەکان . ” ، کە نووسەر ل□ نێو وەڵامەکەی ئەوەی ڕۆشننەکردووەتەوە، چ پەیوەندییەکی بە بابەتەکەوە هەیە، کە ٥٠% مەبەستی ڕەخنەکەی من بوو، چ کارەبوونی ئەو ڕستە بوو، ل□ نێو بابەتی سەلماندنی “شۆڕشگێڕنەبوونی چینی کرێکار “؟ ئایا هیچ سەرچاوەیەکی هزر و بۆچوونە ئەنارکییەکان لە شتێنەر’ی تاکگەرا تاکو کرۆپۆکین’ی کۆمونیستگەرا هەیە، کە سەلمێنەری “ناشۆڕشگێڕبوونی چینی کرێکار” بێت، تاکو هاوڕێ زاهیر ئەو دەستەواژەیە بکاتە پاڵپشتی بۆچوونەکەی خۆی؟

ئینجا لەسەر هەمان کێش و سەروای نووسەر، کە دەڵێت “تۆ من باش دەناسیت و نەدەبوو ئاوا نووسینەکەی من بخوێنیتەوە …”، منیش دەڵێم، هاوڕێ گیان، بەداخەوە دەبوو تۆ دوا کەسی نێو ئەم گەردوونە بیت، کە بنووسیت ” هەژێن بە وردی بابەتەکەی منی نەخوێندووەتەوە و مەبەستەکانی من شێوێنراون و هەڵگێڕدراونەتەوە … “. چونکە پەیوەندی ئێمە و متمانەی نێوان ئێمە و ئامادەیی من و دەستگیرۆیی من لە پشت تەواوی نووسین و وەرگێڕانەکانی ٢٠٠٠-٢٠١٥ی تۆ، بۆ ئەوە بەسن، کە گومانی شێواندن و هەڵگێرانەوەی بۆچوون و نووسینەکانی خۆت لە من نەکەیت. ئەوە لە کەیوە من و تۆ بووینەتە شێوێنەری بۆچوون و نووسینی یەکدی و چ هۆکارێکە کە بووەتە دروستکەر و کنەدەری ئاوا گومانێکی وێڕانگەر. من ئێستاشی ل□ تەك بێت، لە کاتی وەڵامدانەوەی ئەم وەڵامەی تۆ، هێشتا دۆستایەتی و هاوڕێیەتی و متمانەی هاوبیریی من و تۆ، بە من ڕێگەینەداوە گومانبکەم و ئەو نموونانەی کە تۆ ل□ نێو ڕەخنەکەی من وەرتگرتوون، ل□ تەك نووسینەکەی خۆم بەراوردبکەم، هەڵبەتە من نەك تەنیا ل□ تەك تۆ، بەڵکو ل□ تەك دوکاندارێکیش کە باقی پارەکەم دەداتەوە و بۆ کاسپی و قازانج و بەدەستهێنانی پارەی زۆرتر دانیشتووە، هەمان متمانەم هەیە و د□ بەخشم.

٨ی سەپتەمبەری ٢٠١٧*

---

[١] http://bit.ly/2xJnnUN
[٢] http://bit.ly/2gKi4g7
[٣] http://bit.ly/2wBwSFg
[٤] http://bit.ly/2xRCNpL
[٥] http://bit.ly/2eOMYa5
http://bit.ly/2vKYAOw
[٦] http://bit.ly/2xbmGWs
[٧] http://bit.ly/2f8k2Xz
[٨] http://bit.ly/2wNLqDz

* ڕۆژی ٤ی سەپتەمبەری ٢٠١٧ وەڵامێکی بیست (٢٠) لاپەڕەیی وەك ڕۆشنکردنەوەی هۆکاری پرسیارە ڕەخنەییەکانی خۆم و وەڵامەکەی هاوڕێ زاهیر باهیر نووسی، ئەم بەیانییە، کە خەریکی ناردنی وەڵامەکەم بووم، بڕیاری خۆمم گۆڕی و ئەم کورتەیەم لە وەڵامەکە دەرهێنا و ئەوی دیکەم خستە ئەرشیف. چونکە ڕەخنە و وەڵامدانەوە کاتێك کەڵکی هەیە، کە بەرانبەرەکەشت ڕەخنە بەو جۆرە بخوێنێتەوە، کە خودی ڕەخنە لە پێناوی سەریهەڵداوە.
** لە بواری پەیوەندی (کۆمیونیکەیشن) پێناسەیەك بۆ تاکەکەس هەیە، کە دەڵێت "هەموو تاکەکەسێك بۆ خۆی گەردوونێکی ئاڵۆزە".

بەڵێ کرێکاران شۆڕشگێڕترن* …
هەژێن

خوێنەری هێژا، ئەوەی لە نێو ئەم نووسینە دەیخوێننەوە، سەرنجدانی بابەتێکی هاوڕێ (زاهیر باهیر) بەناوی " ئایا کرێکاران چینێکی شۆڕشگێڕن؟" کە لە نێو (یانەی ئازادیخوازان)** بڵاوکراوەتەوە.
هیوادام ئاشنایەتی من و ئەو، بەرچاوی سەرنج و ڕەخنەم لێڵنەکات و جیاوازی بۆچوونیشم لە تەك ئەو، ڕاستییەکان لە بەرچاوی من ئاوەژوونەکاتەوە.
بە بۆچوونی من، ئەگەر ئەو پرسیارە بەو جۆرە ئاراستە بکەین و چینی

کرێکار بە ئەبستراکتی وەربگرین، بە دەنیاییەوە بەسەرەنجامەکی باش ناگەین. لەبەرئەوە من بە شیکردنەوەی چەمکەکان (کرێکار) و (پرۆلیتاریا) لە واتا سەرانی (کوردی)ییەکەوە دەستپێدەکەم و بە دووەمیش لەسەر واتای چەمکە لاتینییەکە دەوەستم.

کرێکار، واتە کەسێك کە لە بەرانبەر کرێیەك وزە، هێز، ساتەکانی ژیانی دەفرۆشێت، بە واتایەکی دیکە کەسێکی کرێگرتەیە. خۆبەخۆ کرێگرتەیی ئەو، کرێگریی کەسێکی دیکە، دارابوونی کەسێکی دیکە، دەسەڵاتداربوون*** و سەروەربوونی کەسێکی دیکە دەسەلمێنێت و ڕادەی داراییەکەی کرێگر، ڕادەی دەسەڵاتدارییەکەی ئەو لەنێو بازاری کرێگرتن دیاریدەکات. لەنێو کۆمەڵەکانی پێشتر، کە بەتایبەت پیشەسازی و تەکنەلۆجی بوونیان نەبوو، چینە کرێگرتەکان شوانەکان، جوتیاران و خزمەتکاران چینی سەرەکی بوون. لەبەرئەوە ئەوی لە دەرەوەی ماڵان و کێڵگە و شوانی بە کرێگرتەیی کاری بکردایە، کرێکار بوو و مەبەستیش کاری ڕۆژانە بوو، بە پێچەوانەی کاری شوان و جوتیاران، کە وەرزانە بوو.

بە گوێرەی کات، چینی کرێکار لک و بەشی دیکەی بۆ زیادبوون و کرێکاربوون تەنیا لە وەستا و شاگردی تەلارسازی نەوەستا، کرێکارانی کارگە و کرێکارانی خزمەتگوزاری و …تد بە زیاد بوون. بەڵام گۆڕانی سیستەمەکان لە کرێگرتەیی چین و توێژە پرۆلیتێرەکان بەتایبەت چینی کرێکار هیچی نەگۆڕی، بەڵکو زنجیرەکانی دەستی ئەوانی ئەستوورتر کردووە. چونکە پێداویستی مانەوەی سیستەمی دارایی تایبەت و کاری کرێگرتە ئەوە دەخوازێت، کە کرێکاران لەبەر هەستیاری پێگەی چینایەتییان لەنێو بەرهەمهێنان، زیاتر بەندبکات و جوڵە و وزەیان لەبەرببڕێت.
پرۆلیتاریا/ پرۆلیتاریات proletarius ***، بەگوێرەی واتا لاتینییەکەی واتە کەسانی نەدار و بێدەسەڵات، کەسانی کرێگرتە، زیاتر بۆ نەدار و بێدەسەڵاتە ناکەیلەکان گوتراوە. ئەوەی دواتر پارتییە بەناو کۆمونیستەکان واتاسازییەکی ئایدیۆلۆجی بە پرۆلیتاریا دەتاشن و واژە و چەمکەکە تەنیا بۆ کرێکارانی پیشەسازی بەکاریدەبەن، ئەوەیان ناتوانێت بنەما بێت بۆ لێکدانەوەی چەمکەکە و واتا بنەڕەتییەکەی.

بۆ ئەوەی بەکاربردنی ئەو دوو واژە لەنێو ئەم سەرنجانەی من بۆ خوێنەرێك کە بە بیرکردنەوەی من و دیتنی من ئاشنا نییە، ڕۆشنبن، بە پێویستی دەزانم لێکدانەوە و بەکاربردنی خۆم دیاریبکەم. بە دیتنی من، پرۆلیتاریا واتە تاکەکەسێ نەدار و بێدەسەڵات و

کرێگرتەکانی کۆمەڵ، ئەو پێناسە هەموو کەس و چین و توێژێک دەگرێتەوە، کە لە بەرانبەر کرێی ڕۆژانە و هەفتانە و مووچەی مانگانە کاردەکات و سەربەخۆیی خۆی لە کاتێکی دیاریکراودا دەخاتە ژێر ڕکێفی کەسێ کرێگرێکە، ئیدی ئەو کەسە سەرمایەدارێک بێت یان هێزی سەرووی کۆمەڵ وەک دەوڵەت، کەسە کرێگرتەکە یان مووچەی خانەنشینی و بیمەی بێکاری و بیمەی کەمئەندامی و کۆمەکی کۆمەڵایەتی وەردەگرێت و سەرچاوەیەکی دیکەی داهاتی نییە و لەسەر دزینی ڕەنجی کەسانی دیکە ناژی و دەسەڵاتی نییە و ئەویش وەک کرێکاران و مامۆستایان و فەرمانبەران و چین و توێژە کرێگرتەکانی دیکە پابەند و ملکەچی یاساکانی سەروەریی چینایەتییە. کرێکار و پڕۆلیتێر تەنیا لەناو کۆمەڵی چینایەتی واتادەبەخشن و بوونیان هەیە، کاتێک کار لە چالاکییەکی زۆرە ملێیانە و ناچارییانەی کرێگرتەییەوە دەگۆڕدرێت بۆ چالاکییەکی کۆمەڵایەتی خۆبەخشانەی تاکە ئازادەکانی کۆمەڵەی ناچینایەتی، ئیدی واتا و پێگەی ئابووریی و کۆمەڵایەتی ئێستای کرێکار و پڕۆلیتێریش نامێنێت.

بڕواناکەم تاکو ئێرە بۆچوونی من و نووسەر زۆر جیاواز بێت. ئەوەی زیاتر سەرنجی منی ڕاکێشاوە، هەندێک دەربڕین و سەرەنجامن، کە لەسەر بنەمای پاگەندەی چەوت و ئاوەژووی پارتییەکان و نووسەرانێک لەلای ئەو گەڵاڵە بوون و هەر ئەوەش بووە بە هۆی گەیشتن بە سەرەنجامێکی هەڵە. بەرایی، پێش ئەوەی هەر کەس لە شتێک بکۆڵێتەوە، پێویستە ئەوە ڕۆشن بێت، هیچ دوو کەس و ئەندامانی هیچ خێزانێک و ئەندامانی هیچ گروپێک و کرێکارانی هیچ کێڵگە و کارگە و ...تد ناتوانن وەک یەک شتەکان ببینن و وەک یەک بیربکەنەوە و وەک یەک هوشیار بن و وەک یەک هەموو دیوەکانی پرسێک ببینن. لەسەر ئەو بنەمایە چاوەڕوانی ئەوە هەموو کرێکاران یان هەموو کۆمەڵ وەک یەک هوشیار بن و وەک یەک شۆڕشگێڕ بن و وەک یەک ڕەتکەرەوەی سیستەمی چینایەتی بن، نابەجێ و نادروستە و هەر کەس پاگەندەی ئەوە بکات چینی کرێکار ١٠٠% یان هەموو کرێکاران شۆڕشگێڕن، ئەوا خەریکی پەرجووکردن و جادووکردنە لە کرێکاران. چونکە ئەگەر تەنیا سەرنجی مانگرتنە کرێکارییەکان بدەین، ئەوا دەبینین، کە کرێکارانێکی ناهوشیار ئامادەن شوێنی کرێکارانی مانگرتوو بگرنەوە. ئەوە بۆ جوتیاران و مامۆستایان و فەرمانبەران و خزمەتکاران و بێکاران و خانەنشینان و کەمئەندامانیش هەر ئاوایە. هەرگیز ئەو ڕۆژەش نایەت، کە هەموو مرۆڤەکان وەک یەک بیربکەنەوە و وەک هوشیار بن و وەک یەک شۆڕشگێڕ بن، تەنانەت لەناو کۆمەڵەی ناچینایەتیش. هۆکاری ئەوەش زۆر ساکارە، هوشیاری بەرەنجامی ئەزموونگیرییە و ئەزموونگیریش

پر□س□سکی بەردەوامە. ئەگەر لەوەش بگوزەرێم، لەوانەیە تەنیا ئەوە بەسبێت، کە ئەگەر کۆمەڵێک کەس بەلای درەخت□□ک، یان گ□م□□ک یان ڕوداوێک تێپەڕن، هەموویان وەک یەک درەختەکە، گۆمەکە، دیوەکانی ڕوداوەکە نابینن، هەر ل□ بەرئەوەش زانیاریی و هوشیارییان لەبارەی درەخت و گۆم و ڕوداوەکە وەک یەک نابێت و گەییشتنی هەمووان یان زۆرینەیان بە سەرەنجامێک وەک یەک نییە و هاوکاتیش ئەستەم نییە، پرسی کات و شوێن و ئەزموونە، بەداخەوە سەرەڕای ئەوەش زۆرێک دەمرن و بە سەرەنجامەکە ناگەن.

بەڵام ئەگەر ب□ی□ب□ت ڕادەی ناڕەزایەتی و مانگرتن و خۆڕێکخستن و چالاکی و بەشداریکردنی چین و توێژەکان لەنێو ڕاپەڕینەکان و پاشکارایییەکانی ڕاپەڕینەکان بەراوردبکەین، ئەوا کرێکاران لە هەموو چین و توێژەکانی دیکە شۆڕشگێڕترن، شۆڕشگێڕترن نەک لەبەرئەوەی کە مارکس ئاوای دیاریکردووە یان ئێمە خۆمان بە کرێکار دەزانین، نەخێر، لەبەرئەوەی کە گۆڕانی سیستەمی چینایەتی لە هەموو چین و توێژێکی دیکەی ک□م□□□ی چینایەتی، بە قازانجی کرێکارانە، لەبەرئەوەی کە کرێکار ب□ گ□و□رەی هەستیاری پێگەی لەنێو بەرهەمهێنان، ڕاگری چەرخی بەرهەمهێنان و سووڕانی کۆمەڵی چینایەتییە. لەو بارەوە نموونە زۆرن، من تەنیا مانگرتنی گشتی کرێکارانی شارەوانی تورکیە ساڵی ١٩٩٠ بە نموونە دەهێنمەوە، کە بۆگەنی شارەکانی تورکیە خەریکبوو وڵاتانی دەوروبەریش هیڕبکات. بەڵام هیچ کات مانگرتنی مامۆستایان، فەرمانبەران، خانەنیشنان، کەمئەندامان، بێکاران و ...تد نابێتە هۆی پەککەوتنی کۆمەڵ. ئەگەر یەک ڕۆژ مانگرتنی کرێکارانی سۆپەرمارکێتەکان و گواستنەوە لەبەرچاوبگرین، ئەو کات تێدەگەین، کە بۆچی کرێکار شۆڕشگێڕترینە ئەگەر هوشیار بێت.
خوێنەری هێژا، بۆ ئەوەی بەردەوام نەڵێم ئەو (هاوڕێ زاهیر) ئاوا دەڵێت و من ئاوا دەڵێم و خوێنەر بە چەندبارەی ناپێویستی ئەو وشانە وەرسنەکەم، من خاڵ بە خاڵ بۆچوونەکانی ئەو لەنێو کەوانەی گێرانەوە و گواستنەوەی قسە و تێکست دادەنێم و لەژێر هەر یەکەیان ڕاستو□خ□ بۆچوون لە بەرانبەر بۆچوونەکان دادەنێم.

” ئایا کرێکاران چینێکی شۆڕشگێڕن ؟ “

بەداخەوە پێشنیارکردن یان ئاراستەکردنی ئاوا پرسیارێک فرەتر چەکمەجەسازییە بۆ کۆمەڵێک مر□ق یان چین و توێژێک، چونکە ئەستەمە دوو مر□قی وەک یەک هوشیار و ڕۆشنبیر و بە ئەزموون و ....تد

پەيداببن، چ بگات بە چين و توێژێك. لەوانەيە ئەگەر پرسيارەكە ئاوا بووا يە ‘ئايا هەموو كرێكاران / ئايا هەر كەس كرێكار بێت شۆڕشگێڕە؟ ‘، ئەوا نەدەچووە خانەى چەكمەجەسازى و گشتگيركردن. بێجگە لەوەش ئاوا پرسيارێك يان بۆچوونێك كە “چينى كرێكار / كرێكاران شۆڕشگێڕ نين” ديو و كۆپييەكى ديكەى ئەو بۆچوونەيە، كە دەيگوت و دەڵێت “چينى جوتيار/ جوتياران كۆنەپرست و ڕاڕا و وردەبۆرجوازين و شۆڕشگێڕ نين”. ئەگەر چينى كرێكار و كرێكاران شۆڕشگێڕ نين، ئەدى چين؛ دژەشۆڕش، هەلپەرست، هاوبەرژەوەندى چەوسێنەرانى خۆيان و ...تد ؟

من دەڵێم، بەڵێ، هەر ئاوا ئەگەرى شۆڕشگێڕبوونى چينە نەدار و بێدەسەڵاتەكانى ديكە هەيە، چينى كرێكار و كرێكارانيش شۆڕشگێڕن، بەڵام هەموو كرێكارێك نا. چونكە لەنێو كرێكارانيش كەسانى سيخوڕ، دژەخوون، مان-شكێن، هەلپەرست و هەڵپەكەر و خۆشباوەڕ و ناهوشيار و كۆنەپەرست و ...تد هەن.

” وەڵامى ئەم پرسيارە لە وتارێكى ئاوا كورتدا ئاسان نييە، ڕەنگە چەند كتێبێكى بوێت بە تايبەت گەر بمانەوێت ئامارێكى زۆر و □□□□ى كرێكاران لە خەباتيانا و لە زۆرێك لە وڵاتانى ئەوروپا و ئەمەريكا و كەنەدا و ئوستراليا ، بەرچاوبخەين .”

بە بۆچوونى من، وەڵامى ئەو پرسيارە بە چەند پەرەگرافێك دەدرێتەوە و زۆر ئاسانە، چونكە داڕشتنى چۆنيەتى ديتنى بكەر و بەركارەكانە بەگوێرەى جيهانبينى و تێگ□يشتنمان لە بوون و پێگە ئابووريى و كۆمەڵايەتييەكان. ئەوەى كە پێويستى چەند پەڕتووكێك ه□ بێت، مێژووى سەرهەڵدانى چينى كرێكار و ڕەوتى بزووتنەوە و ناڕەزايەتييەكانى ئەو چينەيە لە تێكشكاندنى ئامێرەكانەوە بۆ مانگرتنى گشتى و كتوپڕ و دەستبەسەرداگرتنى كارخانەكان. بەڵێ مێژووى بزووتنەوەى كرێكارى و سۆشياليستى هەر گۆشەيەكى ئەم جيهانە بە تەنيا پێويستى بە دەيان و سەدان لێكۆڵينەوە و پەرتووك هەيە، بەڵام پێناسەى چينێكى نەدار و بێدەسەڵات و كر□گ□رتە، لە چەند دێڕ و پەڕەگرافێك زياتر تێپە□ ناكات.

“بە گوێرەى فەرهەنگى ئينگليزى دانشگاى كامبريج چينى كرێكاران گروپێكى كۆمەڵايەتين كە پێكهاتون لە خەڵكانێك پارەيەك پەيدا دەكەن ، زياتر هەقدەستيان بە گوێرەى كاژيرى كاركردنيانە ، ياخود ڕۆژانەيە ، ڕاشكاوانە ئەوانەن كە كارى جەستەيى دەكەن.............چينى كرێكاران)”

ئەوەى گومان هەڵناگرێت، ئەوەيە، كە ئەوە پێناسەى زانستگەى

کامبریج’ە، بەڵام دەبوو (هاوڕێ زاهیر) سەرنجی ناتەواویی ئەو پێناسەیەی بدایە، کە دەڵێت “چینی کرێکاران گروپێکی کۆمەڵایەتین کە پێکهاتون لە خەڵکانێک پارەیەک پەیدا دەکەن ” … ئەگەر بەو پێناسەیە بێت، کەواتە بازرگانەکان و بکوژپیشەکانیش کرێکارن، چونکە پارە پەیدادەکەن؟ ئەگەر ” زیاتر هەقدەستیان بە گوێرەی کاژیری کارکرندیانە ، یاخود ڕۆژانەیە ” پێوەرێکی دیکەی کرێکاربوون بێت، کەواتە کرێکارانێک کە تەواوکردنی کارێک بە کۆنترات یان پارچە دەگرن، ناچنە خانەی چینی کرێکار؟ ئەگەر کاری جۆستەیی و پارە پەیداکردن پێوەر بێت، کەواتە “بەکسکار و زەرانبازەکان”یش کرێکار دەبن، چونکە هەم پارە پەیدادەکەن و هەم کارەکەشیان ١٠٠% جۆستەییە؟

بەبۆچوونی من، خودی ناوی ئەو چینە و ئەندامانەکانی؛ چینی کرێکار و کرێکاران، بە کوردی بە پێناسە و ناسینی ئەو چینە بەسە، کەسی کرێگرتە، کەسێك کە لە ماوەی کارکردن خاوەنی خۆی و کاڵایەك کە بەرهەمیدەهێنێت، نییە، لە بەرانبەر کرێ کاردەکات، بە کرێی کارەکەی دەژی، لە ماوەی کاردا سەربەستی دەرچوون و ئەنجامدانی چاکییە خۆخواستەکانی نییە، پابەندی ڕێکەوتنی کارە و سبەینێش دەبێت بگەڕێتەوە سەر کار، مافی پشتیوانی لە هاوچینەکانی خۆی نییە و خاوەنی خۆی نییە و کرێگرتەی سەرمایەدارێك یان دەوڵەتێکە.
” زۆر ئاشکرایە ئەو دونیایەی کە مارکسی تیادا دەژیا یەکجار گۆڕاوە، هەر ئاواش خودی چینی کرێکارانیش و پێناسەکەشی. ئەوەی کە لە کۆمەڵەدا تا ئێستا نەگۆڕاوە و هەیە چینی کرێکارانن، چینی ناوەنجی و چینی باڵای نێو کۆمەڵەن.”
بەدەنیاییەوە هەموو شتێک دەگۆڕێت و هیچ شتێک نییە، نەگۆڕێ بمێنێتەوە. ئەوە تایبەتمەندیی سروستی هەموو شتێکە، تەنانەت زمان و کولتوور و سیستەم و یاسا و تەنانەت کەسایەتی بەجوازییەکیش.
بەڵام گۆڕانی چینی کرێکار یان کرێکار، کامە گۆڕانە گۆڕانی پێگەی کۆمەڵایەتی، پێگەی ئابووریی، شوناسی کولتووریی؛ ئایا هیچ لە پێگەی کرێگرتەیی پڕۆلیتێرەکان بەگشتی و کرێکاران بەتایبەتی و هاوکات پێگەی سەرمایەداران و دەسەڵاتداران گۆڕاوە؟ ئایا چینی کرێکار بووە بە سەرمایەدار و سەروەر و چینی سەرمایەدار و سەروەر بووە بە کرێکار؟ ئایا ئەو گۆڕانانە هیچی لە هاوکێشەی ڕۆژەیی گرانبوونی کاڵا و زیادکردنی کرێ گۆڕیوە؟ ئایا لە ماوەی سەد و پەنجا ساڵی ڕابوردوو کرێکاران دەستبەرداری ناڕەزایەتی و داخوازی و مانگرتن بوون؟ ئیدی چی گۆڕاوە؟

بەجگە لەوە ئەوە تەنیا (کاڕڵ مارکس) نەبووە و نییە، کە کرێکاران بە چینێکی شۆڕشگێڕ دەزانێت، پێش ئەو و هاوکاتی ئەو و پاش ئەویش کەسانی دیکە لەنێو ئەوانیش ئەنارکیستەکان لە پێڕدەن تاکو زۆر ئەنارکیستی ئەم ڕۆژانە ئەو بەچوونەیان هەبووە و هەیە. بە بەچوونی من دروستر بوو، ڕەخنە لە ئەوان بگیردرێت، ئینجا کارڵ مارکس … ئەگەر لەوەش بگوزەرێم، لە بەشی یەکەمی ئەو دوو دەرسە و بەشی دووەمی تێناگەم، ئەگەر " خودی چینی کرێکارانیش و پێناسەکەشی " گۆڕاون، ئیدی چۆن " ئەوەی کە لە کۆمەڵەدا تا ئێستا نەگۆڕاوە و هەیە چینی کرێکارانن، چینی ناوەنجی و چینی باڵای نێو کۆمەڵەن." ؟ چینی نێوەندی کامەیە؛ چین یان توێژ؟

" لە کاتێکدا کە زۆرینەی مارکسییەکان و سۆشیالیستەکان و هەندێکیش لە ئەنارکیستەکان باوەڕیان وایە کە پاڵپێوەنەری یاخود دینەمۆی بردنمان بەرەو کۆمەڵەی سوشیالیستی ، کرێکارانە ،...... زۆرێك لە ئێمە بڕوامان وایە کە زۆربەی زۆری کۆمەڵە کرێکارن. بەم پێوەدانەش کرێکاران ، خانەنشینکراوان ، بێکاران، ئەوانەی کە کار بۆ خۆیان دەکەن، یا تەنانەت قوتابیان و ئەو کەسانەشی کە پارەیەکی مشە وەردەگرن ، کە هەندێکمان بە چینی ناوەنجییان لە قەڵەم دەدەین، هەموو ئەمانە دەگرێتەوە . "
ئەگەر کەسێك هەبێت و ئاوا بیربکاتەوە، کە زۆری هەژمار شۆڕشگێڕی کەسەکان و چینەکان دیاریدەکات، بەبێ گومان گرفتی بیرکردنەوە و دیتن و خاڵیبوونی پاشخانی زانیاریی هەیە. وەک پێشتر گوتم ئەوە پێگەی هەستیاری کرێکارانە لەنێو پڕۆسەسی بەرهەمهێنان، ئەو ئەرکە دەخاتە سەرشانی ئەوان، نەك هەژماری ئەوان.

بەڵام وێڕای ئەوە، با پێکەوە سەرنجی ئەو توێژە پڕۆلیتێریانە بدەین، کە لە دەرەوەی چینی کرێکار ڕێزکراون؛ زۆرینەی خانەنشینەکان پێش خانەنشینی کێ بوون؟ زۆربەی بێکاران کێن و پێش بێکارکران کێ بوون؟ زۆربەی خوێندکاران لە کامە خێزانەوە دێن، ئایا پێگەی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی هەر خوێندکارێك، پێگە و توانایی ئابووریی ئەو دیاریناکات؟ ئایا باشتر نییە، بە ئەوەی کرێکار وەك بوونێکی ئەبستراکت و ڕەبەتێکی دابڕاو نەبینین، هەموو دیوەکانی ژیان و بوونی ئەو بخوێنینەوە و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان/خێزانییەکانی نێوان چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان و توێژە کرێکارییەکان لەبەرچاو بگرین؟

" ئەگەر ئەو پێناسەیەی سەرەوە بۆ چینی کرێکاران وەرگرین ، دەگەینە ئەو سەرەنجامەی کە چینی کرێکاران چینێکی یەکگرتوو نین،

ئامانجەکانی هەر بەشێکیان لە ئەستادا جیاوازە و یەکگرتنیشیان لە ڕادەی مەحاڵەدایە. ڕەنگە ئەمەش هۆکارێك بێت کە هاوکاری و کۆمەك و هاریکاریی لە نێوانیاندا نابینین، هەر ئەمەشە کە تێشکان بەدوای تێشکانا، چارەنوسیانە."

ئەوەی کە یەگرتوونەبوون و پەرشوبڵاوی و نەبوونی هاوپشتی هۆکاری هەموو تێکشکانەکە، هەمووان لەسەری ڕێکین، هەم ئایینگەرا و هەم بۆرجوا و هەم کرێکار، هەم مارکسیست و هەم ئەنارکیست، هەم پارتییەکان و هەم دژە پارتییەکان. بەڵام من تێناگەم بۆچی ئەو پێناسەی سەرەوە، هەرچەندە نادروستیشە، بۆ دەبێتە سەلمێنەری ئەوەی کە کرێکاران چینێکی یەکگرتوو نین؟ ئایا هیچ چینێک تەنانەت بۆرجوازیش هیچ کات یەکگرتوو بووە، تاکو کرێکاران یەکگرتوو بن؟ ئایا مامۆستایان، فەرمانبەران، جوتیاران، خانەنیشینان، خوێندکاران، دوکانداران، دەڵاڵان، سەربازان، سیخوڕان، …تد هیچ کات یەکگرتوو بوون، تاکو کرێکاران بخەینە قەفەزی تاوانباری و هەموو شکستەکانی مێژوو بخەینە ئەستۆی ئەوان؟ ئەی ڕۆڵی کەسە ناکرێکارەکان "خەڵك" لە ڕودانی ئەو شکستانە چییە؟

لەوانەیە نووسەر بڵێت، من ئاوام نەگوتووە و مەبەستم ئەوە نییە، بەڵام بەداخەوە ئەوەی بە منی خوێنەر دەگات و گەیشتووە، هەر ئەوەیە. وەک دەزانین گرنگ نییە، ئێمە چۆن خۆمان لە ڕستەکانی خۆمان دەگەین، گرنگ ئەوەیە چۆن بە خوێنەر دەگات. ئینجا چ بگاتە خوێنەرێك کە تەنیا "وردەبۆرجوازبوون و دژمنبوونی ئەنارکیزم بە کرێکاران"ی بیستووە! تێگەیشتن لە هۆکاری نەبوونی هاوپشتی و یەکگرتوویی کرێکاران زۆر ئاسانە، لە وڵاتی ئەڵمانیا هەشتا یاساکەی سەردەمی هیتلەر، کە قەدەخەبوونی "مانگرتنی گشتی"یە سەروەرە، بەدڵنیاییەوە لە بریتانیا و ئەمەریکا ئەگەر لەوە خراپتر نەبێت، ئەوا باشتر نییە. ئایا ئەندامانی چین و توێژەکانی دیکە بەپێچەوانەی کرێکاران دەکەن و ئامادەن کار و مووچەکەیان لە پێناو پشتیوانی بەشەکەی دیکەیان لەدەستبدەن؛ ئایا من و تۆ کاتێك کە کارمان دەکرد، ئامادەبووین ئەوە بکەین؟

بە بۆچوونی من، ئەوە گرێکوێرەی پرسەکەیە و هەر ئەوەشە خاڵی لاوازی چین و توێژە پڕۆلیتێرییەکان و هۆکاری شکستخواردنی بزووتنەوەکان و سەروەران و سەرمایەدارانیش لەسەر ئەو بنەمایە یاسا پێڕایینەکانی کار و "پیرۆزی" دارایی تایبەتیان داڕشتوون و ڕێگەچارەش سەرکۆنەکردنی چینی کرێکار نییە، لەسەر ئەوەی کە (کارڵ مارکس) ئەو چینەی بە شۆڕشگێڕ ناساندووە، بەڵکو گۆڕان و دۆزینەوەی ئامرازی شکاندنی ئەو بازنە بەشەیە، کە بزووتنەوەکە لە نێوی گیریخواردووە و

بە بۆچوونی من هۆکاری یەکگرتوونەبوونی کرێکاران پێناسەکەی چینەکەیان و گەڕانی ڕواڵەتی توێژەکانی چینەکە نییە، بەڵکو سندانی پارتایەتیی و دەسەگەریی ئایدیۆلۆجییە، کە کرێکارانی زیاتر لە هەموو چین و توێژە پڕۆلیتەرییەکان پەرشوبڵاو و بێهێزکردووە.

" ئەگەر هەموان لەسەر ئەوەش یەکبگرینەوە کە چینە کرێکارە تەقلیدییەکە لەتەك کرێکارانی دووکانەکان و فرمانگاکان و بەشی خواردنەوە و خۆراك و کرێکارانی سەر کێڵگەکان ، کە بەمانە هەموویان دەوترێت کرێکار، هێشتا هەر ڕووبەڕووی گرفت دەبینەوە. ئەمانە بەشێکی کەمی کۆمەڵن هەر لەبەر ئەمەش گرانە کە باوەڕ بەێنین لە ڕێگای ئەمانەوە کۆمەڵێکی ناچینایەتیمان بۆ دێتە بەرهەم . هەروەها بە هۆکاری جیاوازی هەلومەرجی کارکردنیان و ئەندامبوونی نقابەی جیاواز هاریکارییە و یەکێتی نێوانیان یەکجار سەخت دەبێت."
پێش ئەوەی سەرنجی خۆم لەم بارەوە، بنووسم، ناڕۆشنییەکی زۆر لەنێو ئەو پەڕەگرافە هەیە، بەتایبەت سەرەتا و کۆتایی. من هەرگیز لەتەك ئەوە یەکناگرمەوە، کە کرێکاران کەمینەیەکی ناکار بن، هەر ئاوا لە چین و توێژە پڕۆلیتەرەکانی دیکە نایەکگرتووتر و بێدەنگتر و ملکەچتر نین. وەك پێشتر گوتم زۆرینەبوون نابێتە پێوەری کارابوون و شۆڕشگێڕبوون. لەوانەیە باشترین شت ئەوە بێت، نموونەی داڕوخانی ئابووریی ئەرژەنتین ١٩٩٩- ٢٠٠٣ کە خاوەن کارخانە و هۆتێل و چاپخانە و … تد سەری خۆیان هەڵگرت، هاوکاتی بێکاربوون و نابڕاوی کرێکاران زۆربەی چین و توێژە نەدار و بێدەسەڵاتەکان بێکار و نانبڕاوبوون، خۆپیشاندانی ملیۆنی برسیان بە مەنجەڵ-کوتینەوە شەقامەکانی داگیرکرد. ئەی پاشکارایی و کاردانەوەکان چی بوون؟ ئایا بێجگە لە کرێکاران هیچ توێژێکی دیکە شوێنی کاری خۆی داگیرکرد و کردی بە پڕۆژەیەکی سۆشیالیستی/کۆمەڵایەتی؟ ئایا بێجگە لە ڕێکخراوی بێکاران (کە نزیکەی هەموو کرێکارانی بێکارکراو بوون) هیچ چین وتوێژێکی دیکە بەو جۆرە پەیگیرانە هاوپشتیکرد و ئامادەی لەخۆبوردەیی بوو؟ دیسان با ئەم چەند ساڵەی یەنان سەرنجبدەین، ئایا کرێکاران شۆڕشگێڕترین چین وتوێژی پڕۆلیتەری نین؟ ئەگەر کرێکاران مانگرتنی گشتی نەکەن، هیچ چین و تویژێکی دیکەی نەدار و بێدەسەڵات دەستپێشخەریدەکات؟ با سەرنجێکی هەرێمی "کوردستان"یش بدەین، کە دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردوو لەژێر باری دوو ئابڵۆقەی ئابووری دەیناڵاند، ئایا هیچ چین و توێژێکی دیکەی نەدار و بێدەسەڵات هێندەی کرێکاران ناڕەزایەتی دەربڕی و مانگرتنی کرد؟ لێرەدا لە وێناکردنی ڕۆڵی چین و توێژەکان لەو سەردەمەدا لادەدەم، چونکە بەجۆرێك سووکایەتیئامێز دەبێت، هەڵبەتە نەك

لەبەرئەوەی کە من سووکایەتی بە ئەوان دەکەم، بەڵکو لەبەرئەوەی کە هەڵوەستی خۆشباوەڕانە و سوپاسگوزارانەی ئەوان خۆیان پێ سووکایەتی بوو بەخۆیان ؛ "ئەنجامدانی ئەرکی نەتەوەیی".

" پێشئەوەی کە زیاتر بڕۆم ، دەبێت پرسیاری ئەوەش بکەم ئەی شۆڕش چییە؟ ئایا چەند چاکسازییەکی سەرەکییە؟ تێکۆشانی چینایەتییە و چاوەڕوانی ئەوەی لێدەکرێت کە بمانگوێزێتەوە بۆ ژێر دیکتاتۆرییەتی پڕۆلیتاریا؟ بەزۆر هێنانە خوارەوەی حکومەتە و دانانی یاسای کۆمەڵایەتیی؟ یاخود گۆڕانکاریی و گواستنەوەی کۆمەڵە بۆ کۆمەڵێکی ناقوچکەیی و نا چینایەتی لە ڕێگای تێکۆشانی هەرە زۆرینەمان بە گوێدانە پاشخانی کۆمەڵایەتیمان ؟"
ڕاستە پرسی شۆڕش لەتەك پرسی شۆڕشگێڕبوونی چین و توێژەکان پەیوەندی هەیە. بەڵام لەناکاو خوێنەر تووشی دابڕان و بازدانێکی کتوپڕ دەبێت. بۆ من وەک خوێنەر نازانم پەیوەندی "دیکتاتۆری پڕۆلیتاریا" وەك دروشمی چەپ و وردەبۆرجوازی چ پەیوەندییەکی بە چینی کرێکار و سەلماندنی "شۆڕشگێڕبوون و نەبوونی چینی کرێکار" هەیە؟ ئایا دەکرێت لەبەرئەوەی کە ئایینەکان بوونی مرۆڤ و ژیان لەسەر گۆی زەمین بە ویستی یەزدان و دەرکردنی مرۆڤ لە بەهەشت دەگێڕنەوە، ئیدی من ژیان ڕەتبکەمەوە و خۆکوژی بکەم؟
بەڕاستی ئەو پەڕەگرافە و پەراگرافی دواتریشی و هیچ یەك لەو پرسیارانە پەیوەندیان بە سەلماندنی "شۆڕشگێڕبوون و نەبوونی چینی کرێکار"ەوە نییە، ئەوەی ئەمە چۆن جیهان و دیاردە و ڕوداوەکانی دەبینین و لێکدەدەینەوە و چۆن ئایەندە وێنادەکەین، هیچ پەیوەندی بە کرێکارانەوە نییە و ناکرێت کرێکاران لەسەر بۆچوونی کەسانی دەرەوەی خۆیان سزاواربکەین. بێجگە لەوەش بەتەنیا ناقووچکەیی/ئاسۆییبوونی سیستەم و ڕێکخستن و پەیوەندی شوێنکار بۆ خۆی سەلمێنەری نەبوونی جیاوازی چینایەتی نییە. هەر ئێستا مۆدیلێك لە بەڕێوەبردنی شوێنەکانی کار هەیە، بە "پێکەوە کارکردن و هیرارکی ئاسۆیی" ناسراوە و ڕۆژانە دەیان ڕیکلامی ئاوا دەخوێنمەوە. هەر ئاوا ئەوەی خاوەن زەوییەك لە خۆرهەڵاتی ناوین لەتەك کرێکارەکانی/جوتیارەکانی نانەدرەزنە دەخوات، ئایا بەڕێگەی نەمانی پێگەی چینایەتییە؟ چۆن بەبێ گوێدانە پاشخانی چینایەتی بەشداری تێکۆشان دەبین، هاندەرەکان چین، بێجگە لە ناڕەزایەتی بەرانبەر پێگە و پاشخانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیمان؟

" چینی کرێکاران چینێکی شۆڕشگێڕ نییە. بەڵای من هەرگیزیش شۆڕشگێڕ نەبوون. ئەگەر واتای شۆڕش گۆڕینی کۆمەڵەی هەنووکەیی بێت بە

ک□م□□کی ناچینایەتی و ناقوچکەیی ، ئەوە ئەرکی سەرشانی چینی کرێکاران نییەو هەرگیزیش نەبووە.”

بەداخەوە ب□ی□اری یەکلایەنەیە، نەك سەلماندن و تیئۆری□ز□ی سەلمێندراوەکان و ئەزموونەکان. ئەگەر کرێکاران ش□شک□□ ن□بوون، دەکرێت بزانین، بۆچی دوژمنانی نێو بەرەکانی جەنگی نێوان پروس و ناپۆلیۆن بۆ سەرکوتکردنی کۆمونەی پاریس یەکدەگرن، یان جەنگەکەیان ڕادەگرن؟ بۆچی کاتێك لە درێژەی مانگرتنی ژنە کرێکارانی ڕستن و چنینی ڕوسیە ڕاپەڕینی ئۆکتۆبەر ڕوودەدات و بۆلشەڤیکەکان بەرەو سەرمایەداری دەوڵەتی دەبەن، تەنانەت لە باری ناسۆشیالیستیبوونی ئەو سیستەمەش و بەدرێژایی تەمەنی ئەو سیستەمەی بۆلشەڤیکەکان، سەرمایەداران و دەوڵەتەکانی ئەوروپا ناچار بە ڕیفۆرمکردن و زیادکردنی مووچە و کەمکردنەوەی ماوەی کار و باشترکردنی بیمەی دەرمانی و بێکاری و خانەنشینی و زۆر شتی دیکە دەبن؟ ئەی ئێستا کە لە ئەنجامی ئەو شکستانە نائومیدی بەسەر کرێکاران زاڵبووە، بۆچی سەرمایەداران و دەوڵەتەکان دەستکەوتەکان دەستێننەوە و هێرشی پێچەوانە دەکەن؛ بۆچی لە کرێکارانەوە هێرشەکە دەستپێدەکەن؟

” مارکس قسەیەکی یەکجار ڕاست و بایاخداری کردووە کە وتوو□تی” ئەوە هۆشیاریی مرۆڤ نییە کە بڕیاری بوونی دەدات ، بەڵکو بە پێچەوانەوە ، بوونە کۆمەڵایەتییەکەیەتی کە بڕیاری هۆشیاریی دەدات” . من وا هەستدەکەم مارکس پێچەوانەی ئەم قسەیەی خۆی هەنگاو دەنێت کاتێک پەیگیریی دەکات کە شۆڕش ئەرکی سەر شانی چینی کرێکارانە . ”

بەبۆچوونی من، هەم گوتەکە ڕاستە و هەم ئەنجامگیرییەکەشی. چونکە کرێکاران وەك خوارترین چینی کۆمەڵ و سەختی ڕۆڵ و گرنگی ڕۆڵی چینایەتییان دەبن□ ش□شک□□ و زیاتر لە هەموو چین و توێژێکی دیکە خوازیاری گۆڕانی ئاوا سیستەمێك دەبن. بێجگە لەوەش پێویستە هەموو گوتە و بۆچوونێك لەنێو کۆنتێکستی خۆی بخوێندرێتەوە و لێکبدرێتەوە، نەك وەرگرتنی بە ئەبستراکتی. ئەگەر مارکس هۆکار و پاگەندەی ئەو ئەرکەی ڕۆشننەکرد بێتەوە، بەدڵنیاییەوە خەریکی پەڕجووکردنی ئایینگەرایانە بووە.

” چینی کرێکاران هەر لە سەرەتای دروستبوونییەوە و ئێستاشی بەدەمەوە بێت، خەبات و تێکۆشانەکەی ئابووریيانە بووە نەك سیاسیانە و وەرگرتنی دەسەڵات. دیارە ئەمەش هۆکارێکە کە کرێکاران خەبات و تێکۆشانی خۆیانیان بە نقابەوە گرێداوەتەوە و کەمتر لەشانی پارتە سیاسییەکانەوە بوون . کرێکاران کارو خەباتیان بە گوێرەی قسەکانی مارکس دەکەن ، هەر ل□ بەر ئەمەش هۆشیاریی ئەوان

ئەو بازنەیە نابەزێنێت و نایانبات بەرەو خەباتکردن بۆ دروستکردنی کۆمەڵەی ناچینایەتی و دیکتاتۆرییەتی پڕۆلیتاریا. ”
من ئاوا لە دێری یەکەمی ئەو پەڕەگرافە تێدەگەم، کە ‘ تێکۆشانی ئابووریی هیچ نییە و نیگەتیڤە’، ‘کۆششی ڕامیاریی و تێکۆشان بۆ دەسەڵاتی ڕامیاریی پۆزەتیڤە’. دیسان ‘تێکۆشانی سەندیکا نیگەتیڤە’ و ‘ئەگەر لە شانی پارتییە ڕامیارییەکان بووایەن، شۆڕشگێڕ دەبوون’ . ‘ کرێکاران بە قسەی مارکس دەکەن، لە بەرئەوە خەریکی سەندیکان’ و ‘هوشیارییان سنووری سەندیکا و تێکۆشانی ئابووری نابەزێنێت و تێکۆشانە ئابوورییەکەیان و ڕێنوێنییەکانی مارکس ئەوان بەرەو تێکۆشان بۆ دروسکردنی کۆمەڵەی ناچینایەتی و دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا نابات’
ئەوە تێگەیشتنی منە وەک خوێنەرێك لەو پەڕەگرافە، ئیدی نازانم مەبەستی خودی (هاوڕێ زاهیر) چییە و چۆن تێکۆشان بۆ کۆمەڵەی چینایەتی لە پێگە ئابوورییەکەی دادەبڕێت و تێکۆشانی ئابووریی لە تەك ڕیفۆرمیزم یەکساندەکات و ئینجا تێکۆشان بۆ دروستکردنی کۆمەڵەی چینایەتی لە تەك تێکۆشان بۆ دورستکردنی “دیکتاتۆری پڕۆلیتاریا” جووت و هاوتادەکات؟

من لەوە دەگوزەرێم، کە ئەوە دەقاودەق بەچوونی لێنین و پاشڕەوانی ئەوە لەبارەی تێکۆشانی ئابووریی و لە بەرانبەر ئەوەش چەقبوونی تێکۆشانی ئابووری لەنێو هزر و بۆچوون و بزووتنەوەی ئەنارکیستی و هەر ئەوەش بووە ڕەخنەی لێنینیستەکان لە ئەنارکیزم؛ کە خەریکی ڕێکخستنی سەندیکا و تێکۆشانی ئابوورین. لەوەش دەگوزەرێم، کە “تێکۆشانی ڕامیاریی” و “وەرگرتنی دەسەڵات” و “دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” لەنێو تێڕوانین و بۆچوونی زۆرێك لە ئەنارکستەکان نیگەتیڤە و بەپێچەوانەوە خۆڕێکخستنی جەماوەریی و تێکۆشانی ئابووریی بە تاکە مەیدانی تێکۆشان دەزانن. سەرباری ئەوانەش دەمەوێت بزانم (کارڵ مارکس) دژی “تێکۆشانی ڕامیاریی” و “وەرگرتنی دەسەڵات” و “دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” بوو یان لایەنگری؟ چونکە ئەگەر تێکۆشانی کرێکاران “تێکۆشانی ڕامیاریی” و “وەرگرتنی دەسەڵات” و “دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” نەبووبێت و “بە گوێرەی قسەکانی مارکس کار و تێکۆشانیان کردبێت”، کەواتە کاڕڵ مارکس دژ یان نەیاری “تێکۆشانی ڕامیاریی” و “وەرگرتنی دەسەڵات” و “دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” بووە؟

” ئەوان ‘کرێکاران’ نە دژ بە دەوڵەتن و نە دەوڵەتی پڕۆلیتاریاشیان دەوێت. ” . ئەی چیان خواستووە، ئایا دەتوانین

بڵێین ‘کۆیلەی سوپاسگوزار’ بوون و هەن و خوازیاری هیچ نەبوون؟ ئەی ئەگەر کرێکاران دژی دەوڵەتی بۆرجواکان نەبوون، ئەدی ئەو هەموو کوشتارە مێژووییەی کرێکاران چییە؟ زۆرینەی ئەوانەی لە (کۆمونەی پاریس) و (کڕۆنشتات) و (هەرەوەزییەکانی ئۆکرانیا) و (هەرەوەزییەکانی ئیسپانیا) دژی دەوڵەت جەنگین و کوژران کێ بوون، ئەی کرێکاران لە کوێ بوون و خەریکی چی بوون؟

” شرۆڤەی من بۆ ئەم پەیامەی مارکس ئەوەم دەداتە دەست کە چینی کرێکاران نا بێت و ناکرێت زیاتر شۆڕشگێڕ بن لە خانەنشینان، قوتابی و خۆێندکاران، بێکاران، پەککەوتوان کە لەسەر بیمەی پەککەوتەین و هەروەەها ئەوانەشی کە لە سەر جۆرێك لە بییمەکانن. هۆکارەکەش ڕوونە ، ئەویش ئەوەیە ، ئەوانەی کە کرێکارن ، داهاتەکەیان زۆر باشترە لەوانەی کە لەسەرەوە ناونوسم کردن . بەڕاستیش هەر ئەمەش هۆکارەکەیە کە ئەو جۆرە خ□□ک□انەی سەرەوە زۆر چالاکترن. ئەوە ئەوانن کە بەشداریی خۆپیشاندان و ناڕەزاییەکان دەکەن و بە کێشەکانی نێو کۆمۆنێتییەکە تێکەڵ دەبن . ئەوە ئەوانن کە هاوکاریی و هاریکاریی بە کرێکارانی مانگرتوو بۆ داخوازییەکانیان، دەکەن ، لە کاتێکدا هاوەڵە کرێکارەکانیان هەر لەو کارگەیە یا لەو فرمانگایە یا لەو شۆپە بەردەوامن لە کارکرنیان و چییان پێبوترێت ئەوە دەکەن.”

لێرەدا من وەك خوێنەریك خەریکە لە گوێکوێرەی پرسەکە نزیکدەبمەوە، بەراوردکردنی چین و توێژە نەدار و بێدەسەڵا تەکانە بە یەکتر. من دەتوانم بڵێم کرێکاران شۆڕشگێ□ ترن، وەك پێشتر نموونەم هێنایەوە. بەڵام ناتوانم بڵێم ئەو چین و توێژانەی دیکە شۆڕشگێڕ نین. ئایا زیادی کرێ و مووچەی کرێکارێك لە هی بێکارێك و خانەشینێك دەتوانێت پێوەری ناشۆڕشگێڕی بێت؟ ئەگەر ئاوای وەربگرین، کە ئەو پێوەرە دروستە، ئەی بەراوردی شۆڕشگێڕی و ناشۆڕسگێڕی خانەنشینێك کە دوو هێندەی کرێکارێک مووچە وەردەگرێت، یان بەراوردی مووچە کرێکارێك کە لە مووچەی بێکاریی بێکارێک کەمترە چی؟ پاشان، جیا لە ڕەخنەی ئێمە لە سەروەریی چینایەتی و دارایی تایبەت و کاری کرێگرتە، ئایا دادپەروانەیە کرێکارێکی کورەخانە یان پۆڵاسازی و بارکردن ڕۆژانە هەشت سات کار و چەند سات هاتووچۆی کار و سووکایەتی خاوەنکار و سەرکاریگەر…تد هێندەی بیمەی بێکاری یان بیمەی کۆمەڵایەتی و دەرمانی و خانەنشینییەکەی من وەربگرێت، کە بەیانی تاکو ئێوارە لەنێو فەیسبووک خەریکی وڕێنەکردنم؟ وەك گوتم ناخوازم بڵێم کەمی مووچی بێکاران و نەخۆشان و خانەنیشان دادپەروانەیە، بەڵام هیچ دادپەرو□ررییەکی تێدا نییە، شۆڕشگێڕی بەگوێرەی مووچە دابەشبکرێت و

دیاریبکرێت.
بەجگە لەوەش، پێدانی مووچەی بێکاران و خانەنشینان و کەمئەندامان و ...تد هیچ مەرجێکی بەشدارینەرکردنی ناڕەزایەتییەکانی تێدانییە و هیچ شتێك نییە، کاتی ئەوان دیاریبکات، کەی لە خەو هەڵدەستن، کەی بچنە دەرەوە و کەی بگەڕێنەوە. بەڵام بەپێچەوانەوە کرێکار پابەندی مەرجی چوونە سەرکاری هەر ڕۆژێیە و شەممە و یەکشەممەش وەك ‘بارگیر’ پابەندی ئەرکەکانی خێزانییەتی. ئەگەر لەوەش بگوزەرێم، ئەگەر مەرجی مووچەی بێکاری ئامادەبوون لە نووسینگەکانی کار و مەرجی مووچەی خانەنشینی مانەوە لەماڵ و مەرجی مووچەی کەمئەندامان و نەخۆشان ئامادەبوون بێت لە بنکەکانی تەندروستی، ئەگەرنا مووچەکان دەبڕن، هەر ئاوا کە کرێکارێك نەچێتە شوێنی کار و پابەندی یاسای کارەکەی نەبێت، دەردەکرێت و نانبڕاودەکرێت. ئایا خانەنیشان و بێکاران و نەخۆشان هەر چالاکتر و شۆڕشگێڕتر دەبن؟
هەرچەندە من بێکار و کرێکار و خانەنشین و نەخۆش و پەککەوتە لە نەو بازنەیەکی خێزانی دەبینم و لە یەکدی جیایاناکەمەوە و بە چین و توێژی جیاوازیان نابینم، خانەنشین و بێکار و نەخۆش و پەککەوتە ڕۆژێك کرێکار بوون. بەپێچەوانەوە هۆکار زۆری مووچە نییە و زۆر جاران مووچەکان پێچەوانەن، بەڵکو کۆتوبەندەکانی یاسای کارن و ئەگەر کرێکارانیش بە بەجێهشتنی شوێنی کار و چوون بە هاوپشتی هاودەردەکانیان مووچەیان نەبڕدرێت و هەر وەیبگرن، بەدڵنیاییەوە کرێکاران لە هەموو چین وتویژەکانی دیکە باشتر ئامادەدەبن و خوازیاری بەجێشتنی شوێنی کۆیلەتی خۆیان دەبن. کە هەیە، ئەوە نەزانێت، کە کرێکار هەر ڕۆژ هەوڵ و جەنگی چرکەیەک زووتر دەرچوون لە شوێنی کار دەکات، چ بگات بەوەی مۆڵەت هەبێت و بچێت خۆنیشاندان و پشتیوانی بکەیت و خۆبەخۆ مووچەش بچێتە سەر ئەکاونتی بانك. کاتێك ئەمە ناکەتوارییانە ناچاریی کرێکاران بە ناشۆڕشگێڕیی بخوێنینەوە، پێویستە چاوەڕێی ئەوەش بکەین، کە کرێکارانیش ناکەتوارییانە بە ئەمەی بێکار و خانەنشین و نەخۆش بڵێن، “ئەوە بە سەرگەرمی و پڕکردنەوەی کاتی خۆتان دەچنە سەرشەقام”. ڕاستی، بۆچوونە ناکەتوارییەکەی ئەوان لە بۆچوونەکەی ئەمە ڕاستترە. چونکە ئەمە خۆخواستانە دەچینە دەرەوە، بەڵام کرێکاران ناخۆخواستانە دەچنە کار و دەمێننەوە و ملکەچدەبن. هەموومان ئەوە دەزانین کرێکاران لەبەر نەبوونی هۆگرییان بە کارەکانیان، هەم لە کارکردن خۆدەدزنەوە و هەم هەم هەوڵی زوو دەرچوون دەدەن و هەم هەوڵی کەمی کارکردن دەدەن، هەر ئەوەشە هاندەر و بنەمای بەرەنگاری “تێکدەرانە” و “خراپکارانە”.
” ئەوە ڕاستییە کە چینی کرێکاران توانا و پاوەری ئەوەیان هەیە بە

هاوکاریی یەکدی لە ماوەیەکی کەمدا حکومەت بهێننە خوارەوە بە کردنی چالاکی جیا جیا. دەتوانن سیستەمەکە لە کار بخەن ، بەڵام ئەوە ئامانج و ئاڕاستەشیان نییە . جێی سەرسوڕمان نییە پارتی موحافیزین لە بریتانیادا دەتوانیت ڕووبەڕووی نقابە ببێتەوە و بیانـدات بە دادگە ، گەر داخوازییەکانیان لە داخوازی ئابووریانەوە بچێتە قاڵبی داخوازیی سیاسیانە."

ئینجا بابگەڕێینەوە سەر کاکە مارکس و ئەو ئەنارکیستانەی کە چینی کرێکار شۆڕشگێڕتر دەبینن، کە هەر هەمان هۆکارە و لەبەرئەوەیە کە "چینی کرێکاران توانا و پاوەری ئەوەیان هەیە بە هاوکاریی یەکدی لە ماوەیەکی کەمدا حکومەت بهێننە خوارەوە"، ئەوانیش لەبەر هەمان بنەما ئاوا پاگەندەیەك دەکەن و ئەوە ڕاستییەکی نکۆڵیهەڵنەگرە. ئەگەر لەوەش بگوزەرێم، هەر ئەوەی (پارتیی پارێزگاران) دەتوانێت سەندیکا بداتە دادگە، نیشانەی گرنگی و دژبوونی سەندیکایە، ئەگەرنا هەرگیز ئەو مافە بە ئەوان نەدەدرا، بە نموونە هیچ پارتییەك نە ڕاست و نە چەپ ناتوانێت کۆمپانییەك بداتە دادگە، ناتوانێت لۆبی/دەڵاڵی کۆمپانییەك بداتە دادگە.

بە بۆچوونی من، ئەگەر لێنینیستێك یان ئەندامی پارتییەکی چەپ بیگوتایە " گەر داخوازییەکانیان لە داخوازی ئابووریانەوە بچێتە قاڵبی داخوازیی سیاسیانە." هیچ شایستەی لۆمە نەدەبوو، بەڵام بۆ کەسێك کە هەردەم خەریکبێت خۆی لەو ئاراستەیە جیاواز نیشانبدات، ئیدی ناکرێت کەمگرتنی تێکۆشانی ئابووریی و بەرزنرخاندنی "تێکۆشانی ڕامیاریی" نادیدەبگیردرێت. چونکە بۆ من و ئەوەندەش لە ئەنارکیستەکان تێگەیشتبم، تێکۆشانی ئابووریی تەنیا داخوازی زیادکردنی کرێ و کەمکردنەوەی ماوەی کار و پێدانی جەژنانەی ساڵانە نییە، بەڵکو خۆڕێکخستنی ئابوورییانەی پڕۆلیتێرەکانە، هەڵوەشاندنەوەی خشت بە خشتی سیستەمی سەرمایەدارییە، زیادەکردنی دەوڵەت و سەرمایەدارییە لەنێو ژیانی خەڵک، ئەوە لێنین و بەلشەفیکەکان بوون، کە ئاوا تێکۆشانی ئابوورییان لە چەند داخوازییەکی ڕیفۆرمیستی کورتدەکردەوە. هاوکاتیش "تێکۆشانی ڕامیاریی" هەوڵدانە بە بەدەسەڵاتگەیشتن و دەسەڵاتداربوون، لەبیگەری نەوپارلەمان و شەوانەیکردن لەسەر نەداران و بەدەسەڵاتان، چ باڵی ڕاستی "پارتیی پێشڕەو" لە ڕێگەی پارلەمانەوە، چ باڵی "پارتیی پێشرەو" لە ڕێگەی "دیکتاتۆریی دەستبژێرەوە لەژێر دەوجامەی "پڕۆلیتاریا".
"مێژوی خەباتی چینی کرێکاران لە سەر ئاستی دونیا ئەوەی نیشانداوە

ئەوانەی كە ویستویانە كە سیستەمەكە و كۆمەڵ بنەڕەتیانە بگۆڕن چینی كرێكاران نەبوون و ئەوانیش نابن. بەڵكو ئەوانە توخمە سۆشیالیست و ئەنارکیستەكانی ناو كرێكاران و ناو كۆمەڵ بوون، …….. ئەوان بوون كە بازنەی داخراوی خەباتی ئابووریيانەيان شكاند و بەرەو ئامانجی كۆتایی ملیان نا. بە كورتی سنوری خۆیان بەزاند. ”

توخمە سۆشیالیست و ئەنارکیستەكانی نێو كرێكاران كە بوون، مەگەر كرێكار نەبوون؟ من پێچەوانەی ئەوە دەبینم و ئەگەر سەرنجی سۆشیالیست و كۆمونیست و ئەنارکیستە لەسێدارەدراو و زیندانیكراو و ڕاونراوەكان بدەین، زۆربەیان كرێكار بوون، ئەگەر لەو بارەوە سەرنجی پیشە و بازنەی چالاكی و تێكۆشانی لەسێدارەدراوانی هایماركت بدەین، زۆر بە ڕۆشنی دەبینین، كە كرێكاران مەشخەڵ بەدەستی هەموو خۆنیشاندان و ڕاپەڕین و هەڵچوون و داچوونی شۆڕش بوون و سۆشیالیزم زادەی بزووتنەوەی كرێكارییە نەك كەلەسەری ڕۆشنبیرانی وردە بۆرجواز… ئەگەر ئێستاش سەرەڕای هەموو شكستەكان و نائومیدییەكان، لە دەرەوەی ژورناڵ و كاناڵە فەرمییەكان لە دوای هەواڵەكان بگەڕێین، ئەوا كەتوارێكی دیكە دەبینین. بە نموونە هەر ئێستا من ئەم دێڕانە دەنووسم، كرێكارانی میسر خەریكی مانگرتنن، كە درێژەی مانگرتنەكانی دەهەی ڕابوردووە و بە ساتێكیش تێكۆشانی كرێكاران نەوەستاوە، بەڵام چین و توێژە ناكرێكارییەكان هەر زوو پاشەكشێیانكرد و ڕیشی خۆیان دایە دەست جەنەڕاڵ سەسێ …

“سەرەتای ئەو بیرۆكەیە كە چینی كرێكاران شۆڕشگێڕن و دروستكەریی كۆمەڵی سۆشیالیستین ، ماركسە ، بەڵام لە ژیان و واقیعدا تیورە ئابوریی و سیاسییەكەی خزمەتی دوژمنانی كرێكاران كە كاپیتاڵیزمە، كردووە، نەك سۆشیالیزم”
لێرەدا هەم هەست بە ستەمكردن لە كاڕڵ ماركس بەوەی هەموو خەتاكان بخرێنە سەرشانی ئەو و هەم ستەمكردن لە خودی كرێكارانی كۆمونیست دەبینم. تاكو ئەوێندەرە كە من ئاگادارم و خوێندنەوەم هەبێت، پێش كاڕڵ ماركس، هەم بابۆفیستەكان و هەم بلانكیستەكان و هەم ئەوانەی كە بەناڕەوا بە “سۆشیالیستی خەیاڵی” ناسراون و هەم پێیدەن لەسەر شۆڕشگێڕیی و چارەنووسازیی پێگەی كرێكاران لە نێو بەرهەمهێنان و پێشەنگی ئەوان لە نێو تێكۆشانی سۆشیالیستی بەڕێژەیەك هاوبۆچوون و لەسەر ئاوا بۆچوونێك پێداگریان كردووە و بە ئەو مەبەستە هەوڵیانداوە. پێیدەن خۆڕێكخستنی كرێكاران دەكاتە ئەڵتەرناتیڤی ڕێكخراوە ڕامیارییەكان و تێكۆشانی ئابووریی و هەرەوەزییە ئابوورییەكان بە چارەنووساز دەبینێت. باكۆنین هاودەمی كارڵ

مارکس هەم لەنێو ئەنجومەنی نێونەتەوەیی زەحمەتکێشان "نێونەتەوەیی یەکەم" و هەم دواتر لەنێو (ئەنجومەنی نێونەتەوەیی/ فێدراسیۆنی نێونەتەوەیی ئەنارکیستان) لەسەر هەمان بۆچوون پێداگرییکردووە و زیاتر لە کارڵ مارکس لەسەر گرنگی و چارەنووسسازیی تێکۆشانی ئابووریی کرێکاران پێداگرییکردووە. لەنێو ئەنارکیستەکانی دواتریش مالاتێستا و کڕۆپۆتکین و ڕودۆلف ڕۆکەر و ئێما گۆڵدمان و تەنانەت ئێستاش لەسەر شۆڕشگێڕیی کرێکاران بە گوێرەی پێگەی ستراتیجیان لە ڕاگرتنی پرۆسەسی (ڕاگرتنی نەك هێشتنەوەی) بەرهەمهێنانی بۆرجوازی و گۆڕینی بە پەیوەندی و ڕێکخستنی یەکسانانەی تاکە ئازادەکان، پێداگرییان کردووە و دەکەن. بە من ئەوە پرسیارە، ئەگەر ئەو بۆچوونە هەڵەیە و دژەشۆڕشانەیە، بۆچی تەنیا کارڵ مارکس لەسەر ئەوە سزاواردەکرێت و ئەوانی دیکە لە بەردەم مەقسەڵەی ئەو ڕەخنە دەربازدەبن؟ ئەگەر ئامانجیش ڕەتکردنەوەی بۆچوونەکانی مارکس و سەلماندنی نادروستیی ئەوانە، بۆچی دەبێت چینی کرێکار و کرێکاران بکرێنە "ناشۆڕشگێڕ"، تاکو "ناشۆڕشگێڕیی" کارڵ مارکس بسەلمێندرێت؟ وەک پێشتر گوتم، پێویستە هەموو گوتەیەك لەنێو کۆنتێکستی خۆی بخوێندرێتەوە و لە چوارچێوەی سەردەمی خۆی هەڵبسەنگێندرێت و ڕەخنەبکرێت، نەك بەگوێرەی کۆنتێکستی دەستبژێری سەرەوەی پارتییە بەناو "کرێکاری و کۆمونیستەکان" و سەردەمی سەدەیەك دواتر. نە دەوڵەتی سەردەمی پڕۆدۆن و مارکس و باکونین، وەک دەوڵەتی ئێستا گشتگیر و کۆمەڵایەتیی بووبووە، نە کرێکارانی ئەو کات وەک کرێکارانی ئێستا لەژێر تێکشکانی بەلشەڤیزم لەژێر ناوی ئەوان و خوێنی ئەوان، بزووتنەوەکەیان تێکشێندرابوو و نائومێد بووبوون، کاتی ئەوان هەم مانگرتنێکی گشتی دەیتوانی فەرمانداری و دەوڵەت بڕوخێنێت، هەم گروپێکی شۆڕشگێڕ دەیتوانی سیستەمی ڕامیاریی بگۆڕێت. ئەو کات وەك ئێستا سیستەم و دەوڵەت و کولتووری بازار جیهانی نەبووبووە و تەکنەلۆجیای چاودێری و بەربەستکردن وەك ئێستا گەشەینەکردبوو و میدیا وەك ئێستا مرۆڤەکانی لە کڕۆکی خۆیان خاڵینەکردبوو. لەبەرئەوە، هەر ئاوا کە هەڵەیە، لەسەر بنەمای بۆچوونێکی گۆدوین و کابە و سان سیمۆن و ڕۆبەرت ئۆئێن و ڤیتلینگ و پڕۆدۆن و بلانکی و مارکس و باکونین کۆتواری ئێستا بپێورێت، هەر ئاواش هەڵەیە، کە بۆچوونی ئەوان بەگوێرەی سەردەمی ئێستا هەڵسەنگێندرێت و لەکبەدرێتەوە و سەرکۆنەبکرێن. ئەوانەی کە شایستەی سەرکۆنەکردنن، ئەمڕۆین، خودی مرۆڤە زیندووەکانی ئەم سەردەمە؛ ئەوانەی کە سۆششیالیستەکانی سەدە و نەوەك لەمەوپێش لەسەر گرنگینەدان بە پرسی یەکسانی ژن و پیاو، پاراستنی ژینگە، ئابووری ئیکیۆلۆجی و زۆر شتی دیکە بە پێوەری هوشیاری ئێستای مرۆڤ

سزاواردەکەین و ئەوانەی کە ئەم سەردەمە خەریکن کەتوار و ژیانی کۆمەڵی ئێستا لەنێو قاڵبی بۆچوونی سۆشیالیستەکانی سەدە و نێوێك لەمەوبەر لێکدەنەنەوە و دەگونجێنن.

” ئەوە ڕاستییە لە دوای جەنگی جیهانی دووهەمەوە دونیا گۆڕنکاریی گەوەرەی بەسەردا هات و بزوتنەوەی کرێکاران تا دێت لاواز و لاوازتر دەبێت. ماو□ یەکی یەکجار دوورو درێژە کە چینی کرێکاران لە هەموو دونیادا هیچی وایان بەدەست نەهێناوە. نەك هەر ئەوە ، بەڵکو لە بارێکیشدا نەبوون و نین کە تەنانەت پارێزگاریی لەوانەش بکەن کە پێشتر بەدەستهێنراون.”
گۆڕانکارییەکان چی بوون، خۆیی و پووکانەوە و ملکەچبوون و سوپاسگوزاری کۆیلەوارانە بۆ سیستەمی سەرمایەداری، یان گۆڕانکارییەکان با بەتی بوون و بزووتنەوەی کرێکاری و سۆشیالیستی بە هەموو شێو□ یەك تیرۆرکراوە؟ هەموومان گۆڕانکارییە با بەتییەکان دەبینین، بەڵام هەموومان هۆکارەکان نابینین و ناکرێت ب□ بێ خوێندنەوە و دەستنیشانکردنی (خ□یبوون یان با بەتیبوون)ی هۆکارەکان، چینی کرێکار تاوانبارب□ین و شانی بۆلش□قیکەکان و مائۆتسە تۆنگییەکان و کاسترۆییەکان و چەپەکان بەگشتی و پارتییەکان بەتایبەتی، لەژێر باری تێکشکاندن و دژەخوونیکردنی حەفتا ساڵەی ب□□کی ئیمپراتۆری بۆلش□قیکی خاڵیبکەین و کرێکاران و چینەکەیان تاوانبارب□ین و ناشۆڕشگێڕیی ئەوانی دیکە بە کۆڵی کرێکاران بدەین و نەفرەتبارانیان بکەین. من ئەوە بە ستەمکردن لە مێژوو دەزانم.
” کرێکاران هەر وەکو هەموو کەسێکی، یا کەرتێکی دیکە لە ناو ک□م□□□، ت□نانەت پۆلیس و سەربازیی و تۆڕە سیخوڕییەکان ، خزمەتی ئەم سیستەمە، دەکەن.

ئەوە چینی کرێکارانە کە سامان دروستدەکات ، هەروەها قازانج و پارێزگاریی لە جەنگ، لەهەر شوێنێك ڕووبدات ، دەکات. ئەو جەنگەی کە دەبێتە هۆی ک□وشتنی خەڵکانێکی زۆری بێ گوناح و مەزڵوم و ژینگەکەشیان وێراندەکات. پێگەی کرێکاریی، هۆشیارانە یا ناهۆشیارانە بە بەرهەمهێنانی زیاتری قازانج و سامان بزوتنەەوی خەڵکی تێدەشکێنێ ، لە ناویاندا کرێکارانیش لە پارچەکانی دیکەی جیهان . پێویست ناکات تاکو بڵێین بەڵگەکان نیشانی دەدەن کە کرێکاران تەنها دەربەستی ژیانی خۆیان و خێزانەکانیانن، هەتا ئەگەر ئەوە لەسەر حسابی کوشتنی خەڵکی و هاوەڵە کرێکارەکانیشیان بێت لە وڵاتانی دیکەدا. ”

زۆر بەداخەوە، کە من ناچارم جارێکی دیکە دەستەواژەی ستەمگەری لە مێژوو و لە کرێکاران بەکاربەرم. ئەوەی کە هەمووومان چ هوشیار و چ ناهوشیار، چ شۆڕشگێڕ و چ ڕێفۆرمیست، چ سەرمایەدار و چ کرێکار، چ دەسەڵاتدار و چ بێدەسەڵات بەجۆرێك بەخووی نێو سیستەمەکەین و تەنانەت هەناسەدان و ئاوخواردنەوە و خۆدانە بەر خۆرەتاوی خەڵك دەبێتە پارە و قازانج و سەرمایە بۆ سەرمایەداران و دەسەڵاتداران و هەموومان بە ڕێژەی هوشیاری و ناهوشیاریمان بەرەنگار و خزمەتکاری سیستەمی چینایەتین، نکۆڵیهەڵناگرێت. بەڵام شکانەوەی جەنگ و کوژرانی خەڵك بە قازانجی کرێکاران، ناتوانم بڕوابکەم، چونکە ئەوانەش دەکوژرێن یان خودی کرێکارانن، یان منداڵانی کرێکاران و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی ئەوانن. خۆ بڕواناکەم قوربانیانی جەنگ سەرمایەداران و دەسەڵاتداران و منداڵانی ئەوان بن، تاکو کرێکاران پڕشکی ئاگری جەنگیان بەرنەکەوێت و بە قازانجیان تەواوبێت. لێرەدا من ناچارم بپرسم، سەرچاوەی ئەو هەمووە نەفرەت و قینە لە کرێکاران چییە، هۆکار و دنەدەری چین و زادەی چییە؟ هەرچەندە سەرنجدانی ئاماری کوژراوانی جەنگەکان، پێچەوانەی ئەو بۆچوونەی سەرەوەیە، بەڵام ناکرێت نەپرسین، ” خەڵکانی زۆری بێ گوناح و مەزڵوم ” کێن؟ ئەگەر وێرانکردنی ژینگە بە قازانجی کرێکارانە، ئەی خودی کرێکاران لەسەر کام ئەستێرە دەژین، کە وێرانی ژینگە کارایی لەسەر ژیانیان دانانێت و بە قازانجیان تەواودەبێت؟

ئەوە نکۆڵیهەڵناگرێت، کە پێگەی پلەچەندی کرێکاران و زێدەبایی کاریی ئەوانە کە دەبێتە قازانجی سەرمایە و ئەوەش هەم کانت و هەم پڕۆدۆن و هەم کارل مارکس سەلماندوویانە و دۆزینەوەی ئەمە نییە.
زۆر بەداخەوە، چ هوشیارانە و چ ناهوشیارانە، چ خوازراوانە و چ ناخوازراوانە، هاوڕێ زاهیر لەنێو ئەو چەند دێڕە خەریکە جەنگ وەك زادەی سرووشتی سیستەم و سەروەریی چینایەتی و وەك پێداویستی لە سووڕهێشتنەوەی بازار و وەك ئامرازی کوشتنی بەرەنگاری و تێکۆشانی پڕۆلیتێرەکان بەگشتی و کرێکاران بەتایبەتی، دەیگێڕێت بە خواست و قازانجی کرێکاران؟ هیوادارم هەر من ئاوا لەو دەستەواژانە تێبگەم و زۆربەی خوێنەران پێچەوانەکەی تێبگەن. “بزووتنەوەی خەڵکی” کێیە و کامەیە، کە قازانجی کرێکاران تێکدەشکێنێت؟ بەڕاستی من تێناگەم، چۆن نووسەر بە ئاوا سەرەنجامێکی لەنگاوقووچ گەیشتووە، تەنیا کرێکاران (هەڵبەتە بە دیتن و بۆچوونی من لەبەر ناهوشیاریی) خەمی ژیانی خۆیانە و بیر لە هاوەڵەکانیان ناکەنەوە؟ ئەوە هەر کرێکاران نین، کە پشتیوانی و سۆز و هەستی هاودەردی لەنێوانیان لاوازبووە،

بەڵکو هەموو چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان و هەموویان لە کرێکاران زیاتر خۆپەرستن [خۆپەرست بە واتا پۆزەتیڤەکەی نا]. بە بۆچوونی من، درێژایی مێژوو پشتیوانی و هاودەردی و هاوخەمی و هاسۆزی نێوان مرۆڤەکان بە سێ شێوە بەرجەستەکراوە:

– شێوەی ئایین. بەڵام لەم ڕۆژگارە بە تەختکردنی ڕۆحی و ڕۆبۆتکردنی مرۆڤ و لەنێوبردنی هەموو هەست و سۆز و پشتیوانییەکی مرۆیی، ئایین تاکو ڕادەی کاڵاییەکی بازاری و ئامرازی تیرۆر و ڕەوایدان بە جەنگ، براوە. بەجگە لەوەش خودی ئایین لەلایەن دەسەڵاتدارانەوە، گۆڕدراوە بە ئامرازی ناکۆکی و دوژمنایەتی نێوان مرۆڤەکان و هاوپشتی ئایینیش وەک هاوپشتی ناسیونالیستی، هاوکات دروستکەری دوژمنایەتی دەرەکییە.

– شێوەی خێڵگەرایی – نەژادپەرستی – پارتییایەتی. ئەم شێوەش هاوکاتی دروستکردنی هاوسۆزیی نێوخۆیی ئەندامانی ئەو پێکهاتە و ڕەوت و گروپانە، یەکێتی و هاوپشتی نێوخۆییەکەیان وابەستەی دروستکردنی کینەدەزی و دەستەگەری و دوژمنایەتی دەرەکییە، بەواتایەکی دیکە، کەسەکی خێڵەکی هاوخێڵەکییەکانی-، کەسەکی کورد کوردانی-، ئەندامەکی (پدک)ی ئەندامانی (پدک)ی خۆشدەوێن، بەڵام لەسەر بنەمای کینەدەزی و دوژمنایەتی بەرانبەر کەسانی خێڵەکانی دیکە، کەسانی ئێتنییەکانی دیکە و ئەندامانی پارتییەکانی دیکە.

– شێوەی هاوپشتی چینایەتی و مرۆڤایەتی، کە بەداخەوە لەژێر بەردەهای دەوڵەت و فەرمانداریی و پارلەمان و سوپا و پۆلیس و لەشکر و زیندان و ئەشکەنجە و سێدارە و تیرۆر و یاسای کار و پارتییایەتی و ناسیونالیزم و ئایین وردوخاشکراوە، هەمیشە زادەی تێکۆشانی چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان و لەپێش هەموویانەوە کرێکاران بووە، زادەی هاودەردی و هاوچارەنووسی ئەوان بووە. ئەگەر بە ویژدانەوە سەرنجی مێژوو بدەین، هەموو جەنگەکان، هەموو یاساکان، هەموو دەوڵەتەکان، هەموو پارتییەکان، هەموو سەروەرییەکان، هەموو سنوورەکان بە بەرگرتن و لاوازکردن و لەنێوبردنی ئەو جۆرە هاوپشتییە بەرپاکراون و جەنگەکانیش زادەی هەمان پێناون، نەك "قازانجی کرێکاران و خۆپەرستی کرێکاران". بەڕادەی کەم من ئاوا لە مێژووی جەنگ و ململانێکان تێگەیشتووم.

" دەبێت ئەوەشمان لەبیر نەچیت کە ئەنارکیزم هزرە نەك ئایدۆلۆجی سەبوو، ڕێڕەوی ژیان و بەڕێکردنەتی، مێتودێکی بەکردەوە و زیندوانەیە لە هەڵسەنگاندنی ڕوداوەکان و بارودۆخەکان بەڕێچونی ناواقیعەکە ، نەك نەو کتێبەکان . "

بە من وەك خوێنەرێك، ئەو پرسیارە دێتە پێش، پەیوەندی ئەوەی ئەنارکیزم چییە و چی نییە، بە سەلماندنی "شۆڕشگێڕ بوون و

ناشۆڕشگێڕبوونی چینی کرێکار و کرێکاران" چییە؟ ئەوەی ئەنارکیزم
هزرە یان ئایدیۆلۆجی، چ پەیوەندییەکی بە سەلماندنی "شۆڕشگێڕبوون
و ناشۆڕشگێڕبوونی چینی کرێکار و کرێکاران"هەیە؟ ئایا ئەنارکیزم
تیئۆری دژایەتی کرێکارانە؟ ئایا ئەنارکیزم لەسەر "شۆڕشگێڕنەبوونی
کرێکاران" پێداگری کردووە و دەکات، تاکو لەوەدا بەبێ پەیوەندی
ئاماژەیبدرێتە؟ ئیدی تەکێکردنی لەتەك بابەتێکە، هۆکاری چییە؟
" گەر وای دابنێین کە پڕۆلیتاریا تاکە چینێکە کە بڕەو
سۆشیالیزممان دەبات ، ئەمە چی دەگەیەنێت؟ جگە: لە تەسککردنەوەی
شۆڕش بۆ تەنها کەمێنەی یا وڵاتانی پیشەسازیی ، نەك لە وڵاتانی
دیکە ، ئەمە فەرامۆشکردنی ڕاستی بزربوونی پرسی دادوەری
کۆمەڵایەتی و یەکسانی و ئازادیی و نەبوونی ئاسایشن لە هەر
شوێنێکی ئەم دونیایەدا، کە هەموو ئەمانە بنەمای شۆڕشن و زەمینەی
دروستکردنی کۆمەڵەی سۆشیالیستی/ئەنارکیستین ، یانی پێ لێنان و
سەلماندنی ئەوەیە کە لە کۆمەڵانی پێش سەرمایەدارییەوە کە لە
کاتێکدا کێشەی چینایەتی و کۆمەڵەی هەرەمی هەبوون ، بە گوێرەی ئەو
ڕایەی سەرەوە بەڵام لەگەڵ هەبوونی ئەوانەشدا هێشتا شۆڕشی
سۆشیالیستی زەرووریی نەبووە ، ئەمەش هەر لەبەر ئەوەی کە چینی
کرێکاران و تەکنۆلۆجیای پێشکەوتوو لەو کۆمەڵانەدا نەبوون .
دیسانەوە یانی پشتگوێخستنی پرسی کۆمەڵەی قوچکەیی/هەرەمیی کە
ئاشکرایە کە ئەم کۆمەڵە قوچکەییە بەرایی و دەستەبەریی
هێنانەکایەی کۆمەڵەی چینایەتیی بووە . یانی بێبایاخ وەرنەگرتنی
کێشەی ئیکۆلۆجی وەکو پرسێکی سەرەکی شۆڕش ."

ئێستا کە گوتوویەتی، پڕۆلیتاریا تەنیا لە وڵاتانی پیشەسازی هەیە؟
کرێکاران یان وردەبۆرجوازی پارتییەباز؟ ئایا ئەمە لەجیاتی
وەڵامدانەوەی پاگەندە بێبنەماکانی نووسەران و ئیدئۆلۆگانی
وردەبۆرجوازی، دەبێت هێرشبکەینە سەر کرێکاران و بڵێین "شۆڕشگێڕ
نین"؟ پاشان، بۆچی و لەبەرچی گوتنی ئەوەی کە "پڕۆلیتاریا هەڵگری
مەشخەڵی شۆڕشی سۆشیالیستییە" بە واتای "فەرامۆشکردنی ڕاستی و
بزرکردنی پرسی دادپەروەری کۆمەڵایەتی و یەکسانی و ئازادی و
نەبوونی ئاساییسە لە هەر شوێنێکی دونیا" دێت؟ ئایا شۆڕشی
پڕۆلیتێرەکان سەرکوت و نایەکسانی و نادادپەروەری بەدیدەهێنێت؛
بەکامە پێوەر و بەڵگە؟ کە گوتوویەتی کە ئازادی و یەکسانی و
دادپەروەری بنەمای شۆڕشی پرۆلیتێری و زەمینەسازی کۆمەڵەی
سۆشیالیستی نین؟ ئایا ئەوەی کە چەپێك پاگەندەی "دیکتاتۆری
پڕۆلیتاریا" بکات، ئیدی دەبێتە پێوەری دژە-سۆشیالیستبوون و دژە-
ئەنارکیستبوونی پڕۆلیتێرەکان؟

بەداخەوە، چ خوازراو و چ نەخوازراو، لەوەدا پێوەری پڕۆلیتێربوون، هەر هەمان تیئۆری "جیهانی یەکەم و جیهانی دووەم و جیهانی سێیەم"ە، چونکە تەنیا لەنێو ئەو بیرکردنەوە و تێڕوانینە، "جیهانی سێیەم" شۆڕشگێڕ نییە و پڕۆلیتارییای تێدا نییە. ئەوەی داڕێژەرانی ئەو تیئۆرییە چی دەڵێن، چ پەیوەندییەکی بە چینی کرێکار و کرێکاران و سەلماندنی "شۆڕشگێڕبوون و ناشۆڕشگێڕبوونی چینی کرێکار و کرێکاران" هەیە؟ کە گوتوویەتی کاتی شۆڕش نەهاتووە؟
من لەنێو ئەو پەڕەگرافە تێکەڵوپێکەڵییەك بەدیدەکەم؛ نازانم "پڕۆلیتاریا" و "شۆڕش" و "سۆشیالیزم" و "ئازادی" و "یەکسانی" و "دادپەروەری" و "وڵاتانی نێوەندی پیشەسازی" و "ئاسایش" و "کۆمەڵەی پێش سەرمایەداری" و "کێشەی چینایەتی" و "کۆمەڵەی قووچکەیی" و "پێداویستی شۆڕشی سۆشیالیستی" و "تەکنەلۆجیای پێشکەوتوو" و "کێشەی ئیکۆلۆجی" و "کاڕڵ مارکس"...تد، چ پەیوەندییەکیان بە سەلماندنی "شۆڕشگێڕبوون و نەبوونی چینی کرێکار" هەیە؟
باشە، با وەڵای هەموو بەڵگە مێژووییەکانی ڕاپەڕینی کرێکاران و شۆڕشگێڕبوونی کرێکاران، ئاوای لەبەرچاوبگرین، کە "چینی کرێکار و کرێکاران شۆڕشگێڕ نین". ئایا دژە-شۆڕشن؟ ئەگەر ڕاپەڕین ڕوبدات، کرێکاران دژی دەوەستنەوە؟ ئەگەر وەڵام نەرێیە، ئیدی بە چ پێوەرێك "چینی کرێکار و کرێکاران شۆڕشگێڕ نین"؟

بە بۆچوونی من، هەر ئاوا کە هەر ڕۆژ لەنێو کاناڵە تەلەفزیۆنییەکان دەبینین، ئەگەر لەنێو کۆمەڵە مانگرتنێکی کرێکاری ڕوبدات، خۆنیشاندانێك بکرێت، ناڕەزایەتییەك بکرێت، ڕاپەڕینێك ڕوبدات، تەنانەت دوکاندارێکی لاکۆڵانیش دێتە قسە و هەڵوەستی خۆی دەردەبڕێت. ئایا هەرگیز خۆنیشاندانێك، ڕاپەڕینێك دژی دەوڵەت و بەرنامەی فەرمانداری و بڕیارەکانی پارلەمان و ملهوڕیی کۆمپانییەکان و سیستەم و یاسای کار و سەروەری و مشەخۆری چینایەتی ڕویداوە، کە کرێکاران چ وەك بەش/پیشە (تەنانەت کرێکارانی کارخانەکانی چەکسازیش) و چ وەك چین دژی بوەستنەوە و ڕوخانی ئەوانەی سەرەوە بە زیانی خۆیان بچوێنن و خوازیاری مانەوەی ئەوان بن؟ تاکو ئەوەندەرێ کە من بیستوومە و خوێندوومەتەوە، ڕوینەداوە.
هەر ئاوا بە بۆچوونی من، کرێکاران هەم شۆڕشگێڕن و هەم شۆڕشگێڕترین، بەڵام ئەوە "پارتیی و گروپە پێشڕەوەکان" و ئاراستەکارییە ئایدیۆلۆجییەکانن، کە شۆڕشگێڕیی کرێکارانیان لەنێوبردووە و لە ماوەی چەند سەد ساڵی ڕابوردوو ئەوانیان وەك ئەندامانی هەموو چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان بە گۆڕانی سەرمایەداری

لە ڕێگەی دەنگدانی پارلەمانی و پارلەمانی و کودەتای جەنەڕاڵەکان و "ڕابەری"ی دەستەبژێرەکان خۆشباوەڕکردووە، نەك گۆڕانی سرووستی چینایەتی کرێکاران و لەدەستدانی بوونە شۆڕشگێڕییەکەیان.

" شۆڕش ، شۆڕشی کۆمەڵایەتییە ، شۆڕشی سەرجەمی کۆمەڵەنەتییەکەیە نەك بە تەنها شۆڕشی پرۆلیتاریا لە ناو کۆمەڵەنەتییەکە و لە ناو خودیی کۆمەڵدا. "

ئەم دەقەی کە تایی هیچ ناوێشنییەك لەوەدا ناهێڵێتەوە، کە خودی نووسەر (پرۆلیتاریا) چۆن دەبینێت و بۆ چی دەیچوێنێت؛ توێژی کرێکارانی پیشەسازی. ئەمە گرفتەکەیە؛ ئەگەر پرۆلیتاریا تەنیا بە کرێکارانی پیشەسازی و ڕێکخراو لە نێو سەندیکا زەردەکان ببینرێن و بەچوونی چەپەکان و دەسەڵاتخوازە بەناو "سۆشیالیست و کۆمونیستەکان" بکرێتە پێوەری "شۆڕشگێڕبوون و شۆڕشگێڕنەبوونی کرێکاران" و تەکێشانی ئابووریی کرێکاران و چین و توێژە زۆردەستەکانی دیکە لە چەند داخوازییەکی زیادکردنی کرێ و مووچە و کەمکردنەوەی ماوەی کار و ..تد کورتبکرێنەوە و وەربگیرێن، بەدڵنیاییەوە بە سەرنجامێکی جیاواز لەوەی ئێستای نووسەر ناگەین.
ئەوە دروستە و گومان هەڵناگرێت، کە شۆڕشی کۆمەڵایەتی، شۆڕشی هەموو چین و توێژە زۆردەستەکانی کۆمەڵەی چینایەتییە، هەڵبەتە تاکو ئەو ڕادەی کە ئەندامانی کۆمیونیتییەکان چ وەك تاک و چ وەك چین و توێژە نەدار و بەدەسەڵات و کرێگرتەکانی کۆمیونیتییەکە بە هوشیاری شۆڕشگێڕانە/گۆڕانخوازانە گەیشتبن و ئامادەی دەستبەرداربوونی ڕێژەیی ژیان و کولتوور و یاسا و سیستەمی چینایەتی بە گوێرەی توانا و بەلوان ببن و لە نێو ژیان و کار و فەرمان و هەگرییە ڕۆژانەییەکانی خۆیان ئەڵتەرناتیڤی سیستەم و بەڕێوەبردنی چینایەتی دابنێن.
بەڵام (شۆڕشی کۆمەڵایەتی) یان (کۆمەڵایەتیبوونی شۆڕش) بە واتای هەموو خەڵك نییە، بەڵکو بە واتای بزووتن و گۆڕانە لە دەرەوەی نەخشە و قاڵبی ئایدیۆلۆجی پارتییەکان و ڕامیاران، خۆبەخۆیی خەڵك، ئیدی کەمینەیەکی خەڵک بێت یان زۆرینە یان هەموو خەڵک، هەژماری بەشداربووان هیچ لە کۆمەڵایەتیبوونی شۆڕشەکە ناگۆڕێت و کەمینەبوون و زۆرینەبوونی بەشداری خەڵک، پەیوەندی بە قاڵبی ئایدیۆلۆجی پارتیی و گروپە ڕامیارییەکانەوە نییە، بەڵکو بە ڕادەی خۆهوشیاری و خۆبیرکردنەوە و خۆئامادەیی تاکە چەوساوەکان دەگۆڕێتەوە. هەڵبەتە بەکاربردنی چەمکی "شۆڕشی کۆمەڵایەتی" وەك وەرگێڕدراوی چەمکە لاتینییەکەی؛ شۆڕشی سۆشیالیستی، ڕەتکردنەوەی هەوڵە ڕامیارییەکانە، کە بە پێچەوانەی (شۆڕشی سۆشیالیستی) ئامانجی

ئەوان ڕێکخستن و گۆڕینی سیستەم و بەڕێوەبردنی کۆمەڵە لە سەرەوە بۆ خوارەوە (کودەتا، ڕاپەڕینی پارتییانە و هەڵخراوانە/ناخۆبەخۆییانە، هەڵبژاردنی پارلەمانی) و بەبێ گۆڕین و ئامادەیی هۆشیی و کردەیی و ئەتواریی مرۆڤ بۆ گۆڕانەکان و زەمینەسازی بۆ ڕودانی شۆڕش لەناو ژیان و کولتوور و بیرکردنەوە و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخستن و پێکهاتە و شێوازی بەرهەمهێنانی کۆمەڵە.

دوا پرسیار، ئایا گرفت و هۆکاری نەگەیشتنی مرۆڤایەتی بۆ کۆمەڵەی ناچینایەتی، دروستی و نادروستیی هەژمار و پێناسەی چینی کرێکارە؟ ئایا کرێکاران لە هاتنەدی ئاوا کۆمەڵێك ڕێگریدەکەن و کڵیلەی سوپاسگوزارن؟ ئایا وازهێنان لە ناوهێنانی کرێکاران و بەکاربردنی واژەکانی وەك "خەڵك" و "کۆمیونیتی" دەبێتە هۆی نەمانی گرفت و هۆکارەکانی نەگەیشتن بۆ کۆمەڵەی چینایەتی؟
ئەگەر وەڵامی هەموو ئەو پرسیارانە (نەرێیە)، ئیدی پێداویستی خۆخەریککردن و خوێنەرخەریککردن بە شتێکەوە، کە پێداویستی نییە، چییە؟ بەجگە لە سەلماندنی یەك شت، ئەوەی نەیارانی ئەنارکیزم دەیڵێن "ئەنارکیستەکان وردەبۆرجوازین و دوژمنی چینی کرێکار و خەریکی پارچە پارچەکەری هێزی یەکگرتووی کرێکارانن"؟***** ئایا لەم کاتەدا کە خەریکە هێزی ئەنارکیستی لەناو کۆمەڵەی کوردی-زمان کۆمەڵایەتیی دەبێتەوە و دەبێتە بزووتنەوەیەکی ڕۆشنگەرانە و وەك ئاڵتەرناتیڤ خۆی بەرجەستەدەکات، ئەم نووسینە بەجگە لە لێدان و سڵەماندنەوەی کرێکاران و سۆشیالیستخوازان لە هێزی ئەنارکیزم، چی دیکە بەرهەمدێنێت؟

ئەگەر وەڵامی ئەو پرسیارانەی من وەك خوێنەرێك، ئەوە بێت، کە مەبەستی نووسەر ئەوە نییە و پێچەوانەی تێگەیشتنەکەی من دروستە، ئەو کات دووڕیانەکی دیکە وەك پرسیار خۆی پێشنیاردەکات: یان نووسەر بەچوونی خۆی هەڵە و نادروست داڕشتووە و دەرخستووە، یان ئەگەر پێچەوانەی تێگەیشتنەکەی من دروستە، کەواتە پێداویستی نووسینی ئەو بابەتە چییە؟
دوا شت، ئەگەر خوێنەری هەژا لە هەندێك شوێن زیادەڕۆویی یان کەمێك لادان لە بابەتەکە ببینێت، هۆکارەکەی ئەوەیە، کە خواستوومە ناڕۆشنیی دروستنەبێت و سەرنجەکانم ڕۆشنتر بکەونە بەرچاوی ئەوەی خوێنەر و هاوڕێ (زاهیر)، تاکو خراپ لەیەکدی گەیشتن وەڵام و وەڵامکاری دروستنەبێت و کاتی ئەوە و خۆشمان بە فیڕۆ نەچێت. نەگوتراو نەمێنێت، خۆشم لە درێژبوونەوەی سەرنجدانەکە وەڕسبووم،

بەڵام ناچاربووم وەك خوێنەريك بەو جۆرە وردە و دەستەواژە بە دەستەواژە تێگ□يشتنى خۆم لە با بەتەكە بخەمەڕوو. هيوادارم خوێنەر وەك من لە با بەتەكەى نووسەر تێنەگ□يشتبێت.

-———

* بە مەبەستەوە ئەو سەردێڕە جياوازەم هەڵبژاردووە، تاكو سەرنجدانەكەم نەچێتە خانەى بەرانبەركێ، بەڵكو شێوەى ڕۆشنكردنەوە وەربگرێت.

** https://www.facebook.com/groups/AZADIXUAZAN/permalink/1258170397626194

*** دەسەڵاتداربوون تەنيا بەواتاى دەسەڵاتى ڕاميارى نييە، بەڵكو دەسەڵاتى كۆمەڵايەتى و دەسەڵاتى ئابوورى و دەسەڵاتى زانيارى (مەعريفە) و كولتووريش دەگرێتەوە. كەسێك بتوانێت كەسێكى ديكە بەكرێبگرێت و هەژموونى بەسەر بكات و چالاكى و بيركردنەوە و سەربەخۆيى سنووورداربكات، كەواتە دەسەڵاتى ناچاركردنى كەسانى ديكە و فەرماندانى هەيە.

**** سەرچەمە و واتاى واژەى پڕۆليتاريا https://en.wikipedia.org/wiki/Proletariat

***** بۆ ديتنى ئاوا بۆچوونێك لەبارەى (ئەناركيزم)، سەرنجى پێناسەى واژەى (ئەنارشيزم) لەنێو (فەرهەنگى سياسى ، ئامادەكردنى وريا قانيع) بدە.

“پاساو لە خەتا خراپتر” * (١) هەژێن

لەوە دەچێت من يەكێك بم لەو كەم كەسە بەختيارانەى، كە تاكو ئێستا هەرچييەكم پێشبينيكردووە، ئاوا دەرچووە و پێش مردنم ئاواتەكانم يەک لە دواى يەک بەديهاتوون؛ هاوينى ساڵى ٢٠٠٦ لە باكوورى

لەندەن، خاوەنخانووە کورد-زمانەکەمان، کە هەشت مانگ لەوەپێش هاتبوو بۆ ناسینم و سەلماندنی کەن-ئەنارکیستبوونی خۆی*** هات و لەتاو دڵخۆشی خۆی بۆ دەرکەوتنی (نەوشیروان موستەفا) شاگەشکە بووبوو و لەتاو دڵخۆشبوونی تریقەی سمێڵی دەهات و مژدەی دەرچوونی (نەوشیروان موستەفا)ی بە من دەدا.

ئەم ڕۆژانە بۆ من ڕۆژانێکن، کە دەهەیەکە من چاوەڕوانی بەرەوپێش هاتنیان دەکەم؛ ڕۆژانی سەلماندنی سیناریۆبوونی “تەران و جیابوونەوەی نەوشیروان و پێشینی پێشاکی گۆڕانخوازیی” و نەبوونی جیاوازی نێوان سەرانی گردە دزراوەکە و سەرانی شاخ و دەشتە داگیرکراوەکانی دیکە و دەرکەوتنی “قوونی ڕەش و سپی” ڕامیاران چ دەسەڵاتدار و چ ئۆپۆزسیۆن؛ چ ئۆپۆزسیۆنی پارلەمانی و چ ئۆپۆزسیۆنی ناپارلەمانی.

بە بۆچوونی من، ئاساییترین شت چاوەڕوانی خەڵکی نەدار و بێدەسەڵاتی ناڕازییە لە هەر کەسێك خۆی بە گۆڕانخواز و داخوازی گۆڕان بکات، کە بە ڕادەی کەم، وەك دەسەڵاتداران و سەرمایەداران چەپاوەگەر و پاوانگەر و ملهوڕ نەبێت****. هەر ئاوا هاوکات ئاساییترین سەرەنجامی چاوەڕوانیکردنی فریادرەسیش هەر نائومێدییە، ئەوە بڕیارێکی حەزەکیانەی من یان کەسانی دیکە نییە، بەڵکو سەلمێندراوی ئەزموونگەرییەکانی مێژووە و ئەگەر سەرنجی ڕەوتی ڕوداوەکانی عیراق بەگشتی ساڵی ١٩٢٠ بەدواوە و هەرێمی “کوردستان” ساڵی ١٩٤٦ بەدواوە بدەین، زۆر بەخێرایی چەندین بارەبوونەوەی دژەخوونیی بەڵێندەران و نائومێدی ناڕازییانی خۆشباوەڕ و چاوەڕوانی فریادڕەس بەدیدەکەین، ئەوەش بەرەنجام و سەرەنجامی هەموو هەوڵێکی ڕامیارییە چ ڕێکخراو و چ ناڕێکخراو، چونکە سروشتی ڕامیاریی و ئامانجی ڕامیاری هەر ئەوەیە؛ ڕامکردنی خەڵک بە سەروەرییە دەسەڵاتخوازان و مشەخۆریخوازان

بەداخەوە، بە درێژایی یازدە ساڵی ڕابوردوو زۆرێك لە گۆڕانخوازانی تووڕە و خۆشباوەڕ ئاوا لە بۆچوون و ڕەخنەی من و کەسانی دیکە وەك من تێگەیشتن، کە ئەمە وەك کینەدەزییەکی کەسیی دژی کۆچکردوو (نەوشیروان موستەفا) خەریکی نوسین و ڕۆشنگەرین، بەداخەوە تاکو ئەم ساتە ژاراویبوونی هۆشی خەڵکی نەدار و بێدەسەڵات لەسەر ئاستی جیهان بەگشتی و هەرێمی “کوردستان” و خۆرهەڵاتی ناوین بەتایبەتی بە ئایدیۆلۆجیا بە ئاستێك گەیشتووە و ئاوا هۆشی خەڵکی شۆردرووەتەوە، کە خەڵکی ناڕازی نازانێت دوێنێ چی خواردووە و لە کوێ خەوتووە. ئەگینا هەموو خەڵکی هەرێمی کوردستان دەزانن کە

ناوبراو (نەوشیروان موستەفا) ساڵی ١٩٦٣-١٩٩٨ کەسی یەکەم و ئەندازیاری جەنگی نێوخۆی (جەلالی و مەلایی|سەرانی دژی بادینی) و هەر ئاواش دژی لایەنەکانی دیکە بزووتنەوەی چەکداری ئەو هەرێمە لەوانە لێدان و سڕینەوەی ئیسلامییەکانی ١٩٨٢ لە حاجی مامەند، لێدان و کۆمەڵکوژکردنی چەکداران و ئەندامانی (حشع) لە قەناقا و پشتئاشان، لێدانی چەکدارانی (حسکع) ١٩٨٤ دەشتی هەولێر و دواتریش جەنگی نێوخۆی ١٩٩٤-١٩٩٨ بووە. بێجگە لەوەش ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٦ کەسی دووەمی نێو (ینک) و فەرمانداریی ناوچەی جەلالی بووە و هەموو پرۆژەکانی بەپارتییکردنی|بەحزبیکردنی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری و سامانە سرووشتییەکان و داگیرکردنی گرد و شاخ و دەشتەکان و ئاودیوکردنی کەرەستە و ئامێرەکان و چەپاوڵکردنی پشکی ناوچەی فەرمانداریی جەلالی لە کۆمەکی ڕێکخراوە جیهانییەکان و بەرنامەی نەوت لە بەرانبەر خواردن و دواتریش ١٧% پشکی هەرێمی “کوردستان” لەژێر دەستی ئەو و ئاگاداریی ئەو ڕویانداوە و ئەنجامدراون. تیرۆر و کوشتنی سەدان ژن و عەلی بەسکانی، سەرانی (حشع) و بەکر عەلی، حەمە حەلاق و هاوڕێکانی و پێنج ئەندامی (حککع) لەبەرچاوی ئەو ڕویانداوە و هیچ هەڵوێستێکی نەبووە، تەقەکردن لە خۆپیشاندانی ساڵیادی ١٦ی ئازاری ٢٠٠٦ و کوشتنی لاوێکی هەڵەبجەیی بەناوی (کاردۆ) و هەڵمەتی ڕفاندنی شەوانەی خۆپیشاندەران و ئەشکەنجەی چەند هەفتەیی و چەند مانگی خەڵکی ناڕازی و بەیاری دەسەڵاتدارانی فەرمانداریی جەلالی بە لەسێدارەدانی سیازدە (١٣) کەس لە دەستگیراوکراوانی ئەو خۆپیشاندانە بە ئامادەیی و بەبەرچاوی ئەو ڕویاندا، هیتلەر و ستالین و خومەینی و ..تد لەنێو گەڕەکەیان هاتنەدەنگ و هەڵوێستیان هەبوو، بەڵام نەوشیروان موستەفا فزەی نەکرد!

پاش ئەوەی کە ناوبراو بە تەرانەکی سیناریۆیانە بە ڕواڵەت لەنێو (ینک) دەرچوو و هەر ئەو کات هەواڵی بەخشینی کۆمەڵێک ئۆتۆمۆبێل و چەکی هەمەجۆر بە ئەو لەلایەن جەلال تاڵەبانی، بووە هۆی ناڕەزایەتی و جیابوونەوەی کۆمەڵێک لە کۆنە (کەڵەک)یەکان و دژایەتیکردنی نەوشیروان. بەڵام بەگشتی شتەکان ژێرەکی بوون و زانیارییەکانی چۆنیەتی کردنەوەی کۆمپانیای (وشە) و سەرچاوەی خەرجی ڕاگەیاندن و گوزەرانی چەکداران نهێنی بوون، تاکو ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ نەوشیروان موستەفا لەسەر سایتی (سبەی) بە سەردێڕی (رونکردنهوهیهك لهنهوشیروان مستهفاوه) ڕۆشنکردنەوەیەکی نووسی و لەوێدا کورد واتەنی “دەستی خۆی بڕی” و ئەوەی ئەمە پێشتر تەنیا بەگوێرەی شارەزایی و ئەزموونی خۆمان لەنێو (کەڵەک) و دەرەوەی کەڵەک

لەبارەی سیناریۆبوونی دەرچوونەکەی ئەو دەمانگوت، ناوبراو بەخۆی بە چەند دەستەواژەیەك وەك وەڵامدانەوەی (مەلا بەختیار) و (ئەرسەلان بایز) سەلماندی، کە پێشبینییەکەی ئێمە [کەسانێك کە ئاوامان دەبینی] دروست دەرچوو و سیناریۆیە.

لێرەدا وەك بیرهێناوەیەك چەند دانە لەو دەستەواژانەی کە ڕێکەوتنی (٢٤ی جونی ٢٠٠٨) لەبارەیان شیکاریمکرد، کەپیدەکەمەوە و ئینجا بۆ (رونکردنەوەیەک لە لایەن نما و چیا نەوشیروان مستەفاوە) شیکاریدەکەم، کە لەوە دەچێت نووسەری ڕۆشنکردنەوەکەی ئەوانیش ئەوە هەمان ئەو ڕاوێژکارەیە کە ڕێکەوتنی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ کە (رونکردنەوهیهک لهنهوشیروان مستهفاوه) بۆ نەوشیروان موستەفا نووسیبێت، چونکە هەم جۆری داڕشتن و ڕێکخستنی ڕێزمانی و ڕێنووس و مەناڵێتی و لۆجیک-ئەندێشی (هەر دوو ڕۆشنکردنەوەکە) هەر وەك یەکە. هەڵبەتە وەك ساڵی ٢٠٠٨ هەندە کاتم زۆر نییە، کە لایەنی ڕێزمان و ڕێنووسی ڕۆشنکردنەوەکەی ئەوان شیکاریبکەم، لەبەرئەوە ڕاستەوخۆ بۆ پرسیارکردن شیکارییەکەی خۆم دەستپێدەکەم.

دەستەواژە و وەڵام و پاگەندەکانی نەوشیروان موستەفا ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨

– بهشدارێکی سهرهکی بوم لهرابردوی یهکێتی و لهدروستکردنی ئێستای یهکێتی دا، بههمو لایهنهسهلبی و ئیجابیهکانیهوه، من ههروهکو شهریکم لهههڵگرتنی ئەباڵی مێژویی ههمو سهرکهوتن و دهسکهوت و شکستهکانی یهکێتیدا، ههروهها شهریکم لهههمو سهروهت و سامان و دارایی یهکێتی دا، کهس بۆی نیهمنهت بهسهر مندا بکات.
– هاوکاری مام جهلال بۆ ئێمه(10) دهملیۆن دۆلار و بینایهکی حکومهت و گردێکی موڵکی کۆمپانیای نۆکان بوهئهوهش یهکهم هاوکاری و دوا هاوکاری مام جهلال بوهبۆ ئێمهو ههمو ئهوانهش بهناوی کۆمپانیای وشهوهتۆمار کراون کهشهخسیهتێکی مهعنهوی و قانونیه.
– سێ یەم: لەسەرەتای دامەزراندنی کۆمپانیای وشەوە تا ئێستا زیاتر لە 10 جار و لە موناسەبەتی ئاشکرادا بە سوپاسەوە ئیشارەتم داوە بەو هاوکاریەی مام جەلال کردوینی،
– بۆیهبههقی خۆمانی ئهزانین چۆن دهزگای ڕاگهیاندنی حیزبهکان بهپارهی حکومهت و لهدارایی گشتی و لهسهر بودجهی میللهت ئهژین، یان بودجهی ئهوانیش ببڕن و بۆ ژیانی دهزگاکانیان با پشت بهخۆیان ببهستن بۆ ئهوهی ئێمهش ههمان ڕێگهبگرین، یان ئهبێ حکومهت لهدارایی گشتی بودجهی ئێمهش دابین بکات، ئهگینا ((بانێك و دو ههوا)) قبوڵ ناکرێ.

ئینجا وەرن با پێکەوە، بەراوردی هەر دوو ڕۆشنکردنەوەکان بدەین و کۆدە شارداوەکانی پشتیەوەیان بدۆزینەوە: کۆدە شاردراوەکانی نێو ئەو سێ پەرەگرافەی سەرەوە بریتین لەم سێ خاڵە:

– (نەوشیروان موستەفا) داوای بەشەتاڵانی و دزییەکانی (ینک) دەکات و ڕەخنەی لە دزی و تاڵانی و گەندەڵی و پارتییکردنی دارایی و سامانی کۆمەڵ نییە، کە (ینک) و (پدک) ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٦ ئەنجامیانداوە.

– جەلال تاڵەبانی بەخۆی دە (١٠) ملیۆن دۆلار و تەلارێکی فەرمانداریی و گردەك کە کۆمپانیای نەکان’ی (ینک) داگیریکردووە، بە نەوشیروان موستەفا دەبەخشێت، تاکو بچێتە دەرەوەی (ینک) و دژایەتی (ینک) بکات و (ینک) ڕیفۆرمبکات. بەواتایەکی دیکە دەسەڵاتدار (جەلال تاڵەبانی) بە پارە و دارایی خۆی دژی خۆی دەوەستێتەوە.

– نەوشیروان موستەفا هیچ گرفتێکی لەتەک تاڵانبردنی سامانی کۆمەڵ بە دەزگە پارتییەکان|حزبییەکان و بە پارتییکردنی شاخ و گرد و دەشتەکان نییە و خوازیاری بەهرەمەندبوونی کۆمپانیەکەی خۆیەتی وەك کۆمپانییەکانی (نەکان) و (کۆڕەك).

ئایا ئەوانە تۆمەتی هەڵبەستراوی دوژمنان و ڕەخنەگرانی نەوشیروان (موستەفا)ن یان درکاندنی ناچارییانەی نەوشیروان موستەفا لەژێر فشاری ڕەخنە و سەرنجی کەسانی دژە-دەسەڵات و دژە-گەندەڵی و دژەچەپاوە و دژە-پاوانگەری و دادپەروەریخواز؟

دەستەواژە و وەڵام و پاگەندەکانی کوڕەکانی نەوشیروان موستەفا ڕێکەوتی ٢٩ی ئۆگستی ٢٠١٧

” ڕونکردنەوەیەک لە لایەن نما و چیا نەوشیروان مستەفاوە

ئەمڕۆ ٢٩/٨/٢٠١٧ هەواڵێکی ناڕاست لەڕۆژنامەی ئاوێنە بڵاوبۆتەوە، گوایە لە مانگی ڕابردودا مەکۆی سەرەکی بزوتنەوەی گۆڕان لەسەر ئێمە تاپۆکراوە و هەندێ کەسیش بەبێ زانینی باکگراوندی یاسایی و ئیداری بابەتەکە بە نائاگاییەوە تەرویجیان بۆ ئەم هەواڵە ناڕاستە کردوە. ”

باشە با ئاوای وەربگرین، کە هەواڵەکە ناڕاستە، ئەی لە بەرانبەر وەڵام و ڕاگەیاندنی (بەستوون فایەق | ئەندامپارلەمانی گردە دزراوەکە) چی دەڵێن

بەستون فایەق پەرلەمانتاری بزووتنەوەی گۆڕان دەڵێت: “...، ئەسڵ وایە گردەکەو هەموو مومتەلەکاتەکانی تری گۆڕان بەرەسمی بکرێن بەناو بزووتنەوەی گۆڕانەوە نەك کوڕەکانی کاك نەوشیروان”.

“...، بەڵام گردی زەرگەتە گردی پێنج سەد هەزار دەنگدەری گۆڕانەو

جێ ئومێدو مایەی هەزاران نان بڕاو سزادراوی سیاسیە”.
“نەك كوڕەكانی كاك نەوشیروانو ئەگەر جڤاتی نیشتمانیو خانەی راپەڕاندنو هەڵسوڕاوانی گۆڕان خاوەنداریەتی گردی زەرگەتەو مومتەلەكاتەكانی تری گۆڕان یەكلانەكەنەوە ئەوا ئەو زانیاریانەی ئەمڕۆی ڕۆژنامەی ئاوێنە ئایندەی گۆڕان دەخاتە مەترسییەوە”. (شارپرێس)

ئایا نما و چیا و ڕاوێژكارەكانیان و پاساودەرانی دابەشكردنی گردە دزراوەكە [گردی زەرگەتە]***** لە بەرانبەر ئەو قسانەی (بەستوون فایەق) چی دەڵێن، كە پێشتر یان هاوكاتی بڵاوبوونەوەی هەواڵی بەشكردنی ئەو بەشە تاڵانییانە گوتوونی؛ بەشە تاڵانییەك كە (جەلال تاڵەبانی) بە باوكی (نما) و (چیا)ی بەخشی، تاكو دژی خودی (جەلال تاڵەبانی) بەكاریبەرێت؛ هۆكاری خەم و تەنگەتاوی و دڵەڕاوكێی (بەستوون فایەق) و هەوڵەكانی لەپێناو چین، ئەگەر دابەشكردن و تاپۆكردن ڕوینەداوە و ئەو هەژمار و دراوانە درۆ و بوختانی (ڕۆژنامەی ئاوێنە)ن؟

” یەكەم: گردی زەرگەتە لەڕووی خاوەندارێتیەوە لە ساڵی ٢٠٠٦ەوە لەسەر كۆمپانیای وشە تاپۆكراوە، كە بەناوی خوالیخۆشبوو نەوشیروان مستەفاوە بوە، واتە پێش (٣) ساڵ لە دروست بونی لیستی گۆڕان. كەواتە ئەو قسەیەی كە دەوترێت گوایە مڵكەی سەرەكی لە بزوتنەوەی گۆڕانەوە خراوەتە سەر كۆمپانیای وشە ڕێك پێچەوانەی واقع و ڕاستیەكانە. ”

چما ئێستا هیچ كەس گوتوویەتی و نووسیویەتی كە ساڵی ٢٠٠٩ (گردی زەرگەتە) وەك گردێكی داگیركراو و بەپارتییكراوی (ینک) لەلایەن جەلال تالەبانی بە نەوشیروان موستەفا بەخشراوە و ئەو بەخشینە ساڵی ٢٠٠٦ نەبووە؟
ئایا سەلماندی ئەوەی كە ئەو گردە دزراوە سێ ساڵ پێش دروستكردنی لیستی خۆهەڵبژاردنی ساڵی ٢٠٠٩ بەناوی “لیستی گۆڕان”، بەناوی (كۆمپانیای وشە) بووە، دەبێتە بەڵگە و ڕەتكردنەوەی ئەوەی كە ڕێكەوتی ڕۆژی ٢٥ی جولای ٢٠١٧ گردە دزراوەكە لەسەر جووتە كوڕەكەی ڕابەری لەنێوبردن و كەوەكردنی بزووتنەوەی گۆڕانخوازانی هەرێم، تاپۆكراوە؟
ئایا ڕەخنەی خەڵك لە هی كەبوونی (كۆمپانیای وشە یان پارتییە نیلییەكە) ئەو گردە دزراوەیە، یان ڕەخنەیە لەوەی كە گردە دزراوەكە وەك دارایی تایبەتی نەوشیروان مستەفا و وەك لەبەماوە لە باوكەوە بۆ كوڕە گوازراوەتەوە و دابەشكراوە؟

هەڵبەتە ئەوەش بڵێم، من لە خاتوو (چرا نەوشیروان موستەفا) دەستخۆشیدەکەم، کە بەشداری ئەو تاڵانکردنە نەبووە و هەرگیزیش بڕواناکەم سەرمایەی خۆی (خاتوو چرا) لە (بەشە تاڵانی گردێکی (١٢٢) دۆنمی و کارگەیەکی چیمەنتۆ و تەلارەکانی سەرگردەکە و (سۆپەرمارکێتی مێترۆ) و پالافتگەیەکی نەوت و … پشکە دراوییەکانی دیکە) زۆرتر بێت، تاکو هۆکاری وەرنەگرتن و بەخشینی بەشەکەی خۆی بە ئەوان بۆ دەوڵەمەندتربوونی بەو ڕێژە یان زیاتر لە ڕێژەی ئەو بەشە تاڵانیانە، بگەڕێتەوە… من دڵنیام ڕۆژگارێك خاتوو (چرا نەوشیروان موستەفا) بەخۆی یان لە کەلێنکەوە هۆکارەکەی دەردەکەوێت و من ئاوا هەستدەکەم، کەسایەتی ئەو خاتوونە لە دایکی کۆچکردووی بچێت و نەیەوێت بەشێک □ێت لەو تاڵانگەرییە ڕامیارییە و ئابڕووی خۆی و منداڵەکانی زۆرتر مەبەست بێت، تاکو سەرمایە و دەسەڵات. هیوادارم ئەم پێشبینییەم وەك پێشبینییەکانی دیکەم دروست دەربچێت و ڕۆژگار بیسەلمێنێت.

” دووەم: لەروی یاسایەوە کۆمپانیا کەسایەتی مەعنەوی هەیە، بۆیە کاتێك دامەزرێنەرەکەی کۆچی دوایی دەکات، پێویستە خاوەندارێتیەکەی بگوازرێتەوە بۆ وارسە شەرعی و یاساییەکانی، تا بتوانێت بەردەوام بێت لەکارەکانیدا. ”

هەر ئاوا خودی (نەوشیروان موستەفا)ش ل□ نێو ڕۆشنکردنەوەکەی ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ دەڵێت :
هەمو ئەوانەش بە ناوی کۆمپانیای وشەوە تۆمار کراون کە شەخسیەتێکی مەعنەوی و قانونیە.

باشە، (کەسایەتی مەعنەوی) واتای چییە؟ مەگەر ناکاتە ئەوەی کە ئەو کەسایەتییە، کەسێکی|مرۆڤێکی دیاریکراو نییە و دارایی ئەو کۆمپانییە، دارایی گشت ئەندامان و لایەنگرانی یان کۆمەڵگەیە و دارایی تایبەتی نییە؟ ئەگەر واتاکەی ئەوە نییە، بۆچی هەر لەسەرەتاوە کەسایەتی “مەعنەوی” کرا بە دارای؟ ئایا لە ڕووی یاساییەوە هیچ □□زنامە و گۆڤارێکی (ناتایبەت|ناخوصخی) دەبێتە دارایی تایبەتی سەرنووسەر یان بەڕێوەبەرەکەی؟ ئایا لە ڕووی یاساییەوە هیچ پارتییەك دەبێتە دارایی تایبەتی سکرتێرەکەی؟

ئەی ئیدی چۆن (کۆمپانیای وشە) و گردە دزراوەکەی (زەڕگەتە) و (سۆپەرمارکێتی مێترۆ) و کارگەی چیمەنتۆ و پاڵافتگەی نەوت و تەلار و باڵاخانە و شتەکانی دیکە دەبنە دارایی تایبەتی نەوشیروان موستەفا و وەك لەبۆماوە بەسەر جووتە کوڕەکەی دا بەشدەکرێن؟

ئایا کەدی شادراوەی خاڵی دووەم ئەوە نییە، کە لە بنەڕەتدا (هەمو ئەوانەش بە ناوی کۆمپانیای وشەوە تۆمار کراون کە شەخسیەتێکی مەعنەوی و قانونیە.
| لەروی یاسایەوە کۆمپانیا کەسایەتی مەعنەوی هەیە) فێڵێکی یاسایی بوون بۆ وەرگرتنی بەشەتاڵانی لە (ینک) وەك بەشداربوون لە دەستکەوتەکان، هەر ئاوا کە نەوشیروان موستەفا بەخۆی دەڵێت؟
ئایا (گردی زەڕگەتە) دارایی فەرمانداریی بەعس و خودی سەدام حوسەین بوون، یان ئارپیجی و زرێپۆش و فڕۆکەی سەربازییە، تاکو دەستکەوتی (ینک) بێت و جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان و مەلا بەختیار و ئەرسەلان بایز و کۆسرەت ڕەسوڵ و سەعدی ئەحمەد پیرە و … و سەرتیپ و چەکدارانی (ینک) لەنێوان خۆیان و بەسەر خۆیان دابەشیبکەن؟

ئاخر ئەگەر ناڕازییانی هەرێمی "کوردستان" هەش-شەردراوە و کورت-هەش و خۆشباوەڕ نەبن، چۆن لە خۆیان ناپرسن (کۆمپانیای نەکان) (گردی زەڕگەتە)ی لە کوێ بوو و بۆ چ مافێك جەلال تاڵەبانی بە (نەوشیروان موستەفا)ی دەبەخشێت؛ مەگەر دارایی باوکییەتی؟

بێجگە لەوە، هیچ لەو پاساوەی لایەنگرانی ناهوشیار و کەم-ئاوەزی پارتییە نیلییەکە قێزەونتر نییە، کە دەڵێن "ئەو گردە پێشتر موڵکی خەڵکو کۆمەڵە نەبووە، موڵکی کۆمپانیای نەکان بووە" …. ئەی پێش ڕاپەڕین و گەڕانەوەی چەکداران و سەرانی (ینک) و (بەرەی کوردستانی) لە ئوردووگەکانی ئێران، (گردی زەڕگەتە) هی کێ بوو، تاکو ئەوەندەرە من بزانم هیچ گرد و شاخ و دەشتێکی هەرێمی "کورستان" وەڕای داگیرکراوبوونی نیو سەدە زیاتریان لەلایەن دەوڵەتانی ناسیونالیزم و بۆرجوازی عەرەبی عیراقی، نە دارایی بەعس بوون و نە دارایی بنەماڵەی سەدام حوسەین؛ داگیرکردن و دارایکردنی گرد و شاخ و دەشت و بیرە نەوت و کارگەی چیمەنتە و جەنگەڵەکان کولتووری چەتەگەریی پارتییەکانی بەرەی کوردایەتییە (بەرەی کوردستانی) و لە ساڵی ۱۹۹۱ بەدواوە سەریهەڵداوە و داهێنانی بزووتنەوەی کوردایەتییە!

ئەوە چ بەدبەختی و چ زەلکاوێکە کە تاکی گۆڕانخوازی خۆشباوەڕ و ناهوشیاری کوردی-زمانی تێکەوتووە، کە تاڵانگەری و چەپاوەگەری و پاوانگەریی و بە پارتییکردنی دار و بەردی کۆمەڵە و جەنگی نێوخۆ و بەکاربردنی ژنان وەك کەرەستەی سیخوڕیی جەنگی نێوخۆ و داگیرکردنی ماڵی ئەندامان و لایەنگرانی (پدک) لە ناوچەی فەرمانداریی جەلالییەکان و داگیرکردنی ماڵی ئەندامان و لایەنگرانی (ینک) لە

ناوچەی فەرمانداریی مەلاییەکان و ئاودیوکردنی بەنگاوی پەخمە و کارگەی ئاوی تەماتە و تەلی هێڵی کارەبا و تەلی هێڵی تەلەفۆن و گمرگکردنی کوردانی "کوردستان"ی بەشی ئێران و "کوردستان" بەشی تورکیە و "کوردستان"ی بەشی سوریە (کەسەکان؛ ژن و منداڵ و پیاوان نەك شمەک و کاڵاکانیان) بیست و شەش ساڵی ڕابوردووی لەبیرنەمابێت (بیست و شەش سەدەی پێشتر ناڵێم) ؟

" سەهەم: گردی زەرگەته کە موڵکی کۆمپانیای وشەیە، هەروەک چۆن لە هەشت ساڵی رابردودا لە خزمەتی بزوتنەوەی گۆڕان و گۆڕانخوازاندا بوەو بۆ خزمەتی گشتی بەکارهاتوه، لەداهاتوشدا بەدڵنیاییەوە بەهەمان شێوە بەردەوام دەبێت. "

ئایا هیچ کەس گوتوویەتی کە گردی زەڕگەتە وەك دە (١٠) ملیۆن دۆلار بەخشیشەکەی جەلال تاڵەبانی دارایی (کۆمپانی وشە) نییە، تاکو ئەوە ئەوە بسەلمێنن؟

ئینجا وەرن، سەرنجی ئەو کەدە|دانپێدانانە شیك و شاردراوەیە بدەن، کە بۆ خشکەیی دەڵێت : لەبەرئەوەی کە (کۆمپانیای وشە) وەك کەسایەتییەکی مەعنەوی داراییەکەی بۆ دامەزرێنەکەی دەگەڕێتەوە، زۆر ئاسایی پاش مردنی ئەو داراییەکانی ئەو کەسایەتییە مەعنەوییە بەسەر وەریسەکانی دامەزرێنەکەی دابەشدەکرێن. بەڵام ئێمە وەك باوکمان بەخشندەین و وەك هەشت ساڵی ڕابوردوو (گردی زەڕگەتە) وەك یەکێک لە داراییەکانی (کۆمپانیای وشە) دەخەینە خزمەت گۆڕانخوازان. وەرن تەماشای ئەو "چاکەکردنە بەسەر ئاوی گەرماو" بکەن، چۆن وێڕای دزین و داگیرکردنی گردەکە، کەچی بەسەر خەڵکی منەت دەکەن و دەڵێن وەک جاران وەرن و پیاسەی تێدابکەن.

ئایا ئەوە بەجگە لە دانپێدانانێکی "شەل نییە، پێی شکاوە" هیچی دیکەیە هەیە و دەیبەخشێت؟ من ئاوا تێدەگەم و ئیدی نازانم تۆی خوێنەر چۆن تێدەگەیت؟

ئایا ئیدی ئەوەی، کە هەفتەی ڕابوردوو چەکدارەکانی (کۆمەڵەی عەبدوڵڵای موهتەدی) وێرای دزین و بڕینی درەختی خەڵکی، کەچی خاوەنەکانیشی دەدەنە بەر دەستڕێژ و دوو برا دەکوژن و دوو برای دیکە بریندار و سەرباری ئەوە لایەنگرانی ئەو باندە چ لە "کوردستان"ی بەشی ئێران و چ لە ئەوروپا، کوژراو و بریندارەکان و خەڵکی نارازی بە بەکرێگیراوی دەوڵەتی ئێران تۆمەتباردەکەن. تکادەکەم بۆ وردی هەر دوو ڕوداوەکە و پاگەندەی کوڕەکانی

نەوشیروان موستەفا و لایەنگرانی باندەکەی (عەبدوڵلای موهتەدی) بەراورد بکەن.

” چوارەم: وروژاندنی ئەم بابەتانە چ لە کاتی چلەی خوالێخۆشبوو و چ لە ئێستادا کە گۆڕان سەرقاڵی ململانێیەکی سیاسی سەختە لە پێناو چەسپاندنی دیموکراسی و سیستەمی پەرلەمانی و عەدالەتی کۆمەڵایەتیدا، بە پلانێکی داڕیژراوی ئەزانین بۆ چەواشەکاری و بەلارێدابردنی خەبات و ئاڕاستەی کاری گۆڕانخوازان. ”

لێرەدا زۆر بە کورتی دەیبەمەوە؛ ئایا لە هیچ سەردەمێکی مێژوو و لە هیچ گۆشەیەکی جیهان و هیچ کەسێکی دەسەڵاتخواز و مشەخۆر و هیچ باندێکی مافیای و هیچ سەرۆکخێلێك و هیچ پارتیی و گروپێکی ڕامیاریی [لە چەپەوە بە ڕاست، لە ئیسلامییەوە بە سێکیولاریست، لە کۆنەپارێزەوە بە لیبڕاڵ و نیئۆلیبراڵ، لە ناسیونالیستەوە بە بەناو “سۆشیالیست و کۆمونیست”] هەبووە و هەیە، کە لە بەرانبەر ڕەخنەی خەڵك نەڵێت ” ئەوە پیلانی دوژمانە دژی بزووتنەوەکەمان، دژی پارتییە پێشڕەوەکەمان، دژی ئیسلام، دژی کوردان، دژی ‘ئازادی’، دژی ‘سۆشیالیزم’ و ‘کۆمونیزم’، دژی لیبرالیزم، دژی یەزان” ؟

ئەرێ بەڕاست چ لە ڕابوردوو و چ ئێستا لە کوێ و بە کامە بەڵگە سیناریۆی “گۆڕان و گۆڕانخوازی”ی نەوشیروان موستەفا و پاشڕەوانی خەریکی جەشپاندنی دێمۆکراسی و دادپەروەریی کۆمەڵایەتی بوون؟ ****** بەڵام من هەرگیز لەو ڕاستییە نکۆڵیناکەم، کە نەوشیروان موستەفا و پاشرەوانی بە کۆنتراکتی کۆمپانییە جیهانخۆرەکان و زلهێزە داگیکەرەکانی عیراق خەریکی خۆشباوەڕکردنی خەڵك بوون بە “پارتیی باش” و “سەرمایەداری باش” و “لەبیکاری باش” و “پارلەمانی باش” و “فەرمانداریی باش” و “دەوڵەتی باش” و تاڵانگەری و چەپاوڵگەری و پاوانگەری “باش”. بەڵام ئەو گەواهییە بە مێژوو دەدەم، ئەگەر سیناریۆی جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان موستەفا نەبووایە، زۆرینەی تاکەکەسە ناڕازییەکانی هەرێم نەدەچوونەوە بەردەم سندووقی هەڵبژاردنی خراپ لە خراپتر و “کوتەک بەدەستی دەسەزی گەل”!

” پێنجەم: ئەمە وەک کوڕانی نەوشیروان مستەفا، نەک بەتەنها گردی زەرگەتە، بەڵکو گیان و ژیانی خۆشمان دەکەینە قوربانی بۆ خزمەتی خەڵکی کوردستان و بزوتنەوەی گۆڕان و ئەو ڕێبازەی باوکمان بۆی بەجێ هێشتوین. نما نەوشیروان مستەفا چیا نەوشیروان مستەفا ”

لێرەدا بەجگە لە گوتنی "دەفەرموون، ئەوە زەوی و ئەوە گەز" هیچی دیکە پێویست نییە؛ ئەوەتا زۆرینەی ئەندامان و لایەنگرانی پارتییە نیلییەکەی سیناریۆی (جەلال تاڵەبانی) و (نەوشیروان موستەفا)ی باوکتان داخوازی تاپۆکردنی گشت بەخشیشەکانی تاڵەبانین کە بە باوکی ئەوەی پێشکەشکردن، تاکو باوکتان [بەو دە (١٠) ملیۆن دۆلار و گرد و بینای کۆمپانیای وشە و کارگەی چیمەنتۆ و پاڵافتگەی نەوت و سۆپەرمارکێتەکەی مەترۆ و … شتە شادراوەکانی دیکە، کە هێشتا لەژێر بەڵێ دەرنەکەوتوون] دژایەتی گەندەڵییەکانی دەسەڵاتداریی خودی جەلال تاڵەبانی بکات، بەڵێ هەموو ئەوانەی ڕۆژگارێک کۆمونیست و چەپ و (پەکەکە) و (کەڕەڵک) بوون و لەتەك زۆرێکی دیکەی خۆشباوەڕ ڕەدووی سیناریۆکەی جەلال تاڵەبانی و باوکی کۆچکردووتان کەوتن، لەنێو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان و لەسەر شەقامەکان نائومێدانە داخوازی گێڕانەوە و تاپۆکردنی هەموو ئەو شتانەن لەسەر "بزووتنەوە" سیناریۆییەکە و پارتییە نیلییەکە.

دە فەرموون ئەوە زەمین و ئەوە گەز، کە دەستی ئەوەی گرتووە، کە وەك خاتوو (چرا)ی خوشکتان لە بەشی یاسایی تاڵانییەکەی جەلال تاڵەبانی بوگزەرەن و بیگێڕنەوە بە کۆمەڵ؛ هەر ئاوا کە کاتی خۆی بە باوکی ئەوەم نووسی: ئەگەر بەیاربەت کەسێك گۆڕانخواز و دژی گەندەڵی و دژی بە پارتییکردنی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری و گرد و شاخ و دەشت و بیرەنەوتەکان بێت، دەبێت لە خۆیەوە گۆڕان دەستپێبکات و گردە دزراوەکەی ژێر خۆی بە دارایی گشتی کۆمەڵ (زۆر نا، تەنیا وەك سەردەمی فەرمانداریی بەعس) بگەڕێتەوە.

بەڵێ، بە دارایی گشتی کۆمەڵ بیگێڕنەوە، هەر وەك ئەو سەردەمەی کە وێرای داگیرکەربوون و دیکتاتۆربوون و شۆڤێنیستبوون و فاشیستبوونی فەرمانداریی بەعس و سەدام حوسەین و گەندەڵی ئەندامانی خێزانەکەی، کەچی هیچ گرد و شاخ و دەشت و بیرەنەوت و کارگە و کێڵگە و …تد هی بەعس و سەدام حوسەین و خێزانەکەی نەبوون.

من دەزانم زۆر کەس لە گوتنی ئەم خاڵەی کۆتایی دەترسن، نەکا بە "بەعسی"بوون تۆمەتبار و تاوانبار بکرێن. بەڵام من لەبەر دوو هۆ ناترسم و تاکو دەمرم ئەو ڕاستییە دەڵێمەوە، چونکە یەکەم خۆم بەعسی نەبووم و تەنانەت ئامادەی درێژەدان بە خوێندن نەبووم بە مەرجی دەرهێنانی (دەفتەر خدمەی بەعس)، هەر ئاوا بەڵگە و وێنەکانی ١٩٦٦- ٢٠٠٣ ئەوە نیشاندەدەن، کە لە نەوەدەکدا شتێك بەناوی "بزووتنەوەی ڕزگاریخواز"ی کوردانی هەرێم بوونی نەبووە و

بزووتنەوەیەکی ڕامیاریی دروستکراوی دەزگە سیخوڕییەکانی دەوڵەتی بریتانیا و دەوڵەتی ئەمەریکا و ساواکی دەوڵەتی ئێرانی سەردەمی پاشایەتی و ئیطلاعاتی سەردەمی ئیسلامەتی و میتی دەوڵەتی تورکیە و دەوڵەتی سوریە بووە، هەر ئاوا کە جەلال تاڵەبانی خۆی دەڵێت “ئێمە ل□ بەرخاتری برا بەعسییەکانی سوریەمان، شۆڕشی ئەم جارەمان هەڵگیرساندەوە”، ئەو کات نەوشیروان موستەفا سکرتێر و کەسی دووەمی ئەو خاترگرتنە بووە!

دواشت، کە پێویستە لێرەدا جارێکی دیکە بیخەمەوە پێش چاوی خوێنەر، بەتایبەت ناڕازیزیانی گۆڕانخواز و لەنێو ئەوانیش دوو دەستە هەم ئەوانەی ئێستا لەسەر گردەکە چەکدارە ڕووتەڵەن یان لایەنگری دەوری گردەکەن و هەر ئاوا خوێنەران و دەروێشانی نووسەرانی (بەرنامەی لیستی بەناو “گۆڕان” : نیگایەک لە ئێستا و خەونێك بۆ سبەی | مەریوان وریا قانیع، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین ئەحمەد هەردی) کە ئەو کات وەك دۆزینەوەی هەنگوین لەنێو قڕۆڵی درەخت، ڕەهەندە هزرییەکەیان لە پاشڕەویی و ڕەدووکەوتنی سیناریۆی (جەلال تاڵەبانی) و (نەوشیروان موستەفا) کۆتاییهات و هەر ئەو کات من بە سەرنجدانێکی ڕەخنەیی بەرنامە پێشنیارییەکەی ئەو چوار نووسەرەم شیکاریکرد و بەرەوپێش هاتنی ڕوداوەکانی دواتر تاکو دوێنێم بۆ ئەوان پێشبینیکرد. هەر ئاوا ل□ بەرئەوەی کە (مەریوان وریا قانیع) وەك قومارچییەکی دۆڕاو لەنێو ستوونەکەی خۆی لە (ئاوێنە) هێشتا پاساوە پێشنیار بۆ کوڕەکانی (نەوشیروان موستەفا) و (سەرانی پارتییە نیلییەکە) دەکات، من ئەوە بە پێویستی دەزانم، کە سەرنجی خوێنەر بۆ خوێندنەوەی سەرنج و ڕەخنەکانی ئەو کاتی من بەناوی (چاوپۆشینێك لە ئێستا و تراجیدیایەك بۆ سبەی ******(http://bit.ly/2wib5UC ڕادەکێشم، تاکو گۆڕانخوازانی ڕاستقینە لەژێر باری نائومێدبوونیان، لەجیاتی ڕەدووکەوتنەوەی لایەنێکی دیکە وەك تووڕەیی و تۆڵەکردنەوە لە سەرانی گردەکە، پێکەوە دابنیشن و لەنێوان خۆیان (لایەنگران و ئەندامانی خوارەوە) بیر لە ئەڵتەرناتیقی دژە-دەسەڵات و دژە-پارلەمان و دژە-پارتیی|حزبی و دژە فەرمانداریی و دەوڵەت و دژە-سەروەری چینایەتی بدۆزنەوە و لەنێو گروپە خۆجییە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان خۆیان ڕێکبخەنەوە و شەقێکی مێژوویی لە بیرۆکە و بۆچوونی “فریادڕەسی باش” و “پارتیی باش” “ڕابەری باش” و “سەرۆکی باش” و”پارلەمانتاری باش” و “پارلەمانی باش” و”فەرمانداریی باش” و”دەوڵەتی باش و”سەرمایەداری و کۆمپانیای باش” هەڵبدەن و گروپە جۆجییە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە

جەماوەرییە سەربەخۆکان بکەنە ئەڵتەرناتیفی پارتییایەتی و کۆبوونەوە گشتییەکان بکەنە ئەڵتەرناتیفی پارلەمان و خۆبەڕێوەبەریی گەلیی بکەنە ئەڵتەرناتفی فەرمانداریی و دەوڵەت و دێمۆکراسی ڕاستەوخۆ بکەنە ئەڵتەرناتیفی لەبیگەریی پارلەمان و کۆمەڵایەتییکردنەوەی گشت کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری و سامان و داهاتی کۆمەڵ بکەنە ئەڵتەرناتیفی دارایی تایبەت و هەرەوەزی کۆمەڵایەتی بکەنە ئەڵتەرناتیفی چاوچنۆکی و کۆبەکی و پیلانگێڕیی بۆرجوازی و سەرمایەداری.

هەژێن
۳۰ی ئۆگوستی ۲۰۱۷ **

-————————————

* ئەگەر کات و بوار هەبوو، بەشی دووەم بۆ بەرەو باوان-گەڕانەوەی "کۆمونیزمی کرێکاری" تەرخاندەکەم، کە ئەم ڕۆژانە شان بە شانی ناسیونالیستان و بۆرجوا دەسەڵاتدارەکانی هەرێم، خەریکی دەوڵەتاندنن.

** وەك دوێنێ شەو بەخەونمدا، ئەگەر بەیانییەکی دیکە هەبێت، هەوڵدەدەم وەڵامی (ڕونکردنەوەکەی نما و چیا نەوشیروان) بدەمەوە. زۆر سوپاس بۆ دایکە سرووشت، ئەم بەیانییەش توانیم لە خەو ڕابووم و نەمردبووم و ئاواتەکم بەدیهات.

*** مانگی ئۆکتۆبەری ۲۰۰۵ بوو، زەنگی دەگا دایچەڵەکانم و کەسەکی شیکپۆش و خاوەن، لەو کەسانەی کە چرکەی یەکەم وەك هاوڕێی هەزار سالە خۆدەنوێنن، پاش خۆشهاتن، دەستبەجێ بەبێ هێ و پێشەکی گوتی "هاوڕێ منیش ئەنارکیست بووم، کاتی خۆی بابەتەکم لەسەر کڕۆنشتات وەرگێڕا، بەڵام دوایی دەستنووسەکەی فەوتا".. هەر ئەو کەسە هاوینی ۲۰۰٦ هاتەوە، بەڵام ئەو جار وەك خاوەنخانوو و مژدەدەری هەڵهاتنی خۆری ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری لە پشت سەری (نەوشیروان موستەفا). ئەو بەجۆرێك قسەیدەکرد، کە لەتاو شاگەشکەبوونی دەمی تەتەڵەیدەکرد و لەوە دەچوو شەوی پێشوو نەخەوتبێت و ئاوا زوو گەیشتە سەر من. من گوتم ' کاک …. هەرچەندە وەك نائومیدکەر دەردەکەوم، بەڵام ئەوە سیناریۆیە و جیابوونەوەی جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان موستەفا لە ڕووی بیرکردنەوە و ئامانج و ڕەفتار و ئەتوارەوە ئەستەمە، چونکە ئەوان تازە عاشقە و ماشقەی جەلالیزمن. … هەفتەیەک دواتر هاتەوە و گوتی "تۆ ڕاستدەکەیت، لە

کەلار کۆمەڵێك کەس دژی نەوشیروان بەیاننامەیان دەرکردووە و لە ئەو جیابوونەتەوە . بەڵام من بڕوام بەو گەنجانەی گەرمیان هەیە و زۆر دڵسۆز دیارن..” منیش گوتم هیوادارم بتوانن هۆش و ئاوەزی خۆیان لە سۆز و تەلیسمی کۆمەڵەی ئاشبەتاڵکراو و ڕەوتی نیئۆجەلالی ئێستا ڕابپسێنن!

**** هیوادارم ئەو ڕستەیە بە هەڵە لێکنەدرێتەوە و مەبەستم ئەوە نییە، نەوشیروان موستەفا یان س□ی قادر و سالار عەزیز و … کەمتر گەندەڵ و تاڵانچی بن، نەخێر هەموویان بەشداری ئەوەن کە لەو هەرێمە ڕویداوە و ڕودەدات، بەتایبەت ۱۹۹۱-۲۰۰٦ و ۲۰۰۹

***** ناوی ئەو گردە (زەڕگەتە) بۆ ئاماژەدان بە هەبوونی زێر و زیو لەژێری دەگەڕێتەوە؛ (زەڕ) بە هۆرامی واتە (پارە)، (زەڕەنگەر) واتە کەسێك کە ئیشی پاککردنەوە و شێوەدانی زێڕە|ئاڵتوونە و دەکرێت ناوەگەی بۆ (زەڕگاتە| زەڕگەت□|ش□و□ن یان کانگای زێڕ بگەڕێتەوە. هۆرامیبوونی ئەو ناوەش بۆ کارایی چەند سەدە زاڵبوونی زمانی هۆرامی (سەدەی دوازدە تاکو سەرەتای سەدەی بیست) لە سنە تاکو دەورب□ری کرماشان و خانەقین و گەرمیان و شارەزوور و دەورب□ری سلێمانی وەك زمانی هۆنراوە و نووسین ، دەگەڕێتەوە.

لێرەدا حەزدەکەم ئاماژە بە شتێک بدەم، کە (نەوشیروان موستەفا) وەك هەموو شارچییەکی دیکە (هەرچەندە بنەماڵەی خۆی گوندی بوو) زیاتر لە هەموو گوندییەکی دیکە ڕکی لە هۆرامییەکان بوو و ب□ گ□ر□ی گێڕانەوەیەکی (د. فایەق گوڵپی) کات□□ك کە لەلای (ینک) زیندانی بووە، (نەوشیروان موستەفا) بە ئەوی گوتووە “ئەم هەورامیيانە بۆ ناڕۆنەوە و شارەکەیان لێ داگیرکردووین، لێرە چی دەکەن” … بەڵام ئێستا بە گوێرەی هۆرامیبوونی ناوی گردە دزراوەکە (گردی زەڕگەتە|زەڕگاتە) چەند ساڵ ئەو زاتە پاشای عەرشی گردێکی دراوی ناو (هۆرامی) بوو، لەوانەشە زێڕی هۆرامییەکان لەژێر ئەو گردە دزراوە هەبێت، لەبەرئەوە حەزی کردووە هۆرامییەکان شارەکە بۆ ئەو چۆڵبکەن.

****** لینکی پەرتووکی سەرنجە ڕەخنەییەکەی من لە بۆچوونی ئەو کاتی (مەریوان وریا قانیع، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین ئەحمەد هەردی)
http://bit.ly/2wib5UC

بەرەنجامە ئەگەرییەکانی ڕێفراندۆم ... هەژێن

بەرایی: بۆچوونی خۆم لە بارەی ڕێفراندۆم و جیابوونەوە و سەربەخۆیی و گۆڕانەوەی بۆچوونی من لە بارەی هەڵای (ڕێفراندۆمی ٢٥ی سەپتەمبەری ٢٠١٧) بە هەڵوەستی من بەرانبەر بەرەنجامە ئەگەرییە نیگەتیڤەکانی ئەو ڕێفراندۆمە.

بە بۆچوونی من، تەنانەت لەو بارەشدا کە ڕێفراندۆم کراوەتە ئامرازی سەپاندنی ناڕاستەخۆی بەرژەوەندی کۆمپانییەکان و دەوڵەتان، هێشتا ڕێفراندۆم (دەنگدانی گشتی خەڵک لەسەر پرسەکان) زۆر لە بڕیاردانی ڕاستەوخۆ و ملهوڕانەی پارتییەکان و پارلەمانەکان و دەوڵەتەکان و کۆمپانییەکان باشترە، چونکە ڕێفراندۆم ئەگەری ئەوە مسۆگەردەکات، کە خەڵک بڕیاربدات و خەڵک بواری هەبێت بیربکاتەوە و بڕیارێکی ژیرانە بدات، بەڵگەی ئەوەش زۆر سادە و ئاشکرایە، ملیۆنان هۆش و مێشک لە یەک یان چەند دانە هۆش و مێشک باشتر و وردبینترن.

بۆ من، ئەگەر سەرەنجامی بڕیاردانی خەڵک بۆ جیابوونەوە و پێکهێنانی قەوارەی سەربەخۆی ئەتنیی و ئایینی و یان سێکیولار، بە جەنگ و تاوسەندنی کینەدەزی ناسیونالیستی و ئایینی و پارتیایەتی نەیەت، زۆر لە مانەوە و ملەچی ناچارییانە و نەخوازراوانەی خەڵک باشترە، چونکە وەک هێشتنەوەی بەرمیلە بارووتێکە لەسەر دەمی چاڵە بورکانێک، کە هەر سات ئەگەری هەڵچوونی هەیە، بە واتایەکی دیکە جیابوونەوە و یەکگرتن مافی بێچەندوچوونی هەر کۆمەڵێکە؛ هەر پێکهاتەیەکی ئەتنی و ئایینی و کولتووری و دەبێت تەواوی خەڵک لەسەر ئەوە بڕیاربدات، نەک پارلەمان و پارتیی و دەستبژێرێک. بۆ ئەو مەبەستە ڕێفراندۆم گونجاوترین ئامرازە.

هەرچەندە سەربەخۆیی بۆ من بە واتای سەربەخۆیی تاک و کۆمەڵ لە کۆت و بەندە ئابووریی و ڕامیارییەکانی سەروەران و مشەخۆران و ملهوڕان و دیکتاتۆران و پارلەمانتاران و ڕامیاران و هەر ئاوا بەواتای سەربەخۆیی و ڕزگاری تاک و کۆمەڵ و ئازادییە کەسیی و گشتییەکان و مافە سروستی و گەردوونییەکان دێت و هەنگاوی یەکەم بۆ لەناوبردنی

دەسەڵاتێك دەستپێدەكات، كە بەناوی خەڵك و بەرژەوەندی گشتی و دەوجامەی نیشتمان و "نەتەوە" بووە بە ملهوڕ و مشەخۆری سەر ڕەنجی خەڵك و سامان و داهاتی كۆمەڵ. سەرباری ئەوەش هەر كۆمەڵێك مافی خۆیەتـی كە لە قەوارەیەک خۆی سـەربەخۆ بكات و قەوارەیەكـی دیكە بۆ خۆی دیاریبكات.

ئەگەر هەشتا كەسانێك هەن و لەسەر بنەمای كەڵەشە ئایدیۆلۆجییەكانی جـاران پێكەوەمـانەوەی زۆردارانە و ناچاریـانەی ئەتنییەكـان و كۆمەڵە ئاینییەكـان لەچوارچێـوەی قەوارە ڕامیـاریی و جـوگرافییە سەپێندراوەكان؛ مانەوەی نایەكسانانەی كوردان و عەرەبان، سوننە و شیعان، مەسیحی و ئێزیدی و یاراسان لەتەك موسوڵمانان بەگوێرەی مەرجە ملهوڕییەكانی دەوڵەت بە "تێكۆشانی نێونەتەوەیی" ناودەبەن و پاساودەدەن، ئەوا بە من جیابوونەوە و كۆتاییهێنان وەك بەرگرتن لە كینەدۆزی ناسیونالیسـتی و ئـاینی و نزیكبـوونەوەی تەقینەوەی بوركانەكە، زۆر باشترە و لە بار و ئەگەری جیابوونەوەش كرێكارانی كـورد و عەرەب و توركمـان و شیعە و سـوننە و مەسـیحی و ئێزیـدی و یارسان هەر ئەوەندەی ئێستا دابەشكراو دەبن و هەر ئەوەندەی ئێستا هاوپشتی و هاوتێكۆشانی دژەچینایەتی پڕۆلیتێرەكان لاواز دەبێت. چونكە بە كردەوە، ڕەوتە ناسیونالیستە عەرەب و كورد و توركمانەكان و ڕەوتە ئاینییە شیعە و سوننە و مەسیحی و ..تد نامۆزایەتی و تێكۆشانی چین و توێژە نەداركراو و بەدەسەڵاتكراوەكانیان بەسەر "عەرەبایەتی" و "كوردایەتی" و شیعایەتی و سوننایەتی و مەسیحییەتی و ...تـد دابەشكـردووە و ڕوداوەكـانی دوو دەهەی ڕابـوردوو و كاردانەوەكانی خەڵك نیشانداوە، كۆمەڵێكی هاوئامانج و هاوداخوازی بەناوی (عیراق) بوونی نەماوە. ئەگەر لە بە نموونەهێنانەوەی هێرشی فەرمانداریی بەعس ٣١ی ئابی ١٩٩٦ و هێرشی فەرمانداریی بەعس بۆ سووتانـدنی هێڵەكـان لە بـاشوور و سـەركوتكردنی خوێنـاویـانەی ڕاپەڕینەوەكانی بەغداد و نەوەڕاست، كە نەبوونە هۆی وروژاندن و پشتیوانی ڕاپەڕینەكانی بەشەكانی دیكەی عیراق، بگوزەرێم، ئەوا نزیكتریـن نمـوونەی دیكە هەن، كە جیـابوونەوە و دابەشبـوونی بەكـردەوەی ئەتنـی و پێكهـاتە ئاینییەكـانی عیـراق دەسـەلمێنن؛ ڕاپەڕینی جەماوەرییانەی خەڵكی ناوچە سوننە-نشینەكانی عیراق ساڵی ٢٠٠٣- ٢٠١٤ و پشتیـوانینەكردنی لەلایەن نـاوچە كـورد-نشین و شیعە-نشین و توركمان-نشینەكان، ڕاپەڕینی خەڵكی بەغداد و بەسرە ساڵی ٢٠١١هاودەم و پاش ڕاپەڕینەكانی كۆمەڵگەكانی باكووری ئەفەریكا و خۆرهەڵاتی ناوین و پشتیوانینەكردنی لەلایەن خەڵكی بەشەكانی دیكە، ڕاپەڕینی ١٧ی شوباتی ٢٠١٢ خەڵكی هەرێم و پشتیوانینەكردنی لەلایەن

بەشەکانی دیکە، فرۆشتن و بەدەستەوەدان و داگیرکرانی موسڵ و زومار و شەنگال* و کۆمەڵکوژکردنی ئێزیدییەکان و...تد پشتیواننەکردنی خەڵکی بەشەکانی دیکە، تەنانەت ڕونەدانی تاکە مانگرتن و ناڕەزایەتییەکی کرێکاری لە بەشێك و بەشەکانی دیکە پشتیوانیان کردبێت، بۆ نموونە ناڕەزایەتی و مانگرتنی کرێکارانی نەوت لە بەسرە پێش هاتنی داعش، کە هیچ پشتیوانییەکی کرێکارانی ناوچە کوردنشین و سوننە-نشینی بەدەستنەهێنا. ئایا هیچ هاوپشتییەکی دژە-چینایەتی کرێکاران هەبووە و هەیە، تاکو جیابوونەوەی هەرێمەکان (بەسرە) و "کوردستان" و سوننە-نشین ببێتە هۆی لەنێوبردن و لاوازکردنی؟

سەرباری هەموو ئەو نەبوونانەش، بە بۆچوونی من، هەوڵی دابەشکردنی عیراق، پێش ئەوەی خواستی خەڵك بێت، خواست و پیلانی کۆمپانییە جیهانخۆرەکان و دەوڵەتەکانی ناوچەکەیە بۆ دابینکردنی بەرژەوەندی خۆیان، کە پەرەسەندن و ئەگەری یەکگرتنەوەی ناڕەزایەتییەکانی باکوور و نێوەڕاست و باشووری عیراق دەبێتە گەورەترین مەترسی بۆ سەر نەخشە و بەرژەوەندییەکانی ئەوان. بێجگە لەوەش ئەوە ئاشکرایە کە خواستی جیابوونەوە لەنێو کوردان و ناوچەکانی دیکە نەگەیشتووەتە ئەو ئاستەی کە خەڵک لەپێناوی ڕاپەڕێت، ئەگەر دەسەڵاتداران و پارتییە ڕامیارییەکان** ئەو هەرایانە بەرپانەکەن، هەرگیز خەڵک بەرنابنە یەکدی و لەجیاتی داخوازی (نان و ئازادی)، داخوازی "دەوڵەتی نەتەوەیی و ئایینی و سەکیولار" بەرزناکەنەوە. سەرباری ئەوەش، ئەگەر خەڵکی هەرێم یان بەسرە لەسەر جیابوونەوە بڕیاربدەن، من پشتیوانی بڕیارەکەیان دەکەم.

بنەمای هەڵوێستی من بەرانبەر هەڕای ڕیفراندۆم یان ڕاستر بڵێم هەڕای (دەوڵەتاندۆم)، ئەوەی کە وەك ئۆگوستی ٢٠١٤ هەڕای "دەوڵەتی کوردی" فریودانی خەڵکە، گومان هەڵناگرێت. ساڵی ٢٠١٤ هەرای واژۆکۆکردنەوە بۆ "دەوڵەتی کوردی" بۆ پەردەپۆشکردنی هێنانی لەشکری (دەوڵەتی ئیسلامی عیراق و شام)* بوو. هەر ئاوا کە ئێستا بە گێڵکردنە لە لایەنە دەسەڵاتدار و ئۆپۆزسینەکانی نێو هەرێم و ئەگەر سەریشیگرت و بواریدرا، بە بەکاربردنی دەنگی خەڵکە وەك کارتی فشار بەرانبەر فەرمانداریی نێوەندیی عیراق لەسەر دابەشکردنی داهاتی نەوت و پۆستەکانی دەسەڵاتداریی.

وەك دەرکەوتووە و دەردەکەوێت هەرای ڕیفراندۆمی سێپتەمبەری ٢٠١٧ بۆ گێڵکردنە لە کێبڕکێکەرە پارلەمانییەکان (ینک و پارتییە نیلییەکە و ئیسلامییەکان) و هێز و پارتییە پڕۆ_(پەکەکە)ییەکان، بۆ

کۆتایی هێنانە بە مەزاتی ڕامیاریی لەسەر ۳۱ی ئابی ۱۹۹۶ (پدک)، بە پەردەپۆشکردنی ئەو مێژووەیە؛ بە بۆچوونی من، چ زلهێزەکان و دەوڵەتانی ناوچەکە بە ڕێفراندۆمەکە ڕێگەبدەن یان نا؛ چ سەرەنجامی ڕێفراندۆمەکە پەسەندبکرێت یان نا ؛ چ سەرەنجامی ڕێفراندۆمەکە (بەڵێ) بێت یان (نا)، براوە (پدک) و ئەو کۆمپانی و نێوەندە جیهانی و ناوچەییانە و دەوڵەتە ناوچەییە پشتیوانیکەرەکانی (پدک) دەبن.

هەر ئاوا بە بۆچوونی من، تەنیا لە یەک باردا (پدک) دۆڕانی هەموو ئەوانە دەبێت، ئەگەر کۆتایی سەرەنجامی ڕێفراندۆمەکە بە جەنگی نێوخۆیی نێوان فەرمانداریی نێوەندیی عیراق و فەرمانداریی هەرێمی کوردستان تەواو ببێت و ئەو جەنگە بە جەنگی ناسیونالیستی نێوان عەرەب و کورد، تورکمان تەشەنەکات. چونکە ئەگەر نەتوانن جەنگی نێوان خۆیان (دەسەڵاتداران) بگۆڕن بە جەنگی ناسیونالیستی نێوان پێکهاتە ئەتنییەکانی عیراق، ئەوا شکستی (پدک) بەبێ کۆمەکی میلیشیا و دەسەڵاتدارە کوردەکانی دیکە مسۆگەرە و (پدک) دەبێتە پەندی ڕۆژگار و بەرگەی هێرش و پەلاماری لەشکری فەرمانداریی نێوەندیی ناگرێت.

لەو بارەشدا (پدک) تەنیا دۆڕاوی بەدینەهاتنی "دەوڵەتەکەی" و بەدینەهاتنی داخوازی پشکی زیاتری داهاتی نەوت و دابەشکردنی پۆستەکان نابێت، بەڵکو دۆڕاوی بەدینەهاتنی جەنگی ناسیونالیستانەی نێوان ئەتنییەکان دەبێت، کە کۆمپانی و دەوڵەتە پشتیوانەکانی (پدک) دنەیدەدەن و ئاگرەکەی گەشدەکەن. ئەگینا لە باری هەڵگیرسانی جەنگی نێوخۆیی فەرماندارییەکان و ئەتنییەکان، لەسەر ئاستی هەرێمی "کوردستان" ئەو هێزانەش ڕاکێشی نێو جەنگەکە دەکات، کە تاکو ئەم ساتەش پاگەندەی (نەخێر) بە ڕێفراندۆمەکە دەکەن، ئەوەش بە ئاڵۆزی و بەهێزیی تاکتیکەکە دەگێڕێتەوە، کە لە بڕی کۆمپانییەکانی دەرھێنانی نەوت و چەکسازی و دەوڵەتەکانی بۆ (پدک) دایانڕشتووە، بەرپاکردنی جەنگێك کە تەڕ و وشک پێکەوە بسووتنێتێت و جەنگ بباتە قوژبنی هەموو ماڵێك و هەموو هۆشێکی خۆشباوەڕ بە ناسیونالیزم و سەربەخۆیی لە سایەی دەوڵەت لە نێوی بەشداربکات.

بەڵگەکانی ئەو ئەگەرانە:

باری یەکەم: ئەگەر بە ڕێفراندۆزمەکە بواربدرێت یان نا، (پدک) براوە بێت یان نا، سەرەنجامەکەی لەلایەن یوئێن و زلهێزەکان پەسەندبکرێت یان نا ؛ لەبەر ئەوەی کە زۆرینەی تاکی کورد بە ڕاست و

چەپ، ئیسلامی و سەکیولار، کۆنەپارێز و لیبراڵ بە دەوڵەت خۆشباوەڕن و بڕوایان بە کوردی_بوون و کرێکاری_بوون و ئیسلامی_بوون و لیبراڵ_بوون و سوننە_بوون و شیعە_بوونی دەوڵەت هەیە و دەوڵەت بە تاکە "ئامرازی سەربەخۆبوون" و بە ئامرازی "پاراستنی ئاسایش" و "ئاشتی تاک و کۆمەڵ" و بە ئامرازی "دادپەروەرانەی بەڕێوەبردنی کۆمەڵ" دەزانن، زۆرینە لەتەک بەشداریکردن و (بەڵێ) دەبێت و هەر ئاوا زۆرینە لەتەك جیابوونەوەیەك دەبێت، کە کۆمپانییە جیهانلووشەکان و دەوڵەتانی ناوچەکە بۆ مسۆگەرکردنی بەرژەوەندی خۆیان و (پدک) وەك تاکتیکێک بۆ گێڕانەوەی ئابڕووی تکاوی ٣١ی ئابی ١٩٩٦ و ٣ی ئۆگوستی ٢٠١٤ و لەوەش گرنگتر لەدان و گێژکردنی مێژوویی لە پارتییە ڕکەبەرەکانی نێو پارلەمانی هەرێمە، کە بە هەمیشە ئەوان لە نێو هۆش و ئاوەزی خەڵك دەخاتە بەرەی داگیرکەران و (پدک) کە هەموو تەمەنی بەرلەشکری داگیرکەران بووە، دەکاتە تاکە "فریادڕەسی گەل" …

باری دووەم: ئەگەر بە بەرپاکردنی ڕێفراندۆم بواربدرێت و سەرەنجامەکەی (بەڵێ)ی زۆرینە بێت و نێوەندە جیهانییە بڕیاردەرەکان جیابوونەوەکە پەسەندبکەن و فەرمانداریی نێوەندیی عیراق و عیراق وەك دەوڵەتێك بەوە ڕازنەبێت و سەرەنجامەکەی بە جەنگی نێوخۆیی نێوان فەرمانداریيەکانی عیراقی فەدراڵ و گەلانی عیراق تەواوبێت، ئەوا زۆرینەی کۆمەڵی هەرێم تووشی پەشیمانی دەبن و تەنیا کەمینەیەک بڕوای بە (پدک) بەهێزتر دەبێت، کە ئەندامان و هاوبەرژەوەندییانی (پدک)ن. بێجگە لەوە، لە بارێکی ئاوادا دوو بەرەنجامی لاوەکی دیکەی وەك پاشکارایی جەنگی نێوخۆیی نێوان فەرمانداریيەکان و تاکە ناسیونالیستەکانی گەلانی عیراق دەبێت، کە ئەمانەی خوارەوەن:

– ئەگەر جەنگ بەرپابکرێت، بەرەی (نا) بەتایبەت (ینک و پارتییە نیلییەکە و پارتییە ئیسلامییەکانی بەرەی نەخێر) خۆبەخۆ دەکەونە سەر دووڕیانەك : جەنگ دژی بەشە فەرمانداریيەکەی (پدک)، یان جەنگ دژی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق لە پشت سەری (پدک).

ئەوە ئەو بەرەنجامە خوازراوەیە، کە (پدک) بەتەواوەتی پشتی بە ئەو وەك تاکتیکێك بەستووە و لە سەرەنجامی ڕێفراندۆمەکە و بە دەوڵەتبوون و سەرۆک-دەوڵەتبوونی بارزانی گرنگترە، چونکە (ینک و پارتییە نیلییەکە و پارتییە ئیسلامییەکانی بەرەی نەخێر) چ بخوازن و چ نەخوازن، ناچارن لە پشت سەری (پدک) دژی فەرمانداریی نێوەندیی بجەنگن، ئەگینا دەکەونە ئەو خانەی کە (پدک) ساڵی ١٩٧٩ لە ئێران و

١٩٩٦ لە هەولێر و ٢٠١٤ لە شەنگاڵ تێکەوت.

ئەگەری ڕێگەی سێیەم، کە ئەگەری هاوبەرەیی بەرەی (نەخێرە) لە دژی بەرەی (پدک) لە کاتی بەرپابوونی جەنگی نێوخۆیی، ئەوەش ئەگەری زۆر کەمە، چونکە لەنێو سرووشتی ئەو هێزانە (ینک و پارتییە نیلییەکە و پارتییە ئیسلامییەکانی بەرەی نەخێر) بێلایەنیی بوونی نییە و هەرگیزیش ناتوانن دژی خۆشباوەڕیی ناسیونالیستانەی زۆرینەی دانیشتووانی هەرێم لەنێو بەرەی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق دژی (پدک) بوەستن، چونکە لەو بارەدا ئەوان دارەکیان بە دەستەوە، کە هەر دوو سەرەکەی هەر … .

بەڵام بە پێچەوانەی بەرەی ناسیونالیستی و پارتییە دەسەڵاتدار و بەشدارەکانی پارلەمان، بەرەی چەپ بەگشتی لەسەر بنەمای پێشینەی هەڵوێستی دژی جەنگی نێوان دەوڵەتان و فەرمانداریییەکان و میلیشیاکان دەست و پێی کراوەترە لە بواری دژایەتیکردنی هەر هەوڵێك، کە بەرەنجامەکەی جەنگی نێوخۆیی یان جەنگی دەرەکییە و ئاگری جەنگی نێوان ئێتنییەکان و کۆمەڵە ئایینییەکان و قەوارە ڕامیاریی و میلیشیاییەکان خۆشدەکات. بە ڕادەی کەم مێژووی دژە-جەنگبوونی بەرەی چەپ لە سەدەیەک زیاترە.

ئەگەر لەو ئەگەرانەش بگوزەرێین، ئەوا پێداچوونەوەی هەلەکان و هەوڵەکانی بۆرجوازی کورد بۆ دەوڵەتی سەربەخۆی خۆی، بە ئاسانی ئەو ڕاستییە دەرخات، کە ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٣ وێڕای جیابوونی بەکردەوەی هەرێم لە عیراق و هەر ئاوا ساڵی ٢٠٠٣- ٢٠٠٥ پاش ڕوخانی فەرمانداریی بەعس، گەورەترین هەلی جیابوونەوە هەبوو و هەرچەندە ئەو کات لە ئێستا زیاتر خەڵک خوازیاری جیابوونەوە بوو، کەچی بەپێچەوانەوە لەبەرئەوەی کە لە بەرژەوەندی بۆرجوازی کورد چ وەك بازرگان و سەرمایەدار، چ وەك دەسەڵاتدار و پارتییە ڕامیارییەکانی نەبوو و ئامادەی جیابوونەوە نەبوون.

بەڵام ئێستا پاش ئەوەی کە زۆربەی زەمینە لەبارەکانی جیابوونەوە لەدەستچوون و دەسەڵاتداران و ئۆپۆزسیۆن بە هەموو شێوەیەك پابەندی مەرج و بەندەکانی کۆمپانییەکان و زلهێزەکان و ڕێکەوتننامەی دەوڵەتانی ناوچەکەن و ئەوان (زلهێزەکان و کۆمپانییە جیهانخۆرەکان) دەسەڵاتدار و بەڕێوەبەری بەکردەوەی کۆمەڵی هەرێمن و پارتییە دەسەڵاتدارەکانی هەرێم تەنیا پاسەوان و پارێزەری ئاسایش و زەمینەسازی سەرمایەگوزاری ئەوان لەو هەرێمە و فەرمانداریی هەرێمی “کوردستان” وەك فەرمانداریی نێوەندیی عیراق

دەوڵەتانی دیکەی ناوچەکە، ملکەچ و وابەستەی بەرنامە و ڕامیارییەکانی سندوقی نێودەوڵەتی دراو و بانکی جیهانی و بانکی نێوەندیی ئەوروپی و کارخانەکانی چەکسازی و ئۆتۆمبێلسازی و پاڵافتەکردن و تاڵانبردنی نەوتە و ئەوە ئەوانن (کۆمپانییە جیهانخۆرەکان) کە بە فەرمانداریی هەرێم و پارتییە دەسەڵاتدارەکانی بەرنامەڕێژیی دەکەن و سنوور و ڕۆڵی پارتییە ئۆپۆزسیۆنەکانی نێو پارلەمان دیاریدەکەن و لە ڕێگەی ئەوانەوە بە داخوازیی و خەونەکانی خەڵك بازیدەکەن. کەچی دەسەڵاتداران بەتایبەت (پدک) و هاوپەیمانە چەپەکانی، عیراق و هەرێمێك کە تازە لەنێو دۆزەخی تیرۆری (دەوڵەتی خەلافەتی ئیسلامی) ڕزگاریبووە، بەرەو جەنگێکی نەبڕاوەی ناسیونالیستی ئاوا دەبەن، کە هەمووو نەهامەتییەکانی جەنگی سی ساڵەی نێوان بزووتنەوەی چەکداریی ناسیونالیستی کورد و فەرمانداارانی عیراق و جەنگی سی ساڵەی نێوان باڵە چەکدارەکانی بزووتنەوەی ناسیونالیستی کورد و جەنگی هەشت ساڵەی عیراق-ئێران و جەنگی دووەم و سێیەمی کەنداو بەراورد بە خۆی دەکاتە شایی و هەڵپەڕکێی نێوان هەموو بەرەکان.

بە بۆچوونی من، ئەگەر بڕیاربێت هەرێمی “کوردستان” سەربەخۆ بکرێت، ئەوا دەبێت و پێویستە لە دەسەڵات و زاڵی و چەپاوەی کۆمپانییە جیهانخۆرەکان و ڕامیاری و بەرنامە و مەرجەکانی سندووقی نێودەوڵەتی دراو و بانکی جیهانی و بانکی نێودەوڵەتی ئەوروپا و کۆمپانییەکانی وەك مۆنسانتۆ خۆی ڕزگاربکات و سەربەخۆ بکرێت؛ لەو کۆمپانی و نێوەندانە ڕزگار و سەربەخۆ بکرێت، کە چەپەکانی وەك “کۆمونیزمی کرێکاری” نەک بە جارێکیش ناوی ئەوانە ناهێنن، بەڵکو بە ناوهێنانی ئەوانە زمانیان لاڵدەبێت.

بەجگە لەوە، وەك دەبینین و دەزانین ئەو هێزە ناوچەییانەی کە پشتیوانی لە جیابوونەوە و دەوڵەتبوونی هەرێمی قەرەقووشی بۆرجوازی کورد دەکەن، لە تەك دەوڵەتی بۆجواز-ئیسلامی ئێران کێشەیان هەیە و دەخوازن بە لێدان لە دەوڵەتی و فەرمانداریی نێوەندیی عیراق وەك یەکێك لە پایە سەرەکییەکانی پڕۆژەی ئیمپراتۆریی بۆرجوازی شیعە لە ناوچەکە، بە پڕۆژەی ناوچەیی و جیهانییەکانی دەوڵەتی بۆرجوازی شیعە کۆتاییبهێنن. لە بارێکیشدا ئەگەر پلانەکە سەرکەوتوو نەبوو و بەرەی نێوخۆیی (پدک) لەنێو عیراق و هەرێم تێکشکا، یان هەوڵی جیاکردنەوەی هەرێم لە دەوڵەتی عیراق و گۆڕانەوەی “وڵایەتی موسڵ” و بەکاربردنی وەك دەوڵەتی ئیسرائیل لە ناوچەکە بەدینەهات، ئەوا خۆیان لە تەك فەرمانداریی نێوەندیی عیراق و دەوڵەتی ئێران

ڕێکبکەونەوە و وەک ڕێککەوتنەکانی ١٩٧٥-١٩٧٨ بە کۆمەڵێك بەرتەری و دەستکەوت بگەن، لەوانە دەرپەڕاندنی (پەکەکە) لەنێو سێگۆشەی سنووری عیراق-ئێران-تورکیە و شکستهێنان بە ئەزموونی خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا).

لەم خاڵەی کۆتاییدا پارتییەکانی ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاری” چ لە ئێران و چ لە عیراق، هاوبەرژەوەند و هاودەردی دەوڵەتی تورکیە و (پدک)ن؛ دەوڵەتی تورکیە خوازیاری دەرپەڕاندنی (پەکەکە) لە قەندیل و تێکشانی خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا)یە، چونکە بوونی ئەو دووانە بە مەرگهێنەری خۆی دەبینێت و مەترسین بۆ سەر پلانی دروستبوونی ئیمپراتۆریی نیئۆ-ئوسمانی. (پدک) خوازیاری دەرپەڕاندنی (پەکەکە) لە قەندیل و تێکشانی خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا)یە، چونکە (پەکەکە) بە ڕکەبەری دەسەڵات و هەژموونی خۆی لە “کوردستان”ی بەشی تورکیە و “کوردستان”ی بەشی سوریە و هەر ئەوا لە ناوچەی (بادینان)یش دەزانێت و سەرکەوتنی سیستەمی خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا) واتە کۆتاییهاتنی سیستەمی دەسەڵاتداریی بنەماڵەیی و خێڵەکی سەرانی (پدک). هەر ئەوا بۆ پارتییەکانی ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاری” دەرپەڕاندنی (پەکەکە) لە قەندیل و تێکشانی خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا)، بە واتای دەرکەوتنی قەد و بالای خۆیانە. چونکە لە کوردستانی بەشی ئێران و تەنانەت لەنێو ئۆپۆزسیۆنی چەپی ئێرانیش لایەنگران و پشتیوانانی (پەکەکە) و خۆبەڕێوەبەریی خۆراوا هەن، لە هەرێمی کوردستان ئەگەر بەیاربێت ئاڵوگۆڕی شوێن و پێگەی هێزەکان و سیستەمی بەڕێوەبردن ڕووبدات، ئەوا دیسان هەر (پەکەکە) و خۆبەڕێوەبەریی (خۆراوا) پێشنیارە، ئەوەش واتە مەرگی یەکجارەکی خەونەکانی سەرانی پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری”؛ هێزی سێیەم و بەرەو دەسەڵات هەڵکشان***. وەك دەزانین و دیتمان، لە ماوەی ساڵانی ١٩٩١-٢٠١٧ قسەکەرانی کۆمونیزمی کرێکاری لەپێناو بەدەسەڵاتگەیشتن، تاکتیک و کاژگۆڕین نەما پەنای بۆ نەبەن، بەڵام هەرگیز و لە لەبارترین بار و دۆخ و سەردەمدا کە ساڵانی پاش ڕاپەڕین و ساڵانی سەردەمی جەنگی نێوخۆیی بوون، نەیانتوانی ببنە ئەو هێزەی کە خەونی هەمیشەیی خۆیانە. بەڵام بە پێچەوانەی هەوڵەکانی ئەوان، لە ناکاو خۆبەڕێوەبەرییەکی گەلیی و فرە ئێتنی و سەکیولار و یەکسانگەری پێگەی ژن و پیاو لە بەدەنگترین بەشی ناوچە کوردنشینەکانی خۆرهەڵاتی ناوین “کوردستان”ی بەشی سوریە، کە هیچ کەس ئەوا چاوەڕوانییەکی نەبوو و هیچ کەس ئەوا پێشبینی و ئەگەرەکی لەبەرچاو نەگرتبوو، سەرهەڵدەدات و حەفتا فەرسەخ دروشم و بەرنامە تاکتیکی و بریقەدارەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” دەخاتە پشت سەری

خۆی. لە بەرئەوەیە، کە خۆ بەڕێوەبەریی (خۆراوا) وەك زەنگی مەرگ ئەو سێ ئاراستەیەی (ڕەوتی ڕۆنانی ئیمپراتۆری نیئۆ-ئوسمانی، ڕەوتی بە دەوڵەتکردنی دەسەڵاتی بنەماڵەی بارزانی، ڕەوتی "کۆمونیزمی کرێکاری") لە نێو بەرەیەکی فرە دیو کۆکردوونەتەوە.

بە ڕەوتی "کۆمونیزمی کرێکاری" وەك ڕەوتێکی دەسەڵاتخواز و دژە-ئیسلام نەك دژە-ئایین و دژە-سەرمایەداری، لە تەك پرۆژەی دەوڵەت و هێزە ناوچەییە دژەکانی دەوڵەتی بۆرجوازی شیعە لە ئێران یەکدەگرێتەوە و دوژمنی دوژمنی دەستیەتی؛ هەم بەرژەوەندی (پدک) بەرانبەر (ینک) و (فەرمانداریی نێوەندیی عیراق) وەك هاوپەیمانەکانی دەوڵەتی ئێران و هەم بەرژەوەندی هێزە ناوچەییەکانی پشتسەری (پدک) وەك ڕکەبەری دەوڵەتی بۆرجوازی شیعە لە خۆرهەڵاتی ناوین لە تەك بەرژەوەندی ڕەوتێکی شکستخواردووی وەك "کۆمونیزمی کرێکاری" یەکانگیردەبن.

لە پشت گشت ئەو ئەگەر و بەرەنجامانەوە، نەخشە و بەرژەوەندییەکانی ئیمپراتۆری نیئۆ-ئوسمانی**** و هێزە ناوچەییەکانی دیکە ئامادەیە و دەوڵەتی تورکیە لە هەموو لایەك زیاتر لە بەرپاکردنی جەنگی نێوخۆیی عیراق قازانجدەکات، چونکە لەوانەیە وەك بەرەنجامی ئاوا جەنگێك فەرمانداریی نێوەندیی عیراق بە پشتشکاندنی (پدک) ئامادەبێت بەرتەریی ئابووریی و ڕامیاریی زیاتر بە دەوڵەتی تورکیە و هاوپەیمانەکانی (واتە پارتیی و بەرە تورکمانییەکانی نێو عیراق کە هەمان ڕۆڵی لەشکر و میتی تورکیە دەبینن) ببەخشێت، تاکو پشتی (پدک) بەربدات و زۆریش ئاساییە، کە دەوڵەتی عیراق بە لێدانی هەوڵ و ئامانجەکەی (پدک) لە تەك دەوڵەتی ئیسرائیل ڕێکبکەوێت و بەرتەریی نەوت و زۆر شتی دیکەش ببەخشێت و گرژی نێوان دەوڵەتی ئیسرائیل و دەوڵەتی ئێران خاوبکاتەوە و لەوێدا بەرژەوەندی دەوڵەتی عیراق-دەوڵەتی ئێران ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ لە ڕێگەی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق و دەوڵەتی تورکیە ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ لە ڕێگەی هێزە تورکمانییە پڕۆ تورکییەکان دابینبکرێت.

یاریکردنی (پدک) بەئاگر هەر بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە، کە خەریکی خۆشکردنی زەمینەی جەنگێکە کە تێداچوونی پارتیی خۆی و نیمچە سەربەخۆیی هەرێم و تەواوی هێزەکانی دیکەی هەرێم و ڕێکەوتن و یەکانگیری بەرژەوەندی هێزەکانی خۆرهەڵاتی ناوین بەتایبەتی دەوڵەتی عیراق و تورکیە و ئێران مسۆگەردەکات، چونکە ئێستەمە لە چوارچێوەی عیراقێکی لکێندراو بە نەخشەی ناسیونالیزمی عەرەبی و لە عیراقی پاش شەش دەهە کودەتا و دیکتاتۆریی جەنەراڵەکان و

بەعسیەکان و لە عیراقی پاش سێ ساڵ جەنگی (دەوڵەتی خەلافەتی ئیسلامی سوننە) کە هاوپەیمانی (پدک) و دەوڵەتی تورکیە (داعش)ی هێنایە نێو خاکی عیراق و موسڵی بە ئەو بەخشی، بەرپاکردنی ڕێفراندۆم بۆ جیابوونەوە بە گەرماوی خوێن بۆ گەلانی عیراق کۆتایینەیەت. بە بۆچوونی من، وەك پێشتر ئاماژەمدا، دوو دەورە ١٩٩١- ٢٠٠٣ و ٢٠٠٣ – ٢٠٠٥ زەمینەی جیابوونەوە بەبێ جەنگی میلیشیایی و دروستبوونی کینەدەزیی ناسیونالیستی هەبوو، بەڵام ئەو کات، سەرانی (پدک) و (ینک) لەجیاتی ئەوە داخوازی چەند ملیۆن دۆلارێك و پەردەپۆشکردنی پەروەندەکانی پەیوەندی نهێنی نێوان خۆیان و ڕژێمی ڕوخاو دەخەنە سەر مێزی هێزە هاوپەیمانە داگیرکەرەکانی عیراقی پاش فەرمانداریی بەعس و سەدام.

هەڵبەتە وەك پێشتر ئاماژەمدا هەڵوێستگیریی بۆ چەپەکان دژی هەرای ڕێفراندۆم لە ئێستا و ئەگەری کۆتاییهاتنی پرۆسەکە بە جەنگێك کە ٩٩% ئەگەری ڕودانی لە ئەگەری ڕونەدانی زیاترە و چەپەکان وەك پێشینەی مێژوویی بەتایبەت لەماوەی سەد و سێ ساڵی ڕابوردوو دژی جەنگە نێوخۆیی و دەرەکییەکان بوون، ئاسانترە لە هەڵوێستگیریی بەرەی ناسیونالیستەکان دژی ئاوا هەڕایەک، کە ت[illegible] و تاکتیکی ڕکەبەرێکی پارلەمانیی خۆیانە، مەترسی کەمترە .

پێویستە ئەوەش بڵێم و ڕۆشنایی بخەمەسەر، کە هەڵوێستی (حککک / “کومونیزمی کرێکاری”) لەوەوە نییە، کە ئەگەر ڕێفراندۆم و پرۆسەی دەوڵەتاندۆم سەرکەوتوو بن، لەتەك هەمان چارەنووسی سزاواریی ناسیونالیستی (ینک و پارتییە نیلییەکە)ی ڕووبەڕووبەن. بە پێچەوانەوە بە سەرکەوتنی ڕێفراندۆم و جیابوونەوەی هەرێم (بە ئاشتییانە)، دەبێتە هۆی تێکشکان و ڕسوابوونی یەکجارەکی باڵە عیراقییەکەی “کۆمونیزمی کرێکاری” لە نێوەراست و باشوور. خراپتر لەو چارەنووسەش، چارەنووسی (حککک)یە وەك باڵێکی تاکتیکیی (حککع)، کە لە باری ڕودانی جەنگی نێوان فەرمانداریی هەرێم و فەرمانداریی نێوەندیی و تەشەکردنی بۆ جەنگی ناسیونالیستانەی نێوان ئێتنییەکان، چ وەڵامێك بە مێژوو دەدەنەوە، کە ئەوان شان بە شانی کۆمپانییەکانی نەوت و دەوڵەتی تورکیە و (پدک) دەبنە هەڵگیرسێنەری جەنگێك، کە هەموو جەنگەکانی پێشتووتری نێو عیراق و عیراق لەتەك دەرەوە دەکاتە خەونێکی ناخۆشی ڕابوردوو و جەنگی نێوان ناسیونالیستانی کورد و عەرەب، کە سەدەیەکە نەخشەی بۆ دەکێشرێت، ئەوان دەیکەنە کەتواری ڕۆژگار. ئایا لە بارێکی ئاوا، پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” چی دەکەن و هەڵوێستیان چی دەبێت؛ دژی جەنگ

یان بەشداری جەنگ بۆ سەرخستنی پرۆژەی دەوڵەتاندنی بۆرجوازی کورد؟

هەڵبەتە ئەوە نەگوتراو نەمێنێت، کە ئەگەر بار و دۆخی ئێستای عیراق و هەرێم هەمان بار و دۆخی دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردوو بووایە، یان جەنگی نێوان فەرمانداری هەرێم و فەرمانداریی نێوەندیی، یان جەنگی ناسیونالیستانەی نێوان میلیشیا و ئێتنییەکان لە ئارا بووایە، ئەوا منیش بۆچوونێکی دیکەم لەبارەی هەڵوێستی پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” دەبوو و لە خراپترین باردا بە هەڵوێستێکی تاکتیکی***** لە پێناو بەدەسەڵاتگەیشتنم دەخوێندەوە. بەڵام ئەو مەترسییە نێوخۆیی و دەرەکییانەی کە ساڵانی ۱۹۹۱-۲۰۰۳ لەسەر هەرێمی “کوردستان” هەبوون، لە ساڵی ۲۰۰۳- ۲۰۱۷ نەماون و ئەوە فەرمانداریی هەرێمی “کوردستان”ـە، کە بە فەرمانداریی نێوەندیی عیراق شەڕدەفرۆشێت و ئەوە (پدک) کە بە فیتی دەوڵەتی تورکیە دژی فەرمانداریی عیراق پیلانی گێڕا و (داعش)ی هێنا و هەر لادانی (پدک) لە ڕێکەوتننامە و یاساکانی عیراق و بەرنامەی دەرهێنان و فرۆشتنی نەوت بوو، کە بوو بە هۆی بڕینی ۱۷% پشکی هەرێم لە داهاتی عیراق. ئەگەر مەترسییەکیش لەسەر هەرێمی “کوردستان” هەبێت، ئەوا جموجوڵی سەربازی و ڕامیاریی و ئابووریی و کولتووریی دەوڵەتی تورکیە و پشتیوانی دەوڵەتی تورکیە لە هێزەکانی (داعش). بە پێچەوانەوە نە ترس و بیانوویەك بۆ جیابوونەوە هەیە و نە جەنگێك هەیە، تاکو پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” بەو دەوڵەتاندنە لە ڕژانی خوێنی چین و توێژە نەدار و بەدەسەڵاتەکانی باکوور و نێوەڕاست و باشووری عیراق بەربگرن.

لە بەرئەوە و بە بۆچوونی من، ئەگەر لەنێو ڕیزەکانی پارتییەکانی ڕەوتی “کۆمونیزمی کرێکاری” و لایەنگرانی ئەوان، کەسێك یان کەسانێك ماون و خۆشباوەڕییان بە کۆمونیستبوونی ئەو ڕەوتە ئەوانی ڕەدووخستووە، پێویستە ئەو پرسیارە پێیگرانە لە خۆیان بکەن؛ ئەگەر سەرەنجامی ڕیفراندۆمێکی ئاوا، کە هیچ پێداویستییەکی ناچارییانەی نییە و لە باری سەرکەوتووبوونی، فەرمانداریی بۆرجوازی کورد دەگۆڕێت بە دەوڵەتی بۆرجوازی کورد و خۆشباوەڕیی خەڵکی بە ساوایی بیست و شەش ساڵەی فەرمانداریی بۆرجوازی کورد دەگۆڕێت بە خۆشباوەڕییەکی دوو سەد و سەشت ساڵە. ئەگەر بەرەو جەنگی نێوان فەرمانداریییەکان و میلیشیاکان و جەنگی ناسیونالیستی نێوان ئێتنییەکانی عیراق چوو، هەڵوێست و پێگەی ئەوان (لایەنگران و ئەندامانی پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری”) چی دەبێت؛ وەستانەوە دژی جەنگێك کە خۆیان پووشدەری ئاگرەکەین، یان جەنگین وەک هێزی

یەدەکی (پدک) لەنێو بەرەی ناسیونالیستانی کورد؟

بەکورتی : ئەوانەی کە نەخشەی ڕێفراندۆم و جیابوونەوەی هەرێمی “کوردستان”یان بە سەرانی دەسەڵاتداری (پدک) داڕێژاوە، زۆر بە وردی چەند شتێکیان بەرچاوگرتووە، کە بە مسۆگەرکەردنی بەرژەوەندییەکانی خۆیان چارەنووسسازن؛ گێڕینی بەرەی (ینک و پارتییە نیلییەکە و پارتییە ئیسلامییەکانی بەرەی نەخێر) کە نوێنەرایەتی بەرژەوەندی دەوڵەتی ئیسلامی ئێران و کۆمپانییە ئێرانییەکان و هاوبەرەیی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق دژی دەوڵەتی تورکیە و کۆمپانییە تورکییەکان دەکەن، گێڕینی (پدک) لەنێو هۆش و ئاوەزی زۆرینەی تاکە خۆشباوەڕەکانی کۆمەڵ بە پووچگەرایی “ڕزگاری کۆمەڵ بە بەدەوڵەتبوونی فەرمانداریی هەرێم” بە هێزی سەرەکی و بڕواپێکراو بە درێژماوە و چەند دەهە و سەدە؛ ئەگەر جەنگی نێوخۆیی فەرمانداریەکان و هێزە ناسیونالیستە عەرەبی و کوردی و تورکمانی و تەنانەت ئایینییە جیاوازەکان هەڵگیرسا و بەرەی (نەخێر)ی پارتییەکانی دیکە دژی (پدک) هاوبەرەیی فەرمانداریی نێوەندیی عیراقی کرد، ئەوا دیسانەوە بڕوای درێژماوە هەر (پدک) دەبێت و ئەگەر بە پێچەوانەشەوە بەرەی (نەخێر)ی پارتییەکانی دیکە بەناچاریی و لە ترسی نەفرەتی خەڵک هەڵوەستی خۆی گۆڕی و کەوتە پشت سەری (پدک)، ئەوا بە هەمیشە (پدک) سەرکەوتووی کایەکە دەبێت و جێستەی مردووی پارتییە نەیارە پارلەمانییەکانی و تەنانەت ناپارلەمانییەکانیشی بەرەو گۆڕستان ڕاکێشدەکات و پاشماوەی ئەو پارتییانە بە هەمیشە ملکەچی (پدک) دەبن.

دواشت، کە ئامانجی سەرەکی من دەبێت لە نووسین و دەربڕینی بۆچوون و دیتنەکانی خۆم، ئەوەیە، هەر ئێستا و لەم ساتەوە ئەرکی هەموومانە، ئەمە ئازادیخوازانی کۆمەڵەی هەرێمی “کوردستان/ باکووری عیراق” و ئازادیخوازانی نێوەڕاست و خوارووی “عیراق”، هەر ئێستا و هەر کەس لە شوێنی ژیان و کار و فەرمانی خۆی و لە هەر گۆشەیەکی ئەم جیهانە هەیە و بە هەر زمانێك توانانی ئاخاوتن و دەربڕینی ناڕەزایەتی هەیە، پێویستە و دەبێت بەرەی دژی جەنگی نێوخۆیی فەرمانداریەکانی عیراق هەڵخڕێنێت و بانگەوازبکات، کە سەرەنجام وەك جەنگی نێوان گروپە ناسیونالیستەکانی بۆسنە و هەرزەگوین و فەرمانداریی یوگوسلاڤیای جاران، دەبێتە جەنگی ناسیونالیستی نێوان ئێتنییەکان و سەرتاسەری بەشەکانی عیراق دەکاتە گۆمی خوێن، وەك تەڵەی کۆمپانییە بریتانی و ئەمەریکییەکان لە خەماڵیکردنی نەوتی عیراق.

بە بۆچوونی من، ئەگەر هەر ئێستا هەر ئازادیخوازێك لەلایەن خۆی ڕۆژانە بەشێك لە نووسین و دەربڕینەكانی بۆ پاگەندەكردن دژی جەنگی نێوخۆیی هێزە دەسەڵاتدارەكان و تەشەنەكردنی ئەو جەنگە بۆ جەنگی نێوان گەلان، كە ئەگەری ڕودانی لە ڕونەدانی زیاترە، تەرخاننەكات، سبەی زۆر درەنگە و پەشیمانی و قامكگەستن و خۆزگەخواستن توانای بەرگرتن بە جەنگێكی نییە، كە لە سەردەمی دەرچوونی ناچارییانەی هێزەكانی بریتانیا تاكو ئێستا پووشی لەسەر كەمادەكرێت.

هەژێن
١٨ی ئۆگوستی ٢٠١٧

---

* یەكێك لەو كەسە ئێزیدیانەی كە وەرگێڕانی پەروەندەی پەنابەرییەكەیم كردووە، ئاوای گێڕایەوە “بەخەم ئەندامی (پدک) بووم، ژیان و گوزەرانێكی باشم هەبوو، لەناو شاری شەنگال دوكان و ئۆتومبێل و خانووی خۆم هەبوو، چەند ڕۆژ پێش بەدەستەوەدانی زومار و شەنگال و مەخموور، (مەسرور بارزانی) كوڕی “سەرۆكی هەرێم” وەك نوێنەری (پدک) و كۆمپانییەكانی خۆی چووبوو بۆ ڕێككەوتن لەتەك سەرانی (داعش) لە ناوچەی موسڵ، بەڵام (داعش) بەپێچەوانەی پەیوەندییەكانی پێشووتر، (مەسرور كوڕی سەرۆكی هەرێم) بە بارمتە دەگرێت و داخوازی بەدەستەوەدانی زومار و شەنگال و موخموور دەكات، ئیدی ئەوە ڕوویدا كە خۆتان لە شاشەی تەلەفزیۆن دیتتان”

** یەكەمین پارتیی كە دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردوو، جیابوونەوە و “دەوڵەتی سەربەخۆی” دنەدا، (حككع) بوو، وەك پێشنیار و بڕیاری (مەنسووری حیكمەت) و “كۆمونیزمی كرێكاری”. ئەو ئاوە لێڵەی كە ئێستا (پدک) پێی تێخستووە، یەكەم جار (حككع) ڕشتی و خۆشباوەڕیی “ڕزگاربوون و بەختەوەری لە سایەی دەوڵەتی سەربەخۆ”ی لەناو هۆش و ئاوەزی خەڵكی ناڕازی ناهوشیار چاند. ڕەوت و “ڕابەر”ێك، كە دروشمی “ناسیونالیزم شەرمەزارییە بۆ بەشەرییەت” بنێشتی هەر ساتەی بن ددانی لایەنگرانی بوو، بەلام بۆ ساتێكیش بەخۆی دەستبەرداری ناسیونالیزمی پان-ئێرانی نەبوو و بەرانبەر پرسی كوردان لە ئێران، هەڵوێستێكی دیكەی هەبوو و هەیانە.

*** ساڵی ١٩٩٦ (مەنسووری حیكمەت) “هێزی سێیەم” بوون و نزیكی “بە دەسەڵاتگەیشتنی (حككع)” لە كوردستانی بەشی عیراق پێشبینیكرد و “هێزی سێیەم” بنێشە خۆشەی ئەو ڕۆژانە بوو، هەر ئەو پێشبینییە

بێبنەمایە بوو، کە سەرانی (حککع) دڵخۆش و لەخۆگۆڕاو کرد و ئەوانی بۆ خۆهەڵبژرادن و بەشداریکردنی هەڵبژاردنی شارەوانییەکان هاندا، بەڵام سەرەنجامی دەنگدانەکان پێچەوانەی چاوەڕوانی لەخۆباییبوونی ئەوان، هەژماری دەنگەکانیان لە هەژماری ئەندامانی پارتییەکەیان کەمتر بوو.

**** بۆ ئاگاداری خوێنەر چەمکی (نیئۆ-ئوسمانی)م لە هیچ کەس وەرنەگرتووە، تاکو ئاماژە بە سەرچاوەکەی بدەم، بەڵکو خۆم یەکەم کەس بووم، کە ئەو چەمکەم بەکاربردووە. مەبەستم لەم ئاگادارکردنەوەیە، ئەوەیە دزانێکی فەیسبووکی و ئینتەرنێتی پەیدابوون، کە کلی بەرچاوی دایکی خۆشیان دەدزن و ئەوانەش نووسەرانی تازەکار نین، بەڵکو نووسەرانی ناوداری ناسراو بە “کەڵە ڕۆشنبیرانی کورد” ناسراون. نموونەیەك لەو بارەوە، دە ساڵ لەمەوبەر چەمکی (خێڵی هاوچەرخ)م بۆ پارتیی ڕامیاری بەکاربرد و بەدیاریکراوی لەنێو پەرتووکی (چاوپۆشینێك لە ئێستا و تراجیدیایەك بۆ سبەی) هاتووە، کەچی پاش ئەوە تەنانەت لەلایەن ڕەخنەکراوانەوە بەبێ ئاماژەدان بە سەرچاوەی وەرگرتنەکەی، بەکاربرایەوە.

***** کاتێك کە دەهەی نەوەدی سەدەی ڕابوردوو (مەنسووری حیکمەت) پێشنیار، یان ڕاستر بڵێم بڕیاری جیابوونەوەی هەرێمی “کوردستان” و پێکهێنانی “دەوڵەتی ناقەومی و سێکیولار”ی دەرکرد، ئەو کات لەسەر چەند بنەمایەك گوتم، تاکتیکێکی فرودەرانەیە، چونکە کاتێك کە (مەنسووری حیکمەت) بە ئامانجی دروستکردنی (حککع) کۆمەڵێك پرسیاری ئاراستەی سێ ڕێکخراوە پڕۆ”کۆمونیزمی کرێکاری” و ئەندامەکانیانی کرد، یەکێك لە پرسیارەکان ئەوە بوو “دەبێت حزبی کۆمونیستی کرێکاری عیراقی □ێت یان کوردستانی، بۆچی؟ ” هەر زوو ئەوانەی کە لایەنگری کوردستانیبوونی ئاوا پارتییەك بوون، بە ناسیونالیستبوون تۆمەتبارانکران. ئەگەر بە دروستی لەیادممابێت، کەسێك بەناوی (بەختیار کەریم) لەو بارەوە نامیلکەیەکی نووسیبوو، ئەو بەدبەختە تاکو ڕادەی “دوژمنی چینایەتی” و “ناسیونالیستی خەوتووی نێو ڕێزەکانی کۆمونیزمی کرێکاری” تاوانبارکرا. بێجگە لەوەش هەم (مەنسووری حیکمەت) و هەم پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” هاوکات دژی جیابوونەوە و داخوازی یەکێتی فێدرالیستی “کوردستان”ی بەشی ئێران بوو و هەن.

بزووتنەوەی “دژە-هەژاری” یان هەژارکردنی بزووتنەوەکان … هەژێن

بەرایی، چەند ڕۆژێك لەمەوپێش هاوڕێیەك پەیامێكی ناردبوو و نووسیبووی ” لە شاری سلێمانی كۆمەڵە كەسێك خەریكی دروستكردنی ڕێخراوێكن بەناوی ‘بزووتنەوەی دژی هەژاری’ و من بە خۆم لەسەر ‘ناوەكەی’ سەرنجم هەیە …” . هاوكات ئەو هاوڕێیە كۆپی بانگەوازەكەی بۆ من نارد، بەڵام تاكو كەمێك پێش ئێستا بواری خوێندنەوەی بانگەوازەكەم نەبوو. كاتێك دێڕی یەكەمی پاش سەردێڕەكەم خوێندەوە، خەیاڵ منی بردەوە هاوینی ١٩٩٢، كاتێك كە ئەندامانی باڵای ڕێكخراوەكانی (‘ڕەوتی كۆمونیست’ و ‘یەكێتی خەباتی كۆمونیزمی كرێكاری’ و ‘سەرنجی كرێكار’) بەناوی ڕێكخستنی شوراییەوە بۆ كۆبوونەوەی گشتی بێكاران بانگەوازیاندەكرد و پێش كۆبوونەوەكە بەخۆیان لەسەر هەموو شت□□ك و (كێ) هەڵبژاردن و دابەشكردنی پۆستەكان و دیاریكردنی ئەندامانی دەستەكانی خوارتر (لیژنەكان) □□ك□د□كەوتن و ئەگەر چالاك□□ك لە دەرەوەی بازنەی دەستەگەریی خۆیان بهاتایە، دەستبەجێ هاوسەنگی هەڵبژاردن و دەنگدانەكان ت□ك□د□چوو و بۆ پیلانگێریی كەنارخستنی چالاكەكانی دەرەوەی خۆیان پەنایاندەبرد.

ئێستا پاش ئەو ڕۆشنكردنەوە، ل□ تەك ئێوە خوێنەرانی هێژا، خاڵ بە خاڵ هەنگاو بە هەنگاو، پڕۆژە و بەرنامە و بانگەوازەكە سەرنجدەدەم و ڕەخنەكانی خۆم ئاراستەدەكەم و لە كۆتاییشدا ئەنجامیگیری دەكەم و بەگوێرەی ئەزموونەكانی خۆم لە ماوەی نێوان ١٩٩١- ٢٠١٧ پێشبینی سەرەنجامی ئەو هەوڵە نەزۆكە دەكەم. هەر ئاوا پێویستە ئەوەش بڵێم، من وەك كەسێك كە خۆم بە پڕۆلیتێر و ئەنارکیست و دژی کاریکرێگرتە و دارایی تایبەت و سیستەمی سەروەریی چینایەتی دەزانم، هەر بەگوێرەی ئەو بنەمایانە بە ئەرکی سەرشانی خۆم دەزانم، سەرنج و ڕەخنە و دەستخۆشانەی خۆم بنووسم و ئاراستەی هەر بۆچوون و بیرکردنەوە و دەربڕینێك بكەم، كە بەناوی کرێکاران و پڕۆلیتاریا و خەڵک و چەوساوانی كۆمەڵ دەدوێت و بانگەوازدەکات و ڕێکخراو

قوتکاتەوە. ئەم سەرنجداندنەش هەر بە هەمان ئامانج و هاندەر نووسراون و هیچ ئامانج و هاندەرێکی دیکەیان نییە.

” بەرنامەی کاری بزووتنەوەی دژی هەژاری(پلاتفۆرم) “

“بەرنامەی کار” چییە؟ کێ داڕێژەریەتی؟ کامە بزووتنەوە؟ ئەگەر بزووتنەوەیەك هەیە، بۆ بەخۆی بۆ خۆی بەرنامە داناڕێژێت؟ ئەی “پلاتفۆرم” چییە؟
ئەگەر بزووتنەوەیەك نییە و ڕێکخراوێك لەئارا نییە و خەریکن بۆ دروستکردنی بانگەوازدەکرێت، ئەدی بەرنامەی چی و کێ داڕیژەریەتی؟
کاتێك کە بزووتنەوەیەك نییە و خەریکن باگەوازیدەکەن، ئیدی چۆن بەناوی بزووتنەوە بانگەوازدەکەن؟
بزووتنەوە یان ڕێکخراو، ئایا بزووتنەوە قالب و بەرنامە وەردەگرێت؟
ئایا ئەوە لاساییکردنەوەی زەلیلانەی (نەوشیروانییەکان) نییە، کە هەوڵیاندا (بزووتنەوەی گۆڕانخوازیی) ١٩٩٤-٢٠٠٦ لەنەو قالبی ڕێکخراوەکی ڕامیاریی (پارتییەك) دەستەمبکەن و تاکو ڕادەیەك توانییان و وەك دژەشۆڕشێك گەورەترین خزمەتیان بە فەرمانداریی بەرجوازی کورد کرد؟
ئەی پەیوەندی بەرنامەی پێشتر داڕێژراو (کلێشەیی) و سەکۆ (پلاتفۆرم) چییە؟

بە من وەك خوێنەرێك کە لەو بارەوە چالاکی هەوڵە ڕێکخراوەییەکانی ١٩٩٢-١٩٩٤ بووم و دواتر لە دەرەوە لەبواری پەنابەران بەشداری ئەو هەوڵانە بووم، هەر لە سەرەتاوە مەبەست و ئامانجی دەستەی ڕاگەیەنەر دەزانم و دەشزانم سەرەنجامەی ئەو هەوڵە بەکوێ دەگات. ئەو هەوڵە دەستبەجێ و هاوکاتی نووسینی سەردێرەکەی، نەزۆك و مردووە. ئەوەی مەبەستی منە لە نووسینی ئەم سەرنجانە، تەنیا سەرنجڕاکێشانی بەشدارانی خۆشباوەڕی ئەو هەوڵانەیە بۆ جۆرێکی دیکە لە بیرکردنەوە و ڕێکخستن و شێوازێکی دیکە لە چالاکی و بەرەنگاریکردن، تاکو کاتی نەهاتنەدی خەونەکەیان و چەند بارکردنەوەی شکستەکان، لەجیاتی نائومێدی و ڕەدووکەوتنی بەرەی دەسەڵات، ئەم پرسیارانە سەرنجیان بۆ ئەزموونگەری دیکە ڕابکێشن.

بە یەك ڕستە و دەستەواژە، واتای ئەو سەردێڕە ئەوەیە، کە لەسەر بڕیاری سەرانی پارتییەك چەند ئەندامێکی پارتیی کۆبوونەتەوە و بەرنامەیەکیان بۆ ئاراستەکردنی خەڵك بەناوی “بزووتنەوەی ....” ئامادەکردووە، کە هیچ نییە، بێجگە لە کۆپیکردنەوەی سەدان

ب□رنام□ی ک□ش□یی دیکەی ماوەی نێوان ساڵانی ۱۹۹۲-۲۰۱۷، کە بەرەنجامەکەیان قوتکردنەوەی چەند دەرزەن ڕێکخراوی بەناو "جەماوەری" و "سەربەخۆ" وەك پاشکۆی (حککع) و کچەکەی (حککک) بووە و سەرەنجامیشیان مەرەکەب-بوونی سەر کاخەز و لەبیرچوونەوە و نائومێدکردنی ناڕازییانی خۆشباوەڕ و کەم ئەزموون بووە .

" شێوازە گونجاوەکانی ڕێکخستنی بزووتنەوەکە …"

ئایا لەنێوان شێوازێك کە لەنێو ئەو بانگەوازە پارتییە هاتووە و شێوازە شکستخواردووەکانی ۱۹۹۲-۲۰۱۷ هیچ جیاوازییەك هەیە؟
ئایا شکستخواردنی بەردەوام و هەموو جارەکی ئەو شێوازە لە ماوەی بیست و شەش (۲٦) ساڵی ڕابوردوو، بۆ ئەوە بەس نییە، کە لە خۆمان بپرسین؛ بۆچی سەرەنجامی هەوڵی هەموو جارێك بە مردوویی لەدایکبوونی ڕێکخراوە بەناو "جەماوەری"یەکانە؟
ئایا خۆلادان لە ئاراستەکردنی ئەو پرسیارە و پەردەپۆشکردن و پاساودانی شکستەکان، دژەخوونیی نییە لە بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان؟
ئایا تاوانباریی نییە، کە هەموو جار بە چەندبارەکردنەوەی هەڵەکان، بزووتنەوەکان بەرەو شکست و نائومێدی بەرین؟
ئایا بەرەو شکستبردنی بزووتنەوەکان و نائومێدکردنی خەڵکی ناڕازی لە هەر گۆڕانێك و لە کارایی هێزی یەکگرتووی خۆیان، ئەنجامدانی ئەرکی دژەشۆڕش نییە؟
ئەی شێوازە نەگونجاوەکانی دیکە کامانەن و لەتەك شێوازە قووچکەیی و نێوەندگەراکانی ۱۹۹۲-۲۰۱۷ پارتییەکانی "کۆمونیزمی کرێکاری" جیاوازییان چییە بە چ پێوەرێك نەگونجاون و بۆچی نەگونجاون؟
لە بیست و شەش (۲٦) ساڵی ڕابوردوو لەلایەن سەرانی ڕێکخراو و پارتییەکانی "کۆمونیزمی کرێکاری" چەند شێوازی دیکەی جیاواز لە شێوازی سەدەیەك زیاتری (سۆشیا دێمۆکراسی، باڵی چەپ و ڕاستی) ئەزموونکراون؟

"۱- هەنگاوی یەکەمی سازدانی بزووتنەوەکە بریتیی دەبێت لە هەڵبژاردنی دەستەی باڵا و دروستکردنی چەندین لێژنەی تایبەت بۆسەرپەرشتی کاروباری بزووتنەوەکە لەناو کۆبوونەوەی گشتی بۆ سەرجەم ئەو کەس و هەڵسوڕاوانەی کە ئامад□یيان هەیە بۆ کردن لەگەڵ پرۆژەکە. "

پێش هەموو شت سازدان/ سازکردن واتە دروستکردن . ئەوە لە کەی مێژووەوە "بزووتنەوە سازد□ر□ت" ؛ بزووتنەوە ئافر□ندراوی

ناڕەزایەتی خەڵکە یان سازدراوی بنکەی (پارتییەکان) ؟
دەستەی باڵا " چییە و ئەرکی چییە؛ بڕیاردان یان جێبەجێکردن؟
“هەڵسوڕاوان” کێن و ئەرک و ڕۆڵیان چییە؟

لەڕووی واتای واژەیی ئەو چەمکە “هەڵسوڕاو”، واتا کەسێك کە لەلایەن گروپ، دەزگە، دەستەیەکی دیکەوە هەڵسوڕێندراوبێت، واتە بووکەڵەی دەستی کەسانی دیکە. بەو واتایە بەکاربردنی دروستکەرانی ڕێکخراوە پاشکۆکان؛ چ پاشکۆکانی فەرمانداریی و دەوڵەت، چ پاشکۆی پارتییە ئۆپۆزسیۆنە پارلەمانی و ناپارلەمانییەکان، هەموویان هەڵسوڕاون و ئەو واژەیە پێپەستی ئەوانە. بەڵام هەرگیز بە واتای چالاک/چالاکانی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە ناقووچکەیی و نانێوەندییە سەربەخۆکان نایەت و بەتەواوی دژەواتای چالاکە و ڕۆڵ و ئەرکی کەسی هەڵسوڕاو، ڕۆڵ و ئەرکەکەی دژەشۆڕشانەیە و دەسکەلای دەوڵەت و پارتییە ڕامیارییەکانە بۆ لاوازکردن و کەوەکردن و دەستەمۆکردنی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان.

پێشینان گوتوویانە “کورد بدوێنە خۆی شەرحی خۆ دەکات” ؛ هەڵبژاردنی دەستەی باڵا لەلایەن کێ، هەڵبژێرەران کێن؛ بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی یان کۆمەڵێك ئەندامی (حککک)؟

بەدەنیاییەوە، ئەوی لەتەك ئەندامان و لایەنگرانی پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” ئەزموونی هەبێت، دەستبەجێ دەزانێت، کە دروستکەری لێژنەکان کێیە و وەڵامی پرسیارەکەی پێشتر دەزانێت (“دەستەی باڵا ” چییە و ئەرکی چییە؛ بڕیاردان یان جێبەجێکردن؟)، چونکە لە شێوازی ڕێکخستنی قووچکەییانە و نێوەندییانە دەستەکانی سەرەوە بڕیاردەرن و دروستکەری لێژنەکانی خوارەوەن و لەنێو ئاوا شێوازێکی ڕێکخستن، نێوەڕۆک پووچترین ئامراز “کۆبوونەوەی گشتی”یە، چونکە فیلەسەفی سەرهەڵدانی “کۆبوونەوە گشتییەکان” لەنێو بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان بەگشتی و بزووتنەوەی کرێکاری لە ماوەی پێنج سەدەی ڕابوردوو و بەتایبەت لەنێو مانگرتنەکانی پێش (ڕاپەڕینی کۆمونەی پاریس)، سەد و هەشتا پلە پێچەوانەی شێوازی ڕێکخستنی قووچکەییانە و نێوەندییانە و بەتەواوی ڕەتکەرەوەی ڕۆڵی بڕیاردەرانەی (دەستەی باڵا،کۆمیتەی باڵا، شورای باڵا)یە و کۆکردنەوەی ئەو دوو چەمکە (بڕیاردانی دەستەی باڵا) و (کۆبوونەوەی گشتی) تەنیا بەکاربردنی دەوجامەییانەی (کۆبوونەوەی گشتی)یە بۆ فریودانی چالاکانی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان، هەر ئاوا کۆکردنەوەی دوو چەمکی “پارتیی پێشڕەو” و “شۆڕش” دەوجامەیەکە بۆ فریودانی کەسانی سۆشیالیستخواز.

کاتێك لێژنە تایبەتە دروستکراوەکانی (دەستەی باڵا / ئەندامانی حککک) سەرپەرشتی کار و بارەکانی “بزووتنەوەکە” بکەن، ئەدی ڕۆڵی خودی بزووتنەوەکە چییە و چالاکانی خۆبەخۆ و پەروەردەبووی نێو خودی بزووتنەوەکە ئەرکیان چییە؟

ئەگەر بزووتنەوەیەك هەیە، ئیدی بۆچی چەند ئەندامێکی (حککک) لەنێو بنکەی پارتییەکەیان “دەستەی باڵا” و “لێژنە تایبەتە سەرپەرشتیکەرەکان” بۆ ئەو دروستدەکەن؛ بزووتنەوەکە و چالاکەکانی ناتوانا و نەزان و ناهوشیار و گەوجن یان “بزووتنەوە”یەك لەئارا نییە و ئەندامانی “پارتیی پێشڕەو” خەریکی کڵاولەس□رانی خەڵکن بەناوی “بزووتنەوە” و ئاوا دەزانن کە “لە هەموو هەورێك باران دەبارێت” و ئەو هەڵە دووبارە دەبێتەوە، کە وەك (نەوشیروان موستەفا) و پاشڕەوانی سواری شەپۆلی بزووتنەوە کۆمەڵا یەتییەکان ببن؟

ئەگەر “بزووتنەوە”یەك هەبێت، بۆچی بەخۆی لەنێو شوێنەکانی کار و ژیانی ڕۆژانەی خەڵک کۆبوونەوە گشتییەکانی خۆی بەرپاناکات و بۆچی لە بنکە و هەواری ئەندامانی (حککک) کۆبوودەبێتەوە؟

ئەگەر بزووتنەوەیەکی کۆمەڵا یەتی هەیە، بۆچی کۆبوونەوە گشتییە بنکەییەکانی بەرپاناکات و لەنێو ئەوان بڕیار و پش□یار بدات و بکات و بۆ ئەنجامدانی بڕیارەکان نوێنەرانی بنکەیی هەڵنا بژێرێت و لەنێو کۆبوونەوەی گشتی هەڵبژێرد□راوانی هەموو کۆبوونەوە گشتییە بنکەییەکانی کۆڵان و گەڕەکەکان و گوندەکان بڕیارەکان نادات و (دەستەی باڵا) و کۆمیتە/لێژنە تایبەتەکانی سەرپەرشتی هەڵنا بژێرێت؟

ئینجا با بگەڕێینەوە سەر گوتەکەی پێشینان و من لەجیاتی واژەی (کورد) واژەی (کەسی ڕامیار) دابنێم و جارێکی دیکە پاش ئەو پرسیارانە پەرەگرافە پڕ ناکۆکییەکە بخوێنینەوە “کەسی ڕامیار بدوێنە و خۆی وێنادەکات” ؛ ئێستا با بزانین ئایا ئەوەی بانگەوازەکەی بڵاوکردووەتەوە، خودی بزووتنەوە کۆمەڵا یەتییەکەیە یان کەسانێك بەناوی بزووتنەوە کۆمەڵا یەتییەکە؛ بزووتنەوەی کۆمەڵا یەتییە یان پڕۆژەی پارتیی؟

ئەگەر ئەوانەی لەوێ کۆبوونەتەوە، چالاکی بزووتنەوەیەکی کۆمەڵا یەتین و کۆبوونەتەوە، تاکو وەك نوێنەری کۆبوونەوە گشتییە بنکەییەکان لەنێوان خۆیان دەستەیەکی باڵاتر لەسەر ئاستی

ناوچەیەک/ شارێك/ هەرێمێک هەڵبژێرن و بەگوێرەی ئامادەیی و کات و توانا و شارەزایی و گونجان خۆیان لێژنە تایبەتەکانی سەرپەرشتیکردنی کار و بارەکانی بزووتنەوەکە دروستبکەن، ئیدی (پڕۆژەی) چی و کێ نووسەر و داڕێژەری (پڕۆژەیەکە) و پێداویستی خوێندنەوە و پەسەندکردنی ئاوا (پرۆژە) یەك چییە؟

" ٢- هەوڵ بدرێ لە پێشڕەوان و هەڵسوڕاوانی بزووتنەوەی جەماوەری ناڕازی، دەستە و کۆمیتە و گروپەکانی کرێکاران و کارمەندان و لە ناوەندەکانی کار و فەرمانگەکان و خوێندگا و زانکۆکان و گەڕەکەکان دروست بکرێ. "

سەرنجدان لە داڕشتن و ڕێزمانی ئەو پەرەگرافە نادیدەدەگرم، هیوادارم " مامۆستایانی کرێکاران" جارێکی دیکە پێش بڕیاردان و بانگەوازکردن بۆ ڕیفۆرمی ژیانی کەسانی دیکە، زمانی ئاخاوتن و نووسینی خۆیان ڕیفۆرمبکەن، ئەوسا بۆ شوانەیی خەڵك "دەستەی باڵا" و "لێژنە تایبەتەکان" دروستبکەن.

ئەگەر ئەوانەی ئەو بانگەواز و پڕۆژە و بەرنامەیان داڕشتوووە و لەوێ دانیشتوون، تاکو لەنێو " کۆبوونەوەیەکی گشتی دەستەی باڵا و لێژنە تایبەت بۆ سەرپەرشتی کار و باری بزووتنەوەکە" دیاریبکەن، چالاکانی بزووتنەوەکەن، ئیدی دیاریکردنی ئەرکی "دروستکردنی دەستە و کۆمیتە و گروپەکانی کرێکاران و کارمەندان و لە ناوەندەکانی کار و فەرمانگەکان و خوێندگا و زانکۆکان و گەڕەکەکان لەنێوان پێشڕەوان و هەڵسوڕاوانی بزووتنەوەی جەماوەری ناڕازی " چییە و بۆچی؛ مەگەر ئەوانەی لەوێن بڕیارنییە خۆیان چالاك و نوێنەری ئەو چین و توێژانە بن؟

ئەگەر ئەوانەی بانگەواز و پڕۆژەکەیان ڕاگەیاندووە و لەوێ کۆبوونەتەوە، چالاکانی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییەکان لە شوێنی کار و فەرمان و خوێندن و گەڕەکان نین، ئەدی کێن و چ کارەن و پێویستی ڕۆڵی شوان□یانی ئەوان بۆ بزووتنەوەکە چییە؟

مەبەست لە گروپەکان چییە؛ گروپی سەربەخۆی خۆجێیی یان گروپی پاگەندەچی پارتییایەتی و بڵندگۆی ڕامیاریییەکانی (حککک)؟
ئەی ڕۆڵی ئەو هەموو دەرزەنە ڕێکخراوانەی کە لە ماوەی ١٩٩٢-٢٠١٧ لەلایەن ئەندامانی (حککع و حککک) ڕاگەیێندراون، چییە و لە کوێن و بۆچیی بەخۆیان ئەو ئەرکە ئەنجامنادەن و بۆچی بەخۆیان لەنێو کۆبوونەوەی بانگەواز بۆ کراو ئامادەنین؟

ئەگەر بوونیان هەیە، لە کوێن و کوا چالاکی و تێکۆشانی ڕۆژانەیان؟ ئەگەر نین، ئەی چییان بەسەرهات و چۆن ونبوون؛ پووکانەوە یان هەڵوەشانەوە، لە بنەڕەتەوە هەر بوونیان نەبوو، یان پڕۆژەی نەزۆک و مردووی "پارتیی پێشڕەو" بوون و تەنیا لەسەر کاخەز و لەنێو ڕاگەیاندنەکان بوونیان هەبوو؟

" ٣- لە هەر جێگەیەك(ناوەندەکانی کارو فەرمانگەو خەستەخانەو خوێندگا و زانکۆکان و گەڕەکەکان) هەوڵ بدرێ کۆبونەوەی گشتی بەڕێ بخرێت و نوێنەرانی ڕاستەقینەو دڵسۆز هەڵبژێرن و بەوجۆرە سەرەتای پایەکانی ڕێکخراوی جەماوەری خەباتکار لەبابەتی یەکێتی و سەندیکاو شورا و ئەنجومەنی جەماوەری دابمەزرێت"

دیسان لە سەرنجدانی داڕشتن و ڕێزمان و ڕێنووسی ئەم پەرەگرافەش خۆم لادەدەم. بەڵام هەر کەسێك لە ماوەی بیست و شەش ساڵی ڕابوردوو بە تەنیا جارێك بانگەواز و بەیاننامە و پرسەنامە و وتاری سەرانی پارتییەکانی ڕەوتی "کۆمونیزمی کرێکاری" بە زمانی کوردی خوێندبێتەوە، ئەوا بەدڵنیاییەوە دەزانێت، کە ئەم بانگەواز و پڕۆژە و بەرنامەیەش داڕشتن و نووسینی ئەوانە، کە بەهۆی دەقگرتنیان بە دەرخکردنی بەیاننامە و پڕۆژە و بانگەوازە فارسییەکانی "کۆمونیزمی کرێکاری" بە شێوەی ڕێزمان و ڕێنووسی فارسی کەسانێکی کەڕەی فارسی زمان دەنووسن، کردار پاشگری کە وەرناگرێت و کرداری یەکگرتوو و ئامێتە بەسەر یەکەوە نانووسرێت و بکەر و بەرکار و کردار شوێنگۆڕکێ دەکەن و خاڵبەندیش پاشاگەردانییە.

کاتێك کە لەنێوەندەکانی کار و فەرمان و خوێندن و گەڕەکەکان کۆبوونەوە گشتییەکان نەکراون و لەنێو ئەو کۆبوونەوە گشتییانە بڕیار و پێشنیار و هەڵبژاردن نەکراوە و نوێنەران بە ئەنجامدانی ئەرکەکان (بۆ نموونە بەرپاکردنی کۆبوونەوەی گشتی هەڵبژێردراوانی کۆبوونەوە گشتییە بنکەییەکانی شوێنی کار و فەرمان و خوێندن و گەڕەکەکان) دیارینەکراون، ئیدی بەگوێرەی کامە ماف و ڕەوایی کەسانێك لە شوێنێك کۆدەبنەوە و پڕۆژە و بەرنامەیەکی ئاوا دەنووسن و دواتر بەناوی بزووتنەوەیەکەوە کۆدەبنەوە و "دەستەی باڵا" و "لێژنە تایبەتەکان" دیاریدەکەن؟

ئەی پێوەری ڕاستەقینە-بوون و دڵسۆز-بوونی نوێنەرایەتی ئەوانەی ئەو پڕۆژە بە ئەوان ئاماژەدەدات و ئەوانەی دیکە کە ئەو پڕۆژە بە "ناڕاستەقینە-بوون و نادڵسۆز-بوون"ی ئەوان ئاماژەی ناڕاستەوخۆ

دەدات، چییە؛ ئەندام-بوون و ئەندام-نەبوون لەنێو پارتییەکانی “کۆمونیزمی کرێکاری” ؟

ئەگەر سەرانی (حککع و حککک) پاش بیست و شەش ساڵ، ئێستا ئەو هەنگوینەیان لە کەلێنی ناڕەزایەتی خەڵکی هەرێم دۆزیوەتەوە و کۆبوونەوەی گشتی بە پایەی “ڕێکخراوی جەماوەریی خەباتکاری وەك یەکێتی و سەندیکا و شورا و ئەنجومەنی جەماوەریی” دەزانن، ئەدی بۆچی بە یەک جاریش ئەو بوێرییە لەخۆیان نیشاننادەن و ڕەخنە لە هەوڵە نەوەندییەکانی خۆیان لە سەرەوە ڕەخنەناگرن، کە بیست و شەش ساڵی ڕابوردوو چەند دەرزەن ڕێکخراوی لەو جۆرەی مەرەکەبی سەر کاخەزیان دروستکردن و وەك پێشمەک توانەوە؟

ئەگەر ئەوان بەڕاستی وەك سەرەتا و بنەمای بیرکردنەوەی خۆیان بەوایان بە پایەبوونی کۆبوونەوە گشتییەکان هەیە، ئەدی بۆچی هەوڵی کردەییکردنەوەی ئاوا بیرکردنەوە و ئەزموونکردنی ئاوا بۆچوونێك نادەن؛ یان هەر لە بنەڕەتەوە کۆبوونەوەی گشتی بە ئەوان دەوجامەیەکە بە فریودانی خەڵك؟

“داواکارییەکان”

کامە داواکاری و داواکاری کێ و لە کوێ و کە بەرزیکردووەتەوە؟

ئایا لەنێوان ڕێکخراوە پڕۆژەییەکانی (حککع و حککک) و ڕێکخراوە پڕۆژەییەکانی (حشع) و (پدک) و (ینک) و (پارتییە نیلییەکە) هیچ جیاوازییەك هەیە؟

” ١- هەڵوەشاندنەوەی دەستبەجێی پاشکەوتی زۆرەملێی موچە، گەڕانەوەی موچە پاشکەوت کراوەکان و پیاچوونەوە بە یاسای مووچەی فەرمانبەران و خانەنشینان و کەسوکاری شەهید و ئەنفال و.... تاد. لەسەر شێوازی یاساکانی حکومەتی ناوەندی کە بگونجێت لەگەڵ بارودۆخی ئێستای ژیانی هاوڵاتیانی هەرێم. ”

“هاو ڵاتی” هەڵەیە و (هاووڵاتی) دروستە و واژە و چەمکی “هاووڵاتی”بوون بۆ خۆی پەردەپۆشکردنی پێگەی نالەبار و سووکایەتیبەخشانەی کۆمەڵایەتیی و ئابووریی چین و توێژە نەدار و بەدەسەڵاتەکانە بە دەوجامەی “هاووڵاتی”. ساڵانی سەرەتای دەهەی نەوەد، کە هێشتا پاشکارایی شەپۆلەکانی شۆڕشگێڕییەی ڕاپەڕین بەتەواوی نەنیشتبوونەوە، ئەو کات سەران و نووسەرانی سێ ڕێکخراوە ڕامیارییەکەی “کۆمونیزمی کرێکاری” لە بەکاربردنی واژەی

“هاووڵاتی” ڕەخنەیان هەبوو و بە هەوڵی شاردنەوەی شوناسی (چینی کرێکار)یان دەزانی؛ هەر ئاوا بەکاربردنی واژەی “شەهید” بە پێوەی کۆنەپەرستیی ئایینی دەزانرا، کەچی ئێستا خۆیان بوونەتە بڵندگۆی چرینی ئەو واژە کۆنەپەرست و دێوجامەیيانە.

بێجگە لەوە، “پاشەکەوت” چییە؟ ئایا هەر بەڕاستی سەرانی (حککع و حککک) ب□و□ایان بە دەخیلەکردنی فەرمانداریی هەرێمە بۆ چین و توێژە کرێگرتەکانی ئەو هەرێمە هەیە؟

ئەی ناوی (چینی کرێکار) و (کرێکاران) چی بەسەرهات و بۆچی لەنێو ئەو ڕیزکردنەی سەرەوە ناوی (کرێکاران) نەهاتووە؛ ئایا ڕامیاریی و بەرنامەی “پاشەکەوت”کردنەکەی فەرمانداریی هەرێم مووچەی کرێکارانی نەگرتووەتەوە، بۆچی؛ ئەی ئەو سازشە لەپێناو چی؟

ئایا دەکرێت ئاوا وێنابکەین، کە فەرمانداریی هەرێمی “کوردستان” فەرمانداریی خودی چینی کرێکار و کرێکارانە، لەبەرئەوەیە، کە ناوی ئەوان نەهاتووە و “پاشەکەوت”کردن مووچەی ئەوانی نەگرتووەتەوە؛ یان ئەوانیشی گرتووەتەوە و ناونەهێنانی کرێکاران خۆگونجاندنە لەتەك ڕەوتە زاڵەکانی کۆمەڵی هەرێم؛ ناسیونالیزم و نیئۆلیبراڵیزم؟

بەرتەری یاسای مووچەی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق بۆ چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان (کرێگرتەکان) چییە، تاکو خەڵکی هەرێم ئەو داخوازییە بەرزبکەنەوە؟
ئایا یاسای مووچەی فەرمانداریی نێوەندیی عیراق لەتەك بار و دۆخی ئێستای گوزەرانی خەڵکی نێوەند و باشووری عیراق گونجاوە؛ بەگوێرەی هەڵاوسان و گرانی و نەبوونی دیاریکراوە؟
ئەی گونجان لەتەك بار و دۆخی ئێستای ژیانی “هاوڵاتیانی هەرێم” واتای چییە؛ ئایا (سێ چارەكە مووچە) گونجاندن نییە لەتەك باری گوزەرانی خەڵك؟
ئەگەر وەڵام (نەخێرە)، ئەدی دەستگرتنەوە و کەمکرنەوەی کرێ و مووچە واتا چی؛ مەگەر دابەزاندنی گوزەرانی خەڵك نییە بۆ دوا ئاستی ملدانی خەڵك بە نەهامەتی؟

گوزەرانی ئێستای ئەندامانی چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان (چین و توێژە کرێگرتەکان) چ لە نێوەڕاست و باشووری عیراق و چ لە هەرێم خوارترین ئاستی کولەمەرگییە و گونجاوترین ئاستی مووچە لەتەك ژیان و گوزەرانی کولەمەرگییانە هەر ئەو (سێ چارەكە مووچە)یە، کە

پارلەمان و فەرمانداریی هەرێم بڕیاریانداوە، ئیدی نازانم داڕێژەرانی ئەو پڕۆژە و بەرنامەیە خوازیاری چین، لە کاتێکدا کە پارلەمان و فەرمانداریی بەرجوازی کورد بەبێ داخوازی سەرانی “کۆمونیزمی کرێکاری” و بەبێ پاڵانەوەی ڕامیارانەی ئەوان، داخوازییەکەی ئەنجامداوە؟

“هەنگاوە کردەییەکان:”

“٢- دەستبردن بۆ دامەزراندنی سندوقی هەرەوەزی لە پەناو دابینکردنی کاڵا سەرەکییەکانی ژیان و بژێوی هاوڵاتی کەمدەرامەت لە داهاتی حکومەت و سەرمایەداران.”
جارێکی دیکە، لە بارێ ڕێزمانی و ڕێنووسی داڕشتنی ئەو خاڵە چاوپۆشیدەکەم، بەڵام ناتوانم لە نووسەران و داڕێژەرانی “هەنگاوەکانی کارکردن بۆ هێنانەدی ئامانجەکانی بزووتنەوەکە:” نەپرسم، ئەرێ بۆ کامە لۆجیك و ئاوەز، بۆ کامە واتا و پێشینەی مێژوویی و ئەزموون، (هەرەوەزی) کۆمەڵایەتی نێوان و بۆ خەڵکی کەمدەرامەت بۆ “داهاتی حکومەت و سەرمایەداران” دروستدەبێت و دابیندەکرێت و دەچێتە خانەی هەرەوەزی؛ هەرەوەزی واتای چییە؟

پێشینان دروستیان فەرمووە، کە “زۆربڵێی ناپێویست، بۆ پووچبێژی کۆتاییدێت”. ئەوە ڕابەرانی “کۆمونیزمی کرێکاری” ئاوا چاوەڕوانییەکتان لە “فەرمانداری و سەرمایەداران” هەیە، کە هەرەوەزبن و لەتەك کەمدەرامەتانی کۆمەڵ هەرەوەزیبکەن و بەشداری هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی بکەن، ئیدی بۆچی بەدرۆ دروشمی “بڕوخێ سەرمایەداری” بەرزدەکەنەوە؟

ئەی پڕۆژە ڕێکخراوەکەی “کۆمونیزمی کرێکاری” لەتەك ڕێکخراوە بەناو “ناحکومییەکان” و ڕێکخراوە “خێرخوازییەکان”ی گروپە ئیسلامییەکان چ جیاوازییەکی هەیە، کە تاکە ئەرکی ئەوان بزواندنی سۆز و بەزەیی سەرمایەداران و دەسەڵاتداران و کۆکردنەوەی زەکات و سەرفترەی دەوڵەتمەندانی موسوڵمانە بۆ کەمدەرامەتان؟

“حکومەت و سەرمایەداران”ێك کە ئامادەی پشتیوانی و چالاکی هەرەوەزی و کۆمەککردن بن بۆ کەمدەرامەتانی کۆمەڵ، ئیدی لەتەك “دەوڵەت و حکومەتی کرێکاری”یەکەی “کۆمونیزمی کرێکاری” چ جیاوازییەکی هەیە؟

ئەوە لە کوێوە، لە نێوان ئەندامان و چینێك کە بنەمای مانەوە و سەرکەوتنیان کێبەرکێ و ڕکەبەری دەوڵەتمەندبوون و کەڵەکەکردنی

سەرمایەكانیانە بە دزینی ڕەنجی كاری كەمدەرامەتانی كۆمەڵ و تاڵانكردنی سامانی كۆمەڵ، هەروەزی بوونی هەیە و پەیڕەودەكرێت؟

" ٣- لە دەرەوەی كوردستان هەوڵ بدرێ پشتیوانی ڕێكخراوە چەپ و یەكسانیخواز و یەكێتی و سەندیكا كرێكاری و كەسایەتیە مرۆڤدۆستەكان بۆ بزووتنەوەكە و خواستەكانی بەدەست بهێنرێ و ببێتە فاكتەرێكی فشاری گەورە لەسەر دەسەڵاتدارانی كوردستان بۆ ملدان بە داخوازیەكانی خەڵك"

ئەگەر هەموو بەیاننامە و بانگەواز و ڕاگەیاندنی ڕێكخراوە مەركەبییەكانی سەر كاغەزی سەراپای مێژووی "كۆمونیزمی كرێكاری" بخوێنینەوە، خاڵی سێیەم هەموو كات هەبووە و كلێشەیانە نووسراوە. هەڵبەتە ئەوەش بڵێم كە هەنگاوێكی پۆزەتیڤە، بەڵام لە ماوەی بیست و شەش ساڵی ڕابوردوو هیچ كات سەران و پاگەندەكەرانی "كۆمونیزمی كرێكاری" چ ئەوانەی لەنێو دەرزەنە پارتییەكان و چ ئەوانەی لە دەرەوەی پارتییەكانن، چ كوردی-زمانەكان و چ فارسی-زمانەكان، بە تەنیا جارێكیش نەچوونەتە پەیوەندییەكی هاوپشتیانەی دژەچینایەتی. هەموو كات بەناوی كرێكاران و خەڵكی هەرێم خوازیاری " پشتیوانی ڕێكخراوە چەپ و یەكسانیخواز و یەكێتی و سەندیكا كرێكاری و كەسایەتیە مرۆڤدۆستەكان " بوون و بەناوی ئەوانەوە لەو لایەنانەی ناویانهێنراوە كۆمەكیان كۆكردووەتەوە و كراوەتە خەرجی ویسكی-خواردنەوە و گەشتە بەردەوامەكانی "ڕابەران"، بەڵام هیچ كات و لە هیچ شوێنێك ئامادەی پشتیوانی ئاڵووێرانە یان یەكلایەنانە بەرانبەر كۆمەڵەكانی دیكە نەبوون و هیچ كام لە ئەندامان و چالاكانی دەرزەنە پارتییەكانی "كۆمونیزمی كرێكاری" بە ئەركی خۆیان نەزانیوە بەشداری تێكۆشان و ناڕەزایەتییەكانی وڵاتانی پەنادەر و ڕێكخراوە پشتیوانیكەرەكانی ئەوان بكەن و هەردەم وەك ناسیونالیستێكی كورد، عیراقی، ئێرانی ڕەفتاریانكردووە و مەلایانە بنەمای "ها مەلا، ئە وەڵا، بدە مەلا، ناوەڵا" بەكاربردووە و پەیڕەوكردووە.

ئەوان لە سەراپای بەرنامە و داخوازییەكانی پڕۆژە ڕێكخراوەكەیان بە تەنیا جارێكیش خوازیاری یەكسانی نەبوون و لەجیاتی یەكسانی، بەناوی "هەروەزی" خوازیاری "زەكات و سەرفترەی حكومەت و سەرمایەداران"ن بە كەمدەرامەتان، كەچی خوازیاری پشتیوانی ڕێكخراوە یەكسانیخوازەكانی وڵاتانی دیكەن بۆ پڕۆژە ڕێكخراوی (خێر و سەدەقەی) فەرمانداران و سەرمایەداران.

"٤- لە كاتی پێویست و گونجاودا كۆنترۆڵكردنی ناوەندە

خزمەتگوزارییەکان لەلایەن کرێکاران و کارمەندانی ئەو شوێنانە بەمەبەستی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری بە خۆڕایی بە هاوڵاتیانی کەمدەرامەت و… ."

مەبەست لە کاتی پێویست و گونجاو چییە؛ ئایا ئێستا پێویست و گونجاو نییە، ئەی کەی پێویست و گونجاوە؟
بەبۆچوونی من، ئەگەر بڕیاربێت، هوشیارترین تاك و بەشی چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان ڕۆڵی پێشڕەویی (بە واتای دەستپێشخەری و وەستان لە ڕیزی پێشەوە و یەکەمین بوون لە چالاککردن و تێکۆشانی ڕۆژانە و یەکەم بوون لەنێو زیندان و لەبەردەم هەڕەشە و ئەشکەنجەدران) لە ئەستۆی ئەوان بێت، ئەوا هەمیشە بەرزکردنەوەی ڕادەی زۆری داخوازییەکانی چین و توێژەکانیان جیاکەرەوەی ئەوانە لە ڕیفۆرمیستان و خێرخوازان و ناوبژیکارانی نێوان چەوساوان و چەوسێنەران، نەك ڕێزکردنی واژەی “ڕابەر” و “پێشڕەو” لە پێش و پاشی ناوی خۆیان. چونکە ئیسلامییەکان و ناسیونالیستە خێرخوازەکان و زۆرینەی ناهوشیار و خۆشباوەری کۆمەڵیش خوازیاری بزواندنی سۆز و بەزەیی سەرمایەداران و دەسەڵاتداران، هەر ئاوا کە نووسەرانی ئەو پڕۆژە بەرنامەیە، خوازیاری سندووقی هەرەوەزین بە پارە و کۆمەکی دەسەڵاتداران و سەرمایەداران.

“دەستەی ئامادەکاری بزوتنەوەی دژی هەژاری”

ئایا لە هیچ سەردەمێك و هیچ شوێنێك ڕویداوە، لەلایەن دەستەیەکەوە “بزووتنەوە” ئامادە بکرێت؛ بۆ بزووتنەوە چێشتی جەژن و ئێوارە خوانی “ڕابەرانە”، تاکو دەستەیەك بتوانن ئامادەیبکەن؟

پاشان، ئامانج لە دوورین و دروستکردنی ئاوا بزووتنەوەیەك؛ “بزووتنەوەی دژی هەژاری” هەمان ئامانجی خێرخوازانەی ئایینکاران نییە، کە بەدرێژایی مێژوو پەیڕەوانی ئایینەکان چین و توێژە نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراوەکانیان بە ئاوا پووچگەراییەك خۆشباوەڕکردووە و چاوەڕوانی ئاوا ڕۆژێکیان کردووە بە خەونی ستەمدیتووان؟

بەجگە لەوە، هەژاری زادە و بەرئەنجامە، نەك خودی سیستەم و دەسەڵات، تاکو بەبێ لەنێوبردنی بنەماکانی سیستەمەکە بتوانرێت لەنێو ببرێت. کاتێك کە “ڕابەرانی” چین و توێژە نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراوەکان بە لەنێوبردنی هەژاری و مانەوەی هەمان سیستەمی سەروەریی و مشەخۆریی خۆشباوەڕبن و خەڵکی بە هێنانەدی ئاوا

ئامانجێك بانگەوازبکەن، ئیدی پێداویستی بەرزکردنەوەی دروشمی دەوجامەییانەی “بروخێ سەرمایەداری” چییە و لە پێناو چی، بەجگە لە فریودانی خەڵك؛ ئایا باشتر نییە، “پارتیی پێشڕەو” و “ڕابەران” دەست لە نێو دەستی ئایینکاران و ڕێفۆرمیستان و ناسیونالیستان خەریکی بزواندنی سۆز و بەزەیی سەروەران و سەرمایەداران بن، کە ئەگەری هاتنەدی و ئاوەزپەسەندی ئاوا پووچییەك، لە ئەگەر و ئاوەزپەسەندیی “ئازادبوون و یەکسانبوون و دادپەروەری لە سایەی دەوڵەت و فەرمانداریيەك بەناوی کرێکاران و دیکتاتۆریی پڕۆلیتاریا” زیاترە؟

بەکورتی، بە بۆچوونی من، (کۆبوونەوەی گشتی) بناخەی (دێمۆکراسی ڕاستەوخۆ) و کاراترین میکانیزمی بەرگرتن لە سەرهەڵدانی گەرای بیرۆکراسی و دەستەگەری و هەلپەرستی و نێوەندیگەری و پێکهاتەی قووچکەییە لە نێو ڕێکخراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان. بەڵێ بە هەموو بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتی ناڕازی و تێکۆشەر دژی دەوڵەتی سیستەمی نوێی بازار (نیئۆلیبرالیزم) و ملهوڕیی و مشەخۆریی و گەندەڵیی؛ بەڵێ بە خۆڕێکخراوبوونی سەربەخۆی گشت چین و توێژە پڕۆلیتێرەکان؛ بەڵێ بە پێکهێنانی هەرەوەزییەکان وەك بەردی بناخەی سیستەمی کۆمەڵەی ناچینایەتی؛ بەڵێ بە هەموو هەوڵێکی ئازادیخوازانە و سەربەخۆی جەماوەری؛ بەڵێ بە داگیرکردن و سەندنەوەی* خانووبەرە کرێییەکان؛ بەڵێ بە داگیرکردن و دابەشکردنی هەنبارەکانی خواردن؛ بەڵێ بە داگیرکردنی بانکەکان و دابەشکردنی مووچەی تەواوەتی خەڵك: بەڵێ بە سەندنەوەی کارخانە و کێڵگە و زەمین و بیرە نەوتەکان و کەرتەکانی خزمەتگوزاری بە دارایی کۆمەڵە و کۆمەڵایەتیکردنەوەی دارایی و کار و بەرهەمهێنان و دابەشکردن و بەڕێوە بردنی کۆمەڵە.

بەڵام، نەخێر و ملیاردان جار نەخێر بە قوتکردنەوەی دەستە و ڕێکخراو و تۆڕ و بزووتنەوە پاشکۆ و قووچکەیی و نێوەندگەراکان بەناوی “پڕۆلیتاریا” و “کرێکاران” و “خەڵك”؛ نەخێر بە پاڕانەوە لە سەرمایەداران و فەرمانداران؛ نەخێر بە گۆڕینی ڕامیارێك بە ئەوی دیکە، دەسەڵاتدارێك بە ئەوی دیکە، سەرمایەدارێك بە ئەوی دیکە، مشەخۆرێك بە ئەوی دیکە، سەروەرێك بە ئەوی دیکە. چونکە لەنێوان ڕێکخراوە و بەرپرسانی ڕێکخراوە زەردەکانی فەرمانداری بۆرجوازیی هەرێم و ڕێکخراوە پاشکۆییەکانی (پدک) و (ینک) و (پارتییە نیلییەکە) و (ئیسلامییەکان) و ڕێکخراوە و بەرپرسانی ڕێکخراوە پاشکۆکانی (حککع و حککک) نییە و ئەوی لەو بارەوە

خۆشباوەڕیی هەبێت، بەدڵنیاییەوە، تەمەنی بە سووڕانەوە لەنێو بازنەی بەشی پارتییایەتی و "دەوڵەت و فەرمانداریی کرێکاران" بەفیڕۆدەدات، هەر ئاوا کە دەوجامەبوونی هەوڵەکانی بیست و شەش ساڵەی ڕابوردوو، بەفیڕۆچوونی تەمەنی ئەمە چالاکانی خۆشباوەڕ و کەم ئەزموونی ئەو سەردەمەیان سەلماند.

١٩ی ئۆگوستی ٢٠١٧
هەژێن

چارەنووسی نیئۆجەلالییەکانی سەر گردەکە و دەوروبەری بەرەو کوێ ملدەنێت؟ ... هەژێن

پێشەکی، بە من چ ساڵی ٢٠٠٦ و چ ئێستا لیست و پارتیی بەناو "گۆڕان" هیچ جیاوازییەکی لەتەک پارتییەکانی دیکە و دەسەڵاتداران نەبووە و نابێت. چونکە یەکەم ئاراستەیەکی ڕامیارییە و پارتیی و ڕێکخستنەکی قووچکەییە، کە سەرەنجام ئامانجی دەسەڵاتداری دەبێت و دەسەڵاتیش لەپێناو دابینکردنی مشەخۆری و دارایی تایبەت دەبێت، دارایی تایبەتیش ئامرازی کۆیلەکردن و ناچارکردنی نەدارانە بە کرێگرتە بوون.

وەک لە ماوەی یازدە ساڵەی ڕابوردوو ئاماژەمداوە، جیابوونەوەی نەوشیروان تاکتیکی (ینک) بەدیاریکراوی تاڵەبانی و نەوشیروان بوو، بۆ ڕاوکردنەوەی دەنگە ناڕازییەکان، بەبێگەش بەخشینی گردی زەرگەتە و (١٠) ملیۆن دۆلاری ئەمریکی بوو لەلایەن تاڵەبانی بە نەوشیروان و بە گوێرەی نووسینەکی خودی نەوشیروان. هەر ئاوا کە پێشتر نووسیم؛ ئایا هیچ دەسەڵاتدارێک هەیە، کە گرد و پارە بە دژەکەی ببەخشێت، بۆ ئەوەی خۆی لەنێو بەرێت؟

من دژبوونی نەوشیروان و پارتییەکەی بەرانبەر (ینک) و تاڵەبانی و بەخشینی گرد و سامان لەلایەن تاڵەبانی بە لەنێوبردنی خۆی، وەک

بەخشینی مۆڵەتی چالاکیکردن و مووچەی مانگانەی پارتیایەتی□ بەتایبەت پارتییە کۆمونیستەکان لەلایەن دەوڵەت، کە بەڵگەی تەواوکەربوونی پارتییە کۆمونیستەکانە بۆ سیستەمی چینایەتی نەک لەنێوبەربوونی ئەوان بۆ سیستەمەکە.

وەک ئەزموونی مێژوویی نیشانیدەدات، بزووتنەوە و ڕێکخراوە ڕامیاری□کان پاش مردنی کەسایەتییە پیرۆزکراوەکان بەرەو کەرتبوون دەڕۆن، بەتایبەت لە خۆرھەڵاتی نێوەڕاست، کە کۆمەڵەکانی بە کولتوورێکی دیکتاتۆری بارگاوین، لەوانەیە باشتر بێت، کە لەنێو ڕەوتە کۆمونیستەکان و پارتییە کۆمونیستەکانی ئەو ناوچەیە نموونە بھێنمەوە، کە “کۆمونیزمی کرێکاریی” دیارترینیانە و بە مردنی ڕابەرەکە ئایدیۆلۆجییەکەی (مەنسووری حیکمەت) پاش پازدە ساڵ ھێشتا وەک تەقینەوەی بۆمبی ئەتۆمی و کەرتبوونی ناوکی گەردیلە بە بەردەوامی پارتییەکانی ئەو ڕەوتە کەرتدەبن و پارتییۆکەی دیکە دروستدەبن و ئەوانیش کەرتدەبن و پارتییۆکەی دیکە دروستدەبنەو … ..

بزووتنەوەی بەناو “گۆڕان”/ پارتییە نیلییەکەش بەرەو ئاوا چارەنووسێک دەڕوات، چونکە ئەویش بێجگە لە تایبەتمەندییە چینایەتی و گشتییەکەی وەک ڕێکخراوێکی ڕامیاریی و قووچکەیی و دەسەڵاتخواز، ھەڵگری ھەمان تایبەتمەندیی ڕێکخستن و پێکھاتەی دیکتاتۆریی و خێڵەکی خۆرھەڵاتی ناوینە، دەسەڵاتداربوون و دارابوونی ئەندامانی خێزان و خزمانی خودی نەوشیروان و ھاوسەرەکەی و بەدیاریکراوی منداڵەکانی باشترین بەڵگەن. ئەوەش مەترسیی کەرتبوون و شیتەڵبوونەوەکە زیاتر دەکات.

ھەڵبەتە نابێت، ئەوەش لەبیربکەین، ک□ و□□رای تاکتیکیبوونی “بزووتنەوە”ی پارتییە نیلییەکە و (ی□نک)ی- بوونی پێشینەی ز□ری□ی ئەندامانی نێوەندی و سەرکردایەتی و کەسە دیارەکانی گ□ردەکە، بەدڵنیاییەوە لە ساڵی ٢٠٠٩ تاکو ئێستا بە بەردەوامی (پدک) لەسەر ک□□ین و نزیکبوونەوە لە کەسانی دیاری سەر گ□ردەکە بەردەوامە و ھەوڵدەدات، ھەر ئاوا کە باڵێکی (ی□نک) ل□س□ر ک□□ینی (کۆسرەت / ئەندامی سەرکردایەتی) و (نەجمەدین کەریم / پارێزگاری کەرکووک) لەلایەن (پدک) بەڵگە دەھێننەوە و دەیسەلمێنن، بەدڵنیاییەوە لەنێو گ□ردەکە و دەوروبەری کەسانێک کڕدراون. ئەوەش شتێکی ئاساییە، چونکە ڕامیاران لەپێناو دەسەڵات ھەوڵدەدەن و دەسەڵاتیش بۆ دارایی و مشەخۆرییە و لە ئێستادا مشەی دارایی و مشەخۆری لەژێر ڕکێفی (پدک)ە و خۆفرۆشی و سیخوڕیی ڕامیاران بەگشتی و ڕامیارانی کورد

بەتایبەت پارتییەکانی بزووتنەوەی چەکداری کوردایەتی، کە وەک پەروەرندەی بەعسییەکان نیشانیدا ئەندامانی سەرکردایەتی لایەنەکان یان خودی ڕژێمی بەعس ناردوونی یان لە گفتوگۆکانی ١٩٧٠-١٩٧٤ و ١٩٨٣-١٩٨٤ و ١٩٩١ بەکرێی گرتوون، یان بەکرێگیراوی دەوڵەتی سوریە و تورکیە و ئێران بوون، بێجگە لەوەی بزووتنەوە چەکدارییەکانی هەرێمی کوردستان لە ساڵی ١٩٦١ تاکو ئێستا دەسکەلای دەوڵەتانی بریتانیا و ئەمەریکا بوون و هەن و تەنانەت دەسکەلاکانی ئەوانیش.

بە بۆچوونی من، بێجگە لەوەی کە جیابوونەوەی نەوشیروان و دروستکردنی لیست و پارتییەکی نیلی بە پارە و گردی تاڵەبانی تاکتیک بوو بۆ ڕۆژی تەنگانە، دوو هۆکاری دیکەش هەبوون:

یەکەم، زاڵبوونی (پدک) و کشت/ مات کردنی تاکتیکی لەنێو پارلەمان و فەرمانداریی هەرێمی کوردستان و دەرکردنی پارلەمانتاران و شالیارانی پارتییە نیلییەکە بوون بە هۆی خۆفریاکەوتنی (ینک) و (نیئۆجەلاییەکان)، هەرچەندە سیناریۆیەکی ڕامیاریی بوو بۆ بەڕێکردنی ڕێکەوتننامەی نەوت لەتەک تورکیە، هێنانی داعش، بازرگانی نەوت و گاز لەتەک داعش، بە جینۆسایددانی ئێزیییەکان، کڕینی چەکێکی زۆر لە کارخانەکانی چەکسازی و ساخکردنەوەی چەکە کۆنەکانی دەوڵەتانی بریتانیا و ئاڵمانیا و ئەمەریکا و ئیسرائیل و... قەرزارکردنی کۆمەڵی هەرێمی کوردستان هەتاهەتایە بە قەرزی سەپێندراو و مەرج قورسی بانکی جیهانی و بانکی نێوەندی ئەوروپا و سندوقی نێودەوڵەتی دراو. لە بارێکی ئاوا نەدەکرا هەموو لایەنەکان خۆیان ڕازی نیشانبدەن و دەبوو بە سیناریۆ و گارەگاری پارتییایەتی و دابەشکردنی خەڵکی ناڕازی بەسەر سلێمانی و هەولێر، خەڵک خەریکبکەن، تاکو ئەوان لە پشت پەردەوە بەبێ خەم و ئارامی ڕێکەوتننامەکان مۆربکەن، کە هەڵوەشاندنەوەیان تەنیا بە ڕوخاندنی دەوڵەتی عیراق و فەرمانداریی هەرێمی کوردستان مسۆگەر دەکرێت و بۆ ئەو مەبەستەش لە ساڵی ١٩٩١ کە نەوشیروان و سەرانی دیکەی گردەکە دەسەڵاتدار و (ینک)ی بوون، تاکو ئێستا بە پلان و ئاسانکاریی زل□ز□کان و دەزگە سیخوڕییەکان و کۆمپانییە جیهانخۆرەکان، زەمینە و هۆکارەکانی ڕوخاندنی دەوڵەتی عیراق و فەرمانداریی هەرێمی کوردستان ئەستەمدەکرێت، کە لە پێش هەموویانەوە تایبەتکردنەوە و پارتییکردنی کەرتە ئابوورییەکان و دابەشکردنی ناوچەگەریانەی خەڵکی ناڕازییە بە سیناریۆی ئۆپۆزسیۆنی باڵێکی دەسەڵات.

دووەم، وەک دەزانرا و دەزانین نەوشیروان موستەفا نەخۆشی

شیرپەنجەی سییەکانی هەبوو و ڕادەی زۆری تەمەنی مانی نەخۆشەکان لە پێنج ساڵ زیاتر نییە و گەڕانەوەی نەوشیروان و پێشوازی لەلایەن نێچیرڤان و لە فڕۆکەخانەی هەولێر زەنگی کۆتایی تەمەنی ئەو بوو. هەر لەبەرئەوەش بوو، ئەو زوو فریاکەوتوو و لە تەک (ینک) ڕێککەوتننامەی کرد، تاکو پاش مردنی خۆی ئەگەری دوورکەوتنەوەی پارتییە نیلییەکە و گردەکە لە (ینک) و نزیکبوونەوەی لە (پدک) یان گۆڕینی ئاراستەی دووربخاتەوە و سەرانی گردەکە لەسەر بنەمای وەفاداری بۆ بڕیارەکانی ئەو بچنەوە نێو (ینک) یان پابەند بە هاوپەیمانییەکی ستراتیجی (ینک) بمێننەوە.

ئێستا ئیدی گردەکە و پارتییە نیلییەکە کەوتوونەتە بەردەم دوو ئەگەر:

– کۆتاییهێنان بە سیناریۆی ئۆپۆزسیۆنبوون و لیست و پارتیی “گۆڕان” و گەڕانەوە بۆ باوان و بەهێزکردنەوەی (ینک)، کە جیابوونەوەکە بۆ پاراستنی خودی ئەو (ینک) بووە. ئێستا ئیدی پاش یازدە ساڵ دەستەمۆکردنەوەی گۆڕانخوازە خۆشباوەڕ و ناهوشیارەکان، زۆرینەی دەنگە ناڕازییەکانی سنووری پارێزگای هەڵەبجە و سلێمانی و کەرکووک و تەنانەت هەولێریش کە ساڵی ٢٠٠٦ خوازیاری ڕوخاندنی دەسەڵاتی مافیایی (ینک) و چەپاوەگەرییەکانی (کۆمپانیای نۆکان و …تد) بوون، بە خۆشباوەڕیی و چاوەڕوانی “سەرۆکی باش و پارتیی باش و پارلەمانی باش و فەرمانداریی باش و دەوڵەتی باش” تەواو بە سەروەریی کۆمەڵەی چینایەتییەوە گرێدراون و نەک بە گەڕانەوە بۆ نێو (ینک) ملدەدەن، بەلکو ئامادەن لەسەر بڕیاری گردەکە ببنە (پدک). بەڵام ئەگەری گەڕانەوە بۆ باوان زیاترە، چونکە سلێمانیچییەتی و دژایەتی بادینانی و هەولێرییەکان هاندەری یەکەمی سەران و لایەنگرانی گردەکەیە و هەر دنەدانی ئەو قینەش بوو، کە وەک پەڕجوویەک لە ماوەی چەند ساڵێک (٢٠٠٦-٢٠٠٩) خەڵکی ناڕازی دژە گەندەڵیی گۆڕی بۆ داخوازیکەرانی بەشێ گەندەڵی، ناڕازیان لە ڕامیاریی و پارتیایەتی و فەرمانداریی گۆڕی بەلایەنگرانی دەسەڵات و دەنگدەری سوپاسگوزار و چاوەڕوانانی هاتنی “جەلادی دەسەزی گەل”.

– بەڵام ئەگەر ئەو کەسانەی کە (پدک) لە ماوەی یازدە ساڵی ڕابوردوو لەنێو گردەکە بەکرێیگرتوون، دەسەڵات و پلە و پێگەی بڕیاردانیان هەبێت، زۆر ئاسایی دیواخانی گردەکە و پارتییە نیلییەکە دەبن بە دوو کەرت و کەرتێک بەرەو باوان (ینک)، کەرتێک بە چنینەوەی بەری ڕەنجی ڕامیاریکردن بە ئاڵای سپییەوە لە سەری ڕەش.

هەبێتە ئەوەش بەڵام، هەرچەندە بە (ینک) ئەگەری یەکەم گرنگ و چارەنووسسازە، بەڵام بە گشتیەتی سیستەمەکە و ئایەندەی ڕەوتی نەزمی نوێی بازار [نیئۆلیبرالیزم] لە هەرێمی کوردستانو ناوچەکە، ئەوا کەرتبوون باشتر و چارەنووسسازترە، چونکە بە هۆی کەرتبوون و چوونی کەمینەیەک بە لای (پدک)، زەمینەی گارەگاری ڕامیاریی و فریودانی خەڵکی خۆشباوەڕ بە دژەخوونی کۆمەڵێک لە "ڕابەری کوردایەتی" و پیرۆزییەکانی (گردە دزراوەکە) و لەبیربردنەوەی هۆکاری جیابوونەوەی نەوشیروان و دروستکردنی لیست و پارتییە نیلییەکە، کە بەلاڕێدابردنی بزووتنەوە کۆمەڵایەتییە گۆڕانخوازەکان و ناڕەزایەتییەکانی ١٩٩١- ٢٠٠٦ی خەڵکی هەرێمی کوردستان و کەرتکردنی هێزەکانی گۆڕانخوازان بوو بەسەر دوو ناوچە (زەرد) و (سەوز-نیلی) و ژاراویکردنی بزووتنەوەکە بە سلێمانی-چییەتی.

بەکورتی، دەهەی داهاتوو خەڵکی ناوچەی شارەزوور و سلێمانی و کەرکووک و گەرمیان بە گارەگاری دووبەرەکی " وەفاداران و دەسەزانی نەوشیروان" و "خیانەتکاران لە ڕابەری کوردایەتی و گردەکە" خەریکدەکرێت و دەهەیەکی دیکە دەسەڵاتداریی مافیایی (ینک) و (پدک) مۆرکردنی ڕێکەوتنامە ئابوورییەکانی فەرمانداریی هەرێمی کوردستان لەتەک دەوڵەتان و بانکەکان و کۆمپانییە جیهانخۆرەکان مسۆگەر دەکرێن، ئەگەر نەمرین ئەو دیو گردەکە دەبینین و پشت سووتان و هاوار و ناڵەی (مالەی سەر گردەکە)ش دەبیستین.

تێبینی : ئەوە دوا نووسینی من لەبارەی جیابوونەوەی نەوشیروان و لیست و پارتیی بەناو "گۆڕان" دەبێت، چونکە وەرای هەموو ئەو شتانە، ئەگەر بڕوام بە پارتییایەتی و خۆشباوەڕیشم بە گۆڕانخوازیی سەرانی گردەکە هەبێت، ئەوا پەروەندەی گردەکەش تەواو، چونکە هەر گروپ و بزووتنەوەیەک پابەندی ئایدیۆلۆجیا بێت و بە "ڕابەری باش و پارتیی باش و پارلەمانی باش و فەرمانداریی و دەوڵەتی باش" پشتبەستێت، وەک هەموو ڕەوتێکی ئایینگەرا سەرەنجامی لە دوو ئەگەر بەدەر نییە: گەڕانەوە بە باوان یان کەرتبوون و جیابوونەوە. بێجگە لەوەش، ناخوازم ڕەخنەم لە پارتیایەتی و جەنگ و فەرمانداریی و دەوڵەت و سەروەریی بچێتە خانەی دژایەتی کەسیی کۆچکردوو (نەوشیروان موستەفا). دیسان دەڵێمەوە، خۆزگە نەوشیروان و هەموو ڕامیارەک وەک تاڵەبانی تەمەنی درێژ بووایە و درێژ بێت و بمێنێت، تاکو وەک تاڵەبانی لە گۆشەیەکی کۆشکی سەروەری و مشەخۆری کەبکەوێت و فەرامۆشبکرێت. بەداخەوە کە (نەوشیروان موستەفا) زوو مرد و بەخت

یاری بوو و پیرۆزکرا و کەوتە سەرووی ڕەخنە و سەرنج و پێداچوونەوەی خەڵک.

www.hejeen.wordpress.com

هەژێن

٢٣ی ئایاری ٢٠١٧

تەوەرەی دەنگەکان سەبارەت بەکاری هەروەزی … نووسەر: هەژێن

کورتەیەك بۆ ناساندنی هەرەوەزی :

هەرەوەزی دیاردە و بوونێکی مێژوویی و جیهانیی هەیە، هەرچەندە زۆر جار ڕەنگ و دەنگی سەردەمی سەرهەڵدانەکەی خۆی گرتووە؛ هەندێك جار وەك خۆکۆمەکیی ئایینی گروپە ئایینی و ڕێڕەوییەکان دەرکەوتووە و هەندێك جار وەك خۆکۆمەکیی خێڵەکی و گوندەکان دەرکەوتووە و هەندێك جاریش وەك خۆبەسەی کۆمەڵە هاوچەرخەکان لە سەردەمی جەنگەکان و قاتوقڕیی وشکە ساڵەکان دەرکەوتووە، بەڵام لەنێو هەموو سەردەمەکان هەرەوەزی و بیرەکە و ئاوەزی ژیانی هەرەوەزیی بەجۆرێك بوونی هەبووە .

لەنێو ئەم ڕۆژگارەش لە هەرێمی کوردستان خەریکە لەنێو دەروونی قەیرانە ئابووریی و کولتووریی و مۆڕاڵیی و ڕامیاریی و جەنگیی-سەربازییەکان بەجۆرێك هەرەوەزییەکان و بیرەکەی هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی وەك ئەڵتەرناتیڤێك خۆی دەردەخاتەوە. سایتی دەنگەکان وەك بەندگەی دەنگە ڕۆشنبیر و ڕەخنەگر و ناڕازی و بەهەڵوێستەکان بە ڕۆشنایی خستنە سەر مێژووی بزووتنەوە و بیرەکە هەرەوەزییەکان لە هەرێمی کوردستان و ناوچەکە ئەم تەوەرەیەی بۆ گفتۆگۆ و لێدوان لەو بارەوە کردووەتەوە، بە هیوای سەرهەڵدان و درووسبوون و دروستکردنی دیالۆگ و لێدوانیی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی لە بارەی هەرەوەزی و بزووتنەوەی هەرەوەزی وەك ئەڵتەرناتیڤ.

لێرەدا بە زنجیرە وەڵامی نووسەران و چالاکوانانی بواری هەرەوەزی بڵاو دەکەینەوە.4

بەڕێز: هەژێن

دەنگەکان- سەرەتا ئەگەر بکرێت کورتەیەك لە بارەی ڕابووردووی چالاکی خۆت و ئاراستەی بیرکردنەوەت بۆ خوێنەران بگێڕیتەوە؟

هەژێن : سەرەتا زۆر سوپاس بۆ ئێوە کە تەوەرێکتان بۆ هەرەوەزی و هەرەوەزییەکان تەرخانکردووە و بە دیاردەیەکی مێژوویی و کۆن و هەنووکەیی کۆمەڵەی هەژێمی کوردستان و خۆرهەڵاتی ناوین گرنگیتان داوە، دەستان خۆش بێت و ئومێدوارم سایت و ڕۆژنامە و کەناڵە میدیاییەکانی دیکەش لە ئێوە چاوبکەن و ئەم بابەتە بوروژێنن. هەر ئاوا سڵاو و ڕێز بۆ خوێنەرانی هەژای سایتی دەنگەکان، کە کاتی خۆیان بۆ خوێندنەوەی ئەم دیمانەیە تەرخاندەکەن.

من ناوم هەژێن و لە نێوەڕاستی دەهەی هەشتای سەدەی ڕابوردوو بەم ناوە دەنووسم و یەکەمین دەرکەوتنم لە نێو بڵاوکراوە و گۆڤارەکان بۆ ساڵی ١٩٨٩ دەگەڕێتەوە، ئەو کات لە نێو ئوردووگەکانی ئێران بۆ گۆڤاری سروە، بڵاوکراوەی ئاڵای شۆڕش و گۆڤاری ئاوێنە فرەتر لە بوار زمان بابەتم دەنووسی و هەرچەندە ئەگەر باش لەیادم مابێت، یەکەم جار ساڵی ١٩٨٦ بابەتێکم بۆ ڕۆژنامەی هاوکاری نارد. ساڵی ١٩٩٢ تاکو ١٩٩٣ لە هەولێر هەواڵنێری بڵاوکراوەی (بەپێشەوە) بووم و دواتر ساڵی ١٩٩٧ بە دواوە لە نێو هەر دوو گۆڤاری (ژیلەمۆ) و (دالیان) و پاش ئەوان لە نێو سایتە کوردییەکان نووسینەکانم بڵاودەکەمەوە. ئاراستەی بیرکردنەوەم لە ڕابوردوودا بەم ڕیزبەندییە بوووە، ساڵی ١٩٨٣- ١٩٨٦ وەك کۆمەڵەی ڕەنجدەران و ساڵی ١٩٨٦ – ١٩٩١ وەك کۆمەڵەی زەحمەتکێشان و ساڵی ١٩٩١-١٩٩٣ وەك کۆمونیزمی کرێکاری و ساڵی ١٩٩٣-١٩٩٩ وەك کۆمونیستێکی شورایی و ساڵی ٢٠٠٠ تاکو ئێستا وەك ئەنارکیستێك بیردەکەمەوە، بەڵام هیچ کات لەو سەردەمانەدا کتومت وەك هەمووان بیرمنەکردووەتەوە و هەمیشە جیاوازی بۆچوون و دیتنی تایبەت بەخۆمم هەبووە و لە هەموو سەردەمەکاندا بە “ئەنارشیست/ فەوقەوی” ناوزەدکراوم و هەردەم لەتەك دیسپلین و گوێڕایەڵیی ڕێکخراوەیی و بڕیارە هیرارشیی و نێوەندییەکان گرفتم هەبووە و بەرەنگاربووم. ڕاستی لەلای ئەوان بوو، من بە سروشت ئەنارکیست بووم، بەڵام هوشیاریی ئەوەم نەبووە، کە ئەنارکیستبوونی خۆم ببینم و دەرکبکەم و تەنانەت زۆر جار دژی ئەو ناوزەدکردانە لە نائەنارکیستبوونی خۆم پێداگرییمکردووە.

لەبارەی چالاکی مەیدانی خەم لەو بواری تێکۆشانی جەماوەریی، دەتوانم هەر بە نێوەڕاستی دەهەی هەشتای سەدەی ڕابوردوو بگەڕێمەوە، ئەو کات لەژێر کارایی ڕادیۆ کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی ئێران بەردەوام بە یەکسانی ژن و پیاو پاگەندەم دەکرد. دواتر لەنێو ئوردووگەکانی ئێران لەتەك کۆمەڵێك هاوڕێی دیکە کەوتینە پاگەندە بۆ پێداویستی شورای پەنابەران لە بەرانبەر شورایەك کە دەوڵەتی ئیسلامی ئێران لە کەسانی ڕیش سپی و ئیسلامگەرا دروستیکردبوو. دواتر لە ساڵی ۱۹۹۲ تاکو ساڵی ۱۹۹۵ ئەندام و چالاکی یەکێتی بێکاران و کۆمەڵەی ئاوارەکان لە هەولێر بووم. ساڵی ۱۹۹۵ کاتێك کە گەیشتمە ئەوروپا سەرەتا بۆ ماوەی دوو ساڵ لەتەك شورای پەنابەرانی عیراقی چالاك بووم و پاش ئەوە هەوڵماندا ڕێکخراوێك وەك ئەڵتەرناتیڤ بۆ پەنابەران دروستبکەین، بەداخەوە ئەو هەوڵە لە کۆبوونەوە سەرەتاییەکانی واوەتر نەچوو، هۆکارەکەش ئاراستەی ناسیونالیستی هەندێك کەس بوو، کە بەتەمابوون زمانی کوردی تاکو دەوڵەتی کوردی بکەنە ئەرکی ئاوا ڕێکخراوێك؛ ئێستاش پێشنووسی پەیڕەو و پرۆگرامەکەی لەلای من پارێزراوە، کە ئامادەکردنی بە من سپێردرابوو.

دەنگەکان – “بزووتنەوەی هەرەوەزی” ئەم دەستەواژەیە بۆ تۆ چی دەگەیەنێت ؟

هەژێن : بۆ منێك کە هەرەوەزی کۆمەڵایەتی بە بەردی بناخەی ئەڵتەرناتیڤی سیستەمی مشەخۆریی و تاڵان و گەندەڵی و کرێگرتەکردنی مرۆڤ دەزانم، واتە خاڵی دەستپێکی گەڕانەوەی مرۆڤ بۆ بنەما سروشتییەکانی ژیانی کۆمەڵایەتیی و مرۆییبوونەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان و خاوێنبوونەوەمان لە ڕۆبۆتبوونی مرۆڤ بە سیستەمی ڕامیاریی، واتە دابڕانی مرۆڤ لە لەخۆنامۆییەك ، کە سیستەمی چینایەتی بە باڵای مرۆڤی بڕیوە.

دەنگەکان – بە بۆچوونی تۆ هەرەوەزییەکان ئامرازی ڕیفۆرمکردن یان ئەڵتەرناتیڤن؟

هەژێن : پێش ئەوەی لە تێڕوانینی خۆمەوە ڕیفۆرمیستبوون یان ئەڵتەرناتیڤبوون دیاریبکەم، لەوانەیە پێویست بێت، کە بە گوێرەی دیتنی خۆم لە چەمکی ڕیفۆرم بدوێم. بەداخەوە لەنێوان دیتنی ئایدیۆلۆجیانەی چەپ و ڕاست چەمکی ڕیفۆرم لە خۆی خاڵیکراوەتەوە؛ ڕیفۆرم واتە داڕشتنەوەی بڕیار و ڕێکەوتنەکان، هەر داڕشتنەوەیەك دەکرێت نیگەتیڤ یان پۆزەتیڤ بێت و پۆزەتیڤبوون و نیگەتیڤبوون بە

بەرژەوەندی و خواست و چاوەروانی و دیتنی چین و توێژە کۆمەڵایەتییەکان و لەوانیش وردتر بە هوشیاریی هەر تاکەکەسێکەوە پەیوەندی هەیە. هەم باشترکردنی گوزەرانی چین و توێژە کۆمەڵایەتییەکان ڕیفۆرمە و هەم بەینی خزمەتگوزارییەکان و مووچەی خەڵك ڕیفۆرمە؛ یەکەم لە بەرژەوەندی نەداران و بێدەسەڵاتانی کۆمەڵە و دووەم لە بەرژەوەندی داراکان و دەسەڵاتدارانی کۆمەڵە، هەر ئەوەی کە ئێستا لە هەرێمی کوردستان ڕوودەدات [بەینی مووچەی خەڵك، هەوڵی تایبەتیکردنەوەی کەرتی تەندروستی و پەروەردە و خوێندن] ڕیفۆرمە لە بەرژەوەندی کۆمپانییەکان و دەسەڵاتداران.
بەڵام ئەوەی کە هەرەوەزییەکان ڕیفۆرمیستن یان ئەڵتەرناتیف، لێرەدا دەبێت ڕیفۆرم لەنێو تێڕوانینی چەپ بخوێنینەوە، کە هەرچی خەڵکی زەحمەتکێش بە توانا و تێکۆشانی ڕۆژانەی خۆی بەدەستیبهێنێت، لە مێژوودا چەپ بە ڕیفۆرم ناویبردووە و زۆر جاریش ڕەتکراوەتەوە، بەو بیانووەی کە تەمەنی سیستەمی چینایەتی درێژتردەکاتەوە، هەڵبەتە ئەو پاگەندەیەی دوایی زیاتر لە زگی تێری وردەبۆرجواییەوە دەردەچێت. بەڵام ئەوەی کە سەرەنجام بەدەسەڵاتگەیشتنی کۆمەڵێك جەنەڕاڵ، یان پارتییەك تەواوبووبێت، بە شۆڕش وێناکراوە .

بە دیتنی من ڕیفۆرمکردنەوە بە خۆی نیگەتیف نییە، بەڵکو ئەوە جۆری ڕیفۆرمکردنەکەیە کە نیگەتیفبوونەکە دیاریدەکات. کەمکردنەوەی ماوەی کرێگرتەیی (ماوەی کار)، زیادکردنی بەشی بەکرێگریدراو لەنێو پرۆسەی بەرهەمهێنان (کرێ و مووچە)، بە واتایەکی دیکە کەمکردنەوەی قازانج و سوودی مشەخۆران و سەرمایەداران و دابینکردنی خزمەتگوزاری و بیمە کۆمەڵایەتییەکان، کە هەر هەموویان چ لە ڕابوردوو و چ ئێستا تەنیا بە تێکۆشانی هەر ڕۆژەی جەماوەری و کۆمەڵایەتیی بەدەستهاتوون، ڕیفۆرمن و ڕیفۆرمی پۆزەتیف، هەر ئاوا هەنگاوێك لە شۆڕشی کۆمەڵایەتی، شۆڕشێك کە لە کۆی هەنگاوە ورد و بنەڕەتییەکانەوە سەروەری و سیستەمی چینایەتی دەخاتە ژێر پرسیار و ئەفسانەی هەمیشەییبوون و نەمربوون و پێداویستیبوونی ئاوا سیستەمێك کاڵ و پووچەڵدەکاتەوە.

لەبەر ئەوە و لەسەر بنەمای ئەو دیتنانەی سەرەوە، من بزووتنەوەی هەرەوەزی بە ئەڵتەرناتیف دەزانم و بە بە کولتووریبوونەوە و ڕەنگدانەوەی هەرەوەزی کۆمەڵایەتی لەنێو وردترین و سەرەتاییترین پەیوەندی و ژیان و بوونی کۆمەڵایەتیی کۆمەڵە، هەر گۆڕانێکی پۆزەتیف ئەستەمە و هەر هەوڵێك چ بە پاگەندەی ڕیفۆرمیستی و چ بە پاگەندەی “شۆڕشگێڕیی” دەبێتە زەمینەیەکی لەبار و قۆزراوە بۆ

جێکەوتەکردنی هەنگاوەکانی ڕەوتی نەزمی نوێی بازار/ نیئۆلیبرالیزم.

دەنگەکان – بە پشتبەستن بە کامە بنەما و ئەزموون هەرەوەزییەکان دەخرێنە خانەی ئامانجی بزووتنەوەی ڕیفۆرمیستی یان خزمەتکردن بە مانەوەی سیستەمە چینایەتییەکە ؟

هەژێن : پێشتر بە ڕیفۆرم و ئەڵتەرناتیفبوون یان شۆڕشگێڕبوون ئاماژەمدا، ئەوە بوونە لە کەتواردا کە ڕیفۆرمیستبوون بە واتای خزمەتکردن بە سەروەری و سیستەمی چینایەتی یان شۆڕشگێڕبوون دیاریدەکات. لەو باوەڕە پێویست بە لێکۆڵینەوە و گەڕانی زۆر لە دوای بەڵگە ناکات، سەردەمی پێش سیستەمی بۆرجوازی و تەنانەت تاکو سەدەی ڕابوردووش کە لە زۆربەی کۆمەڵە کەنارییەکان ئەوانەی کە ئەم ڕۆژانە لە نێو دەزگەکانی میدیای سەروەر و تەنانەت سەر زمانی زۆرێك لە چەپەکان بە "دواکەوتوو" و "ناپیشەسازیی" و "نامۆدێرن" ناودەبردرێن، هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی بەهێز و باو بوو، مشەخۆریی و سەرمایەداریی و گەندەڵی و تاڵانی و جیاوازی ئابووریانە و کولتووریانەی چینایەتی زۆر کەم بوو، هەر بەو ڕادەی کە سیستەمی بۆرجوازی جێکەوتە بووە و توانیوویەتی کۆمەڵایەتیی ببەتەوە و ببێتە بەشێك لە کولتووری خەڵك، بە هەمان ڕادەش هەرەوەزی و خۆکۆمەکیی کۆمەڵایەتیی کاڵبووتەوە و ناکۆمەڵایەتیی بووەتەوە و بنەمای کولتووریبوونی خۆی لەدەستداوە. دیسانەوە بە گوێرەی هەمان هاوکێشە، کاڵبوونەوە و لەنێوچوونی ڕێکخستن و پەیوەندی و کولتوور و بیرکردنەوە و ئاوەزی بۆرجوازی بە سەرهەڵدانەوە و هێزگرنەوە و کۆمەڵایەتییبوونەوە و کولتووریبوونەوەی هەروەزی کۆمەڵایەتیی و ئابووریی پەیوەستە.

دەنگەکان – کەسانێك ئاوای دەبینن، ئەم کارە هەرەوزییانەی کە لە ناوچەی خانەقین دەستی بۆ براوە، لە بنچینەدا کاری دەسەڵاتە و دەبێت فشار بۆ دەسەڵات ببرێت لە جیاتی کاری هەرەوەزی. ئەی ئێوە ئەوە چۆن دەبینن؟

هەژێن : لەوانەیە لە یەکەمین تەماشاکردن بەبێ وردبوونەوە و گەڕانەوە بە مێژووی هەرەوەزی و خۆکۆمەکیی و خۆبەسەی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی کە پێشینەی گشت کۆمەڵە مرۆییەکانە و بە سەرکەوتنی سیستەمی بۆرجوازی و جیهانگیریی ڕەوتی نوێی بازار پاشەکشەیکردووە و لەنێوبراوە، پرسەکە ئاوا دەربکەوێت؛ لەوانەیە تەنیا وەك چارەسەری نەدانی مووچە لە ئێستادا ئاوا دەربکەوێت، بەڵام

چالاکیکردن و پەرەدان بە هەرەوەزییەکان بە ئامانجی زیندووکردنەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە ئاسۆییەکان و ئاشتەوایی و تەبایی کۆمەڵایەتیی و گەڕانەوە بۆ سەر یاسا و ڕێکەوتنە کۆمەڵایەتییە زادەکانی سروشتی هاوخەمیی و هاوپشتی نێوان-مرۆیی مرۆڤەکان، ئیتر هەرەوەزییەکان وەك هاریکاری سیستەمە ڕامیارییەکە دەرناکەون و نابیندرێن و بە دیتنی من لە هیچ بارێکدا هەرەوەزییەکان ناکەونە خزمەت ڕەوتی نەزمی نوێی بازار. ئەگەر لە سەردەمی سەرمایەداریی دەوڵەتی دەوڵەتانی وەك جەزائیری پاش ڕاماڵینی داگیرکەران و یوگۆسلاڤیای سەردەمی (تیتۆ) تاکو ڕادەیەك توانرابێت لەژێر هەژموونی دەسەڵاتی تاکپارتیی هەرەوەزییەکان بخرێنە خزمەت دەوڵەت، بەڵام لە ئەم سەردەمەی جیهانگیری ڕەوتی نەزمی نوێی بازار (نیئۆلیبرالیزم) نە لە ئەمەریکا و ئەوروپا نە لە هەرێمی کوردستان وەك فەرمانداریییەکی پاشکۆی ئەوان، هەرگیز و چیدیکە هەرەوەزی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی ناکەوێتە خزمەتی سیستەمەکە و دەسەڵاتداران. بە کەسانێك کە سروشتی ڕەوتی پەرەسەندن و کارکردنی نەزمی نوێی بازار تێدەگەن، هۆکاری ئەوەش ئاشکرا و ئاسانە؛ جیهانگیریی ڕەوتی نەزمی نوێی بازار (نیئۆلیبرالیزم) تەنیا بەلاوازکردن و لەناوبردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییە ئاسۆییەکان و بنەما کولتوورییەکانی ئەو پەیوەندییانە و بە ئەفسانەکردنی هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی و ئابووریی لەنێو ئاوەزی تاکی سەرەتای هەزارەی سێیەم دەتوانێت پەلبهاوێت و سەرکەوتوو بمێنێتەوە و بوونی خۆسەپێنەرانەی خۆی بپارێزێت، چونکە هەرەوەزی ئابووریی و کۆمەڵایەتی واتە لێدان لە بنەماکانی بازار، لەناوبردنی زەمینەکانی مشەخۆریی و گەندەڵی و چەپاوە و ملهوڕی ڕامیاریی، کە شوناس و کڕۆکی نیئۆلیبرالیزم پێکدەهێنن.

دەنگەکان – چۆن دەتوانین هەرەوەزییەکان بە ئەڵتەرناتیڤ ببینین، ئەو گەڕانە پۆزەتیڤانە چین، کە هەرەوەزییەکان وەك ڕەتکەرەوەی کردەوەیی سیستەمە چینایەتییەکە نیشاندەدەن، چ کاراییەکیان لەسەر خۆراکردن و بەهێزکردنی ڕەوتی گەڕانی کۆمەڵایەتی و کولتووریی و ڕۆشنبیریی گشتی دەبێت ؟

هەژێن : بۆ ئەوەی بتوانین پۆزەتیڤبوونی هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان ببینین، پێویستە لە بەرانبەرکێی ئەوان لە تەك ڕەوتی جیهانگیری نەزمی نوێی بازار و ئەو ڕێگرییە ئابوورییی و کولتوورییانە سەنجبدەین، کە بوونی هەرەوەزییەکان بە سیستەمەکە لەنێو هەر کۆمەڵێك دروستیدەکەن. وەك پێشتر ئاماژەمدا، هەرەوەزی و

نەزمی نوێی بازار دوو لای هاوکێشەیەکی پێچەوانەن و بوونی یەکەکیان ڕەتکردنەوەی ئەوی دیکەیانە. وەك گوتم هەرەوەزییەکان بەوا بەخێبوون و ڕزگاربوونی تاکی نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراو لە لەخۆنامۆیی ڕزگاردەکەن، لە بنەماکانی بازار واتە کڕین و فرۆشتن دەدەن، زەمینەکانی گەندەڵی ئابووریی و ملهوڕیی و دەسەڵاتخوازیی ڕامیاران لەنێودەبەن، قەیرانە مۆڕاڵیی و کولوتوورییەکان چارەسەردەکەن، ئاشتەوایی کۆمەڵایەتیی و تەبایی جەماوەریی دەگێڕنەوە، کە گێڕانەوەی ئەو بوونە کۆمەڵایەتییانە، واتە پووچەڵکردنەوەی هەوڵ و پەلوپۆهاویشتنەکانی نەزمی نوێی بازار، واتە پووچەڵکردنەوەی پاگەندەی “جەنگی کولتوورەکان”، کە ڕۆڵ و نەخشی بیلدۆزەرێك بۆ خۆشکردنی ڕێگەکانی کۆمەڵایەتییبوونەوە و کولتووریبوونەوەی نیئۆلیبرالیزم دەبینێت. وەك پێشتر گوتم بەو ڕادەیەی کە هەرەوەزی و خۆکۆمەکیی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی پەرەدەسەنێتەوە و دەگەڕێتەوە و دەبێتەوە بە کولتووری تاکی چین و توێژە نەدارکراو و بێدەسەڵاتکراوەکان، بە هەمان ڕادەش گۆڕانی کۆمەڵایەتیی پۆزەتیڤ لە بەرژەوەندی چین و توێژە زەحمەتکێشەکان ڕوودەدات و بەو ڕادەیەش کە گۆڕانی کۆمەڵایەتی پۆزەتیڤ ڕووبدات، گۆڕانی کولتووریی پۆزەتیڤ ڕوودەدات و وەك دەزانین هەر گۆڕانێکی پۆزەتیڤی کولتووریی دەبێتە بەهێزکەری ڕەوتی ڕۆشنبیری و ڕۆشنبیربوونەوەی تاکەکانی کۆمەڵ، ڕۆشنبیر بە واتای دەرخکردنی دەقی نووسینی ئەم و ئەو نا، بەڵکو بە واتای خۆبیرکردنەوە و وردکاری تاك لەنێو کایە هزرییەکان؛ بە خۆبیرکردنەوە. لێرەدا دەتوانم هەرەوەزی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی بە لۆکۆمۆتیڤی شەمەندەفەرێك، فارگۆنەکانی شەمەندەفەرەکە بە کولتوور، گەشت و ئامانجی سواربوونی گەشتکەرەکان بە ڕۆشنبیری بچوێنم، کە بە بەگەڕکەوتنی لۆکۆمۆتیڤەکە فارگۆنەکان لە شوێنی خۆیان دەجووڵێن و بە جوڵانی فارگۆنەکان لە جێی خۆیان سەرنشینەکان/ گەشتیارەکان لەو شوێنە نزیکدەبنەوە، کە ئامانجیانە؛ ڕۆشنبیری و خۆبوونەوە.

دەنگەکان – چ ئاسۆ و ئامانجێك لە سەرهەڵدانی بزووتنەوەی هەرەوەزی لە هەرێمی کوردستان و خۆرهەڵاتی ناوین دەبینیت ؟

هەژێن : وەك گوتم، ئەگەر بڕیاربێت ئەمە ئامانجێکی پۆزەتیڤمان لە بەردەم خۆمان دانابێت و خوازیاری بەدیهاتنی بین و پێویست بێت چالاکی بۆ بکەین، ئەوا هەنگاوی یەکەم دروستکردنی هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییە جەماوەرییە سەربەخۆکان دەبنە پێداویستی گەیشتن بەو ئامانجە. بێجگە لەوەش من بە گەڕانەوەی هەرەوەزی

کۆمەڵایەتی و بە کولتووریبوونەوەی گەشبینم، چونکە ڕەگێکی زیندووی لەنێو قووڵایی کولتوور و پێکهاتەی کۆمەڵایەتیی کۆمەڵگە خۆرهەڵاتییەکان هەیە و هێشتا بە ڕادەی ئەمەریکای باکووری و ئەورووپا نەزمی نوێی بازار (نیئۆلیبرالیزم) لەنێو کولتوور و کەسایەتی تاکەکان بە تەواوەتی ڕەگی خۆی دانەکوتاوە و هێشتا ئەزموون و یادەوەریی هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی چەند دەیە و چەند ساڵی پێشووتر لەنێو هۆش و ئاوەزی خەڵك نەسڕدراوەتەوە و وەك ژیلەمۆی ژێر خۆڵەمێش بە فوویەك دەگەشێتەوە و ئاگردانی بزووتنەوە و بەرەنگاریی کۆمەڵایەتیی بەرانبەر ملهوڕیی و چەپاوگەریی نەزمی نوێی بازار گەرمدکاتەوە و بەسە دەسێنیتەوە.

لەم بارەوە دەتوانم بڵێم، زیاتر لە هەرێمی کوردستان هێشتا هەرەوەزی وەك دیاردەیەکی کۆمەڵایەتیی لەنێو کۆمەڵگە گەورەکانی خۆرهەڵات لەوانە چاین و هیندوستان و پاکستان و بەنگلادیش و ئێران و وڵاتانی جیاوەبووی ڕوسیە و ئێران و تورکیە و لە هەموویان زیاتر لە سایەی خەباتەوەی بەریی "ڕۆژاوا" بوونی هەیە و زۆر جار هوشیارانە ئاراستەدەکرێت و هێشتا بەشێکە لە بزووتنەوەی هوشیارانەی کۆمەڵایەتیی.

دەنگەکان – لەڕووی مێژووییەوە، ئایا بزووتنەوەی هەرەوەزی لە ناوچەی لەدایکبوون و ژیانی خۆت هەبووە یان بەخۆت تاکو ئێستا لەنێو هەرەوەزییەك ژیاوی ؟

هەژێن : بەڵێ، بەوپێیەی خۆشی یادەوەرییەکان، سەردەمی منداڵییی و هەرزەکاریی من لەنێو شێوەیەك لە هەرەوەزی گوزەراوە، هەڵبەتە هەرەوەزیی سروشتییانە و تاکو ڕادەیەکیش ناچارییانە. بۆچی سروشتییانە و ناچارییانە؟
بە بۆچوونی من، وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە ئاسۆیەکی ڕۆشنتر دەخاتە بەرچاوی ئێمە و ئەرك و شێوازی کار و ڕێکخستن و هەنگاونانی چالاکانی ئەو بزووتنەوە ڕۆشنتر دەکاتەوە. وەك دەزانین کۆمەڵگە خۆرهەڵاتییەکان بە کۆمەڵەی هەرەوەزی ناسراون و تاکو ئێستاش هەر ئاوا پێناسەدەکرێن و بەداخەوە زۆر جار لەلایەن بەناو دژانی ڕەوتی جیهانگیری نەزمی نوێی بازار ئەو هەرەوەزبوونە نیگەتیڤ وێنادەکرێت.

ئێمە زادەی کۆمەڵگە و پەیوەندییە هەرەوەزییەکانین، هێشتا بەخشینەوەی بەروبوومە کشتکارییەکان و میوە لەنێو ئاوەزی گوندیانەی ئێمە، هێشتا (کاسە هاوسێ)ی کۆڵانەکانی شار لەنێو

یاداوەریی منداڵیی ئێمە زیندوو ماوە. ڕاستە هەرەوەزی لەنێو کۆمەڵی ئێمە بنەمایەکی سروشتی هەیە، واتە جۆرێکە لە گەشەکردوویی ناچارییانەی خۆکۆمەکییە ئاژ□ییەکەی پێشینەمان و لە هەندێك ناوچەی خێڵەکی بوون و تایبەتمەندییەکی خێڵەکی لەخۆگرتووە، یان بەگشتی بوونێکی ئایینی و پیرۆزی ئایینی لەخۆگرتووە، کە ئەوەش ئاساییترین کاردانەوەی کولتووریی هەر کۆمەڵێکە بۆ پاراستنی نەریتەکانی، کە بۆ مانەوەیان پیرۆزیان دەکات و بەرگێکی ئایینی ب□ ب□□ایان د□ب□ر□ت.

بەڵام هاوکات وەك بیستوومانە لە دەهەکانی پێش و پاشی نێوڕاستی سەدەی ڕابوروودروو لە هەندێك ناوچەی هەرێمی کوردستانی ئێستا وەك ناوچەی دوکان، قەرەداخ و بازیان و گەرمیان بزووتنەوەی ئامانجدارانە و هوشیارانەی هەرەوەزی هەبوون و سەریانهەڵداوە. لێرەدا من ناوهێنان و لێدوان لەبارەی ئەو هەرەوەزییانە بۆ هاوڕێیانێك بەجێدەێڵم، کە زیاتر شارەزا و ئاگادار و تەنانەت لەو بارەوە یاداوەیی کەسیی خۆیان هەیە. بەڵام دەتوانم ئاماژە بە چەند نموونەیەکی دیکە بدەم .

کاتێك کە خەڵکی گوندەکانی ناوچەی هۆرامان ئەو گوندانەی کە هێشتا ڕانەگوێزرابوون و سەرەتای جەنگی عیراق-ئێران بووە هۆی کۆچکردن و ئاوارەبوون و پەنا بەربوونی خەڵکەکەیان، زۆربەی خێزانەکان لە شار و شارۆچکە و ئوردووگەکانی نزیك ناوچەی هۆرامان نیشتەجێبوون. وەك دەزانین خەڵکی هۆرامان لەسەر سێ بنەمای ئابووریی ژیاون و دەژین، پیشەوەریی دەستی، باخداریی و کشتکاریی، کە بەداخەوە بەهۆی جەنگ و ئاوارەبوون دوو دانەی دوایان لەدەستچوون و ئەو لەدەستچوونە بوو بە هۆی هەژاریی و کەم دەرەتانی خەڵکی هۆرامان بەتایبەت لەنێو شار و شارۆچکەکان. وەك دەزانین لە عیراقی ئەو کات و ئێستاش بیمەی کۆمەڵایەتیی بوونی نییە، کۆمەك و دەسگیرۆیی بۆ کرێی س□ر□پ□نا بوونی نەبووە و نییە. لە بارێکی ئاوادا خێزانە بێکار و بێدەرامەتەکان ڕووبەڕووی سەختییەکی زۆر دەبنەوە.

بۆ ئەو مەبەستە خەڵکی گوندی تەوێڵە بە گەڕانەوە و درێژەدان بە کولتووری هەرەوەزیی هەر لە سەرەتای ئەو دەهەی هەشتای سەدەی ڕابوردوو واتە سەرەتای ئاوارەبوونەکە، کۆبوونەوە و بەخۆکەوتن و لەسەر ئەوە ڕێککەوتن، کە سندووقی کۆمەکی کۆمەڵایەتیی دروستبکەن و هەموو خێزانێك بەگوێرەی داهات و ئامادەیی و خۆبەخشانە ساڵانە بڕێك پارە بەو سندووقە بدات، تاکو هەر کات کەسێکی هەژار پێویستی بە دەرمان و نەشتەریکردن هەبوو، یان تووشی پرسە و لێقەومان بوو،

لەو سندووقە فریای بکەون و کۆمەکیبکەن. تاکو ئێستا ئەو سندووقە کۆمەکییە ماوە و ئارەزوومەندانە کەسانێک بەشداریدەکەن و سەرپەرستیکردنیشی هەر ئارەزوومەندانەیە و بە ڕەزامەندی هەمووانە. ئەگەر سەرنجبدەین، وەرای ئاوارەیی و کرۆچیبوونی زۆرینەی ئاوارەکان و بێکاربوون و نەبوونی سەرچاوەی مسۆگەریی داهات، تاکو ئێستا دیاردەی گەدایی و سێکسفرۆشی و دزی و .. لەنێو ئەو کەسانە نییە و بواری سەرهەڵدانی نەدراوە.

لەبارەی ئەزموونی خۆمەوە، بەڵێ بەخۆشم کەتایی ١٩٩١ تاکو ١٩٩٥ لە سلێمانی و هەوڵێر لەنێو هەرەوەزییەک ژیاوم، ڕاستە کەبوونەوەی ئەمە کۆمەڵێک هاوڕێ لەنێو ئاوا هەرەوەزییەک ئامانج و ناچاریی ڕێکخراوەیی بوو. بەڵام هاوکات ئەمە پێکەوە هەموومان پەرتووکفرۆشیمان دەکرد و هەر ئاوا کار و باری نێو ماڵیشمان هەر بە هەرەوەزی بوو و تەنانەت پۆشاک و کەوش و شمەکەکانیشمان (هەڵبەتە پۆشاکی سەرەوە) هەر بەشێک بوون لە بوونە هەرەوەزییەکەمان. ئەمە کۆمەڵێک کەس بووین، زۆربەمان ئاوارەی کەرکووك بووین، پێشینەی کۆمەڵایەتیی و کولتووری و ئایینی و .. جیاوازمان هەبوو، بەڵام کۆمەڵێك گیان و خەون و ئارەزووی سۆشیالیستی بووین لەنێو جەستەیەکی هەرەوەزی و لە ئاپارتمانێکی هەژارانەی گەڕەکی تەیراوای تەنیشت (باخچەی کورد و عەرەب) دەژیاین. لەوە خۆشتر ئەوە بوو، هاوڕێیەکمان (هاوڕێ سیروان عەلی) یان ئێمەی بۆ ماڵی خۆیان میوانی دەکرد یان بەشێ خواردنەکەی خۆی دەهێنا و لەتەك ئێمە بەشیدەکرد، چونکە داهاتی ئێمە زۆر کەم و مەمرەومەژی بوو و لەوانە لەو کاتەی ئابڵۆقەی ئابووریدا یەکێك لە هەژارترین خێزانەکانی ئەو گەڕەکە بووبین. بەڵام ئەگەر هەرەوەزی کارکردن و ژیانمان پێکەوە نەبووایە، لەوانە بوو، ئەو ئەو حەوت کەسە ژیانێکی زۆر سەختر و تەنانەت تووشی دەریسەری بوویانەیە.

دەنگەکان – ئایا هەرەوەزییەکان تەنیا ئاڵووێرکردنی کۆمەکی کۆمەڵایەتین، یان واوەتر لەوە دەتوانن ببنە ئەڵتەرناتیڤی بەرهەمهێنان و بەکاربردنی باوی بۆرجوازیانەی ئێستا؟

هەژێن : وەك دەزانین و بینومانە و بیستوومانە، هەرەوەزییەکان لە هەنگاوی یەکەمدا وەك سەرهەڵدانێکی سروشتی و پێشینەی ئاژەڵیانەی ئێمەی مرۆڤ خۆکۆمەکیی و فریاگوزاری و هاودەردی کۆمەڵایەتین، لە هەنگاوی دووەمدا پرۆژەی بەرهەمهێنەرانەی ئابووری و دواجار ڕەوتێکی ئامانجدارانەی کۆمەڵایەتیی و ئابوورین. تاکو ئەوەندەی کە من ئاگاداربم، نەك یەقین، لە سەردەمی مۆدێرنە و وەك

کاردانەوەی هوشیارانە بە بەرگرتن بە ڕەوتی کۆمەڵایەتیبوونەوە و جیهانگیریی نەزمی بازار، پییەر جۆزیف پڕۆدۆن یەکێکە لە تیئۆریسیانی دیاری بزووتنەوەی هەرەوەزیی و سیستەمی ئاڵووێری بەرانبەرانەی کۆمەك و بانگەوازکەری هەرەوەزییە ئابوورییەکان.

هەر ئاوا، لەم ڕۆژگارەدا چەندین هەوڵی تیئۆریی لە بارەی هەرەوەزی و بزووتنەوەی هەرەوەزی هەن و لێرە و لەوەی گۆشەکانی جیهان لەو بارەوە لێکۆڵینەوە و شیکاریی دەکرێت و دەنووسرێت. لەوانەیە خراپ نەبێت، ئەگەر لێرەدا سەرنجی خوێنەرانی کوردی-زمان بەهۆی زانینی زمانی عەرەبی و هەر ئاوا نزیکایەتی و لێکچوونی پێکهاتەی کۆمەڵایەتی کۆمەڵەکانی خۆرهەڵاتی ناوین بە پەرتووکێك لە بارەی هەرەوەزییەکان ڕابکێشم، کە نووسەرەکەی کەسێکی عەرەبی-زمانی میسرییە و لە ساڵانی پاش ڕاپەڕینی خەڵکی میسر یەکێك لەو بوارانەی کە لەسەریان کاریکردووە، بواری هەرەوەزییەکانە وەك ئەڵتەرناتیڤ.
التعاونيات أداة للتحرر والتقدم، تأليف : سامح سعيد عبود*

بە بۆچوونی من، هەرەوەزییەکان و بەرهەمهێنانی هەرەوەزیی بناخەی ئابووریی سۆشیالیستیین و بەبێ پەرەدان بە پەیوەندی و بەرهەمهێنانی هەرەوەزیی، ئەستەمە بتواندرێت کەرتەکانی بەرهەمهێنان کۆمەڵایەتیی / سۆشیالیزە بکرێنەوە و ئەگەر بنەما و کولتووریی هوشیارانە و ڕۆشنبیریی هەرەوەزی نەبێت، سەرەنجام هەر هەوڵێك بە کۆمەڵایەتییکردنەوەی بەرهەمهێنان و بەڕێوەبردن سەری لە دەوڵەت و ڕێکخستنی ئابووری سەرمایەداریی دەوڵەتی دەردەجێتەوە.

بەڵام، بەبێ سەکردنەوە، دەتوانم بڵێم بەبێ ئەڵتەرناتیڤکردنی هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان، هەڵوەشاندنەوەی سیستەمی بازار و سەروەریی مشەخۆری ئەستەمە و ڕێگەیەکی دیکە لە بەردەم مرۆڤی ئازادیخواز و یەکسانیخواز و دادپەریخواز نەماوەتەوە. لێرەدا پێویستە و دەخوازم ئاماژە بەوەش بدەم، پێداگریی من و ئاوا تێڕوانینێك کە لەنێو ئاوەزی من دروستبووە، بە دیتنەوەی لۆجیکی سروشتی گۆڕانی قۆناخەکانی کۆمەڵەی چینایەتی دەگەڕێتەوە، کە هەموو گۆڕانەکان لە کۆمونەی سەرەتایی بە کۆیلایەتی و کۆیلایەتی بە فیئۆدالیزم و لەوەوە بە سەرمایەداریی، سەرەتا هەنگاو و گۆڕانێکی ئابووریی بووە، کە بووە بە کولتوور و کۆمەڵایەتیی بووەتەوە، ئینجا توانیویەتی سیستەمی ڕامیاریی خۆی جێگیربکات، هەر لەبەرئەوەیە کە گۆڕانی قۆناخەکانی سیستەمی چینایەتی یەك شێو و ڕێژە نەبوون و ئەو گۆڕانە لە خانەی سفر بە پێنج و پێنج بە دە و دە بە پازدە و ..تد ڕوویانداوە، بەڵکو بە نموونە قۆناخی کۆیلایەتی

لە خاڵی پاش سفر (کۆمونە) بۆ خاڵی حەوت یان هەشت (فیئۆدالیزم) سەریهەڵداوە و درێژبووەتەوە، هەر ئاوا (فیئۆدالیزم) لە خاڵی شەش پاش خاڵی پێنج سەریهەڵنەداوە، بەڵکو لە خاڵی دوو یان سێی (سەردەمی کۆیلایەتی) سەریهەڵداوە و درێژبووەتەوە و بەو جۆرە بە ئەم قۆناخە گەشەکردووەی بۆرجوازی/ سەرمایەداری (واتە نیئۆلیبرالیزم) گەیشتووە. لەسەر هەمان بنەمای گەشە و پەرەسەندنی ئابووری و گۆڕانی کولتووریی هەر ئێستا و لەنێو جەرگەی سیستەمی سەروەریی چینایەتی، کۆمەڵی ناچینایەتی سەرهەڵدەدات و ئەوەش بە سەرهەڵدانی ئابوورییانە و کۆمەڵایەتییانەی کۆمەڵەی داهاتوو [ئیتر ئەمە بە هەر ناوێك وەنایبکەین] لەنێو منداڵدانی ئەم کۆمەڵەی ئێستا و بە کولتووربوون و جێکەوتەبوونی دەتوانێت سیستەمی چینایەتی ئێستا بگۆڕدرێت، بە واتایەکی دیکە سەرەتا گۆڕانی ئابووریی و کولتووریی و ڕۆشنبیریی پێویستە و بەردی بناخەن، ئەگەرنا بەبێ ئەوە هەر هەوڵێك سەری لە شکستی ڕاپەڕینەکانی کۆمونەی پاریس و ئۆکتۆبەری ١٩١٧ی ڕوسیە و ١٩٧٩ی ئێران و ١٩٩١ عێراق دەردەچێتەوە و بەجگە لە نائومیدی هیچی دیکە بەرهەمناهێنێت و هەر ئەو شکستانەن، کە ئەم ڕۆژگارە ئەمە باجیان دەدەین و بوونەتە هۆی نائومێدبوون و نامۆبوونی گشتی بەرهەمهێنەرانی ژیان لەسەر گۆی زەمین لە گۆڕانی سیستەمی چینایەتی. بەڵێ لەرەوە من هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان بە مەتەڵ و بەردی بناخەی ئەڵتەرناتیفی سەروەری و مشەخۆری و دڕندایەتی سیستەمی ئەم ڕۆژگارە دەبینم. هەڵبەتە کاتێك کە ئامانجدارانە و هوشیارانە دەچینەوە نێو ژیان و بەرهەمهێنانی هەرەوەزی و ئاوا هەوڵێك بەبێ هەنگاوە کولتوورییەکانی ئەستەمە بتوانێت گشتگیر ببێت و ببێتە بەشێك لە ئاوەزی نەوەی ئەم سەردەمە تاریکە. بەواتایەکی دیکە پێویستە شان بە شانی پێکهێنانی هەرەوەزییە ئابووریی و کۆمەڵایەتییەکان، لە مەیدان و بواری کولتوور هۆنراوە و شانۆیی گۆڤەك و چیرۆك و تەنز و پەند و گۆرانی و سروودەکان دەنگهەڵبڕن.

دەنگەکان – ئایا هەر ئێستا هیچ ئەزموونێکی کردەیی و جێکەوتوو یان پەرەسەندوو لە هەرێمی کوردستان و خۆرهەڵاتی ناوین دەبینیت ؟

هەژێن : بەڵێ، هەر لەو بارەوە، هەم لە هەرێمی کوردستان ئێستا نموونەی هەرەوەزییەکانی خانەقین و هەم لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان، وەك پێشتر ئاماژەمدا لەنێو کۆمەڵەکانی دیکە هەرەوەزیی ئابووریی و کۆمەڵایەتی چ وەك کولتووری بەماوە و هەم پرۆژەی ئامانجدارانەی کۆمەڵایەتیی بوونی هەیە؛ ئەوەی من ئاگاداربم و

بیستبێتم لە هیندوستان و تورکیە جۆرێك بانکی ئاڵوگۆڕ و کۆمەك و قەرزی بە بێ سوود لەسەر بنەمای (کۆمەکی ئاڵوگۆڕانەی بەرانبەر Mutualism) هەن، سەدان هەرەوەزی و پرۆژەی هەرەوەزی کۆمەڵایەتیی و بەرهەمهێنەرانە هەن، لە سایەی خۆبەڕێوەبەریی "ڕۆژاوا"ش پرۆژە و هەوڵی هەرەوەزیی ئامانجدانە و ئەڵتەرناتیڤانە هەن، کە لە بوونە کولتووریی و پێشینەییەکەی هەرەوەزی لە سوریە و بەشە کوردنشینەکەی واوەترن. دەکرێت ئەمە وەك پاگەندە و ڕۆشنگەریی ڕۆشنایی زیاتر بخەینە سەر ئەو بزووتنەوە و هەوڵانە. لەو بارەوە دەتوانن سەرنجی ئەو هەرەوەزییە لە ئیستانبول (KOLEKTİF 26A)** بدەین، کە نموونەیەکی درەوشاوەیە لە سەدان و هەزاران هەرەوەزی لە تورکیە چ لە بەشە تورکنشین و چ لە بەشە کوردنشینەکەی (باکوور).
بە کورتی بە بۆچوونی من، ئەوەی دوو دەهە و نیوە بە "جەنگی کولتوورەکان" پاگەندەدەکرێت، لە کڕۆکدا جەنگی نەزمی نوێی بازارە دژی نەزمی کۆمەڵایەتیی و کولتوورییانەی هەرەوەزی، بە واتایەکی دیکە لەنێوبردنی بنەما هەرەوەزییەکانی هەر کولتوورێك، واتە جەنگی بازار دژی هەرەوەزی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی و هەڵوەشاندنەوەی و لێکدانی هەر کۆمەڵێك کە بنەمای هەرەوەزی تێیدا پەرەبسەنێت وەك یوگۆسلاڤیا و ئەوانی دیکە هەر لە بەرئەوە و بە ئەوە بووە و دروستکردنی هێزێکی دڕندەی وەك (داعش) لەنێو کەلاوەکانی جەنگی نێوخۆی سوریە بە لێدانی ئەو هەرەوەزییانە بوو، کە لە سەرەتای ڕاپەڕینی خەڵکی سوریە چالاکانی وەك (عومەر عەزیز)ی گیانبەختکردوو*** دروستیانکردن و هەوڵیان بۆ دان و هەر ئاوا لە سەرووی هەموویەوە لەنێوبردنی بزووتنەوەی هەرەوەزیی و ئابووریی ژینگەپارێز لەنێو خۆبەڕێوەبەریی "ڕۆژاوا" .
هەر ئاوا لە شارێك کە ئێستا من لەوێ دەژیم، سێ هەرەوەزی گەورە هەن، کە هەم خانووەکانیان سەندراوەی **** (کۆمەڵایەتیکراوی) پاش جەنگی جیهانی دووەم بە تایبەت دەهەی حەفتا و هەشتای سەدەی ڕابوروون و هەم بەخۆیان بە کاری هەرەوەزی پشتدەبەستن و ئەندامانیان شێوەیەك لە ژیانی نا-فەرمانداریانە و نا-باوکسالارانە و نا-مشەخۆرانە و نا-بەکاربەرانەی چاولەگەران و ناسەروەرانە و نا- قووچکەییانە دەژین و بوونەتە بنکەی کولتووری و ڕۆشنبیریی بۆ بەشەکانی دیکەی کۆمەڵە. هەر ئاوا لە سەرتاسەری ئەمەریکا و ئەوروپا لەم جۆرە هەرەوەزییانە زۆرن و لە زۆربەی شار و شارۆچکەکان بوونیان هەیە.

دەنگەکان – چ پێشنیار و وانەیەك، ئەزموونێکت هەیە کە بیخەیتە سەر ئەزموونی تاکو ئێستای ئەو هەرەوەزییانەی کە لە هەرێمی کوردستان

هەن؟

هەژێن : ڕاستی من ناتوانم لەم دوورەوە هیچ پێشنیارێك بە خەڵكی هەرێمی كوردستان بكەم، تەنیا شتێك كە دەتوانم بیڵێم ئەوەیە، ئەگەر هەر كەس لەنێو یاداوەری خۆی و دایك و باوكی و داپیر و باپیرانی بگەڕێت، دەیان نموونەی جوانی خۆكۆمەكیی و هەرەوەزی كۆمەڵایەتی دەبینێتەوە و دەتوانێت هوشیارانە و ئامانجدارانە لەنێو ئەم ساتەی ژیانی خۆی بیانژێنێتەوە و ئاراستەیان بكات و بیانكاتە بەردی بناغەی ژیانی خۆی بۆ ڕزگاربوون لە نەهامەتییەكانی نەزمی نوێی بازار / نیئۆلیبرالیزم و سەرەتایەك بۆ بەخۆبوونەوە و خۆڕزگاركردن لە لەخۆنامۆیی وەك نەخۆشییەكی كەسایەتی و كۆمەڵایەتیی و ئاوەزیی تاكەكانی سەردەمی مۆدێرنە تاكو ئێستا.

دەنگەكان – دوا پرسیاری ئەم جارە، چ پەیام و ڕێنوێنییەكت بۆ چالاكانی هەرەوەزییەكان هەیە ؟

هەژێن : تەنیا شتێك كە لێرەدا دەخوازم و بە گرنگ و چارەنووسسازی دەبینم، دوورڕاگرتنی هەرەوەزییەكانە لە دوو هەوڵ و دیاردە، ....
یەكەم: بوارنەدان بە كەسانی ناوبانگخواز و هەڵپەكەر، كە هەموو شتێك دەخەنە خزمەت و بەرژەوەندی حەزە كەسییە ملهوڕییەكانی خۆیان؛ بۆ ئەو مەبەستە پێویستە بە هەموو شێوەیەك هەرەوەزییەكان لە ڕێكخستنی باوی قووچكەیی ڕێكخراوە جەماوەرییەكان دوو ڕابگیردرێن و ئەو میكانیزم و شێوازانەی چالاكی و پەیوەندی و ڕێكخستن پەیڕەوبكەن، كە دەتوانن وەك فیلتەر و لەمپەرێكی ئازادیخوازانە لە خۆسەپاندن و كنەكردن و هەڵپەی كەسانی ناوبانگواز و مشەخۆر ڕێگرییبكەن.

دووەم : بە هیچ شێوەیەك بوارنەدەن هەرەوەزییەكان ببنە مەیدانی ڕامیاران بۆ كۆكردنەوەی دەنگ بۆ گەیشتن بە پارلەمان و هەر ئاوا بە هیچ شێوەیەك نابێت بواری دەسەڵاتدارانی سەرتاسەری و ناوچەیی بدەن، كە ئامانجدارانە دەخوازن لە ڕێگەی كۆمەككردنی پارەیی هەرەوەزییەكان دەستەمۆبكەن و ئاراستەبكەن و بیانكەن بە ئامرازێك بۆ سپیكردنەوەی سەرمایە ڕەشەكانیان، ئەوەی بە دانی بڕێك پارە، بە دزی و تاڵانی و مشەخۆریی خۆیان ڕەوایی ببەخشن و لەبەرانبەر بڕێك كۆمەك بە هەرەوەزییەكان خەڵكی نەداركراو و بێدەسەڵاتكراو شەرمن بكەن .

-

* بۆ خوێندنەوەی بابەتەکانی نووسەر لە بارەی هەرەوەزییەکان، سەردانی ئەم بەستەرە بکەن : http://www.ahewar.org/m.asp?i=12

مرکز المحروسة للنشر والخدمات الصحفية والمعلومات
فريد زهران
قطعة رقم 7399 ش28 من ش 9 – المقطم – القاهرة
ت، ف : 002-02-25075917
e.mail : mahrosacenter@gmail.com

** http://kolektif26a.org/category/languages/page/2

*** https://www.facebook.com/note.php?note_id=143690742461532
https://tahriricn.wordpress.com/2013/08/23

**** بە پێچەوانەی وەرگێڕدراوی واژەی "Occupy" دەستبەسەرداگرتن، ئامانجی ئەو بزووتنەوە سەندنەوەی دارایی و کەرتەکانی بەرهەمهێنانە لە دەسەڵاتداران و سەرمایەداران، بەو جۆرە بە وەرگێڕانی کوردی ئەو واژەیە (سەندنەوە) گونجراوترینە.

ئەنارکیست و ئاژاوەچی ... هەژێن

– سڵاو قوربان

+ سڵاو سەرچاوان، دەستی ئازیز. بمبوورە ناتناسم، مافی ئەوەم هەیە بزانم بەڕێزت کێی؟

– من کەسێکی ئەنارکیستم و مەسئولی کۆمەڵێک کەسم !

+ بەڕاستیتە یان شۆخیدەکەیت ؟

– نا، قوربان، مەگەر تاکو ئێستا لەنێوان من و تۆ گاڵتە هەبووە، تاکو گاڵتە بکەم ؟

+ نا، بەڵام ئاوا تێگەیشتم، کە شۆخیدەکەیت.

– بۆچی ئاوا دەزانیت کە من گاڵتەدەکەم؟

+ بڵێم چی، بەڵام هەر بەڕاست تۆ كەسێكی ئەناركیستیت و بەرپرسی كۆمەڵێك كەسی دیكەی ئەناركیستیت ؟

– بەڵێ، هەم من ئەناركیستم و هەم ئەوانیش!

+ هەر بەڕاست تۆ لە ئەناركیستبوونی هەر دوو لاتان دڵنیاییت ؟

– بەڵێ، بۆچی نا. هەستدەكەم تۆ گاڵتەدەكەیت، مەگەر شتی ئاوات نەبیستووە ؟

+ نەخێر، ناتوانم بە گوێیەكانی خۆم بڕوابكەم، كە من هەر ئێستا بیسەری ئەو وەڵامانەم.

– بۆچی، مەگەر تۆش ئەناركسیتیت؟

+ نەخێر، چونكە من نە دەتوانم بەرپرسی كەسانی دیكە بم و نە دەتوانم بە بەرپرسبوونی كەسانی دیكە ملبدەم.

– ئەی تۆ چیت؟

+ من "ئاژاوەچیم" …

– مەبەستت ئەوەیە كە تۆش ئەناركیستیت ؟

+ نەخێر بەڕێزم، من "ئا-ژا-وە-چی-م" !

– ئامانجی تۆ وەك ئاژاوەچییەك چییە ؟

+ لەنێوبردنی پەیوەندی مەڕ و شوان.

– دەی كەواتە تۆش ئەناركیستیت، ئیتر بۆچی خۆت بە ئاژاوەچی ناودەبەیت ؟

+ لەبەرئەوەی ناتوانم ئەناركیست بم، هەڵبەتە ئەناركیست بەو جۆرەی تۆ باسیدەكەیت.

– سەرباری ئەوەش هێشتا تۆ وەك ئەناركیستێك قسەدەكەیت، بۆچی ئاژاوەچی، ئاژاوە لەپێناو چی ؟

+ بۆ ئەوەی ئەناركیستە بەرپرسدارەكان وەرگۆڕم بە ئاژاوەچی و چیدی پێویستیان بە بەرپرس نەبێت !

– نا قوربان، مەبەستی من لە مەسئول ئەوە نییە، تۆ تێدەگەیت، مەبەستم ئەوەیە کە من سەرپەرشتی ئەوان دەکەم.

+ مەبەستت ئەوەیە، کە ئەوان بەخۆیان گرفتی هۆشیان هەیە و ناتوانن بیربکەنەوە ؟

– نا، نەخێر، ئەوانیش وەک من و تۆ دەتوانن بیربکەنەوە؟

+ باشە، ئەگەر ئەوانی دیکە گرفتی هۆشیان نییە و بەخۆیان توانای بیرکردنەوەیان هەیە، بۆچی بەخۆیان سەرپەرشتی خۆیان ناکەن و چ پێویستییەکیان بە تۆ هەیە ؟

– نا، کاکە گیان، بەقوربان، تۆ بە ئەوەندە پێچەوانە و ئاڵۆز بیردەکەیتەوە، لەبەرئەوەی ئەوان ئاستی هوشیارییان بەرز نییە و شارەزا نین؟

+ ئەی باشە بۆ هەوڵنادەن ئاستی هوشیاریی خۆیان بەرزبکەنەوە و شارەزایی پەیدابکەن، ئەی ئاستی تۆ چۆن بەرزبووەوە و شارەزابوویت، بڕواناکم تۆ هەر بەو جۆرە لەدایکبوویت ؟

– من ئاستی خوێندم بەرزە و بەخۆشم زیرەکم !

+ کەواتە هەر کەس ئاستی خوێندنی بەرزنەبێت و زیرەک نەبێت، ناتوانێت ببێتە ئەنارکیست؟

– نا، مەبەستی من ئەوە نییە، دەتوانن ببن بە ئەنارکیست، بەڵام …

+ کەواتە دەتەوێت بڵێیت هەموو کەسێک توانای تێگەیشتنی لە هزری ئەنارکیستی نییە و تەنیا کەسانی ئەکادیمیست و زیرەک دەتوانن لەو هزرە تێبگەن .

– نا، بەو جۆرە گاڵتەکەرانەی تۆ نا، بەڵام هەمووان وەک یەک نا .

+ ئەی چارە ؟

– پێویستە کەسانی وەک من کاتی خۆیان بۆ ئەو کارە تەرخانبکەن.

+ ئەی ئەگەر کەسانی وەک تۆ پەیدانەبن، ئیدی کەسەکانی دیکە چی بکەن و چی دەکەن؟

– کەسانی وەک من هەر پەیدادەبن، شتی ئاوا نابێت.

+ باشە، هزرێك كە هەموو كەس نەتوانیت لە ئەو تێبگات، بەكەڵكی چی دێت؟

– چۆن بەكەڵكی ڕزگاری بەشەرییەت دێت.

+ ئە، مرۆڤایەتییەك كە زۆرینەی توانای تیگەیشتنی ئەو هزرەی نەبێت، چی بكات؟

– كاكە، بە قوربان، تۆ خەریكی بە ئەنارکیزم گاڵتەدەكەیت .

+ نا ئەزیزم، بەپێچەوانەوە من خەریكم ئەنارکیزم لە گاڵتەجاریی كەسانی خۆبەڕابەرزان و ئەكادیمیستانی لوتبەرز و ڕامیارانی زیرەك ڕزگاردەكەم. كاكی خۆم، ئەوە تۆ خۆتی كە هەم بە من و هەم بەوانەی بە قسەكانت خۆشباوەڕن و هەم بە ئەنارکیزم گاڵتەدەكەیت. تۆ بەخۆت دڵنیایت، كە دروست لە ئەنارکیزم تێگەیشوویت؟

– ئەو قسانە چین، من ڕێگە بە كەس نادەم ئاوا لەتەك من قسەبكات و ئاوا بڵێت. ئەنارکیزم واتە ڕەتكردنەوەی دەوڵەت و پارتایەتی و سەرۆك.

+ كەواتە بە قسەی تۆ هەموو مافیایەك كە دژی دەوڵەت بێت، ئەنارکیستە و هەموو كەسێك كە پارتایەتی نەكات و دەست بە كڵاوەكەیەوە بگرێت، ئەنارکیستە.

– نا، بەڵام ئەوانە سەرچاوەی نەهامەتین.

+ باشە، ئەگەر ئەنارکیزم ڕەتكردنەوەی سەرۆكە، ئیدی چۆن تۆ بوویتە بەرپرسی كۆمەڵەی كەسێكی دیكە؟

– نا كاكە، من سەرۆك نیم، نە مووچەم هەیە و نە كۆشك و نە پاسەوان.

+ باشە، ئەگەر سەرۆكی پارتییەكان و دەوڵەت و پارلەمانتاران مووچەیان نەبێت، كەواتە ئەوانیش دەبنە ئەنارکیست؟

– نا، برای من، تۆ شتەكان تێكەڵدەكەیت، ئەو كات دەبنە خزمەتكاری گەل.

+ كەواتە تۆ لە تەك سەروەریی چینایەتی و دەستەبژێرەكان گرفتت نییە؟

– ئەی سەرۆك و بەرپرسێك كە مووچە و كۆشك و پاسەوانی نەبێت، خراپی چییە؟

+ لەوانەیە بەخۆت باشتر بزانیت، بەڵام گرفت ئەوەیە، كە ئەنارکیزم سەراپای بیرکردنەوەی تۆ ڕێتدەکاتەوە . ئازیزم، ئەگەر بە گوێی من بکەیت و بەڕێیت ڕێگەیەکی دیکە بگریتەبەر، زۆر باشترە. چونکە بە گرتنەبەری ئەنارکیزم ناچاردەبێت لەو هەموو خەون و خەیاڵەی خۆت وازبهێنیت و بگەڕێیتە ئاستی ئەو کەسانەی کە ئێستا خۆت کردووە بە بەرپرسیان. بنەڕەتیترین بنەمای ئەنارکیزم ڕەتکردنەوەی ئەوەیە کە تۆ بەرپرسی کەسانی دیکە بیت یان کەسانی دیکە ببنە بەرپرسی تۆ. ئەوەی تۆ دەڵێیت ڕەتکردنەوەی ئەنارکیزمە لەژێر دەوجامەی ئەنارکیزم.

5ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٦*

---

* بەیادی بیست و چوار ساڵ لەمەوبەر، کە لەنێو ژووری زیندانی دەزگەی ئاسایشی هەولێر کوڕە ئاخایەك بە منی گوت:
– تۆ لە شیوعیەت تێنەگەیشتوویت، شیوعیەت واتە نەتەوەپەروەری .
(منیش تاکو توانام هەبوو قاقا پێکەنیم و گوتم)
+ ئەم گوتەیەت لە کێ وەرگرتووە، هیوادارم ئەو کەسە بەخۆی لەپێناو "سەروەریی نەتەوە" نەکوژرابێت.
– بۆچی؟
+ بۆ ئەوەی ئێستا بەچاوی خۆی ببینێت، کە "دەسەڵاتی نەتەوە" دەستە دەستە لاوان دەخاتە زیندان و پێشکەشکریی جەندرمەی دەوڵەتی تورکیە دەکات.

* بەداخەوە بەهۆی گرفتاری ڕۆژگار، ئەم بابەتە کەوتووەتە پشتی کەنەڵان.

خۆڕێکخستن [١] ئەلف و بای هەر

تێکۆشانێکی سەربەخۆی جەماوەریی و کۆمەڵایەتییە ... هەژێن

ئەگەر ساڵی ١٩٩١ دەسبەجێ لەنێو ڕاپەڕین و پاش ڕاپەڕین و شکستی [٢] ڕاپەڕینی ١٩٩١ هوشیاریی تاك و کۆمەڵ لە ئاستی ئێستا بووایە و دەستبەجێ بە پێکهێنانی گروپە خۆجییەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان کەشبکرایە، بەدەنیاییەوە ئێستا هەم کۆمەڵ ئازاد دەبوو و هەم لە ڕووی ئابوورییەوە کۆمەڵێکی خۆبەسە و سەربەخۆ دەبوو و هەم کارایی پۆزەتیڤی لەسەر کۆمەڵەکانی دەوروبەری دادەنا؛ بۆ نموونە، هەرچەندە خۆبەڕێوەبەریی کۆمەڵەی "ڕۆژاوا" ئەو نموونە باڵایە نییە، کە من لەبارەیەوە دەدوێم، بەڵام سەرباری ئەوەش کارایی پۆزەتیڤی لەسەر هەموو جیهان داناوە و زۆر زۆر لە بەڕێوەبەرایەتی پارلەمانیی هەرێمی کوردستان باشترە.[٣]

ئێستا کە ڕووداوەکانی بیست و پێنج ساڵی ڕابوردوو خۆشباوەڕیی ناسیونالیستیی بە "خۆییبوونی فەرمانداریی و پارلەمان و دەوڵەت" و پارتییەکان و ڕامیاران تاکو ڕادەکەی باش ڕەویوەتەوە و لە هەر کات زیاتر خەڵك لەسەر شەقامە و بەراورد بە دوو دەهە و نیوی ڕابوردوو جیاوازی نێوان ئامانج و بەرژەوەندی و خەونی چەوسێنەتان (دەسەڵاتداران) و چەوساوان (خەڵك) لەنێو هەوشمەندیی گشتیی کۆمەڵ ئاشکراتر و بەرجەستەتر بووە و بەڵگەهێنانەوە و سەلماندنی ناوێت، لە بارێکی ئاوادا خۆڕێکخستنی چین و توێژە نەدار و بێدەسەڵاتەکان لە هەر کاتێکی دیکە ئاسانتر و پێویستتر و چارەنووسازترە و هەنگاونەان و گرنگینەدان بە دروستکردنی و جێخستنی، دەبێتە خۆکوژیی بەرەی چەوساوان و ڕەدووکەوتنەوەی دەسەڵاتخوازێکی دیکە و پارتییەکی دیکە و درێژبوونەوەی تەمەنی نەهامەتییەکان.

بە دیتنی من و بە گوێرەی ئەزموونی من، هەر کات ئێمە وەك زۆرینەی کۆمەڵ بە خۆڕزگارکردن و بەدیهێنانی ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی هەنگاوبنێین، هەر دەبێت لەم خاڵە و بەم هەنگاوە دەستبەکاربین؛ واتە خۆڕێکخستن و خۆڕێکخستن و خۆڕێکخستنی سەربەخۆی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی. ئەگەرنا هەر کات، ئەگەر سەدەیەکی دیکەش بێت، هەر دەبێت بەم هەنگاوە دەستپێبکەین و بەبێ خۆڕێکخستنی جەماوەریی و کۆمەڵایەتیی ڕزگاربوون و ئازادی و یەکسانی و دادپەروەریی کۆمەڵایەتی تەنیا وەك خەیاڵێکی ئێستەم دەمێننەوە و هەموو کۆششێکی خەڵك دەبێتە سەرمایەگوزاریی ڕامیاریی بۆ پارتیی و

سەرکردەیەکەی دیکە، هەر ئاوا کە ناڕەزایەتییەکانی ٢٠٠٦-٢٠١٣ بوونە سەرمایەگوزاریی ڕامیاریی بۆ لیستی نیئۆجەلالییەکانی دەوروبەری نەوشیروان موستەفا و گەیشتنە پارلەمان و دەسەڵات و بە کردەوە دیتمان کە ئەوانیش لە دزین و دارابوونی نەوت و چیمەنتۆ و زەوی و گرد و کۆمپانییەوە لە پارتییەکان و دەسەڵاتدارەکانی دیکە خراپترن و کڵاویان لەسەری خەڵك کردووە.

ئەوەی تاکو ئێستا ئێمە ژێردەست و دەستەمۆ و ناکارا ماوینتەوە، بەرەنجامی ئەوە بووە، کە چاوەڕێبووین کەسێك بێت و ئێمە ڕێکبخات و بەخێوی ببەتە شوانەی ئێمە و وەك میگەڵ ئێمە بۆ بەربدات و بە ئێمە بڵێت چی باشە و چی خراپە و چی و چی ..تد. ئەوەش خۆشباوەڕییەکە کە ئایدیۆلۆجییەکان لەنێو هۆشی ئێمەی چەوساوان دروستیدەکەن و لە بڕوابوون بە خۆ و متمانە بە پەرجووی هێزی یەکگرتووی خۆمان خاڵیدەکەنەوە و هێزی چەوساوان دەخاتە خزمەت سەروەرمانەوەی پاوانگەران و چەپاوەگەران.

لەبەرئەوە، کەی کۆمەڵ بوو بە خاوەنی ڕێکخستن و ڕێکخراوەی سەربەخۆی جەماوەریی کرێکاران، فەرمانبەران، مامۆستایان، بێکاران، خوێندکاران، پەککەوتان، کەمئەندامان و خانەنشینان و …تد، ئەوسا بڕیاردان و هەستان بە مانگرتنی گشتی و سەرتاسەری دەبێتە کار و چالاکییەکی زۆر ئاسایی و ئاسانی بەرەی گەل و ئەو کات دەبینین، کە چۆن دەسەڵاتدارانی هەرێم و زلهێزە پشتیوانەکانیان و کۆمپانییە جیهانخۆرەکان لەبەردەم داخوازییەکانی خەڵك بەچۆکدادێن و نەك هەر بە پێدانی مووچەی تەواو و دواخراوی خەڵکی ڕازیدەبن، بەڵکو ئامادەشدەبن مووچەکانمان لە جارانیش زیاتربکەن و داخوازی دیکەش جێبەجێبکەن، چونکە سەروەرمانەوە و ملهوڕیی ئەوان بە ناهوشیاریی و ناڕێکخراوبوون و خۆشباوەڕمانەوەی ئێمەی نەدار و بێدەسەڵات بەندە و جێگیربووە.

هەژێن*

٧ی دێسەمبەری ٢٠١٦

---

[١] خۆڕێکخستن، مەبەست لە ڕێکخستنی خۆبەخۆیی چین و توێژە نەدار و بێدەسەڵاتەکانە بە پشتبەستن بە ڕێکخستنی ئاسۆیی و پەیڕەوکردنی دیمۆکراسی ڕاستەوخۆ و خۆبەڕێوەبەریی و سەرپەرشتیکردنی بە کۆمەڵی ڕێکخراوەکان و تێکۆشان و چالاکی ڕاستەوخۆ.

[٢] بە بۆچوونی من، جێگرتنەوەی فەرمانداریی پارتییەکانی بەرەی کوردستانی لەجێگەی فەرمانداریی بەعس بە بەرەنجامی شکستی ڕاپەڕینی جەماوەریی ئازاری ١٩٩١ و ئەوەی ئیستا ڕوودەدات، درێژەی ئەو شکستەیە.

[٣] ڕەخنەی من لە خۆبەڕێوەبەریی “ڕۆژاوا” هەبوونی ڕۆڵی پێیەدە و شێوە فەرمانداریی/دەوڵەتییبوونی دەزگەکانە و کەمتر کۆمونەیی/شوراییە و بەرنامەڕێژیی نەوەندیی بەیادەرە.

www.hejeen.wordpress.com ….. www.facebook.com/hejen.pze *

نامەکانتان گەیشتوون [١] … هەژێن*

٠٤ی دێسەمبەری ٢٠١٦

ئەی ئەوانەی کۆشتاری شیوعیەکانی ماسی ١٩٦٤ و پیاسەی تاڵەبانی لە بەکرەجۆ ١٩٦٦ و ئاشبەتاڵەکەی ١٩٧٤ بارزانی و بەرلەشکریی ١٩٧٩ قیادە موەقەتە لە سنە و مەریوان و دزلی و شاکارەکەی یەکی ئایاری ١٩٨٣ قەناکا و پشتئاشانی نەوشیروان موستەفا و بردنی پاسدار بە باگوەگوە ساڵی ١٩٨٥ (ینک) و پێشلەشکریی بە سەر هەڵەبجە ١٩٨٨ (بەرەی کوردستانی) و بە ئەنفالدانی سەدان هەزار گوندنشینی قەرەداخ و گەرمیان و بادینان ١٩٨٨ و پێشکەشکردنی پێشمەرگەکانی (حشع) بە بەعس پاش ئەنفال لەلایەن پێشمەرگەکانی (ینک) و خولی سێیەمی جەنگی نێوخۆ ١٩٩٤-١٩٩٨ و گوللەبارانکردنی خۆنیشاندانی دژی شەڕ لە هەولێر ١٩٩٤ و بێسەروشوێنکردنی گیراوانی جەنگی نێوخۆ لە ئاکرێ و ڕایات و قەڵاچوالان و هێنانەوەی حەرەس جمهوری٣١ی ئاب و هێنانی پاسدار بە کۆیەی ١٩٩٦ و هێنانەوەی سەدان جارەی جەندرمە بە نێو هەرێم و جیابوونەوەی نەوشیروان بە دە (١٠) ملیۆن دۆلار و گردەکەی تاڵەبانی ٢٠٠٦ و هێنانی داعش و پێشکەشکردنی زومار و بەعشیقە و شەنگال و مەخموور و بازرگانی نەوت و گاز و لەتەك داعش ٢٠١٤ و پیاسەکردنی

داعش لە کەرکووک ٢٠١٦ و هەوڵی تەقاندنەوە و ئاژاوەنانەوە لە "ڕۆژاوا" ٢٠١٢-٢٠١٦ و تیرۆرکردنی نەزیر عومەر ١٩٩٣و ڕەئوف کامیل ١٩٩٣ و ئەلی بەسکانی ١٩٩٢ و حەمەحەلاج ١٩٩٤و بەکر عەلی ١٩٩٦ و سەرانی مامە حەمە و سەردەشت و عەبدولستار تاهیر شەریف و کاوە گەرمیانی و ویدات حوسەین و هەزاران و ملیۆنان تیرۆر و ڕاونان و شتی دیکە، ئەی ئەوانەی کە پاش چەند چرکە ئەو گشتەتان لە بیرچووە تەوە.

نامەکانتان بۆ سەری ڕەش و قەڵاچوالان گەیشتوون و ئەگەر دەنیانین، وەرن لەنێو خاشاکی کەشکەکان بگەڕێن، ئیدی بەسە و چیدی نامانەوێت وێنە و دەبەنگیی ئێوە بخوێنینەوە؛ ئێوەی نووسەر و ڕۆژنامەگەر و "ڕوناکبیر"، مەگەر تێناگەن و دەبەنگن و نازانن، کە دەسەڵات لە پێناو مسۆگەرکردنی مشەخۆرییە و سیستەمی مشەخۆریی و مەرجەکانی سندووقی نێودەوڵەتی دراو و بانکی جیهانی و بانکی نێوەندیی ئەوروپا و ناتۆ و دەوڵەتانی زلهێز بواری بەدیهێنانی داخوازییەکانی ئەوە نادەن و ئێمە بە بارمتەگیراوین و ئەگەر مووچەی ئێوە نەبڕین و ئەگەر نرخی کاڵا و پێداویستییەکان چەند قات بەرزنەکەینەوە و ئەگەر ڕێکەوتننامەکان واژۆنەکەین، بۆ حەب و دەرزییەك، بۆ خواردنەك ئێمە ژاراوکوژدەکەن و هەزار و یەك بەڵگەی پزیشکی دەکەنە پاساوی مردنمان؛ ئێوە چین و بۆچی تێناگەن، ئەوە داخوازی و مەرجی نەزمی نوێی بازارە (نیئۆلیبرالیزمە) و ڕاگرتنی جەنگیش تەنیا لە توانای کۆمپانییەکانی ئۆتۆمۆبیلسازی و چەکسازی هەیە و تاکو کارخانە و بازارەکانی چەکسازی هەبن، جەنگەکان بەردەوام دەبن و تاکو سەروەری هەبێت، چەك پێویستە و تاکو ئێوەی نووسەر و ڕۆژنامەگەر و "ڕوناکبیر" و سەرانی "پارتییە پێشرەوەکان" لەسەر کڕینی نوێترین مۆدێلی ئۆتۆمۆبیل کێبڕکێبکەن، (داعش) و جەنگ پێویستدەبن و دەبێت نرخی بەنزین و سووتەمەنی هەرزان بێت، تاکو دەبەنگانی دونیا وەك ئێوە بتوانن زۆرترین بەنزین بکڕن و ئۆتۆمۆبێلە پانوپۆڕەکانیان لێخوڕن. [٢]

نامەکانتان گەیشتوون، ئەی نووسەر و ڕۆژنامەگەر و "ڕوناکبیران"ی دەبەنگ، ئەی ئەوانەی کە لە واتای بەدەنگمانەوەی ئێمە تێناگەن و بە هەزاران "ئەلف" تێناگەن، ئیدی لەوژە لەوژ بەسە، دەبەنگبێژی بەسە، تەرسەقولبێژی بەسە، نامەنووسین و پاڕانەوە بەسە و تێبگەن، هەر ئاوا ئێوە لە ئاستی ئێمە بەدەسەڵاتن، هەر ئاوا ئێمەش لە ئاستی مەرجی نێو ڕێکەوتننامەکانی دەوڵەتانی زلهێز و سندووقی نێو دەوڵەتی دراو و بانکی جیهانی بێدەسەڵاتین و بە فیکەیەکی ئەوان

تەخت و تاراجمان نامێنێت.

نامەكانتان گ□یشتوون و ئێوە ناخوازن لە وەڵامنەدانەوەی ئێمە بگەن، كە ئێمەش بێدەسەڵاتین و دەسەڵاتی ئێمە لە تیرۆركردنی ناڕازیان و ڕاگرتنی جەماوەر و پاسەوانی بیرەنەوتەكان و جێبەجێكردنی پلانەكان و كڕینی چەك و واژۆكردنی ڕێكەوتننامەكان و قەرزكردن، هیچی یدكە نییە و ژییان و منداڵ و هاوسەرانمان ب□ بارمتەگیراون. ئێوە ناتانەوێت تێبگەن؛ ئەگەر ئێمە فز□ بكەین، وەك (جۆن پاوڵی یەكەم John Paul I) [٣] نیوەشەوێك دەماكوژن. گوێرادڕین دەبەنگینە، مەگەر سەری ئێوە تەپاڵەی تێدایە، ئاوا تێناگەن و زۆرینەی خەڵكی ناڕازیشتان وەك خۆتان دەبەنگكردووە؛ تێناگەن كە ئێمە ناتوانین و مافی وەڵامدانەوەمان نییە و ئەگەر وەڵامبدەینەوە، لە دوو شت زیاتر نییە، یان هەر وەك ئێوە تەنیا دەتوانین خەڵك خۆشباوە□ تربكەین، یان فیشەكێك لەنێو دەمی ناڕازییانی سەركێش بت□قنینەوە. دەبەنگینە ئێوە بەو نامە دەبەنگانەی خۆتان تەنەكەی خۆڵی ئێمەتان پڕكردووە و ناهێڵن خەڵكی ناڕازای بەخۆی بیربكاتەوە و لەوە تێبگات، كە ئەگەر ئێمە ڕاستگۆیانە وەڵامی پرسیار و داخوازییەكانی خەڵك بدەینەوە، تەمەنمان چەند چركەیەك زیاتر نابێت و بارمتەگیراوێكی دیكەی وەك ئێمە دەخەنە شوێنمان و باری خەڵكیش وەك ئێستا هەر “چل مەن” دەبێت. بەڵام ئەگەر خەڵكی بەخۆی خۆی ڕێكبخات و ڕێكخستن و بەڕێوەبردنی خۆی بكاتە ئەڵتەرناتیقی ئێمە، هەم ئێمە لەم بارمتەبوونە ڕزگاردەبین و هەم سندووقی نێو دەوڵەتی دراو و بانكی جیهانی و بانكی نێوەندیی ئەوروپا و دەوڵەتانی زلهێز ناتوانن بارمتەگیراوێكی دیكە بخەنەوە شوێنی ئێمە. ئیدی بەسە و چیدیكە نامە ئاراستەی ئێمە مەكەن و بە دەبەنگی خۆتان خەڵك خۆشباوەڕ و چاوەڕوان مەهێڵنەوە، با چیدیكە خەڵكی چاوەڕوانی سۆزداریی ڕۆبۆتێكی وەك ئێمە نەكات و بە تەرس□ قولبێژیی ئێوەش وڕ و گێژن□ بێت؛ با خەڵكی بەخۆی بیربكاتەوە و لە بێوەڵامی ئێمە تێبگات، تكایە چیدیكە نامەی تەرس□ قولاوی بۆ ئێمە مەنێرن!

بۆ دوا جار لێرەدا جارێكی دیكە هەزاربارەی دەكەینەوە، ئەی دەبەنگانی نووسەر و ڕۆژنامەگەر و “ڕوناكبیر”، گشت نامە خۆشباوەڕكەرەكانتان گ□یشتوون و ئەمەش دوا وەڵامە و ئیدی بەسە و تێبگەن، ئەی بێهۆشترین بوونەوەرانی سەر گۆی زەمین، ئەی چڵكاوخۆرانی بەردەم كۆشكی سەر ڕەش و قەڵاچوالان و پارلەمان و گردەكانی ئۆپۆزسیۆن، دەبەنگی بەسە و كڕبكەون، تاكو خەڵك بەخۆی

بیربکاتەوە و چارەنووسی خۆی دیاریبکات، ئەگەرنا هەمان چارەنووسی فلیپین و ئەرجەنتین و کۆڵۆنییەکانی ئەفریکا لە پێشتان دەبێت و کاتێك کە نەوت نەما، ئیدی تەنیا باجی لەشفرۆشییەکانی "نیشتمان" دەتوانێت "ئاڵای نەتەوە" بشکێنێتەوە. [٤]

---

[١] وەڵامێك بۆ ئەو نووسەر و ڕۆژنامەگەر و "ڕۆناکبیر"انەی کە پاش چارەکە سەدەیەك تاڵانی و گەندەڵی و سەرکوتکاریی دەسەڵاتی بۆرجوازی کورد، هێشتا دەبەنگانە نامە بۆ دەسەڵاتداران دەنووسن و خەریکی بزواندنی سۆزی ڕۆبۆتەکانی نەزمی نوێی بازار (نیئۆلیبرالیزم) و ختووکەدانی خۆشباوەڕیی خەڵکی نەدار و بەدەسەڵات و چاوەڕهێشتنەوەی ناڕازیان و بۆ نەتەوەگەرایی (ناسیونالیزم) هۆشی ناڕازییان بەنگدەکەن. لێرەدا مەبەستی من نووسەران و ڕۆژنامەگەران و "ڕۆناکبیران"ی دەرباری دەسەڵات و پارتییەکان نییە، چونکە ئەوان لە خۆشباوەڕییەوە دەربارنین و هوشیارانە لە پاوانگەریی و چەپاوەگەریی دەسەڵاتداران داکۆکیدەکەن؛ مەبەستم نووسەر و ڕۆژنامەگەر و "ڕۆناکبیران"ێکن، کە خۆشباوەڕانە بۆ "نەتەوە" و "وڵات" و "هاووڵاتی" و "سەرۆکی باش" و "پارتیی باش" و "پارلەمان و پارلەمانتاری باش" و "فەرمانداریی و دەوڵەتی باش" هۆشی نەداران و بەدەسەڵاتانی ناڕازی ژاراویدەکەن و ڕۆژانە لەنێو کاناڵەکانی مەدیا نامە ئاراستەی دەسەلاتدارانی بۆرجوازی کورد دەکەن و خەریکی ئامۆژگاریکردنی دەسەڵاتدارانن، بۆ ئەوەی "سەرکوتگەرێکی دڵسۆز و بەسۆزی خەڵك" بن.

[٢]لەو کاتەوە کە (داعش) هاتووەتە نێو عیراق تاکو ئێستا لە وڵاتانی ڕۆژاوا نرخی بەنزین و گازوایل و گاز هەرزان بووە.

[٣] (جۆن پاوڵی یەکەم John Paul I) پاپای ڤاتیکان بوو، ٢٦ی ئۆگوست تاکو ٢٨ی سێپتەمبەری ١٩٧٨، ماوەی پاپبوونی تەنیا سی و سێ (٣٣) بوو و نیوەشەوێك ناڕۆشنانە مرد. بۆ زانیاریی زیاتر سەردانی ئەم لینکە بکەن :
https://en.wikipedia.org/wiki/Pope_John_Paul_I

[٤]ساڵەی دوو هەزار، لە گەرمەی شانازیکردنی خۆشباوەڕان و دەسکەلاکانی دەسەڵات بە ئاڵای بۆرجوای کوردستان لەنێو ژوورەکانی پاڵتەك بەدیاریکراوی لەنێو ژووری "ئازادیخوازان" کە ژووری چەپ و نەتەوەگەراکان بوو، گوتم "ڕۆژێك دێت، کە ئاڵای ئەوەش وەك ئاڵای فلیپین بە باجی لەشفرۆشییەکانی نیشتمان دەشکێتەوە".

گروپی خۆجێی؛ ڕێكخستن، شێوازی چالاكی و ئامانجەكانی … هەژێن

گروپی خۆجێی چییە ؟

گروپی خۆجێی (لۆكاڵ گروپ) ڕێكخستن و ڕێكخراوەی شوێنی ژیان و كاركردن و خوێندن و بوارەكانی دیكەی ژیانە، دەكرێت گروپێكی بەره□ستكاری دژ بە دەسەڵاتداران و سەرمایەداران بێت، هەر ئاوا دەكرێت گروپێكی تایبەت بە هاریكاری و كۆمەك، كاری خۆبەخشی، ئاڵووێری زانیاریی، خۆكۆمەكیی نەخۆشان، دایكان، باوكان، كەمئەندامان، هاوڕەگەزبازان، شارەزایانی بواری ئایتی، خۆكۆمەكیی خوێندكاران، پاكژكردنەوەی ژینگە، پاراستنی ئاسایشی كۆڵان و گەڕەك و گوند، فریاگوزاریی، ڕێنوێنی و گشت بوارەكانی دیكە ژیان …تد

ئامانج لە پێكهێنانی گروپی خۆجێی

گروپی خۆجێی بەخۆی ئامانج نییە، بەڵكو ئامرازی بەدیهێنانی حەز و داخوازییە كەسیی و گشتییەكان و بەرژەوەندی نێوكۆیی دانیشتوانی گەڕەكێك، كۆمەڵە كرێكار و فەرمانبەر و خوێندكارێك یان پێگە و سەكۆیەكە بۆ ئاڵووێركردنی زانیاریی و كۆمەك و پێداویستییەكان لەنێو پەیوەندییە كۆمەڵایەتییەكان، كە بەشێوەی بەردەوام كۆبوونەوەی گشتی ئەندامان یان بەشدارانی لەسەر پرسەكان و پێداویستییەكان و ئەركەكان بڕیاردەدرێت.

هۆكاری پێداگریی و شەیدایی ئازادیخوازان بۆ گروپە خۆجێییەكان

وەك سەرەتا ئاماژەمدا، گروپە خۆجێییەكان بەخۆیان ئامانج نین، بەڵكو ئامرازی بەدیهێنانی ئامانجەكانن. بێجگە لەوەش هەر هەبوونی گروپە خۆجێییەكان بە تەنیا بۆ خۆی ناتوانێت وەڵام بە شەیدایی و پێداگریی ئازادیخوازان بداتەوە، بەڵكو ئەوە ئافەرێنەربوون و ڕادیكاڵبوونی مێكانیزمەكانن، كە ئازادیخوازان دەكەنە پێداگر و شەیدای پێكهێنانی گروپە خۆجێییەكان و بناخەیی لەبەرچاوگرتنیان

لە نێو کۆڕی تێکۆشان و بەرەو پێشبردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتیی؛ بە واتایەکی دیکە ئەوە کە بوونەوە گشتییەکان و ڕێکخستنی ئاسۆیی و سەرپەرشتیکردنی بە کۆمەڵ و چالاکی ڕاستەوخۆن، کە وەك میکانیزمی ڕێگر لە پاشکۆبوون و پێ-دەسەڵاتبوونی گروپە خۆجێییەکان و سەرهەڵدانی بیرۆکراسی و ئاریستۆکراسیی ڕابەران، گروپە خۆجێییە شۆڕشگێڕەکان لە گروپە خۆجێیە ڕیفۆرمیست و سازشکارەکان جیادەکەنەوە و هەر ئەو هۆکارانەشن، کە بوونەتە هۆی ئەوەی ئازادیخوازان گرنگی و پێداویستی گروپە خۆجێیەکان بناخەیی وەربگرن و بە هەموو بواریك هەوڵی پێکهێنانیان بدەن.

جۆرەکانی گروپی خۆجێی

بەپێچەوانەی دابەشکردنی پرسەکان و شتەکان و کۆمەڵ بەسەر ڕەش و سپی، ئەوە تەنیا تێکۆشان و بەرەنگاریکردنی دەسەڵاتداران نین، کە گروپی خۆجێی دەکەنە پێداویستی، بەڵکو ئەوە وەڵامدانەوە بە هەموو لایەنەکانی ژیانەی ڕۆژانەی خەڵکە، پێداویستی ئەوان دەکاتە ناچاریی. جۆرەکانی گروپی خۆجێی بریتین لە : گروپە داخوازییکارەکان و بەرهەڵستکارەکان، گروپەکانی ئاڵووێری زانیاریی و خۆبەخشکاریی و خۆکۆمەکیی کۆمەڵایەتی، گروپەکانی پاراستنی ئاسایشی شوێنەکانی ژیان و کار و خوێندن، گروپەکانی پاراستنی ژینگە، گروپە تایبەتەکان بە پرسە تایبەتەکانی توێژە کۆمەڵایەتییەکانی وەك ئاڵووێری ئەزموون لە بارەی نەخۆشی، تەرككردنی سیگار و مەی و بەنگکەر و نەخۆشییە کۆمەڵایەتییەکانی دیکە.

شێوەی ڕێکخستنی گروپی خۆجێی

هەر وەك ڕێکخراوە جەماوەرییەکان، ئەوە ئامانجە کە شێوەی ڕێکخستنی گروپە خۆجێییەکان دیاریدەکات و ئاراستەی دەکات. کاتێك کە ئامانج لە پێکهێنانی گروپە خۆجێیەکان وابەستەکردنی خەڵك بێت بە پارتییەکان یان گوێڕایەڵکردنی خەڵك بێت بە بڕیارەکانی فەرمانداریی و دەوڵەت، ئەوا خۆبەخۆ گروپی خۆجێی شێوەی ڕێکخستنی نێوەندگەرا و قووچکەیی لەخۆدەگرێت و کەسانێکی دەسەڵاتخواز و هەلپەرست بە بەدەستهێنانی مشەخۆریی یا پلە و پایەی دەسەڵاتداریی و بەرتەری لە سەرووی گروپەکەوە جێدەگرن، لەو بارەوە دەتوانین وەك نموونە بە ئەنجومەنی گەڕەکەکان ئاماژەبدەین، کە ساڵی ١٩٩٢ (ینک) وەك ئەڵتەرناتیڤی (شورای گەڕەکەکان) دروستیکردن و بەسەر خەڵك سەپاندنی. هەر ئاوا (شورای گەڕەکەکان) کە بڕیاربوو ئامرازی خۆبەڕێوەبردن و بەدەستهێنانی داخوازییەکانی خەڵك بن، هەر زوو

لەلایەن ڕێکخراوە چەکانی ئەو کات لە سەرەوە پاوانکراون و کرانە بەندگەی ئایدیۆلۆجیی ڕێکخراوە چەپەکان. هەر ئاواش گروپە خۆجێیەکانی شوێنی کار و خوێندنی وەك (یەکێتی) و (سەندیکا) زەردەکان لەنێو کارگەکان و فێرگەکان وەك تۆڕی هەواڵگریی و ئەندامگیریی بۆ پارتییەکان بەکاربران.

بە پێچەوانەی ئەوەش، کاتێك کە ئامانج لە پێکهێنانی گروپە خۆجێییەکان بەدەستهێنانی داخوازی و یەکگرتنی دانیشتووان و کرێکاران و فەرمانبەران و خوێندکاران بێت، ئیدی ناچار میکانیزم و شێوازی گونجاو و خوازراوی خۆی دەدۆزێتەوە و دادەهێنێت؛ گروپێك کە ئامانجی سەپاندنی داخوازییەکانی خەڵك بێت بەسەر دەسەڵاتداران و هەڵخڕاندنی یەکێتی و هاوپشتی کۆمەڵایەتیی و بەرەوپێشبردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتیی بێت، ئیدی ناتوانێت لە تەك ڕێکخستنی قووچکەیی و نێوەندیانە و هەبوونی سەرۆك و وابەستەیی بە پارتییەکان و دەوڵەت بگونجێت و لە بەرانبەر ئەوانە کۆبوونەوەی گشتی و ڕێکخستنی ئاسۆیی و دەستەی سەرپەرشتیکردن و یەکسانی گشت ئەندامان لە ئەرك و بەرپرسیاریی و سەربەخۆیی لە هەر پارتیی و دەسەڵاتێك دەکاتە پێشمەرجی جەماوەرییبوون و سەربەخۆییبوونی خۆی؛ بە واتایەکی دیکە پەیوەستە ڕێکخستن و چالاکیکردن و میکانیزمەکانی تەواو دژ و پێچەوانەی ئەو گروپانە بن، کە لە پێناو بەدیهێنانی ئامانجی دەستەبژێرێك، پارتییەك یان فەرمانداریی و دەوڵەت و کۆمپانی و ئایین و ئایدیۆلۆجییەك پێکهێنراون.

میکانیزمەکانی سەربەخۆیی گروپی خۆجێی

وەك پێشتر ئاماژەمدا، میکانیزمەکانی گروپی خۆجێی سەربەخۆ تەواو پێچەوانە و دژی میکانیزمە باوەکانی ڕێکخستنە نێوەندگەرا و قووچکەییە پاشکۆیەکانی پارتییەکان و سەندیکا زەردەکانی سەر بە دەسەڵات دەبن لەوانە:

- کۆبوونەوە گشتییەکان

کۆبوونەوە گشتییەکان یەکەمین هەنگاوی دیمۆکراسیی ڕاستەوخۆ و مەیدانی بڕیاردان و دیاریکردنی کەسانی خۆبەخشن بۆ ئەنجامدان و فێرگەی گەڕانەوە و پەروەردەکردنی گیانی بەوابەخۆبوون و پشتبەستن بە یەکێتی و هاوپشتی کۆمەڵایەتین؛ کۆبوونەوە گشتییەکان هەم سەکۆی مشتومڕکردنی گشت ئەندامان/دانیشتووانن لەبارەی پرسە پەیوەستەکان بە ژییان و کاریی خۆیان، هەم مەیدانی هەڵخڕاندنی جەماوەرین و هەم سەنگەری تێکۆشانن و هەم فێرگەی هوشیاربوونەوە و ئەزموونگیریی و یەکگرتن و هاوپشتیی جەماوەرن، هەم شوێنی بڕیاردانن و هەم شوێنی

هەڵبژاردنی نوێنەران و زۆر شتی پۆزەتیڤی دیکە.

– ڕێکخستنی ئاسۆیی

ڕێکخستنی ئاسۆیی ڕێگە لە سەرهەڵدان و کۆپیکردنەوەی ڕێکخستنی قووچکەیی و ناوەندییانە دەگرێت، کە هەردەم ئەو دووانە [ڕێکخستنی قووچکەیی و ناوەندییانە] ئافەرێنەر و درێژەپێدەرەوەی پێکهاتەی چینایەتی سەر و خوارن، کە گروپ و ڕێکخراوەکان دەکەنە کۆمیتە و پاشکۆی پارتییەکان و بەشێك لە دەزگەکانی دەوڵەت؛ ڕێکخستنی ئاسۆیی واتە گشت ئەندامان ڕاستەوخۆ و پێکەوەیی یان زنجیرەیی یەکدەگرن و هەمووان ڕابەری خۆیانن و کەس بەتەنیا ڕابەر و سەرکردەی ئەوانی دیکە نییە. ڕێکخستنی ئاسۆیی ڕەتکەرەوەی هەموو پێکهاتە و ڕێکخراوەیەکی ناوەندیی و قووچکەییە و هیچ بوارێك بە پاوانگەریی و چەپاوگەریی کەسانی دەسەڵاتخواز و ناوبانگخواز و هەڵپەکەر و هەلپەرست ناهێڵێتەوە و لە بەرانبەر ئەوە گیانی خۆبەخشکاریی و هەرەوەزیی و هاریکاری و یەکسانی ئەرك و بەرپرسیاریی گەشە پێدەدات.

– سەرپەرشتی و ڕابەریی بەکۆمەڵ

سەرپەرشتیکردنی بە کۆمەڵ و بەردەوام گەڕاو لە نێوان کۆبوونەوە گشتییەکان، ڕێگریی لە بەرتەریدان بە کەسەکان و پلە و پایە بەخشین و دروستکردنی پەیوەندی شوانە و مێگەل دەگرێت و گیانی بەرپرسیاریی و بەوابەخۆبوون و بەشداریکردن لە بڕیاردان و جێبەجێکردنی ئەرکەکان بە هەموو ئەندامان یان بەشدارانی کۆبوونەوە گشتییەکان دەگەڕێتەوە و ناهێڵێت گروپ و ڕێکخراوە جەماوەرییەکان ببنە ئامرازی دروستکردنی ئەرستۆکرایی و مەشخەریی و ناوبانگخوازیی کەسانی هەڵپەرست و هەر ئاوا متانە بەخۆ و بە دەوروبەر بە نێو پەیوەندییەکانی کۆمەڵ دەگەڕێتەوە.

شێوازی چالاکی گروپە خۆجێییەکان

چالاکی ڕاستەوخۆ یەکێکی دیکەیە لەو ئامرازانەی کە لە میانجیگەرایی و سازشکاریی کەسانی هەڵپەرست ڕێگەدەگرێت و ئەوە مسۆگەردەکات، کە هەموو ئەندامانی گروپەکان لە نێو کۆبوونەوە گشتییەکان لەسەر جۆر و ئەنجامدانی چالاکییەکان بڕیاربدەن و هەر بەخۆشیان ئەنجامدانی لە ئەستۆبگرن؛ ئەوەش دەبێتە ڕێگر لە دروستبوون و سەرهەڵدانی بیرۆکراسیی و ئاریستۆکراسیی ڕێکخراوەیی .

شێوازی یەکێتی و یەکگرتنی گروپە خۆجێییەکان

بە ئەوەی هەر ئاوا کە لە نێو خودی گروپە خۆجێییەکان کۆبوونەوەی

گشتی و ڕێکخستنی ئاسۆیی و سەرپەرشتیکردنی/ڕابەریکردنی بەکۆمەڵ دەبنە ڕێگر لە سەرهەڵدانی وابەستەیی و پاشکۆبوون و بیرۆکراسی و ئاریستۆکراسی و پاوانگەریی و چەپاوگەریی و هەلپەرستی، هەر ئاواش لە یەکگرتنی گروپە خۆجییەکان و چالاکی سەرتاسەریی گشت یان بەشێکی گروپەکان لە سەرهەڵدانەوە و زاڵبوونی وابەستەیی و پاشکۆبوون و بیرۆکراسی و ئاریستۆکراسی و پاوانگەریی و چەپاوگەریی و هەلپەرستیی کەس و گروپەکان ڕێگرییبکرێت، پێویستە شێوازی کۆبوونەوە و ڕێکخستن و بڕیاردان و جێبەجێکردن هەر بەو جۆرە بێت، کە لەناو گروپە یەکگرتووەکان هەیە و پەیڕەودەکرێت؛ واتە یەکگرتنی نانەوەندیی و ناقووچکەیی، کە ئەوەش تەنیا بە یەکگرتنەوەی گروپە خۆجێیەکان لەناو تەواوی کۆمەڵایەتیی ناوچەیی و هەرێمی و سەرتاسەریی مەیسەردە بێت.

هەژێن
٢ی دێسەمبەری ٢٠١٦

دیکتاتۆریی هەر دیکتاتۆرییە؛ بازارەکەی ئازاد بێت یان قۆرخکراو، داراییەکەی دەوڵەتی بێت یان تایبەتیی … هەژێن

سەرنجێکی کورت لەسەر بابەتی " ئای چۆن ڕاستییەکان دەشوێنرێت تاکو زیاتر و زیاتر چەواشەمان بکەن " نووسینی زاهیر باهیر*

سەرەتا، بۆ ئەوەی خوێنەری ئاشنا و نائاشنا ئەوە بزانێت، لێرەدا وەك هەر سەرنج و ڕەخنە لە هەر کەسێکی دیکە، کەسایەتی نووسەر لە دەرەوەی بابەت ڕادەگرم و خەریکی ڕۆشنایخستنە سەر لایەنە ناڕۆشنەکانی بۆچوونەکەی دەبم، کە هەم دەکرێت لەم ساتەدا بۆچوونی سەدان هەزار کەس بێت و هەم بەدڵنیاییەوە پیشینەیەکی زۆر درێژتر لە تەمەنی هاوڕێی زاهیر و منی هەیە.
خوازراو یان نەخوازراو هاوڕێی زاهیر بەو سەردێرە، ئەمەی خوێنەر

دەخاتە دووەیانی بەراوردکارییەك، کە سەرەنجامەکەی کۆیلەتی خوێنەرە بۆ گرتنەبەری ڕێگەیەکیان، هەرچەندە ڕێگەی گەڕانەوە بۆ دواوە هەیە و بە بۆچوونی من، باشترین ئەلتەرناتیڤە و پێویستە بۆ نیشاندانی خاڵە هاوبەشەکانی نێوان بازاری قۆرخکراو و بازار-ئازادی نیئۆلیبراڵ، دیکتاتۆریی چوار ساڵە و دیکتاتۆریی پەنجا ساڵە، خۆمان لە هەگریی بۆ پۆزەتیڤبوونی دارایی دەوڵەتی "کەرتی نیشتمانی" بە بەراوردکردنی لەتەك دارایی کۆمپانییەکان "کارتی تایبەت" بپارێزین.
نووسەر دەنووسێت " کەمتر باس لەو دەستکەوتە باشانە دەکەن کە کاسترۆ بۆ کوبای کرد لە بواری تەندروستی و چارەسەریی بەلاش کە تا ئێستا ئەو سیستەمە لە هیچ وڵاتیکدا نییە، خوێندنی بەڵاش ، درێژبوونەوەی بڕی تەمەندرێژی هاووڵاتیانی کوبا، یارمەتی و هاوکاریی زۆرێك لە وڵاتانی ئەمەریکای لاتینی لە کێشەی تەندروستی و چارەسەردا بەناردنی دکتۆرێکی زۆر ، هینانە خوارەوەی بڕی مردنی ساوایان و دایکانی دووگیان بەسەر منداڵەکانیانەوە ، پاراستنی ئابوریی وڵاتەکەی لە دزی و تاڵانی ئەمەریکا و وڵاتانی ئەوروپا ، باشی نیسبی ژیانی هاووڵاتیان لەوێ …. گەلێکی دیکە."
هەڵبەتە ئەوە بەڵام، منیش دابینکراویی بیمەی دەرمانی و خوێندن و پێداویستییە سەرەتاییەکانی ژییان و گوزەرانی ڕۆژانە بە باشتر دەزانم، بەڵام لەتەك ئەوە ناکۆکم کە ئەوە چەپکەگوڵی دەستی قیدە کاسترۆ بێت بۆ خەڵك. بە بۆچوونی من، ئەوە بە پێداویستی مانەوەی سیستەمی سەرمایەداریی دەوڵەتی دەگەڕێتەوە، نەك بۆ خودی کاسترۆ.
چونکە تاکو ئێستا مێژووی سیستەمی چینایەتی چ لە سەرەکایەتی خێڵ و سیستەمی فیئۆداڵی و پاشایەتی و چ لە شێوەی دەوڵەت، ئەوەی نیشانداوە، کە هیچ سیستەمێك ناتوانێت هاوکات هەم دەمی خەڵك دابخات و هەم زگی خەڵك برسیبکات، لەوە کە دەمی داخستبێت، ناچار بووە مل بۆ تێری زگەکان بدات [کەرتی دەوڵەتی] و لەوە کە زگەکان برسیدەکات، ناچارە گلەییکردن و ناڕەزایەتی ئازادبکات [کەرتی تایبەت].
بێجگە لەوە، ئەگەر ئێمە ئەو ڕۆژە تێرییەی زگ بە ئامانج وەربگرین، خواستە یان ناخواستە خۆمان لەبەردەم ئەم پرسیارە دەبینینەوە؛ ئەی هەڵوێستی ئێمە بەرانبەر زیندان چۆن دەبێت، کە لەوێدا هەمووان یەك جۆر پۆشاك و پێشتە و هەمووان یەك جۆر خۆراك و تێرن؟ ئایا لەنێوان سیستەمی سەرمایەداری دەوڵەتی و دیکتاتۆرییە بەناو "سۆشیالیستییەکان" و سیستەمی زیندان هیچ جیاوازییەك هەیە؟ ئایا دەتوانین لە بەراوردکردنی نێوان بەڕێوەبەری زیندانێك و بەڕێوەبەری نووسینگەیەکی دەڵاڵی-کار بەو سەرەنجامە بگەین،

لەبەرئەوەی کە لەناو زیندان هەمووان یەك پۆشاك و هەمووان یەك خۆراکن، لە بەڕێوەبەری یان خاوەنی نووسینگەی دەڵاڵی کار باشترە، کە کرێی کرێکارەکانی جیاواز و ٨٠% داهاتی کاری کرێکارەکان بۆ خۆی دەدزێت؟

پاشان، ئایا بەو بەراوردکارییە لەنێوان فەرمانداریی تاکپارتیی و فەرمانداریی پارلەمانیی؛ لەنێوان سەرۆکی پێنجا ساڵە و سەرۆکی چوار ساڵە لە پۆزەتیقبوونی سیستەمی پارتیی بەعس/ سەدام حوسێن نزیکنابینەوە، کە هەم وەك سیستەمەکەی کوبا خوێندن و دەرمان خۆڕایی و هەم نان هەرزان و هەم سەرمایەدار و سەرمایەداری گەورە تەنیا دەوڵەت بوو؟

پاشان دەنووسێت " هەڵبەتە من بەرگریی لە ڕژێمەکەی کاسترۆ ناکەم و تەنها ڕاستی دەڵێم، بەڵاو ئەوەی کە من توڕە و بێزار دەکات ئەوەیە هەموو ئەو کەناڵ و ڕۆژنامانە دەڵێن " بە تەمەنترین دیکتاتۆری جیهان مرد". باشە منیش دەڵێم کاسترۆ دیکتاتۆر بوو ، بەڵام ئایا سەرکردەی وڵاتێك هەیە یا ڕژێمێك هەیە کە دیکتاتۆر نەبێت؟ "

بە بۆچوونی من، هیچ پێویست ناکات ئێمەی دژە-سەروەر لەو هەڵایە توڕەبین، چونکە ڕاستە لە دەمی دوژمنی چینایەتی ئێمە دەردەچێت، بەڵام ڕاستییەکی درەوشاوەی تێدایە، ئەویش ڕیکۆردی درێژیی تەمەنی دیکتاتۆرە، ئیدی ئەو دەربڕینە هەر کەس بیڵێت، هیچ لە نێوەڕۆکەکەی ناگۆڕێت. هەر ئاوا ڕاستە کە سەرۆکی هەموو دەوڵەت و فەرمانداریی و پارتییەك و خێڵ و گروپێك دیکتاتۆرە ئەگەر بۆی بلوێت، بەڵام لە ئێستادا هەمووان وەك کاسترۆ و سیستەمەکەی ئەو دیکتاتۆر نین، یان بەلایەنی کەم سیستەمەکەیان سیستەمی تاك-دیکتاتۆریی نییە.

پاشان دەنووسێت "دیکتاتۆرەکان 3 جۆرن: جۆرێکیان بە کودەتای سەرەبازی دێنە سەر حوکم، جۆری دووهەم بە کودەتای حیزبییانە دێنە سەر حوکم، جۆری سێهەم: بە یاسایکردنی دیکتاتۆرییەتە (بە شەرعیکردن) کە ئەویش لە ڕێگای هەڵبژاردنەوەیە دێنە سەر حوکم"

بە بۆچوونی لێرەدا نووسەر ڕێگەی چوار و پێنجەم و شەشەم لەبیردەکات، کە بە ڕێگەی بەمانەوەی پاشایی و ڕاپەڕینی جەماوەریی و هەر ئاوا بە ڕێگەی کودەتای پارلەمانیی وەك ئاکپارتیی و ئۆردۆگان دیکتاتۆرەکان بەرزدەبنەوە و بە جێکەوتەبوونی سیستەمەکەیان زەمینەسازیی دەکرێت. بێجگە لەوەش لەنێوان ئەو سێ جۆرە جیاوازی زۆر هەن، لەوانە شێوازی بەدەسەڵاتبوونی دیکتاتۆرییە، یەکەم بە هۆی هێز و سەرکوتکردنی ڕاستەوخۆ، دووەم بە پرۆسێسێکی درێژخایەنی دروستکردنی خۆشباوەڕیی ئەندامانی پارتیی بە "ڕابەری باش" و بەهۆی کارایی ئایدیۆلۆجیا و سێیەم بە پەیژەکردنی خۆشباوەڕیی خەڵکی دەنگدەر بە "سەرۆکی باش" و "پارتیی باش " و

“فەرمانداریی باش” و “دەوڵەتی باش”. جیاوازی دووەمیش بۆ هەمان شێوە دیکتاتۆریی یەکەم بەهۆی هێز و توندوتیژی و تاککەسییە، جۆری دووەم بەهۆی کارایی ڕاستەوخۆی سەرانی پارتییەکان لەسەر ئەندامان و ڕامکردنی ئایدیۆلۆجی و ئەویش وەك سێیەم بەهۆی بەدەستهێنانی دەنگی زۆرینە و ملکەچی زۆرینەی ئەندامانی پارتیی بۆ سەرەوە و سێیەم جۆر بەهۆی دەنگدانی زۆرینە ڕەوایەتی زۆرینە وەردەگرێت، کە دەکاتە دیکتاتۆریی زۆرینە. بەڵام نابێت ئەوە لەبیربکەین، کە دیکتاتۆریی تاککەسیی و تاکپارتیی وەك کاسترۆ و پارتییەکەی ئەو، تەمەنی درێژە و تاکو ڕاپەڕینی خەڵك یان کارایی و ناچاریی فشاری ئابووریی نەبێت، وازهێنان و کۆتابوونی ئەستەمە، جۆری دووەم، بەهۆی جیابوونەوە و دەنگدانی ئەندامانەوە ئەگەری گۆڕانی هەیە یان نەیارەکان دەتوانن بچنە دەرەوەی پارتییەکان و سەربەخۆ بمێنن یان جارێکی دیکە پارتییەکی دیکە دروستبکەن، بەڵام وەك سایەی دیکتاتۆرییەکەی کاسترۆ و ئەوانی دیکە لەسێدارەتنادەن و زیندانیت ناکەن یان لایەنی کەم توانای دەربازبوون لە ستەم و سزای ئەوان هەیە. جۆری سێیەمیش ئاشکرایە، ئەگەر زۆرینەی دەنگدەران خوازیاری مانەوەی سەرۆکی دیکتاتۆرخواز نەبن، پاش چوار ساڵ هەر بۆ دەنگی زۆرینەی دەنگدەران لادەچێت. لەبەرئەوە ناکرێت و ناتوانین ئەو سێ یان پێنج جۆرە بخەینە چەکمەچەیەکەوە و دیکتاتۆریی نەو پارتییەك و پارلەمانەك ڕەوایەتی دیکتاتۆرییەکەی لە زۆرینەوەی دەنگەوە وەردەگرێت و هەر بە دەنگدانیش ئەگەری وەلانانیان هەیە. بەڵام لە سیستەم و دیکتاتۆرییەکەی کاسترۆ تەنانەت شێوەی دیکتاتۆریی پاشایەتی زاڵە و بیجگە لە کودەتا یان ڕاپەڕین هیچ ئەگەرێك بۆ وەلانانی نییە.

پاشان دەنووسێت ” باشه جۆرج بووش باوك و کوڕ ، دەیڤد کامرۆن، تۆنی بلایەر دیکتاتۆر نەبوون کە بوونە هۆی کوژارانی سەدەها هەزار کەس لە عێراق و ئەفغانستان لیبیاو سوریا و یەمەن و شوێنەکانی دیکە؟ باشە دوو ملیۆن کەس لە لەندەن لە ساڵی 2003 دژ بەڕ شەڕ و اگیرکردنی عێراق ڕژانە سەر شەقام چونکە دەیانزانی ئەمە سەرەنجامەکەیەتی ، تۆنی بلایەر گوێی گرت بۆیان؟ باشە ئەمەریکا و دەزگە سیخوڕییەکەی دەیەها جار ویستیان کاسترۆ ئیختیال بکەن ، ئەی ئەمە ئەگەر دیکتاتۆرییەت نەبێت ئەی چییە ؟ ”

بەڵێ ئەوە جۆرێکە لە دیکتاتۆریی، بەڵام ئەوە یەکەم دیکتاتۆریی کەسێك نییە و دیکتاتۆریی پارلەمانییە و دووەم پاڵپشتی ئەو دیکتاتۆرییە زۆرینەی دەنگدەرانن، کاتێك کە لە بریتانیا دوو ملیۆن کەس دژی هێرش بۆ سەر عیراق دەنە سەر شەقامەکان، هاوکات نزیکەی شەست (ملیۆن) کەس بە بێدەنگمانەوە ڕەوایەتی بە جەنگەکە دەدەن.

لێرەدا پێویستە لە خۆمان بپرسین ئەگەر لەجیاتی دوو ملیۆن کەس، پەنجا ملیۆن کەس لەسەر شەقامەکان بوونایە، ئایا فەرماندارییەکەی (تۆنی بلەیەر) هەر بەشداری جەنگەکەی دەکرد؟ ب□ام ئەگەر هەر پازدە ملیۆن کەسەکەی عیراق کاتی جەنگی عیراق-ئێران بهاتنایە سەر شەقامەکان، ئایا سەدام حوسەین دەستبەرداری جەنگ دەبوو؟ ئایا لە ماوەی دیکتاتۆریی کاسترۆ و ئێستاش براکەی ئەگەر هەموو خەڵکی کوبا خۆنیشانبکەن، کاسترۆ دەستبەردای بڕیارێکی خۆی دەبوو یان دەبێت، ئایا خۆنیشاندانێکی ئاوا دوو ملیۆنی دژی بڕیاری فەرمانداریی لە کوبا بەبێ خوێنڕشتن دەگوزەرێت؟

پاشان دەنووسێت “هێنری کیسەنجەر و □□ەکەی لە ئەمەریکای لاتینی بە دروستکردنی تیمی بکوژ بۆ کوشتنی چالاکوان و نقابییان و کۆمۆنیستان و سۆشیالیستان دیکتار□یەت نییە، ئەی چییە؟ ڕۆلی ئەمەریکا لە کۆنگۆ ، لە شیلی ، لە ئێران ، لە عێراق سەردەمی عەبدولکەریم قاسم ، لە ئەندەنوسیا ئێوە پێی دەڵێن چی؟ ”

نا هاوڕێ گیان، ئەوەشیان ئاوا نییە، چونکە دیکتاتۆری شتێکە و تیرۆریزم شتێکە. کێسەنجەر هاندەری تیرۆریزم بووە بۆ پاراستنی سیستەمی دیکتاتۆریی چیلی و ئەرجەنتین و …تد، کە پێداویستی سیستەمە جیهانییەکەیە لە ئەمەرتکای لاتین و ئەفریکا و ئاسیا، وەك خۆت دەزانیت لەنێوان فاشیست و شۆڤێنیست و دیکتاتۆر و تیرۆریست جیاوازی هەیە، هەرچەندە هەموویان بۆ پاراستنی سیستەمی چیانیەتی تەواوکەری یەکدین. بەڵام ناکرێت ئێمە هەموویان بخەینە یەك چەکمەجە و جیاوازییەکان لەبەرچاو نەگرین.

پاشان دەنووسێت “باشە کێ دەستی لە کوشتنی خەڵکیدا و وێرانکردنی و□لاتاندا و دروستکردنی تیرۆریستاندا زیاترە؟ا کاسترۆ یاخود ئەوانەی کە لە سەرەوە دەستنیشانمکردن ؟ ”

ئەگەر بڕیاربێت وەڵامی ئێمەی خوێنەر ژمارەکان و دەرکەوتنەکان بن، ئەوا بە ڕواڵەت بەراورد بە ئەوانی دیکە، کاسترۆ هەر هیچی نەکردووە. بەڵام ئەگەر کاسترۆ لەجێی ئەوان بووایە، ئایا هەر هەمان شتی نەدەکرد؟ ئایا دەتوانین ژمارە ئاشکراکان بکەینە پەردەپۆش و پاساو بۆ نەدیتنی ئەوانی دیکە؛ ئایا کاسترۆ و پارتییەکی پێش بەدەسەڵاتگ□یشتن و پاش بەدەسەڵاتگ□یشتن ک□م□نیستانی بۆچوون جیاواز و ئەنارکیستان و لیبڕاڵان و پارلەمانخوازانی نەکوشتوون و زینداننینەکردوون؛ ئایا کاسترۆ بە کۆمەکی سەربازیی و دەرمانی و ئابووریی لە تیر□کارییەکانی سایەی دەوڵەتی ئیسلامی ئێران و فەرماندارییە تاکپارتی و دیکتاتۆرییەکانی دیکەی ئەمەریکای لاتین و ئاسیا و ئەفریکای نەکردووە؟ ئەی ئەوانەی ئەو هەر هەمان تاوان نین، کە کێسینجەر و ئەوانی دیکەی هاوپەیمانی

ناتە ئەنجامیانداون؟ ئەی ئاخە هەژماری شادراوەی ئەوانەی کە لە ماوەی پەنجا ساڵی دەسەڵاتداریی کاسترۆ و هەشت ساڵی ڕابوردووش کە هەر سێبەری دیکتاتۆریی ئەو زاڵبووە، گولەباران کراون، لەسێدارەدارون، زیندانیکراون، دوورخراونەتەوە و بێسەروشوێن کراون ، چەند بێت؟

لە کۆتاییدا نووسەر دەپرسێت "بۆچی ده‌بێت ئه‌و دیکتاتۆر بێت به‌ڵام ئه‌مان وه‌ته‌نی و پیاوی باش ؟ كاتێكیش كه هیچ سه‌ركرده‌یه‌ك ئه‌وه‌ی كه ئه‌و بۆ گه‌له‌كه‌ی كردوه به مه‌ندێلاشه‌وه، نه‌یانكردووه !! ئای چۆن ڕاستییه‌كان ده‌شوێنرێت تاكو زیاتر و زیاتر چه‌واشه‌مان بكه‌ن. ”

منیش، هەم وەك وەڵام و هەم وەك کۆتایی سەرنجەکەم، دەڵێم خۆزگە نووسەر لەجیاتی ئەو هەمووە بەراوردکردنە، کە ئەوی ئەنارکیستی خستووەتە خانەی پاساودانی دیکتاتۆریی کاسترۆ بۆ هەبوونی نان و خۆڕاییبوونی خوێندن و دەرمان، تەنیا هەر ئەو پرسیارەی کۆتایی بنووسیایە، کە زۆر جوان و کەم و پوخت و بێلایەنانە هەڵوێست وەردەگرێت و خوێنەر دەخاتە بەردەم بیرکردنەوە و وردبوونەوە. هەرچەندە بەداخەوە دێڕێك پاشتر جارێکی دیکە دەکەوێتە بەراوردێکی ڕواڵەتیی بازار و لەبەرچاونەگرتنی میکانیزمەکانی خۆپارێزیی هەر دوو سیستەمەکە؛ سەرمایەداریی دەوڵەتیی و سەرمایەداریی کۆمپانییەکان. لێرەدا جارێکی دیکە نووسەر هیچ گومان لەوەدا ناهێڵێتەوە، کە کارەکانی کاسترۆ و پارتییەکەی، کە دیوەکەی دیکەیان شەش دەهە دەمکوتکردن و داپڵۆسینە، بە پۆزەتیڤ و خوازراو دەبێنێت. ئایا ئەوە پاساودان و پۆزەتیڤ-نیشاندانی ئەو "جەلادە دڵسۆز و خەمخۆرەی خەڵك" نییە، کە باکونین ئاماژەیدەدات؟

وەك سەرەتا گوتم و هەمیشەش دەڵێمەوە، سەرنجدان و ڕەخنەگرتن خوێندنەوەی بۆچوونەکانە نەك دژایەتیکردنی کەسەتی نووسەر و بێژەری بۆچوونەکە، هیوادارم خوێنەران و (هاوڕێ زاهیر)یش بە هەمان جۆر خوێندنەوە بۆ سەرنجەکانی من بکەن و من بە پاساودەری بەرەی بەرانبەر نەبینن، چونکە بە بۆچوونی من، ئەرکی ئێمە بەراوردکردنی "باش و خراپی" جۆرەکانی دیکتاتۆریی نییە، بەڵکو دۆزینەوەی خاڵە هاوبەشەکانی ئەوانن. ڕاستییەکەی دەمێکە، لەسەر داخوازی دۆستێك هەشت ساڵ لەمەوبەر بە تەمای نووسینێك بووم لەبارەی کوبا و ڤێنزوێلا و گرفت و دەرگیری ڕۆژگار بوارینەدابووم، بەڵام کاتێك چەند خوێنەرێکی بابەتەکەی هاوڕێ زاهیر، کە ئەو بە کەسێکی ئەنارکیست ناسراوە و بەخۆیشی هەر لەو پێناوەدا تێدەکۆشێت، لە من دەپرسن "بۆچوونی تۆ بەرانبەر ئەو نووسینە چییە؟ "، ئیدی ڕۆشناییخستنە سەر لایەنە ناڕۆشنەکانی یان ناڕۆشنی-دروستکەرەکانی نووسینەکەی هاوڕێ زاهیر دەکرێتە ئەرکێك و ناتوانم نادیدەی

وەربگرم و خۆم بدزمەوە، هەرچەندە بەتەمانیم و هیچ کات ناتوانم خۆم لە ئەرکی سەرشانم بدزمەوە و سەرنج و ڕەخنەگرتنیش لە بۆچوونی خۆم و هاورێکانم بە پێویستتر و ئەرکتر دەزانم لە سەرنج و ڕەخنەگرتن لە بەرەی بەرانبەر.

* بۆ خوێنەنەوەی بابەتەکەی نووسەر، سەردانی ئەم لینکە بکەن :
https://www.facebook.com/sekoy.anarkistan/posts/554428878084793

٢٨ی نۆڤێمبەری
٢٠١٦